

*Arbeidernes
Faglige
Landsorganisasjon*

PROTOKOLL

**over forhandlingene ved
Representantskapets møte
den 24.—27. august 1947.**

ARBEIDERNES FAGLIGE LANDSORGANISASJON

PROTOKOLL

OVER

FORHANDLINGENE VED
REPRESENTANTSKAPETS MØTE

24.—27. AUGUST 1947

REFERERT VED ERLING LIAN

ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI — OSLO 1947

Saksregister.

	Side
Møtets åpning	5
Formannen, Nordahls åpningstale	5
Navneopprop	8
Vedtagelse av dagsorden og forretningsorden	12
Konstituering	13
Beretning for 1946	13
Regnskap for 1946	14
Revisjonsinnberetningen	15
Kort oversikt over den forløpne tid av 1947	21
Tillitsmennenes lønninger	24
Organisasjonskomitéens innstilling	31
Organisasjonskomitéens forslag vedr. samorganisasjonene	39
Tillegg til Organisasjonskomitéens innstilling vedr. samorgani- sasjonene	57
Endringer i tillegg til Organisasjonskomitéens innstilling vedr. samorganisasjonene	63
Redaksjonskomité nedsettes	79
Debatten om samorg. avbrytes	81
Redaksjonskomitéens forslag i samorganisasjonsspørsmålet 126, ..	203
Votering	215
Hovedavtalen	81
Hovedavtalen gjennomgås punktvis	113
Fravikelse i bestemmelsene om sekretariatets adgang til å erklære streik og sympatistreik — politiet og sentraladministrasjonen ..	117
Forbundenes gjensidighetsavtaler med Norges Arbeidslederforbund ..	119
Disponeringen av Folkets Hus' Fond	120
Nasjonalbudsjettet	129
Lov om lønnskontroll	137, 162
Strek og tidsbegrensning	174
Votering ved navneopprop	178
Vedtaket i sin endelige form	179
Folkets Brevskole	182
Øivind Semingsens innledning	182
Revisjon av arbeidstvistloven	189
Pensjonskassen	216
Utsettelse vedtas	220
Fagorganisasjonens tariffpolitikk i den ikke privatkapitalistiske sektor i det økonomiske liv	220
Kommunevalget	231
L.O. hilser D.N.A. med 60års jubileet	233
En hilsen til regjeringen for ferieloven	233
Representasjonen fra Nordmøre og Romsdal faglige Samorg.	234
Avslutning	238

Person- og taleregister.

Abrahamsen, Daniel 23, 80	Marthinsen, Øistein 20, 21, 114, 116, 167.
Andersen, Alf 207.	Mentzen, P. 173, 211.
Andersen, Witalis 116.	Moan, Peder O. 214.
Andresen, Anton 174.	Narvesen, A. 73.
Andresen, Lucie 182.	Nilsen, Nils 229.
Andresen, Thorleif 30, 113, 115, 175.	Nordahl, Konrad 5, 12, 21, 105, 110, 112, 113, 114, 116, 117, 120, 125, 156, 177, 203, 220, 226, 230, 233, 234, 236.
Berg, Jens 14. 125.	Nyhus, Emil 12, 15, 31, 163, 167, 220.
Berntsen, Bernh. 171, 208.	Oftedal, Sven, statsråd 136, 176.
Brofoss, Erik, statsråd 129, 134.	Olsen, Alf 114.
Braathen, Gunnar 8, 24, 168.	Pettersen, Alf 24, 112.
Dahlberg, Bjarne 228.	Rasmussen, Rasmus 30, 116.
Didriksen, Johan 20.	Ruud, Arthur 30, 171.
Disenaaen, Gunnar 14, 73, 80.	Semingsen, Øivind 182.
Evang, Sigurd 76.	Sjaastad, Gustav, adv. 108, 115, 189.
Furuskjeg, Karl 220.	Sletten, Olav 165.
Graver, Torjus 15.	Stenklev, Edv. 130, 174.
Hammerstedt, Karl 130, 175, 203.	Torkildsen, Emil 162, 176, 182.
Hannestad, Fritz 117.	Torkildsen, Karsten 113, 129, 165.
Hauan, Ole 30, 79, 115.	Torp, Andreas 15, 24, 30, 114, 165, 220, 230.
Helle, J. 29, 31.	Vestad, P. H. 132, 209, 213.
Henriksen, Chr. 169, 212.	Volan, Elias 26, 65, 128, 170, 206, 214.
Henriksen, Torbjørn 13, 30, 123, 126.	Wiik, Eugen 133, 174, 232.
Hovland, Nils 126, 173.	Wigaard, Halvdan 20, 21, 131, 210, 212.
Jakopsen, Kristoffer 210.	Wivegh, John 209, 211.
Johansen, Anker 214.	Østlie, Jens 15.
Johansen, Per 207, 213.	Øyan, Bendik, 20, 21, 31, 164, 177, 214.
Johnsen, Jan 14.	Aadnesen, Olav 128.
Johnsen, John A. 73, 128, 209, 212.	Aase, I. B. 14, 15, 20.
Karlsen, Hans 76.	Aasvestad, P. 114.
Karlsen, Konrad 13, 77, 213.	
Kiil, Erling 30, 229, 231.	
Kiste, Andersen, Ole 21, 78, 169, 212.	
Klafstad, Bj. 113, 175.	
Knutsen, Malvin 116, 163, 211.	
Lauritzen, Oscar 79, 213.	
Lie, Ivar 13, 75, 129, 170, 175, 214.	

Møtets åpning.

Søndag den 24. august 1947 klokken 14 samledes i den store sal i Folkets Hus i Oslo Landsorganisasjonens representantskap.

Formannen, Konrad Nordahl, slo til lyd og uttalte:

På sekretariatets vegne har jeg den ære å ønske representantskapets medlemmer velkommen til dette viktige møte.

Videre ønsker jeg velkommen de komitémedlemmer som har deltatt i bearbeidelsen av saker som skal forelegges representantskapet.

Videre dem som vi praktisk talt har daglig samarbeid med, og som det derfor er av betydning at de er til stede for å påhøre forhandlingene.

En spesiell hilsen til Sosialdepartementets sjef — Sven Oftedal — som vi har innbudt. Sosialdepartementet er det departement som Landsorganisasjonen i sitt daglige virke har mest med å gjøre, og det gleder oss derfor å ha den øverste leder for dette departement til stede. (Oftedal kan dessverre ikke komme før i morgen).

Vi hadde også innbudt Statsministeren som medlem av samarbeidskomitéen mellom Landsorganisasjonen og Det norske Arbeiderparti, men han er for tiden på reise i Nord-Norge, og kan dessverre ikke delta i møtet.

Dette er det annet representantskapsmøte i Landsorganisasjonen etter Norges frigjøring, og det første representantskapsmøte etter kongressen i mai måned 1946. I henhold til Landsorganisasjonens lover skal representantskapet i de år det ikke er kongress, holde møte innen utgangen av september. Av omsyn til de mange viktige saker som sekretariatet har besluttet å forelegge representantskapet, fant vi at det var riktig å holde møte så tidlig som det var teknisk mulig. Derfor holdes det i år ca. 1 måned tidligere enn som var regel før krigen.

Den tid som er gått siden kongressen har vært en meget travel tid for alle organisasjonsinstanser innom fagorganisa-

sjonen. En kan vel si at det har vært *grotid* som aldri før i fagorganisasjonens historie, og tilslutningen både av medlemmer og organisasjoner øker stadig. Da vi startet på nytt etter okkupasjonens opphør, var medlemstallet i Landsorganisasjonen sunket til 252 337. I løpet av 1945 økte det til 338 613 medlemmer. Ved årsskiftet 1946/47 var det kommet opp i 398 003. Det siste tall som foreligger, pr. 31. mai 1947, viser et medlems-tall på 426 049. Som en hører har det vært en betraktelig øking.

På kongressen i 1946 kunne vi hilse velkommen *Tolloppsynsmennenes Landsforbund*, *Norsk Fengselstjenestemannsforbund* og *Norsk Losforbund*. I dag møter disse forbund for første gang med sine representanter i representantskapet. Videre er kommet til *Norsk Politiforbund*, *Telegraftjenestemannsforbundet*, som er gått sammen med *Telegraf- og Telefonforbundet*, samt *Det norske Maskinistforbund*. Vi ønsker representantene for samtlige disse velkommen i representantskapet, og håper at samarbeidet vil bli det beste, og at ingen av disse forbund noen gang vil angre på at de sluttet lag med den store skare organiserte arbeidere og funksjonærer som finnes i Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

For tiden driver vi forhandlinger med en del andre grupper som fremdeles står utenfor L.O., og det er vårt håp at også disse forhandlinger skal føre til et positivt resultat.

Dessuten har vi under oppbygging et *Samleforbund* innenfor Staten, hvor vi forsøker å plasere alle de grupper som ikke naturlig hører hjemme i en av de store etater, og som ikke er så store at Landsorganisasjonen kan godkjenne at det blir laget egne forbund. Vi håper at det i løpet av året kan bli innkalt til konstituerende landsmøte i dette nye forbund, og at vi da kan finne et annet navn på det enn ordet *Samleforbund*, som bare er en midlertidig betegnelse.

Ellers er naturligvis det største arbeid i den tid som er gått lagt på å forbedre lønns- og arbeidsvilkårene for medlemmene. Under hensyntagen til landets alminnelige økonomiske stilling, og de vanskelige sosiale og økonomiske forhold som verden for øvrig i dag befinner seg i, så har vi vel lov til å si at de resultater som er oppnådd siden okkupasjonens opphør er ganske bra.

Som dere vil huske bygde vi vår dyrtidsregulering i 1939 på en gjennomsnittfortjeneste for voksne menn i håndverk og

industri sammenlagt på *kr. 1.71* pr. time — som da var det sist kjente tall som forelå — og *kr. 1.06* pr. time for kvinner.

Pr. 4. kvartal 1946 ligger disse tall på *kr. 2 78,9* for voksne menn og *kr. 1.62,4* for voksne kvinner. Til dette kommer så det 5-øres tillegg som ble gitt i mars 1947. Det er en øking på om lag 66.0 pst. for menn og 57.9 pst. for kvinner. I samme tidsrom er prisindeksen steget med 58.4 pst. Ser vi på de enkelte grupper så er det gledelig å konstatere at lønningene i en del av de grupper som var lavest før krigen, er steget atskillig mer enn gjennomsnittet for de øvrige arbeidere og funksjonærer her i landet. Jeg nevner således at lønningen i *jordbruket* er steget med *ca. 150 pst.* Kontantlønnen for arbeidere med kost og losji med 212 pst. for menn og 185 pst. for kvinner. Dagsfortjenesten for skogsarbeidere er økt med *ca. 130 prosent.*

Dessuten ga tariffrevisjonen i august i år ytterligere 10—15 pst. øking av de forskjellige satser, slik at den faktiske øking fra 1939 blir *ca. 160 pst.*

For sjøfolk er fortjenesten økt med *ca. 200 pst.*

Men dessverre er det også en del grupper som ligger langt tilbake, og det er spesielt de som arbeider i normal-lønnsfagene, hvor det ikke er akkord, og hvor det i mange tilfelle ikke er gitt annen lønnsøking enn den som dyrtidstillegget betinger.

I 1945 baserte vi oss på et indekstall på 155.8. I dag er dette tall steget til 160.5 for juli, altså med 3 pst. I samme tidsrom har vi i dyrtidstillegg fått 60 øre pr. time for voksne menn, og 44 øre pr. time for kvinner. Pr. 1. september får vi den siste 5-øring. Dermed vil dyrtidstillegget etter krigen bli hevet med 65 øre pr. time pluss de 8 øre vi fikk i april 1940, tilsammen 73 øre pr. time. Dertil kommer så den øking som er skjedd i tariffsatsene i de ulike tariffier, samt i fortjenesten for øvrig. Herunder også økt feriegodtgjørelse. Jeg vil gjenta at jeg anser dette for et ganske bra resultat når vi tar hensyn til de økonomiske forhold for øvrig i samfunnet, samt den verden vi i dag lever i.

Vi skal på dette representantskapsmøte behandle en rekke viktige saker av både organisatorisk og økonomisk natur. Om en del saker vil det ikke herske synderlig meningsforskjell. Andre saker vil sikkert føre til stor diskusjon på grunn av ulike meninger, men det er mitt håp at i alle de saker som forelegges representantskapet til behandling, skal de endelige

resultater bli til gagn både for den organisasjon som vi alle representerer, og også for det samfunn som vi lever i. Jeg tror det imidlertid er nødvendig at representantskapet merker seg at vi i dag faktisk lever i en revolusjonær epoke. Den arter seg ikke slik som ofte revolusjonære epoker gjør, med akutt borgerkrig, hvor de ulike klasser i samfunnet står mot hverandre med våpen i hånd. I en rekke land er det hva jeg vil kalle en *stille revolusjon* som er under utvikling. Det er kampen om hvem som skal ha innflytelsen og det avgjørende ord når det gjelder hele vårt økonomiske liv, enten slik som det har vært tidligere, at det ble avgjort av de privatpersoner som eier produksjonsmidlene og som behersket finanskapitalen, eller om det er samfunnet gjennom sine ulike organer som skal avgjøre det. Fagorganisasjonen har aldri lagt skjul på i sin virksomhet at den er tilhenger av det siste alternativ, og den har, så langt den har hatt makt og innflytelse gått inn for at det var samfunnet som skulle lede de økonomiske kreftene. Men i den utstrekning dette gjennomføres forandres også fagorganisasjonens stilling i samfunnet. Den kan ikke uten videre føre den samme politikk som under et system hvor all innflytelse og avgjørelse bestemmes av de privat-økonomiske krefter i samfunnet. Vi vil komme tilbake til dette under behandlingen av de enkelte saker på dagsordenen, men det er nødvendig, og jeg vil understreke det allerede nå ved begynnelsen, at vi må gjøre alle våre vedtak under hensyntagen til de strukturendringer som nå finner sted, og som forhåpentlig i framtiden vil øke i fart.

I håp om at vi alle er klar over dette, og at det også vil prege forhandlingene på representantskapsmøtet, ønsker jeg igjen velkommen, og erklærer representantskapet for åpnet.

Navneoppprop.

Navneoppprop ble foretatt ved nestformannen, Gunnar Bråthen. Følgende representanter var til stede:

Norsk Arbeidsmannsforbund: Johs. M. P. Ødegaard, Oslo. Peder O. Moan, Øåre Namskogen. Olav Sletten, Mysen. Ole Halden, Røros.

Norsk Bakerforbund: Bjarne Dahlberg, Oslo. Nils Hovland, Bergen.

Norsk Bekledningsarbeiderforbund: Witalis Andersen, Oslo. Lucie Andresen, Oslo. H. Hjørnevik, Bergen.

Norsk Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforbund: Birger Arnesen, Oslo. Øistein Marthinsen, Oslo.

Norsk Bygningsarbeiderforbund: Malfred Bergseth, Oslo. Petter Aarsand, Trondheim. Malvin Knutsen, Bergen. O. Olsen, Kristiansand S.

Norsk Centralforening for Boktrykkere: Halvdan Wigaard, Oslo. Fritz Hannestad, Oslo.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund: Andreas Torp, Oslo. Bj. Klafstad, Oslo.

Norsk Fengselstjenestemannsforbund: Eivind Engebretsen, Oslo.

Norsk Formerforbund: Andreas Haugen, Ulefoss. Emil Nyhus, Oslo.

Norsk Gullsmedarbeiderforbund: N. Heggland, Oslo.

Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund: Aksel Paulsen, Oslo. Johan Moksnes, Oslo. Knut Næss, Drammen. Annanias Iversen, Laksevåg.

Norsk Hotell- og Restaurantarbeiderforbund: P. Aasvestad, Oslo. Nils Madsen, Oslo.

Norsk Høvleriarbeiderforbund: John Wivegh, Oslo. Magne A. Schei, Steinkjer. Johs. Helle, Bergen.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund: Einar Olsen, Moss. Alf Pettersen, Laksevåg. Bernh. Foss, Kongsberg. Ole Hauan, Tromsø.

Norsk Jernbaneforbund: M. Trana, Oslo. Erling Kiil, Oslo. Axel Nilsen, Trondheim. E. K. Hansen, Drammen.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund: Karl Hammerstedt, Oslo. Anker Nortvedt, Aker. Olav Varberg, Ålvik. Kristoffer Jakopsen, Sauda.

Norsk Kjøttindustriarbeiderforbund: Helmer Karlsson, Oslo.

Norsk Kommuneforbund: Karl Furuskjegg, Oslo. Hans Karlsen, Grorud, Sverre Eggen, Trondheim. Bjarne Vatne, Bergen.

Norsk Litografisk og Kjemigrafisk Forbund: Eivind Nilssen, Oslo.

Norsk Lokomotivmannsforbund: M. Heggstad, Oslo.

Norsk Losforbund: Sverre Thon.

Norsk Murerforbund: Thorleif Andresen, Oslo. Eugen Wiik, Oslo.

Norsk Musikerforbund: Rolf Gammleng, Oslo.

Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund: Aron Ask, Oslo. Nils Nilsen, Oslo. Th. Egeland, Stavanger. Ansgar Johansen, Bergen.

Norsk Papirindustriarbeiderforbund: Jon Carlsen, Drammen. Sigurd Marcussen, Ura pr. Risør. Paulus Andersen, Falkum pr. Skien. Ludvig Johansen, Lillebo, Rena.

Norsk Politiforbund: H. H. Bakkane, Oslo.

Norsk Postforbund: Idar Nordstrand, Oslo.

Norsk Sjømannsforbund: Bendik Øyan, Oslo. Idar Hamsås, Trondheim. Gunvald Hauge, Oslo. Joachim Dahl, Bergen.

Norsk Skinn- og Lærarbeiderforbund: Axel Erichsen, Oslo.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund: Olaf Skramstad, Oslo. Otto Gundersen, Harran. Hans Ruud, Oslo. P. H. Vestad, Oslo.

Norsk Skotøyarbeiderforbund: Anton Andresen, Oslo. J. Helle, Bergen.

Norsk Steinindustriarbeiderforbund: Walther Broe, Oslo.

Norsk Tekstilarbeiderforbund: Alf Andersen, Oslo. Hjalmar Romslo, Ytre Arna. Agnes Simensen, Berger i Vestfold.

Norsk Telegraf- og Telefonforbund: Thormod Halvorsen, Oslo. Harald Fondevik, Oslo.

Tollopssynsmennenes Landsforbund: G. Larsen, Oslo.

Norsk Transportarbeiderforbund: Einar Helmersen, Svolvær. Gerhard Olsen, Trondheim. Ludvig Hansen, Drammen. Jan Johnsen, Buøy pr. Stavanger.

Norsk Treindustriarbeiderforbund: Hans Haraldseth, Drammen. Daniel Abrahamsen, Laksevåg.

Norsk Tobakkarbeiderforbund: Ottar Boberg, Oslo.

Arbeiderpartiets Presseforbund: Per Monsen, Oslo.

Det norske Maskinistforbund: Johs. E. Johansen, Oslo. Gossner Nilsen, Oslo.

Fra Samorganisasjonene: Østfold faglige Samorganisasjon: Oscar Lauritzen, Sarpsborg. Oslo og Akershus faglige Samorganisasjon: Gunnar Disenåen, Oslo. Hedmark faglige Samorganisasjon: Kr. Gundersen, Hamar. Opland faglige Samorganisasjon: Martin Haugen, Gjøvik. Buskerud faglige Samorganisasjon: Ivar Lie, Drammen. Vestfold faglige Samorganisasjon: Ole Andersen Kiste, Tønsberg. Telemark faglige

Samorganisasjon: John A. Johnsen, Skien. Aust-Agder faglige Samorganisasjon: Erling Dahlen, Arendal. Sørlandets faglige Samorganisasjon: Sev. Kristensen, Kristiansand S. Rogaland faglige Samorganisasjon: Olav Ådnesen, Stavanger. Bergen og Fylkenes faglige Samorganisasjon: Bernh. Berntsen, Bergen. Møre faglige Samorganisasjon: Anker Johansen, Ålesund. Trøndelag faglige Samorganisasjon: Arne Forseth, Trondheim. Namdal og Helgeland faglige Samorganisasjon: Per Johansen, Namsos. Nordland faglige Samorganisasjon: Konrad Karlsen, Bodø. Troms fylkes faglige Samorganisasjon: Alf Olsen, Tromsø. Finnmark faglige Samorganisasjon: Thoralf Albrigtsen, Hammerfest.

Fra Sekretariatet: Konrad Nordahl, Oslo. Gunnar Bråthen, Oslo. I. B. Aase, Oslo. Elias Volan, Oslo. Chr. Hensen, Oslo. Hans Hegg, Oslo. Karsten Torkildsen, Oslo. Torbjørn Henriksen, Oslo. Rasmus Rasmussen, Oslo. Arthur Ruud, Oslo. Ingvald Haugen, Oslo. Leif S. Olsen, Oslo. Lars Evensen, Oslo. Edv. Stenklev, Oslo. Alfred Nilsen, Oslo. Emil Torkildsen, Oslo. P. Mentsen, Oslo.

Fra L.O.s administrasjon: Jens Berg. Paul Engstad. Jens Østlie. Gustav Sjaastad, Det Juridiske Kontor. Dagfinn Bech, Det Juridiske Kontor. Odd Gøthe, Det Økonomiske Kontor. Alfred Skar, Presse- og Informasjonskontoret.

Fra L.O.s Revisjonskontor og Revisjonsutvalg: Torjus Graver. Johan Didriksen. Peder Birkeland (frav.). Halvdan Wigaard (repr. også forbundet).

Fra Lovkomiteén: Håkon Thesen, Oslo. Odd Humblen, Oslo. Sigurd Evang, Hamar.

Fra Forhandlingskomiteén for Hovedavtalen: Josef Larsson, Oslo.

Fra Organisasjonskomiteén: Kr. Nilsen, Oslo. (Erling Frogner, Oslo, ff.), Hans Fladeby, Oslo. A. Narvesen, Drammen.

Fra Samarbeidskomiteén: Einar Gerhardsen, Oslo. Martin Tranmæl, Oslo. Trygve Bratteli, Oslo.

Innbudne: Statsråd Oftedal. Gunnar Ousland. Anders Mørk, Arbeidernes Opplysningsforbund. Andreas Andersen, Arbeidernes Opplysningsforbund. Arne Johnsen, Norsk Folkeferie. Fritz Madsen, Samleforbund av statsfunksjonærer utenfor de store etater. Thora Johansen, L.O.s Kvinnenemnd. Thyra Hansen, Hushjelpens Landsutvalg.

Vedtagelse av dagsorden.

Følgende dagsorden referertes:

1. Beretning for 1946.
2. Regnskap for 1946.
3. Kort oversikt over den forløpne tid av 1947.
4. Tillitsmennenes lønninger.
5. Organisasjonskomitéens innstilling.
6. Hovedavtalen.
7. a) Nasjonalbudsjettet.
b) Lov om lønnskontroll.
c) Revisjon av arbeidstvistloven.
8. Fravikelse i bestemmelsene om sekretariatets adgang til å erklære streik og sympatistreik — politiet og sentraladministrasjonen.
9. Pensjonskassen.
10. Disponeringen av Folkets Hus' fond.
11. Fagorganisasjonens tariffpolitikk i den ikke privatkapitalistiske sektor i det økonomiske liv.
12. Folkets Brevskole.
13. Kommunevalget 1947.
14. Forbundenes gjensidighetsavtaler med Norges Arbeidslederforbund.

Emil Nyhus: Jeg vil høre om vår sak kommer opp under organisasjonskomitéens innstilling.

Konrad Nordahl: Det vil bli et nytt møte i representantskapet i slutten av november måned hvor forbundenes organisasjonssaker vil bli behandlet og herunder også Formerforbundet.

Dagsorden ble dermed vedtatt.

Vedtagelse av forretningsordenen.

Følgende forslag til forretningsorden ble referert:

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Intet må meddeles offentligheten uten sekretariatets og møteledelsens godkjenning.
2. Ingen har rett til å få ordet mer enn 2 ganger i samme sak. Unntatt for innledningsforedrag begrenses taletiden til

10 minutter første og 5 minutter annen gang. Til forretningsordenen gis ordet bare 1 gang og høyst 1 minutt for hver sak. For øvrig kan det stilles forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere.

3. Forslag innleveres skriftlig og undertegnet med vedkommendes navn. Intet nytt forslag kan tas opp etter at det er besluttet satt strek med de inntegnede talere. Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppsatte saker, kan ikke behandles.
4. Alle vedtak skjer med alminnelig flertall. I tvilstilfelle eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneopprop.
5. I protokollen innføres bare forslagene og avstemningene samt de fattede beslutninger. Protokollen oppleses ved hvert møtes begynnelse og for siste møte ved dets avslutning. Arbeidstiden settes fra kl. 9.30—13 og fra kl. 15—18.30.

Ivar Lie foreslo at møtet avsluttedes kl. 18.

Voting: Forretningsordenen ble vedtatt i sin helhet etter innstillingen.

Konstituering.

Overensstemmende med innstillingen valgtes til dirigenter: Torbjørn Henriksen, Oslo, og Bernh. Berntzen, Bergen. Til sekretærer valgtes: Idar Nordstrand, Oslo, og Ivar Lie, Drammen.

Torbjørn Henriksen inntok dirigentplassen.

Punkt 1: Beretning for 1946.

Beretningen for 1946 i trykt stand, ble punktvis gjennomgått. Under beretningens punkt om L.O.s landsinnsamling til Nord-Troms og Finnmark, uttalte *Konrad Karlsen:* Under dette punkt er det på side 24 en setning som lyder slik: «Særlig har en grunn til å være utilfreds med resultatet av innsamlingen fra Troms og Nordland fylker.» Jeg mener at dette ikke må stå uimotsagt. Hvis en ser objektivt på forholdet så er det nemlig ikke riktig. Da vi kom så langt fram som til innsamlingen, var det mange forhold som gjorde at innsamlingen gikk noe tregt i mitt fylke. De som hadde måttet evakuere sine hus syntes vel også at de hadde hatt nok. Alt hadde i så måte sin innvirk-

ning på forholdene således at resultatet måtte bli dårlig. Vi regnet dag også med at vi ville komme på jumboplassen. Men ser en L.O.s rundskriv nr. 1, så står vi likevel ikke så dårlig. Vi har betalt gjennomsnittlig kr. 2.50 i min samorganisasjon, mens andre samorganisasjoner som er store og har ingen krigsskade ligger langt lavere. Jeg må derfor benytte meg av en gammel formel: Jeg erklærer denne uttalelsen for død og maktesløs å være.

Jens Berg: Det er meg som er synderen for dette. Men det er ut fra den kjensgjerning som den gang forelå fra Sør-Troms og Nordland fylker. Vi regnet med at de fylker som lå nærmest ville ha gitt bedre resultater. Det er påtagelig at det er samorganisasjoner sørpå som har ytet langt mere.

Dermed gikk en videre i beretningen, som uten ytterligere bemerkninger ble vedtatt.

Punkt 2: Regnskap for 1946.

Regnskapet forelå trykt og i nummerorden omdelt representantene.

Regnskapets forskjellige poster ble gjennomgått.

Jan Johnsen: På side 4 i regnskapet står Oslo og Akershus faglige Samorganisasjon oppført med et stort beløp. Hva er det? Og hvordan er det oppstått?

Dirigenten: Det vil bli nærmere forklart under revisjonens bemerkninger.

I. B. Aase: En rekke fagforeninger i Oslo garanterte for dette beløp. L.O. hadde ingen garantiforpliktelse. Det må karakteriseres som en ulovlig disposisjon. Jeg har søkt å få en ordning med Samorganisasjonen og jeg foreslo at L.O. overtok Utøya, men det ville ikke Samorganisasjonen gå med på. Det at vi har satt *dubiose* betyr ikke at vi frafaller kravet. Saken skal opp på Samorganisasjonens årsmøte og der vil det vel bli en ordning. Østkantens Folkets Hus, hvortil denne garanti er gitt, er nå atter overtatt av organisasjonen. Vi gir ikke avkald på disse penger.

Gunnar Disenåen: Når jeg ikke tok ordet med en gang var det fordi vi senere kommer inn på dette. Vi gikk i sin tid inn for en garanti til Østkantens Folkets Hus. Vi regnet at det skulle bli en forretning, men det ble det ikke. Vel 40 000 kroner kom inn ved kontingenten til Folkets Hus, og vi kom da ned til

kr. 87 000.00. 10. september 1941 ble jo ledelsen for fagorganisasjonen satt utenfor. Østkantens Folkets Hus gikk da over til panthaverne. Av beløpet tilhører egentlig kr. 34 000.00 Oslo Arbeiderparti, som også var med på garantien, resten er Samorganisasjonens. Når det gjelder Utøya så kan ikke jeg gi noe tilsagn der. Den tilhører Oslo-arbeiderne. Samorganisasjonens årsmøte i september vil ta stilling til dette.

Emil Nyhus: Det var bare et spørsmål vedrørende Det statistiske kontor. Beløpene til lønn og ekstrahjelp er like store. Hvis en må ha så mye ekstrahjelp, bør en vel treffe en annen ordning.

Jens Østlie: Det som står under ekstrahjelp er det som gikk med ved den landsomfattende leviekostnadsundersøkelse som ble foretatt. Beløpet til ekstrahjelp vil ikke bli så stort heretter.

Andreas Torp: Legeregninger! Hva er det?

I. B. Aase: Det er en gammel ordning. Det har nemlig vært praktisert slik at L.O. har betalt for legene. Det en da får igjen i Trygdekassen går så inn i L.O.s kasse.

Dirigenten: Det er m. a. o. fri legehjelp for funksjonærene.

Dermed gikk en videre i regnskapene, som ikke foranlediget ytterligere bemerkninger. Det samme gjaldt Folkets Hus Fond, forbundenes revisjon, L.O.s Pensjonskasse.

Revisjonsinnberetningen.

Torjus Graver: Landsorganisasjonens revisjonsutvalg og revisjon har i dag foretatt den avsluttende gjennomgåelse av Landsorganisasjonens, Pensjonskassens og Folkets Hus Fonds regnskaper og undertegnet disse.

Ved revisjonen som har foregått kontinuerlig hele året, er det påsett at alle posteringer er foretatt på grunnlag av anviste bilag, og at de økonomiske disposisjoner er i overensstemmelse med organisasjonsmessig fattede vedtak. Kasse, bank og giro er kontrollert 6 ganger i året til ubestemte tider. i overensstemmelse med garantipolisens krav.

Vi finner at de framlagte regnskaper er klart oppstilt og gir et tydelig bilde av organisasjonens drift og økonomiske stilling.

Til de enkelte regnskaper har revisjonen følgende bemerkninger:

Landsorganisasjonen. Gevinst og tapskonto.

Den samlede kontingentinntekt i 1946 har utgjort kr. 3 314 100.34, hvorav tilsammen kr. 479 921.80 er overført til Folkets Hus Fond og konverteringslånet, således at Landsorganisasjonen i sitt driftsbudsjett har hatt en kontingentinntekt av kr. 2 834 178.54. Til sammenligning kan anføres at nettokontingentinntekten i 1939 og 1945 henholdsvis var kr. 2 074 201.85 og kr. 1 183 552.76.

Driftsoverskuddet har i 1946 utgjort kr. 776 834.35. Herav er imidlertid kr. 199 361.84 (tillegg og fradrag avbalansert) av ren ekstraordinær karakter, således at det reelle resultat av årets drift utgjør et overskudd av kr. 577 472.51.

Som det vil sees av regnskapet er Landsorganisasjonens administrasjon delt opp i følgende hovedgrupper:

Hovedadministrasjonen, Det juridiske kontor, Det statistisk-økonomiske kontor og Pressekontoret.

Det samlede antall tillitsmenn og funksjonærer ved de forskjellige avdelinger stiller seg således:

	Pr. 31/12-39	Pr. 31/12-45	Pr. 31/12-46
Hovedadministrasjonen	11	17	21
Det juridiske kontor	4	5	4
Det statistisk-økonomiske kontor	4	7	8
Pressekontoret	0	3	3
Revisjonskontoret (betalt av L.O.)	2	2	2

Revisjonen finner at følgende poster i Gevinst og Tapskonto trenger en nærmere forklaring.

Oslo og Akershus fagl. Samorganisasjon Dubioso kr. 87 312.40.

Posten skriver seg fra en garanti som vedkommende samorganisasjon hadde ytet like overfor Østkantens Folkets Hus og som Landsorganisasjonen måtte innfri. Beløpet er uerholdelig og er derfor ført over til konto Dubioso. I denne forbindelse vil revisjonen foreslå for sekretariatet at det forbyr samorganisasjonene å påta seg garanti eller kausjonsforpliktelser, og at samorganisasjonene straks gjøres kjent med dette.

D.N.A.s konverteringslån.

Konverteringslånet er nå i sin helhet dekket og likedan er lånet til Ny Presse kr. 380 000.00 og debitorlånet til D.N.A. kr. 25 000.00 dekket i 1947.

Feriefondet.

Herav er i alt tatt til inntekt i Landsorganisasjonens regnskap kr. 217 772.78, inklusive eiendommer, tomter, inventar og bankbeholdninger.

Landsorganisasjonens skole, Østmarka, kr. 158 749.28.

Av dette beløp er kr. 37 443.92 benyttet til drift av Landsorganisasjonens skole, kr. 22 256.00, forskuttet til drift av Sørmarka Folkehøgskole og kr. 99 049.00 anvendt til anlegg som i sin helhet er avskrevet. Vedkommende dette regnskap henvises til revisjonens innsendte beretning for skolen.

Folkets Hus, Notodden, kr. 10 000.00 og A/S Barber og Frisør kr. 1 998.00.

Disse poster var avskrevet som uerholdelige under okkupasjonstiden, men er nå ført tilbake til sine opprinnelige beløp.

Forbundenes kontingentinnbetaling.

På grunn av overgangen til ny kontingentavregning i 1940 og nye kontingentsatser i 1946 er det for en del forbund tilsynelatende kommet en luke av en måned i kontingentoppgjøret til Landsorganisasjonen. Opptellingen av de betalte måneder viser imidlertid at alle forbund har gjort sin skyldighet, men uoverensstemmelsen kommer fra en forskjellig oppfatning av enten den måned medlemmene har betalt kontingent til sine avdelinger eller den måned den samme kontingent har innkommet til forbundet skal legges til grunn ved månedsangivelsen i oppgjøret til Landsorganisasjonen. For å oppnå ensartede regler og for å oppnå overensstemmelse med den nye regnskapsoppstilling i forbundene, hvor Landsorganisasjonens andel i kontingenten månedsvis avsettes som egen post, vil revisjonen foreslå at oppgjørsmånedens betegnelse fastlegges, således at den måned kontingenten inngår i forbundets kasse og bokholderi legges til grunn. Altså kontingent innkommet til forbundene i desember og oppgjort til Landsorganisasjonen i januar kalles desemberoppgjør.

Landsorganisasjonens Balansekonto.

Arbeiderbevegelsens Pressefond kr. 226 800.00. Denne post er oppført med 60 pst. av sin pålydende verdi, men revisjonen

kan ikke uttale seg om vedkommende posts aktive verdi, da eksakte opplysninger herom ikke foreligger.

Sjømannsforbundets Brooklyn-kontor kr. 24 435.56. Etter oppgave fra Landsorganisasjonens formann tilhører dette beløp D.N.A. og er i 1947 utpostert av våre bøker.

Internas A/S — aksjer kr. 5 000.00. — Posten skulle ha vært postert bort med inntektspost i Gevinst- og Tapskonto kr. 8 100.16, som må betraktes som endelig dividende. Kr. 5 000.00 som aktiv post vil bli avskrevet i 1947.

Inventarregnskap.

Dette regnskap er for tiden ikke i den orden som det må ansees nødvendig, og revisjonen må bestemt anmode om at vedkommende regnskap blir brakt à jour.

Grimestad Pensjonat.

Tomter, bygninger og inventar tilsammen kr. 115 000.00. Tidligere erfaringer viser at drift av eiendommer av denne art kun vil påføre Landsorganisasjonen tap, og revisjonen vil derfor foreslå at eiendommen selges innen fagorganisasjonen.

Kreditorer.

I mellomregning med svenske landsorganisasjon kr. 122 995.30. Disse midler er lånt i den svenske Landsorganisasjon under okkupasjonstiden og beløpet må derfor stå som en passiv post inntil endelig avregning har funnet sted. *Landsorganisasjonen i Sverige lån 1940 kr. 78 614.03.* Denne post er klarlagt ved regnskap for Nord-Norges kontoret våren 1940. Dette regnskap er behandlet og godkjent av kongressen.

Ved gjennomgåelsen av renter og utbytte av verdipapirer og aksjer viser det seg at renter av lån til Trondheims Samvirkende Fagforeninger ikke er innkommet for 1946 for lånebeløpet kr. 275 000.00.

Garantier.

Det henvises herom til eget bilag inntatt i regnskapet.

Kontingentavregning med Norsk Sjømannsforbund under okkupasjonstiden.

Etter vedtak i sekretariatet er kr. 200 000.00, som var motatt i forskudd, godtatt som endelig kontingentoppgjør for tiden 9. april 1940 til 8. mai 1945. Dette er begrunnet med de ekstra-

ordinære vanskeligheter Sjømannsforbundet hadde under krigstiden og under hensyntagen til forbundets innsats og utgifter i forbindelse med gjenoppbyggingen.

Forsikringer og poliser.

Landsorganisasjonen: Garantipolise kr. 50 000.00. Brannpolise kr. 125 000.00. Innbruddsforsikring kr. 60.00.00.

Wilsesgt. 1: Bygning kr. 225 000.00. Innbo og løsøre kr. 40 000.00. Bibliotek kr. 40 000.00.

Fagbevegelsens arkiv: Bibliotek, inventar, løsøre kr. 20 000.00.

De fleste av disse forsikringer er for lavt ansatt, og revisjonen må derfor anmode om at forsikringssummene blir regulert, eventuelt ved sakkyndig vurdering.

Folkets Hus Fond.

Regnskapet balanserer med et overskudd av kr. 208 204.12 etter at tilskudd til Folkets Hus Landsforbund, kr. 24 000.00, er ført til utgift. Revisjonen har intet å bemerke til regnskapet.

Landsorganisasjonens Pensjonskasse.

Dette regnskap er for året 1946 oppgjort med et overskudd av kr. 257 313.30. Revisjonen har ingen bemerkninger til det framlagte regnskap, men vil anse det ubetinget heldig at den påtenkte revisjon av Pensjonskassens vedtekter vil bli opptatt til realitetsavgjørelse om mulig på førstkommende representantskapsmøte.

Bemerkninger til den samlede regnskapsførsel.

Det hersker god orden teknisk og tallmessig i Landsorganisasjonens kassaførsel og bokholderi. Revisjonen har fått alle ønskelige opplysninger, og det finnes ved årets utgang ingen ubesvarte antegnelser.

Revisjonen vil derfor foreslå at de framlagte årsregnskaper for 1946 blir godkjent.

Oslo, den 6. mai 1947.

P. A. Birkeland. H. Wigaard. Johan Didriksen.
Torjus Graver.

Referert i sekretariatet 19. august 1947.

Dirigenten: Pålegget om at en samorganisasjon ikke kan påta seg noe garantiansvar, er vedtatt av sekretariatet og vil bli omsendt avdelingen.

Øystein Marthinsen: Jeg vil henstille om at revisjonens antegnelser for ettertiden blir mangfoldiggjort, så representantskapets medlemmer bedre kan følge med.

I. B. Aase: Jeg vil spesielt gjøre oppmerksom på kontingentinnkomsten fra forbundene. 14 forbund står åpne for en måned, mens 27 er å jour. Når det gjelder inventariekontoen, så er den blitt forsinket og det skyldes forskjellige forhold, men arbeidet hermed er i gang. Når det gjelder innbetalingene av lån, som f. eks. for Folkets Hus, så har en ikke alltid den samme respekt som når det gjelder en bank.

Bendik Øyan: Det gjelder gjelden til Oslo og Akershus faglige Samorganisasjon. Den opplysning Aase ga gir ikke det riktige inntrykk. En vet at L.O. nå får all kontingenten, også den som samorganisasjonene innkasserte og L. O. beskjerer svært samorganisasjonens budsjetter. Aase uttalte at en hadde et svakt håp om å få pengene igjen og så fører en ganske simpelt det hele beløp på Samorganisasjonen. Men den er ikke alene om det. Det er noe fordekt over dette i revisjonens bemerkninger. Utøya tilhører foreningene i Oslo og kan ikke okkuperes av L.O.

Johan Didriksen: På revisjonens vegne må jeg protestere mot at det er noe fordekt i revisjonens innberetning.

I. B. Aase: Det er uforklarlig at det kan være noen uoverensstemmelser her. Disenåen har gitt de samme opplysninger som meg. De har benyttet L.O.s midler til dekning av denne garanti og L.O.s ledelse har ikke hatt noe med det å gjøre.

Halvdan Wigaard: Oslo-arbeiderne betaler mer enn dette beløp til L.O. Det er bare et lite tilskudd de 87 000 kroner, av det beløp som Oslo-arbeiderne betaler inn til L.O. Det er lite tiltalende å høre Aase si at en vil ta Utøya. En bør stryke dette beløp, eller sette det opp på Samorganisasjonens budsjett. Jeg vil foreslå at beløpet strykes.

Elias Volan: Det var så at da Østkantens Folkets Hus ble bygd var det flere foreninger her i byen som stilte seg som garantister og så stilte Oslo Arbeiderparti og Oslo og Akershus faglige Samorganisasjon seg som garantister overfor banken. Opprinnelig var det altså en rekke foreninger i Oslo som hadde garantert og det er de som står i gjeld for dette beløp.

Dirigenten: Wigaards forslag bør rettes til en innstilling til kongressen:

Wigaard: Enig.

Gunnar Disenden: Hadde vi fått igjen den gamle kontingentordning, som før krigen, så ville vi ha avbetalt dette beløp og saken ville ikke ha kommet til L.O. Det kan også kanskje tenkes at det nye Østkantens Folkets Hus kan overta beløpet.

Dirigenten: Det går ikke, da vil en sikkert kjøre det nye Folkets Hus overende nok en gang.

Bendik Øyan: Jeg er enig i Wigaards forslag, så får vi en gang oppgjort den sak.

Øystein Marthinsen: Jeg vil henstille at representantskapet får beholde regnskapene. Vi må en gang kunen få beholde de slik at vi også kan gi medlemmene de nødvendige opplysninger når de ønsker det. Jeg vil foreslå at representantskapets medlemmer får beholde regnskapet.

Votering: Regnskapene ble dermed enstemmig godkjent. — Wigaards forslag om å innstille for kongressen at kr. 87 312.40 ble avskrevet Samorganisasjonen i Oslo og Akershus, ble enstemmig vedtatt. — Videre ble tatt til etterretning sekretariatets vedtak om at samorganisasjonene ikke har rett til å overta noe garantiansvar.

Konrad Nordahl: Når det gjelder Marthinsens forslag vil jeg gjøre oppmerksom på at 2 eksemplarer vil bli tilstilt hvert forbund.

Dirigenten: Siste kongress besluttet å inndra regnskapet og da kan vi ikke endre vedtaket.

Ole Andersen Kiste: Det er å blande kortene dirigent. Det var de regnskaper som ble forelagt kongressen, som den vedtok skulle inndras. Det gjelder ikke disse regnskaper.

Votering: Marthinsens forslag ble forkastet og den nåværende ordning med inndragning ble vedtatt.

Punkt 3: Kort oversikt over den forløpne tid av 1947.

Konrad Nordahl: L.O. har i den forløpne tid av året 1947 hatt en rekke saker til behandling og som har tatt både tid og skaffet mye arbeid. Vi kommer da også inn på flere av de saker som har vært under behandling og forberedt til dette møte. En av de viktigste er ferieloven. Den var oppe på siste kongress og en vet at det var nedsatt en komité av departemen-

tet. Forslaget til ferielov forelå i mars i år. Flertallet i komitéen foreslår på noen få unntagelser nær 3 ukers ferie. Men komitéen delte seg på spørsmålet om når ferien skulle begynne. Mindretallet, arbeidsgiverne, holder på 14 dager med unntagelse av befalet til sjøs. Det ble atskillig bråk om feriespørsmålet, idet det ble hevdet at vi skulle ha de 3 uker fra 1948. Saken ble forelagt sekretariatet av L.O.s representanter i ferielovkomitéen. Det var tvil om en kunne gå til dette allerede i 1948 og vi hadde visse betenkeligheter for å stemme for det som ble resultat. En skal imidlertid være oppmerksom på at det ikke er noe land, som har lovfestet ferie på 3 uker. Spørsmålet stilte seg derfor slik for oss om det var mulig for oss å gå til dette. Resultatet ble at en stemte for 3 uker fra 1948. Nå fikk vi en rekke henvendelser om 3 uker allerede fra 1947. Etter at saken imidlertid var klarlagt, stilnet dette av og en ble enige om å gå inn for den i 1948. En er enige om å få loven behandlet så tidlig at den kan begynne fra 15. november i år. Med det flertall vi har i Stortinget så har vi fra 1948 gjennomført *lovfestet 3 ukers ferie*. Det er fra komitéens side gjort et godt arbeid. Loven er godt gjennomtenkt og den er slik at det ikke skal bli anledning til noen fortolkninger, hvis den blir vedtatt i den form som komitéen har foreslått. Det vil være av stor betydning at vi får denne lov. Et annet spørsmål er *samlingen*. Kongressen gjorde sine vedtak om det, men ga sekretariatet i oppdrag å ta opp spørsmålet igjen hvis det viste seg muligheter for virkelig å få en samling av de to arbeiderpartier i stand. Saken ble tatt opp av Vestfold faglige Samorganisasjon. Den fikk stor tilslutning av alle de foreninger og sammenslutninger som behandlet det og sekretariatet tok så saken opp og sendte en henvendelse til de to partier. Vi fikk svar som vi mente var tilfredsstillende fra D.N.A., men ikke fra N.K.P. Sekretariatet anså det da etter de konferanser som for øvrig fant sted umulig på det daværende tidspunkt å få en samling i stand. Jeg viser i så måte til den såkalte Hvit-bok, som viser hvordan det ble arbeidet med den sak. Den provisoriske anordning av 1944 ble forlenget inntil 1. juli i år, da det kom en midlertidig lov om lønnsnemnd, som vil stå året ut. Det samme gjelder hovedavtalen, som kommer opp som egen sak. Vi har videre arbeidet for å få en avtale med N.A.F. om rasjonalisering og tidsstudier. Først i denne måned har det lyktes oss å komme til forhandlinger herom. Lønnsk kontroll vil komme opp som egen sak, det

samme gjelder arbeidstvistlovens bestemmelser om boikottbestemmelsene. Alle parter er enige om at de bestemmelser skal vekk. Så har vi videre behandlet Spania-spørsmålet. Saken kom opp på den måte at Spania truet med å stanse all skipsfart fra Norge til Spania, f. eks. også når det gjaldt bunkring av norske skip i spanske farvann. Vi besluttet å sende 2 mann til Den faglige Internasjonale og Ingvald Haugen og jeg reiste. Vi hadde konferanser med Det internasjonale Transportarbeiderforbund og med det engelske forbund. De var villige til å ta saken opp hvis virkelig disse trusler ble satt i verk. Det var atskillig diskusjon om denne sak og det kan vel være at det hadde sin virkning, når Franco senere påsto at det fra hans side ikke var truet med slike represalier. Hva vi jo vet at han virkelig gjorde i den note som ble tilstilt den norske regjering. I år har vi videre ved lovgivning fått gjennomført at 1. og 17. mai skal være fridager. Det var et stort framskritt og viser ikke minst den store utvikling som er til stede i vårt samfunn. Det ble gjennomført fra 1947. Videre har vi hatt en rekke representasjoner til utlandet, til England og Frankrike, og en rekke andre land, til kongresser og konferanser, likesom L.O. deltok i Snorre festlighetene på Island.

Daniel Abrahamsen: Det gjaldt Spania-spørsmålet. Formannen sa at vi var utsatt for hardt press og det er riktig. Men det de fagorganiserte mener er, at vi ikke følger den linje som vi var enige om når det gjaldt Franco-Spania. Det er en skam plett for demokratiet at en skal tolerere disse tilstander lenger. Vi bør virkelig sette alle krefter inn på å få slutt på dette regime. Jeg vil foreslå:

«Idet en viser til generalsekretær Trygve Lie's melding om det som har foregått i Franco-spørsmålet i tiden etter vedtaket av F.N.s hovedforsamling, vil representantskapet uttale:

1. Landsorganisasjonens sekretariat bør i flukt med tidligere vedtak understøtte et hvert positivt tiltak innenfor den faglige verdensføderasjon og F.N. som tar sikte på å få likvidert det fascistiske styre i Spania.
2. Representantskapet beklager at den norske regjering i strid med arbeiderklassens og folkets oppfatning har akseptert en diplomatisk utsending fra Franco-Spania.
3. Representantskapet oppfordrer foreningene og alle ærlige demokrater til av all kraft å gå inn for Spania-komitéens hjelpeaksjon for fascismens offer i Spania.»

Andreas Torp: Formannen sa i sin korte orientering at noe av det viktigste var ferieloven. Det er riktig at det var en av de viktigste saker, så viktig at vi bør sende Regjeringen en hilsen og med krav om at loven blir slik som foreslått av komitéen. Jeg vil henstille at sekretariatet utarbeider en slik hilsen.

Gunnar Bråthen: I forbindelse med Abrahamsens forslag, så mener jeg at det ikke går an å ta det opp her nå, men at det oversendes sekretariatet. Saken var oppe på generalmøtet i Faginternasjonalen i Prag og hvor jeg var til stede. På møtet forelå enstemmig innstilling fra styret og det var vår mening å høre om Den faglige Internasjonale kunne føre aksjoner. Etter at forslaget fra styret var framlagt fikk en spanier og en franskmann ordet og de sluttet seg til forslaget, og da de var hørt sa presidiet at talelisten var annullert. Det var ingen tvil om at en ikke ville fram til en linje som vi ville. Faginternasjonalen har sjaltret spørsmålet ut som faglig sak og overlatt den til F.N.. I stedet ble det vedtatt å opprette et *solidaritetsfond*, til støtte for demokratene *innenfor* Spanias grenser. Faglig ligger altså saken slik an, at den faglige internasjonale på det nåværende tidspunkt ikke kan gjøre noe, men skyver den over på F.N. som et politisk spørsmål. Vi får derfor innrette oss deretter. Jeg vil foreslå at Abrahamsens forslag oversendes sekretariatet.

Alf Pettersen: Spørsmålet Spania er så viktig og stort at vi som fagorganiserte ikke kan la det ligge. På tross av den faglige internasjonale og de forskjellige regjeringers standpunkt, så bør vi holde saken varm. Selv om regjeringen ikke kan gjennomføre det vi vedtar, så har det betydning at vi holder saken fram og holder den varm. Det vil bare styrke behandlingen av denne saken, at organisasjonen reagerer mot dette og vil ha en endring av disse forhold. Jeg har ikke noe imot at Abrahamsens forslag blir sendt sekretariatet, men en bør da også forstå at representantskapet mener noe med dette.

Votering: Formannens beretning ble tatt til etterretning. Abrahamsens forslag oversendtes sekretariatet.

Punkt 4: Tillitsmennenes lønninger.

Følgende innstilling forelå:

I Sekretariatets møte 11. februar i år ble det besluttet å oppnevne en komité til å utrede spørsmålet om veiledende lønnsatser for forbundenes tillitsmenn.

Det er Sekretariatets forutsetning at komitéens innstilling skal forelegges førstkommande representantskapsmøte i Landsorganisasjonen.

Som medlemmer av komitéen ble valgt:

Elias Volan, Alf Andersen, Kåre Pehrson, Hans Hegg, Eivind Nilsen, M. Trana.

I.

Landsorganisasjonens kontor sendte forbundene et sirkulære hvori det ble anmodet om besvarelse av en rekke spørsmål, slik at komitéen kunne få oversikt over lønnsforholdene i forbundene.

Av besvarelsene framgår at de fleste forbund utbetaler sine tillitsmenn det vanlige dyrtidstillegg for mannlige kontorfunksjonærer. For tiden utgjør dette tillegg *kr. 1 725.12*.

To av statsfunksjonærforbundene følger dyrtidsreguleringen for statsfunksjonærer, mens ett følger den vanlige dyrtidsordning for kontorfunksjonærer. Sjømannsforbundet har en noe annen ordning. Antagelig henger dette sammen med de spesielle reguleringsforhold for sjømennene.

Når det gjelder grunnlønnen, har enkelte forbund på sine landsmøter etter frigjøringen foretatt forhøyelse av lønningene, mens andre ikke har foretatt noen regulering. Enkelte forbund har også regulert inn i den faste lønn det dyrtidstillegg som var gitt før Lønnsnemndas kjennelse av 7. juni 1946.

Den samlede lønn — grunnlønn + dyrtidstillegg — varierer fra *kr. 7 725.—* til *kr. 11 261.—*. Gjennomsnittslønnen for forbundenes tillitsmenn inklusive dyrtidstillegg er *kr. 8 902.—*.

Det er innhentet opplysninger om lønningene i Det norske Arbeiderparti. Nestformannen og de tre eldre sekretærer har en lønn inklusive dyrtidstillegget av *kr. 10 568.52*.

I «Arbeiderbladet» har redaktørene *kr. 13 000.—* og journalister i ledende stilling *kr. 12 000.—*, dyrtidstilleggene inkludert.

I Norsk Arbeidsgiverforening har de alminnelige sekretærer etter ca. 3 års ansettelse *kr. 11 000.—* à *kr. 12 000.—*. Sekretærer i ledende stilling (kontorsjefer) har *kr. 16 000.—* inkludert dyrtidstilleggene.

I Oslo kommune har personer som kommer inn under lønnsklasse I (sekretærer, kontorsjefer, personalsjefer, mate-

rialforvaltere ved større etater som lysverkene og sykehusene m. v.) en samlet lønn av kr. 11 490.—. I Telegrafverket lønnes personer i ledende stillinger varierende fra noe over kr. 10 000.— til noe over kr. 12 000.—. De høyere funksjonærer har betydelig mer.

I Aker har herredskassereren kr. 13 200.— + kr. 2 650.— i reguleringstillegg. Kontorsjefen i formannskapet og 4 sekretærer hos finansrådmannen m. fl. har kr. 11 500.— + kr. 2 650.— i reguleringstillegg. Sekretær hos teknisk rådmann og sekretær i herredskassen og i ligningsvesenet, 2 sekretærer ved skolekontoret og 1 sekretær i reguleringsvesenet m. fl. kr. 9 550.— + 2 578.— i reguleringstillegg.

Sommeren og høsten 1920 fastsatte de fleste større forbund et lønnsnivå for sine tillitsmenn på kr. 10 000.— inklusive dyrtidstillegg. Timelønnsnivået for fagarbeidere ble den gang fastsatt av voldgiftsretten til kr. 2.10. Under depresjonstiden falt arbeidernes lønninger til dels svært meget, og det samme forhold gjorde seg gjeldende for tillitsmennenes lønninger. Etter hvert har fagorganisasjonen forsøkt å høyne lønnsnivået for alle lønsmottakere, arbeidere og funksjonærer. Således kan anføres at timelønnsnivået for fagarbeidere, som i 1920 ble fastsatt til kr. 2.10, i dag er på kr. 2.40. Etter Norsk Arbeidsgiverforenings siste statistikk er det gjennomsnittlige lønnsnivå i hele lande for industrien kr. 2.65. Til dette er å bemerke at i lønnsnivået inngår også akkordfortjeneste.

For Oslos vedkommende ligger lønnsnivået til dels betydelig over lønnsnivået i landet for øvrig. Arbeidere i ledende stillinger, f. eks. faktorer i trykkerier, lønnes etter hva det opplyses med kr. 11 000.— å kr. 12 000.—. I større trykkerier betydelig mer.

Når det gjelder tillitsmennenes lønninger og arbeidsforhold, har lønningene tidligere som regel ligget over topplønnen i vedkommende fag. Årsaken til dette var at tillitsmennenes arbeidstid ikke var begrenset. De må være disponible uansett hvilken tid på døgnet deres nærvær kreves, liksom de må være disponible også på søn- og helligdager, til dels på reiser og til dels i forhandlinger og andre møter. Det er vel neppe noen tillitsmann som har en gjennomsnittlig ukentlig arbeidstid under 60 timer, og svært mange har ikke hatt anledning til å ta regulær ferie på grunn av organisasjonsarbeidet. Det er bare ett forbund som har begrenset arbeidstid for sine tillits-

menn, nemlig Politiforbundet. Sekretæren i dette forbund lønnes med kr. 11 000.— med plikt til å utføre inntil 35 timer overtid pr. måned.

Når det gjelder tillitsmennenes lønninger, så ble det i depresjonstiden som følge av de vanskelige forhold medlemmene levde under, foretatt stor nedsetting av lønningene, men etter hvert som lønnsforholdene for medlemmene ble bedret, ble det som regel ikke tatt det samme hensyn til tillitsmennenes lønninger. Det har derfor forekommet at arbeidere som er tilbudt tillitsmannsstillinger i organisasjonen har vegret seg for dette på grunn av lønnsforholdene.

Komiteén mener at dette er et uholdbart forhold. Det bør derfor foretas en regulering av tillitsmennenes lønninger.

Det er ikke mulig for komiteén å foreta noen gradering mellom forbundene. Man er derfor blitt stående ved å foreslå et rimelig minstelønnsnivå og at de forbund som har anledning til det kan gi et tillegg ut over minstelønnen. En rekke forbund lønner sine formenn med noe høyere lønn enn de øvrige tillitsmenn, og det er også i enkelte forbund foretatt visse differensieringer i lønningene for de øvrige tillitsmenn. Dette spørsmål mener komiteén at forbundene selv må bedømme ved de enkelte tilfelle, uten noen veiledning fra Landsorganisasjonen.

Når det gjelder lønningene for Landsorganisasjonens tillitsmenn, er saken mer oversiktlig, og komiteén mener der å kunne fremsette forslag til lønninger for de enkelte stillinger.

Kongressen har i sin tid besluttet at formannen skal lønnes med kr. 1 000.— pr. år mer enn de øvrige tillitsmenn. Dette forhold mener komiteén bør opprettholdes. En vil peke på at kongressen i 1923 fastsatte lønnen til Landsorganisasjonens formann til kr. 12 000.—.

Komiteén finner det riktig at det fastsettes en lønn som inkluderer dyrtidstillegget. Denne linje bør bli fulgt ved kommende tariffrevisjon når det gjelder arbeidernes lønninger.

Under henvisning til foranstående vil komiteén foreslå at lønningene for fagorganisasjonens tillitsmenn fastsettes til:

Landsorganisasjonen:

Formannen kr. 13.000.—.

De øvrige tillitsmenn kr. 12 000.—.

I lønningene er alle dyrtidstillegg inkludert.

Forbundene:

Landsorganisasjonen tilrår forbundene å fastsette et lønnsnivå for sine tillitsmenn inklusive dyrtidstillegg på minst kr. 10 000.—. De forbund som har anledning til det, bør gi et tillegg ut over dette. Spørsmålet om ekstratillegg for formennene eller andre tillitsmenn avgjøres etter bedømmelse av hvert enkelt tilfelle.

Når det gjelder lønningene i *samorganisasjonene*, bør også disse reguleres. Komitéen mener at lønnen i gruppe I bør fastsettes i samsvar med den foreslåtte minstelønn for forbundene, og at gruppe II og gruppe III settes henholdsvis kr. 500.— og kr. 1 000.— pr. år lavere.

Med hensyn til grupperingen i lønnsklasse, går komitéen ut fra at dette blir opptatt til behandling i forbindelse med fastsettelsen av samorganisasjonenes framtidige forhold og virksomhet i fagorganisasjonen.

II.

Diett under innenlandske reiser.

Dietten under innenlandske reiser varierer fra kr. 18.— til kr. 30.— pr. døgn. De fleste anvender den nåværende diett i Landsorganisasjonen, kr. 25.— pr. døgn, med oppdeling etter en fastsatt skala for avreise- og hjemkomstid. Det har vist seg at disse diettsatser er for lave etter nåværende prisnivå, såvel for mat som hotellrom. Komitéen finner det derfor rimelig at dietten fastsettes til kr. 30.—, slik som flere forbund allerede har bestemt, og at denne diett oppdeles slik at det gis en diett à kr. 18.— pr. dag, oppdelt på samme måte som reglene i Landsorganisasjonen, og et nattillegg av kr. 12.—.

Med hensyn til diett under møter og forhandlinger, finner komitéen ikke å kunne fremsette noe forslag. Ordningen er så høyst forskjellig i de forskjellige forbund. Enkelte har en fast årlig godtgjørelse, mens andre gis middagspenger ved enkelte høve.

Under henvisning til foranstående foreslår komitéen at Sekretariatet fatter følgende vedtak:

1. Under forutsetning av representantskapets godkjenning fastsettes lønnen for *Landsorganisasjonens tillitsmenn* til:

Formannen kr. 13 000.— pr. år
De øvrige tillitsmenn « 12 000.— « «

I lønnen inngår alle dyrtidstillegg, også tillegget pr. 1. september 1947. Disse lønninger utbetales fra 1. januar 1947.

2. *Forbundene* tilrådes å fastsette en minstelønn for sine tillitsmenn av kr. 10 000.— pr. år. De forbund som har anledning til det, bør gi et tillegg ut over minstelønnen.
3. Lønnen for tillitsmennene i *samorganisasjonene* fastsettes til:

Gruppe I. kr. 10 000.— pr. år.
« II. « 9 500.— « «
« III. « 9 000.— « «

I lønnen er inkludert alle dyrtidstillegg, også tillegget pr. 1. september 1947. Disse lønninger utbetales fra 1. januar 1947.

4. Landsorganisasjonens diett for innenlandske reiser fastsettes til kr. 18.00 pr. dag, oppdelt på samme måte som nå med hensyn til tid for avreise og hjemkomst. Natttillegget utbetales med kr. 12.— pr. natt.

Forbundene tilrådes å fastsette den samme diett.

Elias Volan. Alf Andersen. Kåre Pehrson.
Hans Hegg. Eivind Nilsen. M. Trana.

Sekretariatets innstilling:

Sekretariatet har behandlet komitéens innstilling og innstiller for representantskapet at den godkjennes.

J. Helle: Jeg er ikke klar over hvilket mandat sekretariatet har hatt til like etter kongressen å ta denne sak opp. Og enn mer er jeg forbauset når en har satt 6 fastlønnte tillitsmenn til å utrede og fremkomme med forslag. Det har alltid vært forbundenes landsmøter som har fastsatt tillitsmennenes lønninger og kongressen L.O.s tillitsmenn, og den ordning er bra og bør følges. Jeg synes en bør trekke denne innstilling tilbake, og enn mer fordi representantskapet som vesentlig består av fastlønnte tillitsmenn bør ikke foreta dette. Jeg vil foreslå at saken utsettes til kongressen.

Dirigenten: Det er representantskapet som fastsetter L.O.s tillitsmenns lønninger, ikke kongressen.

Thorleif Andresen: Vi har i vårt forbund foretatt endringer overensstemmende med denne innstilling. Men det jeg ikke kan være med på er dietten under innenlandske reiser. Der vil jeg holde på 15 og 10 kroner.

Ole Hauan: Jeg synes ikke det er noe urimelig at lønningene blir forhøyet. Men jeg synes ikke det er riktig at en setter at disse lønninger skal tre i kraft fra 1. januar. Det bør være fra 1. juli.

Andreas Torp: Vi har sett på dette i vårt forbundsstyre. Vi har vedtak på vårt landsmøte om at tillitsmennenes lønninger skal følge arbeidernes opp og ned, så vi kan ikke følge denne innstilling og eventuelle vedtak. Når det gjelder diettsatsene så er den foreslåtte ikke høy. Vi har de satser i vårt forbund. Jeg vil videre sette fingeren på det som sies på side 3 til slutt: «Denne linje bør bli fulgt ved kommende tariffrevisjon når det gjelder arbeidernes lønninger.»

Erling Kiil: Det er ikke noe å si på selve forslaget, men vi kommer senere i dagsorden inn på lønnsstopp. Det vil være uheldig i samme møte som denne sak behandles å vedta den foreliggende innstilling, selv om den kan være rimelig.

Rasmuss Rasmussen: Den faglige sekretær ved Opplysningsforbundet og som har sin lønn av L.O. bør settes i samme lønnsklasse som de andre sekretærer i L.O. Det forbehold har jeg tidligere tatt.

Arthur Ruud: Jeg sitter i Statens lønnskomité og hvor vi skal søke å sammenstille forskjellige lønnsgrupper. 10 300 kroner er vanlig lønn for sekretærer i Staten, en byråsjef ligger på vel 12 000 kroner. En lønn av 13 000 kroner for L. O.s formann er ikke for meget. Den burde ha ligget noe høyere. Jeg vil anbefale forslaget, selv om jeg anser det å være lave lønninger sett i forhold til de lønninger som betales i stat og kommune. I vårt forbund er resultatet det at vi har organisert alle innen etaten helt fra bunden av og til topps.

Dirigenten (Henriksen): Sekretariatet anså at det å være riktig at representantskapet behandlet denne sak. Innstillingen forelå fra komitéen i mars/april. Det er ikke lønnsstopp, men lønnskontroll loven inneholder. Også av hensyn til samorganisasjonens folk er det nødvendig at representantskapet fastsetter lønningene.

Bendik Øyan: Jeg synes det ble så stille her i salen da Helle sa at representantskapet vesentlig består av fastlønte tillitsmenn. Vi skal vel ikke sette noe mindreverdighetsstempel på oss av den grunn? Det er ikke noe for meget 13 000 kroner for L.O.s formann. Det er jo for øvrig nesten verst for de selv som kommer over 10 000 kroner. Beskatningen tar meget sterkt i når en kommer over 10 000 kroner. Vi må her fastsette lønningene for L.O.s tillitsmenn og likeledes for samorganisasjonens tillitsmenn.

J. Helle endret sitt forslag derhen at saken ble utsatt og tok vekk fra forslaget at den skulle utsettes til kongressen.

Votering: Helles forslag ble forkastet mot 5 stemmer. — Innstillingens *punkt 1* ble vedtatt enstemmig. — *Punkt 2* ble vedtatt mot 3 stemmer. — Rasmussens forslag om den faglige sekretær ved Opplysningsforbundet ble oversendt sekretariatet. — *Punkt 3* ble vedtatt mot 4 stemmer. Ved alternativ votering mellom innstillingens *punkt 4* og Thorleif Andresens forslag, ble innstillingen vedtatt mot 1 stemme.

Møtet hevet klokken 17.30.

Formiddagsmøtet mandag den 25. august.

Dirigent: Bernh. Berntsen.

Møtet ble satt presis klokken 9.30. — Navnéopprop ble foretatt. Alb. Karlson møtte i stedet for Johs. M. P. Ødegaard. (Arbeidsmannsforbundet), Olaf Skramstad i stedet for Alfred Ljøner (Skog- og Landarbeiderforbundet).

Protokollen fra åpningsmøtet referertes.

Emil Nyhus: Jeg rettet en forespørsel om Formerforbundets sak kom opp på dette møte og det ble meddelt at den kom opp på representantskapets møte i november. Det må komme med i protokollen, da det er en viktig opplysning for oss. — Med denne bemerkning ble protokollen vedtatt.

Punkt 5: Organisasjonskomitéens innstilling.

Fra organisasjonskomitéen forelå følgende innstillinger:

Kongressen i 1946 fattet følgende vedtak angående de foreliggende forslag om fagorganisasjonens oppbygging, grenseområder m. v.

1. Det velges en organisasjonskomité på 15 medlemmer som får til oppgave å utrede alle foreliggende organisasjonsproblemer. Alle forslag i samband med organisasjonsspørsmål oversendes denne komité.
2. Representantskapet får fullmakt til å gjøre de nødvendige vedtak etter at utredningen er forelagt forbundene og samorganisasjonene til behandling.

I begrunnelsen for innstillingen til kongressen angående samorganisasjonene uttalte sekretariatet:

«Med den tilslutning som fagorganisasjonen har hatt i de siste 10—15 år, og med den nyorganisering som forestår, er spørsmålet oppstått om hvorvidt de faglige samorganisasjoners områder er riktig fastsatt. I denne forbindelse blir det nødvendig å ta samorganisasjonenes nåværende administrasjonsordning opp til overveieelse og mulig revisjon. Sekretariatet mener at det stedlige og distriktstise samarbeid mellom fagforeningene skal opprettholdes. Det er bare spørsmål om å finne fram til den mest hensiktsmessige ordning som så langt råd er tilfredsstillende alle distriktstise hensyn og interesser uten at det påfører fellesorganisasjonen unødige utgifter.

Det spørsmål som i denne forbindelse bør komme i forgrunnen er hvorvidt samorganisasjonens område bør innskrenkes til mindre distrikter, hvor hver by eller industriplass danner et naturlig senter. I de større byer kan da Landsorganisasjonen opprette faglige distriktskontorer under fagforeningsstyrenes direkte tilsyn.

Årsmøter i den nåværende form vil da bli sløffet og pengene kan da anvendes til mer nyttig arbeid i organisasjonene.»

Kongressen valgte følgende organisasjonskomité med oppdrag å utrede alle foreliggende organisasjonsproblemer:

1. Chr. Henriksen, Arbeidsmandsforbundet.
2. Kr. Nilsen, Bygningsarbeiderforbundet.
3. Johan Moksnes, Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund.
4. John Wivegh, Høvleriarbeiderforbundet.
5. Hans Hegg, Jern- og Metallarbeiderforbundet.

6. Karl Furuskjegg, Kommuneforbundet.
7. Erling Frogner, N.N.N.
8. Arthur Ruud, Telegraf- og Telefonforbundet.
9. Alf Andersen, Tekstilarbeiderforbundet.
10. Hans Fladeby, Transportarbeiderforbundet.
11. A. Narvesen, Drammen, Samorganisasjonene.
12. B. Berntsen, Bergen, Samorganisasjonene.
13. Arne Forseth, Trondheim, Samorganisasjonene.
14. Elias, Volan, Landsorganisasjonen.
15. P. Mentsen, Landsorganisasjonen.

Den 9. og 10. november hadde komiteen sitt første møte, hvor den konstituerte seg med Elias Volan som formann og P. Mentsen som sekretær.

Komiteen fattet en del prinsipielle vedtak, men overlot for øvrig til et arbeidsutvalg å utarbeide utkast til innstilling i de forskjellige spørsmål. Som arbeidsutvalg ble valgt: Volan, Mentsen, Hegg, Ruud og Moksnes, med Frogner som varamann.

På grunn av det omfattende stoff som foreligger til utredning har Organisasjonskomiteen besluttet å dele opp sitt arbeid i forskjellige avsnitt, og den framlegger her sin innstilling angående de faglige samorganisasjoner.

Denne del av innstillingen har vært behandlet i følgende møter:

Den 5. januar i Organisasjonskomiteens arbeidsutvalg sammen med de 3 representanter fra samorganisasjonene. Den 16. februar i arbeidsutvalget. Den 29. og 30. mars i fellesmøte med den samlede Organisasjonskomité, sekretariatet og 1 representant fra hver samorganisasjon. Den 31. mars i den samlede komité. Den 8. april i komiteens arbeidsutvalg. Den 15. og 16. april i den samlede Organisasjonskomité.

FORSLAG

*som er oversendt Organisasjonskomiteen fra distrikts-
organisasjonene.*

Fra Troms faglige Samorganisasjon foreligger forslag om å få tilsatt mer arbeidshjelp ved kontoret, av hensyn til det merarbeid som foreligger på grunn av gjenoppbyggingsarbeidet i Nord-Troms. Dette spørsmål er løst ved at Bygningsarbeiderforbundet og sekretariatet i fellesskap har tilsatt en sekretær til ved Samorganisasjonens kontor i Tromsø.

Fra Harstad faglige utvalg foreligger forslag om at det opprettes et kontor i Harstad med en sekretær. Organisasjonskomiteen finner ikke å kunne foreslå en sådan oppdeling av kontoret for Troms faglige Samorganisasjon.

Fra Haugesund faglige Utvalg foreligger forslag om at det i Haugesund-området opprettes et distriktskontor omfattende distriktet fra og med Karmøy til og med Odda, Sveio, Vikebygd samt øyene nord for Haugesund til og med Stord.

Organisasjonskomiteen mener at sekretariatet bør forelegge forslaget for samorganisasjonene i Rogaland og Bergen til behandling og uttalelse. Spørsmålet forelegges L.O.s representantskap med sekretariatets innstilling.

Fra Vestfold faglige Samorganisasjon foreligger forslag om at jernbanepersonalet ved de større stasjoner får adgang til å danne grupper i tilslutning til de respektive samorganisasjoner. Da dette spørsmål i første rekke angår Norsk Jernbaneforbunds og Norsk Lokomotivmannsforbunds organisasjonsstruktur, oversendes saken til de to forbund til uttalelse.

DE FAGLIGE SAMORGANISASJONER

oppsto i sin tid som en naturlig løsning av det foreliggende behov for samarbeid mellom fagforeningene i en by eller et industrisenter. Ved siden av de rent praktiske spørsmål som ble behandlet bidro samorganisasjonene også til å vekke forståelsen

av at klassens interesser måtte gå foran gruppeinteressene. Før og under den første verdenskrig reistes derfor spørsmålet om at fagorganisasjonen skulle bygges opp på basis av samorganisasjoner i stedet for forbund. Arbeiderklassens framrykning til politisk maktovertagelse i de fleste europeiske land etter den første verdenskrig, og særlig den russiske revolusjon bidro meget til å endre denne oppfatning. Den praktiske oppbygging av næringslivet gjorde det klart for alle at den industrivise organisasjonsform var nødvendig hvis arbeidernes innsikt og innflytelse i produksjonslivet fullt ut skulle komme til sin rett. I 1922 samlet en seg derfor om den industrivise oppbygging av fagorganisasjonen, men samorganisasjonene ble bibeholdt som hjelpeorganer for Landsorganisasjonen. Det viste seg også at samorganisasjonene gjorde et meget godt arbeid, i første rekke som agitasjonsorganer for verving av nye medlemmer og stiftelse av nye fagforeninger. Etter valget i 1933 ble en klar over at det måtte gjøres et krafttak for å utvide arbeiderbevegelsens organisatoriske basis. Landsorganisasjonen hadde på det tidspunkt noe over 157 000 medlemmer, eller — mellom $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{3}$ av de organisasjonsmulige lønsmottakere sto tilsluttet Landsorganisasjonen. Fagkongressen i 1934 vedtok derfor å utbygge de faglige samorganisasjoner for derved å skaffe seg de organer som ved siden av forbundene var nødvendige for å samle flest mulige lønsmottakere i Landsorganisasjonen. Samorganisasjonene ble besluttet organisert som regel i samsvar med fylkesgrensene. Unntatt fra denne regel var Oslo, som ble slått sammen med Akershus, Bergen, som ble slått sammen med Hordaland og Sogn og Fjordane, og Sør- og Nord-Trøndelag fylker, som sammen skulle danne én samorganisasjon. Vest-Agder fikk tildelt Setesdalen. For øvrig fikk sekretariatet fullmakt til å fastsette grensene for samorganisasjonene etter at samorganisasjonenes uttalelse var innhentet. Alle fagforeninger fikk obligatorisk plikt til å slutte seg til den samorganisasjon som hadde sitt virke i vedkommende distrikt. Fagforeningene hadde plikt

til å innbetale kontingent til samorganisasjonene. Størrelsen ble bestemt av årsmøtene under forutsetning av sekretariatets godkjenning. Dessuten var det tidligere avsatt fra L.O.s side som tilskudd til samorganisasjonenes virksomhet 10 øre for heltbetalende og 5 øre for halvtbetalende medlemmer pr. måned. Stort sett ble kongressens vedtak gjennomført. En unntagelse danner Møre, som etter mange vanskeligheter fikk sekretariatets godkjenning til å organisere 3 distriktsorganisasjoner, og Buskerud, hvor Hønefoss-distriktet er skilt ut som egen samorganisasjon. Nordre del av Nord-Trøndelag og søndre del av Nordland fylke dannet én samorganisasjon med kontor i Namsos. Sekretariatet har dessuten av praktiske grunner foretatt en del mindre grensereguleringer.

I okkupasjonstiden ble den ordning gjennomført at L.O. skulle bestride alle utgifter ved samorganisasjonenes administrasjon. Forbundene ble i den anledning pålagt å forhøye kontingenten til L.O.. L.O.s representantskap, som holdt møte 18.—20. juni 1945, besluttet å opprettholde denne ordning og fastsatte kontingenten til

6 øre pr. solgt heltbetalende ukemerke,	
3 —«— halvtbetalende ukemerke,	
25 —«— heltbetalende månedsmerke,	
15 —«— halvtbetalende månedsmerke.	

Landsorganisasjonens representantskap fastsatte i møte 26.—28. september 1939 lønningene for samorganisasjonenes tillitsmenn. Lønningene ble inndelt i 4 grupper:

Gruppe I, kr. 6.500.00, omfattet Bergen og Fylkene, Oslo og Akershus og Trøndelag.

Gruppe II, kr. 6 000.00, omfattet Buskerud, Hedmark, Telemark og Rogaland.

Gruppe III, kr. 5 500.00, omfattet Opland, Sørlandet, Aust-Agder, Østfold og Vestfold.

Gruppe IV, kr. 5 000.00, omfattet Romsdal, Sørnmøre, Nord-

møre, Namdal, Nordland, Troms, Finnmark og Hønefoss med omegn.

I 1945 vedtok representantskapet av lønnsgruppe IV, skulle falle vekk, og at Nordland, Troms, Finnmark og Namdal skulle komme inn under gruppe II. Romsdal, Sunnmøre, Nordmøre og Hønefoss med omegn skulle komme inn under gruppe III. Ordningen trådte i kraft 1. juli 1945.

I tillegg til de fastsatte lønninger kommer de til enhver tid gjeldende dyrtidstillegg. Kontordamenes lønninger er fastsatt av hver samorganisasjon delvis ved tariffavtale med Handels- og Kontorfunksjonærenes Forbund.

Når L.O. gikk til en omfattende revisjon av samorganisasjonenes område, skyldtes det i første rekke at L.O. ville sikre den samlede organisasjon et distriktskontor utstyrt med lønnet arbeidshjelp, slik at fagforeningene kunne få den støtte og veiledning som var nødvendig både under tarifforhandlinger, faglig agitasjons- og opplysningsarbeid og ved behandlingen av andre felles spørsmål i distriktet. Det er ingen tvil om at de faglige samorganisasjoner har utført et meget verdifullt arbeid og bidratt meget til å utvikle fagorganisasjonens innflytelse både i arbeidslivet og i samfunnet.

Samorganisasjonenes arbeid har i første rekke bestått i å organisere nye grupper av lønsmottakere og opprette tariffavtaler med uorganiserte arbeidsgivere. Rundt om i landet er det tusenvis av arbeidsgivere som for første gang har stiftet bekjentskap med arbeidernes organisasjoner gjennom de faglige samorganisasjoner, men etter hvert som arbeiderne har organisert seg har også arbeidsgiverne sluttet seg sammen. Ikke så få bedrifter er gått inn i Norsk Arbeidsgiverforening som følge av arbeidernes tariffkrav. Andre grupper av arbeidsgivere har dannet sine spesielle arbeidsgiversammenslutninger, så som skogbruket, jordbruket, Handelens Arbeidsgiverforening, osv. Etter hvert som arbeidsgiverne blir organisert overføres tariff-

forhandlingene fra distriktene til de respektive hovedorganisasjoner. Denne utvikling må en regne med vil fortsette. Dette betyr at samorganisasjonenes befatning med tarifforhandlingene vil bli mindre etter hvert som arbeidsgiverne blir organisert. Samtidig oppstår nye problemer for arbeiderne som krever lokalt initiativ og samarbeid.

Utviklingen av *produksjonsutvalgene* er et av de viktigste spørsmål som må løses. Dette arbeid vil stille store krav til fagforeningenes lokale og distriktsvise samarbeid.

Det samme gjelder overvåkingen ved gjennomføringen av alle *vernelover* og *bestemmelser* som tar sikte på å sikre lønns-mottakernes helsemessige og sosiale trygghet.

Organisasjonskomiteen er av den oppfatning at det fortsatt er nødvendig å opprettholde faglige samorganisasjoner, selv om deres gjøremål delvis kommer til å forandre karakter. Opplysningsarbeidet vil sikkert komme til å innta en stadig bredere plass i organisasjonsarbeidet, så vel sentralt som lokalt.

Spørsmålet om spesielle opplysningssekretærer for distriktene er allerede reist, og en må forutsette at kravene på dette område vil tilta i styrke, hvis det ikke på forhånd søkes fram til en riktig løsning av den distriktsvise administrasjon av det arbeid som fagorganisasjonen er interessert i. I det lange løp kan L.O. ikke makte å finansiere arbeiderbevegelsens forskjellige gjøremål hvis den vesentligste del av L.O.s inntekter skal anvendes til å dekke en urasjonell administrasjonsordning.

Samorganisasjonenes arbeid må til enhver tid bli bestemt av de oppgaver L.O. har til løsning i de enkelte distrikter. Som det hjelpeorgan de er for L.O. må sekretariatet ha adgang til å utarbeide de nødvendige instruksjoner og til å forandre disse etter de skiftende forhold.

ORGANISASJONSKOMITEENS FORSLAG

til de faglige samorganisasjoners organisasjonsform og administrative ordning.

De nåværende samorganisasjoner opprettholdes med følgende endringer:

1. Finnmark:

Samorganisasjonens kontor skal være i Hammerfest. Av hensyn til det merarbeid som påhviler organisasjonen i Finnmark under gjenoppbyggingsperioden bør det opprettes et avdelingskontor i Øst-Finnmark, enten i Vadsø eller i Kirkenes, med én sekretær. Sekretariatet opptar forhandlinger med de mest interesserte forbund om å yte et bidrag til bestridelse av utgiftene for dette kontor. For dette kontor oppnevner sekretariatet et tilsynsutvalg på 3 medlemmer etter innstilling fra distriktsorganisasjonens forretningsutvalg.

2. Troms:

Samorganisasjonens kontor skal være i Tromsø. Den nåværende administrasjonsordning med to sekretærer ved kontoret opprettholdes under gjenoppbyggingsperioden eller så lenge som Byggningsarbeiderforbundet yter tilskudd til kontorets drift.

3. Nordland:

Samorganisasjonen skal omfatte hele Nordland fylke, med administrasjonskontor i Bodø. Kontoret har nå 2 lønnete tillitsmenn. Av hensyn til den utvidelse som finner sted av samorganisasjonens område og av hensyn til de store anleggsarbeider som forestår i Mo i Rana, opprettes et organisasjonskontor i Mo, med 1 sekretær. Kontorets virkeområde må omfatte den del av Nordland fylke som nå er underlagt samorganisasjonen i Namdal. Sekretariatet opp-

nevner et tilsynsutvalg på 3 medlemmer etter innstilling fra forretningsutvalget i samorganisasjonen.

4. *Trøndelag:*

Samorganisasjonen skal omfatte hele Sør- og Nord-Trøndelag, med kontor i Trondheim. Det er 3 lønnede tillitsmenn ved kontoret. Etter de opplysninger som foreligger er den ene beskjeftiget så å si utelukkende med Skog- og Landarbeiderforbundets anliggender. Komiteen mener derfor at det er rimelig at dette forbund yter et tilskudd til driften. Sekretariatet bør oppta forhandlinger med forbundet om dette.

5. *Møre:*

For Møre fylke opprettes én samorganisasjon med kontor i Ålesund. Samorganisasjonene i Romsdal og Nordmøre opphører som selvstendige samorganisasjoner, men det nåværende organisasjonskontor i Kristiansund opprettholdes av hensyn til reisevanskelighetene i distriktet og det organisasjonsarbeid som forestår. Sekretariatet oppnevner et tilsynsutvalg på 3 medlemmer for kontoret etter innstilling fra det faglige utvalg. Kontoret i Molde slås sammen med kontoret i Ålesund.

6. *Opland:*

Samorganisasjonen i Opland opprettholdes med de nåværende grenser, med kontor i Gjøvik. Ved kontoret er det 2 tillitsmenn.

7. *Hedmark:*

Samorganisasjonen opprettholdes med de nåværende grenser, med kontor i Hamar. Ved kontoret er det 2 tillitsmenn.

8. *Østfold:*

Samorganisasjonen opprettholdes med de nåværende grenser. Kontoret skal være i Sarpsborg. Det er nå 3 tillits-

menn i samorganisasjonen. Organisasjonskomiteen mener at det ikke bør være mer enn 2 tillitsmenn i en samorganisasjon som bare omfatter ett fylke og hvor reiseforholdene er så gunstige som i Østfold. Dertil kommer at fagforbundene har langt lettere for å hjelpe sine avdelinger i et fylke som ligger så nær Oslo.

9. *Akershus:*

Akershus er nå slått sammen med Oslo i én samorganisasjon som omfatter de 2 fylker. Organisasjonskomiteen mener at det i Akershus bør organiseres en selvstendig samorganisasjon med kontor i Lillestrøm. I nordre og østre del av fylket er det etter komiteens oppfatning behov for et forsterket organisasjonsarbeid. Dette arbeid kan best utføres ved at også dette fylke får sitt selvstendige organisasjonskontor.

10. *Oslo:*

I Oslo organiseres en selvstendig samorganisasjon for Oslo by. Erfaringen har vist at fagforeningsmedlemmene i Oslo så å si alltid henvender seg til sitt forbund eller sin fagforening når det gjelder tariffer, tvister og andre forhold på arbeidsplassen. Samorganisasjonens oppgave i Oslo vil da i alt vesentlig omfatte samarbeid mellom fagforeningene i byen, samarbeid med Opplysningsforbundet om planlegging av opplysnings- og studiearbeidet, og ellers ta seg av spørsmål av felles karakter for fagforeningene.

11. *Buskerud:*

Samorganisasjonene i Buskerud og Hønefoss slås sammen til én organisasjon med de grenser de nåværende samorganisasjoner har. Det er nå 3 tillitsmenn i dette distrikt. Samorganisasjonens kontor skal være i Drammen, men hvis sekretariatet finner det praktisk med et avdelingskontor i Hønefoss, kan sådant opprettes.

12. *Vestfold:*

Samorganisasjonen opprettholdes med sine nåværende grenser, med kontor i Tønsberg. Organisasjonskomiteen er i sterk tvil om hvorvidt det er nødvendig å ha 2 tillitsmenn i en distriktsorganisasjon som omfatter et så forholdsvis lite fylke og med de lette kommunikasjonsmuligheter som er til stede. På den annen side skal det innrømmes at fylket er tett befolket, med forholdsvis store organisasjoner. Komiteen vil derfor ikke framsette forslag om innskrenkninger.

13. *Telemark:*

Samorganisasjonen opprettholdes med sine nåværende grenser, med kontor i Skien.. Det er nå 2 tillitsmenn ved kontoret.

14. *Aust-Agder:*

Samorganisasjonen opprettholdes med sine nåværende grenser, med kontor i Arendal. Det er nå 1 tillitsmann ved kontoret.

15. *Vest-Agder:*

Samorganisasjonen opprettholdes med sine nåværende grenser, med kontor i Kristiansand. Det er nå 2 tillitsmenn ved kontoret.

16. *Rogaland:*

Samorganisasjonen opprettholdes med sine nåværende grenser. Det er nå 2 tillitsmann ved kontoret. Med hensyn til spørsmålet om et organisasjonskontor i Haugesund henvises til komiteens tidligere uttalelse i saken.

17. *Bergen, Hordaland, Sogn og Fjordane:*

Samorganisasjonen opprettholdes med sine nåværende grenser. Kontoret skal være i Bergen. Det er nå ansatt 3 tillitsmenn ved kontoret.

Tilsammen er det nå 35 tillitsmenn i samtlige samorganisasjoner. Det er tilsammen ansatt 17 kontordamer og 1 bud. Samorganisasjonene i Finnmark, Nordmøre, Romsdal, Sunnmøre og Hønefoss har ikke kontordamer. Komiteen mener at der ved alle kontorer må ansettes minst 1 kontordame.

De samlede lønningsutgifter for tillitsmennene er kr. 267 939.20 med et samlet tillegg fra 1. september 1947 på kr. 4 431.00 (det siste 5-ørestillegg). De samlede lønninger for tillitsmennene blir da kr. 272 370.20 pr. år. Forutsetningen er at tillitsmennenes lønninger skal revideres.

Kontordamene har en samlet lønn av kr. 73 439.40. Deres lønninger vil bli revidert ved opprettelse av tariffavtale med Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund. En må regne med stigning i lønningene. Det samlede lønningsbudsjett vil etter de tall som foreligger nå bli ca. kr. 346 000.00.

Med hensyn til diet og tapt arbeidsfortjeneste for deltakelse i møter vedtok L.O.s siste kongress følgende:

«Dietsatser for Landsorganisasjonen og samorganisasjonene:

Innenbys	pr. dag	kr. 10.00
Utenbys	— «	15.00
Natt-tillegg	— «	10.00

Døgnet regnes fra kl. 0 til 24. For påbegynt døgn uten overnatting i forbindelse med reiser utbetales diet etter følgende satser:

Under 4 timer	ingen diet.
Mellom 4 og 8 timer	kr. 10.00
Over 8 timer	« 15.00

Ved utbetaling av dietgodtgjørelse for møter innenbys gjelder både for Landsorganisasjonen og samorganisasjonene følgende regler og satser:

1. Til tillitsmenn utbetales dagdiet kr. 10.00 under deltakelse i kongresser, representantskaps-, landsstyre- og hovedstyremøter. For deltakelse i forhandlinger utbetales dagdiet kr. 10.00 når møtene varer fra formiddagen og til etter kl. 18. For forhandlinger som begynner senere på dagen

og varer til kl. 18 eller senere, betales kr. 6.00. Diet utbetales kun for møter eller forhandlinger. Godtgjørelse for diet i forbindelse med kontorarbeid utbetales ikke.

2. Til representanter fra arbeidsplassen utbetales diet på følgende måte:

For møter som varer over 4 timer, og som strekker seg ut over arbeidstidens slutt, utbetales dagdiet kr. 10.00.

For møter over 4 timers varighet, men innen arbeidstiden, utbetales kr. 6.00.

For møter berammet etter arbeidstidens slutt, men før kl. 19, utbetales kr. 6.00.

3. Godtgjørelse for arbeidstap:

For kortere møter og forhandlinger på arbeidsplassen utbetales kr. 2.50 pr. time. For møter og forhandlinger utenfor arbeidsplassen og for reiser utbetales kr. 20.00 pr. dag i tapt arbeidsfortjeneste.

4. Diet for reiser utenlands:

Dietsatser for reiser utenlands fastsettes av sekretariatet under hensyntagen til de til enhver tid rådende valuta- og prisforhold.»

Som det framgår av kongressen vedtak er så vel L.O. som samorganisasjonene bundet til bestemte dietsatser når det gjelder deltakelse i møter. Dette gjelder så vel samorganisasjonenes årsmøter som styremøter. Det samme gjelder også tapt arbeidsfortjeneste. Det kongressen ikke har fattet vedtak om er hvorvidt samorganisasjonene skal betale reiseutgifter for representantene til årsmøtene, men så vidt komiteen kjenner til er det den regel i alle organisasjoner at reiseutgiftene betales av den organisasjon som innkaller til et møte. I alminnelighet er også dette praktisert i samorganisasjonene. Det er dog enkelte samorganisasjoner som har reisefordeling. En del samorganisasjoner betaler reiseutgifter og diet, men bare Trøndelag Samorganisasjon har betalt tapt arbeidsfortjeneste. Til gjengjeld har samorganisasjonen ikke betalt reiseutgifter, idet reisefordeling er praktisert. Dietgodtgjørelsen er betalt av foreningene. Andre samorganisasjoner har overhodet ikke betalt noe av represen-

tanterens utlegg til årsmøtene. Alle samorganisasjoner har betalt reiseutgifter, diet og tapt arbeidsfortjeneste for styrenes medlemmer samt andre fellesutgifter i forbindelse med årsmøtene.

Samme hvordan kongressens vedtak skal forstås, må det gjennomføres ensartede regler i alle distriktsorganisasjoner. L.O. har plikt til å påse at alle samorganisasjoner blir behandlet på samme måte.

Etter ordlyden i kongressens vedtak om diet m .v. må alle utgifter til årsmøtene betales av samorganisasjonene.

Dette må under alle omstendigheter bli resultatet hvis det innføres en representasjonsordning som bygger på andre enheter enn de enkelte fagforeninger. Hvis man skulle innføre en representasjonsordning til årsmøtene bygget på forbundene, for eksempel for Kjemisk Forbund i et distrikt som Bergen og Fylkene fikk tildelt 10 representanter til samorganisasjonens årsmøte, så kan disse representanter velges ved uravstemning i alle fagforeninger, men hvem skal så betale utgiftene til reise, diet og arbeidstap for disse representanter? Hvis det foretas fordeling av utgiftene på foreningene i henhold til medlems-tallet, vil det oppstå store vanskeligheter med innkasseringen av disse penger. I praksis vil det etter Organisasjonskomiteens mening bli umulig å gjennomføre denne ordning. Resultatet vil derfor bli at samorganisasjonene må bære alle utgifter i forbindelse med representasjon til årsmøtene.

Foreningenes representasjonsrett til årsmøtene er også noe forskjellig i de forskjellige distrikter. Stort sett synes dog den regel å gjelde at foreningene har rett til å velge 1 representant for hvert påbegynt 100-tals medlemmer og at ingen forening skal ha rett til mer enn 5 representanter. Med den tilslutning fagorganisasjonen har fått i de senere år er det overhodet ikke mulig å opprettholde en så stor representasjonsrett. Den må innskrenkes. Spørsmålet er da hvor langt en skal gå i innskrenkningene. Komiteen har foretatt en beregning over hva et årsmøte vil koste hvis hver forening bare får 1 representant

Kostnadsoverslag for et årsmøte i de faglige samorg. beregnet etter kongresdelt fylkesvis. For N. Skog- og Landarb.forb. er

Fylker	Avd i 1939	Bygdesammen- slutninger i N. S. L. F. *)	Medlemstall i 1939	Møtested og avd. der møtet antas blir holdt		Reiseutgifter for repr. fra distr.		Ansl. møtedg.
				Sted	Avd.	Kr. pr repr.	Samlet sum i kroner	
Finnmark	89		3807	H.fest	12	50.00	3 850.00	2
Troms	85		4683	Tromsø	17	40.00	2 720.00	2
Nordland	235		10898	B. dø	19	40.00	8 640.00	2
N.Trøndelag	170	7 (30)	577	} Tr.heim	75	20.00	4 760.00	2
S.Trøndelag	166		16660					
Møre	213		9325	Ålesund	32	30.00	5 430.00	2
Opland	234	11 (94)	10331	Gjøvik	24	15.00	1 905.00	2
Hedmark	373	18 (192)	15720	Hamar	34	20.00	3 300.00	2
Akershus	314	8 (102)	18450	} Oslo	163	10.00	2 200.00	2
Oslo	163		102119					
Østfold	297	7 (38)	27271	Sarpsborg	38	10.00	2 280.00	1
Buskerud	307	10 (74)	23456	Drammen	68	10.00	1 690.00	1
Vestfold	173	3 (29)	16463	Tønsberg	31	10.00	1 360.00	1
Telemark	229	8 (60)	14424	Skien	35	10.00	1 420.00	1
Aust-Agder	118	6 (34)	5225	Arendal	26	15.00	960.00	1
Vest-Agder	127	3 (11)	9190	Kr.sand	43	10.00	760.00	2
Rogaland	157		18232	Stavanger	56	20.00	2 020.00	2
Hordaland	137		9158	} Bergen	93	30.00	4 110.00	2
Bergen	93		21220					
Sogn og Fj.	77		3620					
							49 715.00	

*) Tallet i parentesene betegner forb.s antall avd. innen hvert fylke.

uansett foreningens størrelse. Det kan naturligvis reises kritikk mot komiteens utregninger, men de er foretatt så samvittighetsfullt som vel mulig etter det materiale som foreligger i L.O. Komiteen vil sette pris på om de enkelte samorganisasjoner kan foreta en kontrollberegning av komiteens kalkulasjoner og gi beskjed til L.O. så snart råd er. Komiteens utregninger er basert på avdelings- og medlemstall for 1939. Vi er vel vitende om at det i enkelte distrikter er skjedd betydelige forskyvninger både i avdelingstall og medlemstall siden den tid. Beregningen er dessuten foretatt på basis av de fylkesvise oppgaver, mens

sens vedtak om diet og tapt arbeidsfortjeneste og etter avd.tallet for 1939 foren bygdesammenslutning regnet som en avdeling.

Diet og reise- dager for distr. repr. å kr. 25.00 pr. dg. pr repr.	Samlet diet for distr.repr. i kroner	Dietdager for møtestedets repr. kr. 10.00	Samlet diet for møtestedets repr. i kroner	Tapte arb.dg. for distr. pr. repr. å kr. 20.00 pr. dag	Samlet sum for arbeidsstap for distr. repr. i kr.	Tapte arb.dg. for møtestedets repr. å kr. 20.00 pr. dg	Samlet sum for arb.tap for møte- sted. repr. i kr.	Fellesutgifter til møtet	Samlet kostnad for årsmøte
4 døgn	7 700.00	2	240.00	3	4 620.00	1	240.00	2 600.00	19 250.00
4 "	6 800.00	2	340.00	3	4 080.00	1	340.00	2 600.00	16 880.00
4 "	21 600.00	2	380.00	3	12 960.00	1	380.00	2 600.00	46 560.00
3 "	17 850.00	2	1 500.00	2	9 520.00	1	1 500.00	5 200.00	40 330.00
3 "	12 575.00	2	640.00	2	7 240.00	1	640.00	2 600.00	29 125.00
2 "	5 080.00	2	480.00	1	2 540.00	1	480.00	2 600.00	13 085.00
3 "	12 375.00	2	680.00	2	6 600.00	1	680.00	2 600.00	26 235.00
2 "	11 000.00			1	4 400.00			5 200.00	29 320.00
		2	3 260.00			1	3 260.00		
1 dg. kr. 15	3 420.00	1	380.00					2 600.00	8 680.00
1 " " 15	2 535.00	1	680.00					2 600.00	7 505.00
1 "	3 585.00	1	310.00					2 600.00	7 855.00
1 "	3 550.00	1	350.00					2 600.00	7 920.00
2 "	3 200.00	1	260.00	1	1 280.00			2 600.00	8 300.00
1 " , 1 dag	3 040.00	2	860.00	1	1 520.00	1	860.00	2 600.00	9 640.00
1 " , 1 "	4 040.00	2	1 120.00	1	2 020.00	1	1 120.00	2 600.00	12 920.00
4 "	13 700.00			3	8 220.00				
		2	1 860.00			1	1 860.00	7 800.00	52 180.00
4 "	7 700.00			3	4 620.00				
139 750.00			13 440.00		69 620.00		11 360.00	52 000.00	335 785.00

grensene for enkelte distriktsorganisasjoner ikke alltid følger fylkesgrensene. Dessuten gjelder beregningen bare for ett møte i Møre fylke. Årsmøte i Namdal og Hønefoss er av de samme grunner ikke medtatt. Komiteen tror ikke at tallene vesentlig forskyves om beregningene gjaldt hver enkelt samorganisasjon.

I tillegg til de beregnede utgifter for årsmøtet kommer så utgiftene til styremøtene som i årsmøteperioden holdes utenom årsmøtet. Regner man med at styret har ett møte det år årsmøtet ikke holdes og ett møte for å sette opp dagsorden til årsmøtet

møtet det år dette holdes, kommer det et tillegg på om lag *kr. 40 000.00* fordelt på 2 år. De fleste distriktsorganisasjoner har ikke regnet med trykningsutgiftene i sine kalkyler over hva årsmøtet koster. Setter man trykningsutgiftene til *kr 750.00* pr. år i gjennomsnitt for hver samorganisasjon, utgjør dette *kr. 15 000.00* pr. år eller *kr. 30 000.00* for en 2-årsperiode. Også dette beløp må legges til overslaget over hva et årsmøte koster. Man kommer da til et samlet beløp av *kr. 405 785.00* for styremøter og årsmøter samlet for alle samorganisasjoner. Regner man videre med en rimelig stigning i avdelingstallet etter 1939, får man en årlig utgift på minst *kr. 210 000.00*. En må være klar over at for hvert *kr. 1 000.00* som anvendes til møter må L.O.s bevilgninger til annet organisasjons- og opplysningsarbeid i distriktet tilsvarende minskes. Organisasjonskomiteen er av den oppfatning at det er langt viktigere for medlemmene rundt omkring i distriktene å få øket bevilgningene til det alminnelige organisasjons- og opplysningsarbeid enn at pengene blir brukt til store møter.

Organisasjonskomiteen foreslår at samarbeidet mellom samorganisasjonens kontor og fagforeningene i distriktet blir ordnet ved et representantskap valgt etter følgende regler:

1 representant for hvert påbegynt 1 000 medlemmer i vedkommende samorganisasjon, dog minst 15 representanter.

For samorganisasjonene i Bergen og Fylkene samt Trøndelag velges en representant for hvert påbegynt 1 000 medlemmer i hvert fylke, dog minst 15 representanter for hvert fylke. Representantene velges ved uravstemning i fagforeningene. Valget gjelder for 3 år ad gangen. De faglige utvalg i hvert distrikt bør så vidt mulig få en representant hver i representantskapet.

De faglige utvalg og de enkeltstående foreninger i distriktet gis forslagsrett på representantene til representantskapet. Representantskapet skal ha møte en gang hvert år. Ekstramøter

kan innkalles, men sekretariatets godkjenning til det må innhentes på forhånd.

Det samlede representantskap i en samorganisasjon velger et forretningsutvalg på 5—7 medlemmer av de representanter som bor i den by samorganisasjonen har sitt hovedkontor. Fastlønnede tillitsmenn i samorganisasjonene, som ikke er valgt som medlemmer av forretningsutvalget eller representantskapet møter i møtene med forslags- og talerett. Forretningsutvalget har sammen med kontorets leder ansvaret for kontorets daglige drift i samsvar med Landsorganisasjons instruks.

Komitéen er klar over at det i enkelte fylker vil bli et noe høyere representanttall enn hva som er oppsatt på tabellen, idet medlemstallet nå er høyere enn i 1939. Men noen vesentlige forskyvninger blir det ikke.

Med hensyn til samorganisasjonenes kalkulerte utgifter i forbindelse med et styremøte — hva et møte av styret koster pr. år — kan bemerkes at tallene er for lave for enkelte samorganisasjoners vedkommende. (Se tabellens tre første kolonner.) Således opplyser Trøndelag nå at et styremøte koster *kr. 1 200.00*. For Romsdal og Sunnmøre og en rekke andre samorganisasjoner synes også tallene å være for lavt anslått, under forutsetning av at styremedlemmene skal ha sine reiseutgifter, diet og arbeidstap etter de satser som L.O. anvender. Vi tror derfor at et styremøte for året i hver samorganisasjon sammenlagt vil koste omlag *kr. 20 000.00*.

Etter komitéens beregning vil et møte av representantskapet (styret), samlet for hele landet, koste omlag *kr. 34 000.00*, etter de satser som er nevnt for diet og arbeidstap. En forandring av disse satser vil føre med seg motsvarende forandringer i de samlede omkostninger. Med den stigning i medlemstallet som har funnet sted må en imidlertid regne med at omkostningene vil stige til omlag *kr. 36 000.00*.

Kostnadsverslag for de fylkesvise representantskapsmøter sammenlignet med kongressen vedtok. (Diet til de medl. som må reise: kr. 25.00)

	Antall medl. i forretn. utv.	Antall medl. fra distr. styre	Samorg. kalku- lerte utgifter til 1 møte pr. år	Org.komiteens forslag. (Tallet for 1946)				
				Tilsyns- utvalget	Distr.re- presen- tenter	Møte- dager	Beregnet reise og møtedager	Beregnet reiseutg. pr. repr.
1. Finnmark fagl. samorg.....	5	6	2 000.00	5	10	2	4	50.00
2. Troms « «	7	6	1 000.00	5	10	2	4	40.00
3. Nordland « «	5	10	1 300.00	5	10	2	4	40.00
4. Namdal « «	5	7	1 700.00	5	27	2	3	20.00
5. Trøndelag « «	7	8	1 000.00					
6. Nordmøre « «	5	6	1 200.00	5	10	2	3	30.00
7. Romsdal « «	5	6	400.00					
8. Sunnmøre « «	5	6	600.00	5	10	2	2	15.00
9. Opland « «	7	12	1 000.00					
10. Hedmark « «	7	7	2 000.00	5	11	2	3	20.00
11. Østfold « «	7	8	300.00	5	23	2	2	10.00
12. Oslo og Akershus «	9	10	600.00	5	19	2	2	10.00
13. Buskerud fagl. samorg.....	5	6	200.00					
14. Hønefoss « «	5	6	200.00	5	12	2	2	10.00
15. Vestfold « «	8	9	400.00					
16. Telemark « «	7	10	500.00	5	10	2	3	10.00
17. Aust-Agder « «	5	7	500.00	5	10	2	3	15.00
18. Sørlandet « «	8	10	700.00	5	10	2	3	10.00
19. Rogaland « «	9	10	500.00	5	14	2	3	20.00
20. Bergen og fylkene »	9	9	2 000.00	5	47	2	4	30.00
	130	159	18 100.00	75	233			

Valg av tillitsmenn i samorganisasjonene.

Etter den ordning som komitéen foreslår vil samorganisasjonenes hovedkontor i virkeligheten bli Landsorganisasjonens kontor i vedkommende distrikt. Det er derfor rimelig at lederen av dette kontor blir L.O.s tillitsmann, og at vedkommende velges av L.O.

Komitéen foreslår derfor at lederen av kontoret i hver sam-

de nåværende styremøter. Diet og arbeidstap er beregnet etter de satser pr. døgn, kr. 15.00 pr. dag, tilsynsutvalget kr. 10.00 pr. dag).

Beregnet etter L.O.s beretning for 1939.
er ikke ferdig beregnet).

Beregnet diet pr. repr.	Tapt arb.- lønn pr. repr.	Diet til stedets rep. pr. repr.	Arb.lønn til stedets rep. pr. repr.	Andre utgifter til møtet	Samlet utg. til 1 repr.tant- skapsmøte	Anm.
100.00	60.00	20.00	20.00	100.00	2 400.00	
100.00	60.00	20.00	20.00	100.00	2 300.00	
100.00	60.00	20.00	20.00	100.00	2 300.00	
75.00	40.00	20.00	20.00	150.00	3 330.00	m/ utv. 12 rep. i Tr.heim og 20 fra distriktet.
75.00	40.00	20.00	20.00	100.00	1 750.00	
50.00	20.00	20.00	20.00	100.00	1 150.00	
75.00	40.00	20.00	20.00	100.00	1 785.00	
40.00	20.00	20.00	20.00	100.00	1 910.00	Diet beregnet for 1 døgn + 1 dag
40.00	20.00	20.00	20.00	100.00	1 630.00	
40.00	20.00	20.00	20.00	100.00	1 140.00	
75.00	40.00	20.00	20.00	100.00	1 550.00	
75.00	40.00	20.00	20.00	100.00	1 600.00	
75.00	40.00	20.00	20.00	100.00	1 550.00	
75.00	40.00	20.00	20.00	100.00	1 810.00	m/ utv. 9 rep. fra Stavanger og 10 fra distriktet.
100.00	60.00	20.00	20.00	200.00	6 780.00	m/ utv. 22 rep. fra Bergen og 30 fra fylkene.
					32 985.00	

organisasjon velges av L.O.s representantskap, og står ansvarlig overfor sekretariatet, representantskapet og kongressen, i likhet med tillitsmennene ved L.O.s hovedkontor.

I de samorganisasjoner som må ha flere tillitsmenn må representantskapet i vedkommende organisasjon foreta innstilling på tillitsmenn. Innstillingen forelegges sekretariatet til avgjørelse. Denne ordning er forøvrig den som praktiseres nå

ved at årsmøtene velger tillitsmennene, men valget må også forelegges sekretariatet til endelig avgjørelse. Spørsmålet om hvorvidt stillingene skal averteres ledige, slik at L.O.s medlemmer får adgang til å søke dem, har komitéen ikke tatt standpunkt til.

De faglige utvalg.

De faglige utvalg måtte i sin tid dannes for å tilfredsstille de lokale krav på samarbeid mellom stedets fagforeninger, men med den organisasjonsform som er etablert i distriktet kommer de faglige utvalg i for stort avhengighetsforhold til distriktsorganisasjonen. Dette har på mange steder skapt vanskeligheter ved gjennomføringen av distriktsorganisasjonene slik som opprinnelig bestemt. Med de nye oppgaver som foreligger for fagorganisasjonen, mener Organisasjonskomitéen at de faglige utvalg må få en mere selvstendig stilling, slik at de mere kan få utfolde sitt initiativ til løsning av de oppgaver som L.O., forbundene og Arbeidernes Opplysningsforbund pålegger dem. Spørsmålet blir hvordan utvalgene skal organiseres. Organisasjonskomitéen mener at det i hver by eller industrisenter må dannes et faglig utvalg, som alle fagforeninger plikter å stå tilsluttet. Det må være adgang for fagforeningene i byenes nærmeste omland å slutte seg til. Utvalgets område må aldri være større enn at fagforeningsstyrene kan møte i utvalget uten reise- eller dietutgifter. Dette betyr naturligvis at en del foreninger rundt omkring i distriktene ikke kan stå tilsluttet et bestemt faglig utvalg.

For å unngå kompetansestrid mellom utvalgene og fagforeningene bør utvalgets representantskap (det besluttende organ) bestå av fagforeningsstyrene. Det kan neppe være tvil om at fagforeningsstyrene er det organ i fagorganisasjonen som hurtigst og mest effektivt registrerer de oppfatninger som gjør seg gjeldende såvel på arbeidsplassene som i fagforeningene. Et

fellesmøte av byens eller stedets fagforeningsstyrer vil alltid kunne opptre med autoritet, både innad og utad.

Med den demokratiske form som valgene av fagforeningsstyrene blir foretatt på har en alltid garanti for at styrene har medlemmenes tillit. Fellesmøte av fagforeningsstyrene velger et styre for det faglige utvalg. Hvis de faglige utvalg foretar felles tilstelninger, så som 1. mai-demonstrasjoner o. l. som bringer underskudd, må underskuddet fordeles på de tilsluttede fagforeninger.

Samorganisasjonenes representasjon i L.O.s representantskap og kongress.

Ordningen med samorganisasjonenes representasjonsrett i L.O.s representantskap og kongress opprettholdes.

Til representantskapet skal det velges en representant for hvert fylke. Til kongressen velges i alt 60 representanter, fordelt på de forskjellige distrikter, så vidt mulig etter medlems-tallet. Dog skal det velges en representant for hvert fylke.

Ingen samorganisasjon (fylke) kan velge mer enn 5 representanter. Alle valg foregår ved avstemning på møter i fagforeningene. Fagforeningene har rett til å foreslå representanter for vedkommende samorganisasjon. Valgene ledes av samorganisasjonens hovedkontor.

Lover for samorganisasjonene samt budsjetter.

L.O.s kongress valgte en spesiell lovkomité til å utarbeide forslag til endringer av L.O.s og samorganisasjonenes lover. L.O.s representantskap vedtok i sin tid mønsterlover som de någjeldende lover i samorganisasjonene er bygget på. Organisasjonskomitéen mener at L.O.s representantskap må vedta ensartede lover gjeldende for samtlige samorganisasjoner.

Med omsyn til oppsetting av budsjetter for de enkelte samorganisasjoner og kontorer mener Organisasjonskomiteen at

sekretariatet bør velge en budsjettkomité som arbeider ut detaljert budsjett for hvert enkelt kontor. Budsjettene bør vedtas av L.O.s representantskap. Representantskapet bør sette av et bestemt beløp til fordeling på de faglige utvalg etter forslag fra samorganisasjonene.

Under henvisning til foranstående innstilling foreslår Organisasjonskomiteen for sekretariatet:

1. Sekretariatet legger fram forslag for Landsorganisasjonens representantskap om at de faglige samorganisasjoner organiseres etter de retningslinjer organisasjonskomitéen har trukket opp.

På samme tid legges fram forslag til lover og budsjetter for samorganisasjonene i samsvar med den omorganisering som blir foreslått.

2. Sekretariatet opptar snarest forhandlinger med de forbund som har distriktssekretærer om en samordning av organisasjonenes distriktsadministrasjoner. Resultatet av disse forhandlinger forelegges Landsorganisasjonens representantskapsmøte.

Når disse forhandlinger er ferdig og forelegges representantskapet framsettes det på samme tid forslag om antallet av tillitsmenn ved de enkelte samorganisasjoners kontor.

A. Narvessen anfører:

Som det framgår av Organisasjonskomiteens innstilling angående de faglige samorganisasjoners framtidige virke og grenseområder, er en kommet fram til enstemmig innstilling i disse spørsmål.

Organisasjonskomitéen har sett det som sin oppgave å finne fram til en form for å innskrenke utgiftene til samorganisasjonene uten derved å svekke deres effektivitet.

Komiteens flertall foreslår at der opprettes et representantskap som skal avløse de nåværende årsmøter. Til dette representantskap skal det velges representanter etter en skala med 1 representant for hvert påbegynt 1 000 medlemmer. Dog skal representantskapet bestå av minst 15 medlemmer.

Komiteens arbeidsutvalg har lagt fram kostnadoverslag over et slikt representantskapsmøte beregnet etter medlemstallet i 1939. (Se side 20 i komiteens innstilling.)

Et slikt møte, sammenlagt for alle samorganisasjonene er beregnet til å koste kr. 33 000.00. Til sammenligning foreligger også kostnadoverslag for et årsmøte (side 16) med en valgt representant for hver forening, unntatt foreningene i Skog og Landarbeiderforbundet, hvor lokalsammenslutningene blir representert med 1 representant hver. Etter tabellen vil et årsmøte for samtlige samorganisasjoner koste kr. 344 440.00. Til dette kommer 2 styremøter i årsmøteperioden, hver med kr. 20 000.00. Totalsummen i årsmøteperioden kr. 384 440.00. Kongressens vedtak om satser for diet og arbeidstap er tatt med i begge kostnadoverslag.

Jeg ser det som en stor fordel for ikke å svekke organisasjonens effektivitet at alle forbund som har avdelinger innen en enkelt samorganisasjon har representasjonsrett på samorganisasjonens års- eller representantskapsmøter.

Etter den diskusjon som er ført og foreliggende kjennsgjeringer angående utgiftene til samorganisasjonene, må en erklære seg enig i at de må forsøkes skåret ned. I det høve har en pekt på årsmøtene som blir særlig kostbare. Komiteen er enig i at alle utgiftene til samorganisasjonenes møter skal bæres av fellesorganisasjonen, heri innbefattet diet og arbeidstap, som hittil vesentlig er utredet av de enkelte fagforeninger. Denne utgiftspost vil etter det framlagte kostnadoverslag for årsmøtene utgjøre bortimot 70 pst. og for representantskapsmøtene 60 pst. av møtenes samlede utgifter.

I samsvar med dette fremlegger jeg følgende forslag:

1. Navnet, årsmøtet, byttes om med representantskapsmøtet.
2. Representantskapsmøtet holdes 1 gang hvert 3. år.
3. Representantskapsmøtets deltagere velges etter følgende regler:

Samorganisasjoner med under 10 000 medlemmer velger 25 representanter. Dog skal alle forbund som har foreninger med minst 100 medlemmer tilsluttet samorganisasjonen ha 1 representant.

Samorganisasjoner med fra 10—20 000 medl. 50 repr.

—«—	«	«	20—30 000	«	75	«
—«—	«	«	30—40 000	«	100	«
—«—	«	over	40 000	«	125	«

Valg av representanter administreres av samorganisasjonen. Representantene fordeles forbundsvis etter de tilsluttede foreningers samlede medlemstall, som i fellesskap velger de representanter de har krav på.

Etter det samme medlemstall komiteens flertall bygger på (1939) vil et representantskapsmøte, samlet for alle Samorganisasjoner bestå av 925 representanter.

Ved å benytte samme beregningsgrunnlag som i tabellen side 16, vil de samlede utgifter for et representantskapsmøte koste kr. 123 175.00. Til dette kommer utgifter til styremøter.

Sekretariatet

har behandlet Organisasjonskomiteens innstilling i møte 27. mai 1947 og innstiller for Representantskapet å vedta omlegging av samorganisasjonene i overensstemmelse med hovedlinjene i komiteens innstilling.

Videre forelå følgende «Tillegg til organisasjonskomiteens innstilling angående de faglige samorganisasjoner».

Etter at organisasjonskomiteen framla sin innstilling om delvis omlegging av de faglige samorganisasjoner, foreligger Landsorganisasjonens oppgjør for avdelings- og medlemstallet pr. 31. desember 1946.

På det tidspunkt var 3986 foreninger tilsluttet Landsorganisasjonen gjennom sine respektive forbund, med et samlet medlemstall 392 669. Landsorganisasjonens økonomiske kontor har foretatt en beregning over hva et årsmøte i samorganisasjonene vil koste, under den forutsetning at hver fagforening får en representant, og under forutsetning av at de satser for tapt arbeidsfortjeneste og diett som nå gjelder i L.O. blir anvendt ved årsmøtene.

Under forutsetning av at hver samorganisasjon har et årsmøte som bare varer én dag, at en søndag eller en helligdag blir anvendt som møtedag, vil et møte sammenlagt for alle samorganisasjoner komme til å koste kr. 269 874.—, eller med et rundt tall kr. 270 000.—. Skal møtene vare i 2 dager vil de samlet koste ca. kr. 465 000.—. Da er ingen fellesutgifter medregnet, så som lokal-leie, vaktthold, trykksaker osv.

Det er også foretatt beregning over hva et årsmøte etter de regler som Narvesen foreslår, vil koste. Det vil etter dette forslag samlet for alle årsmøter komme til å møte 1025 representanter. En-dags møte vil da koste kr. 65 900.—, og et 2-dagers møte kr. 114 200.—.

Etter Evangs og Kjeldsrudds dissens i lovkomiteen vil et en-dagsmøte koste kr. 105 351.—, og et 2-dagers møte kr. 183 025.—, men heller ikke for disse to alternativer er medtatt fellesutgiftene.

Etter Narvesens forslag kan 1025 avdelinger bli representert, under forutsetning av at ingen avdeling, uansett størrelsen, får mer enn en representant. Men 2961 avdelinger kan ingen representant få.

Etter det alternativ som foreligger fra Evang og Kjeldsrud får 806 foreninger som teller 100 medlemmer eller derover, tilsammen 1799 representanter, mens 3180 avdelinger under 100 medlemmer tilsammen får 815 representanter.

Etter dette kan 1621 avdelinger bli representert på årsmøtene, mens 2367 ikke kan bli representert.

Når det gjelder utgiftene til årsmøtene har en større eller mindre del som regel vært utlignet på medlemmene i vedkommende distrikt. Men det er tilfelle hvor Landsorganisasjonen har måttet betale alle utgifter til årsmøtene. I alle tilfelle har imidlertid samorganisasjonene bestridt de såkalte felles-utgifter. Ved behandlingen av Organisasjonskomitéens forslag i samorganisasjonene ble det sterkt fremholdt at det har stor betydning å opprettholde årsmøtene, og det er hevdet at fagforeningene i distriktet også i framtiden kan bestride en del av årsmøtenes utgifter.

I 1946 ble det utbetalt til samorganisasjonene ifølge regnskapene kr. 774 470.99. Hertil kommer kr. 80 000.— til den lokale opplysningsvirksomhet, utbetalt til Arbeidernes Opplysningsforbund. Tilsammen kr. 854 470.99. De samlede kontingentinnbetalinger fra forbundene utgjorde med et rundt tall kr. 2 880 000.—. Den kontingent som er forutsatt anvendt til samorganisasjonene utgjør 28 pst. av den samlede kontingent til Landsorganisasjonen. Dette utgjør kr. 806 000.—. Det er således for i fjor utbetalt kr. 48 000.— mer enn det en har regnet med ved representantskapets fastsettelse av kontingenten til samorganisasjonene. Det budsjett sekretariatet har godkjent for samorganisasjonene for 1947, inklusive kr. 80 000.— til Opplysningsforbundet, er samlet for alle samorganisasjoner kr. 918 756.—.

Etter de beslutninger som foreligger mener Organisasjonskomitéen at så vel sekretariatet som representantskapet har plikt til å påse at samorganisasjonenes budsjetter holdes innenfor rammen av det som er forutsatt ved fastsettelsen av kontingenten til Landsorganisasjonen. Med den stigning i medlems-tallet som har funnet sted i 1947, og en mer effektiv kontroll med innbetaling av kontingenten, kan en antagelig regne med en kontingent-inntekt på ca. 3½ mill. kroner. 28 pst. av dette beløp utgjør kr. 980 000.—. Det er således ingen mulighet for Landsorganisasjonen å holde samorganisasjonenes budsjetter innenfor den forutsatte ramme, hvis L.O. skal bestride utgiftene til samorganisasjonens årsmøter.

Etter å ha gjennomgått de anmerkninger som foreligger til Organisasjonskomitéens innstilling fra lokale organisasjoner, finner Organisasjonskomitéen å kunne endre sin innstilling i dette spørsmål slik at den kommer til å lyde:

«Landsorganisasjonen bestrider utgiftene til et representantskap i hver samorganisasjon etter følgende regler:

- 1) Representantskapet består av en representant for hvert påbegynt 1000 medlemmer i fylket. Møtestedet ikke iberegnet. Dog minst 15. For møtestedet velges en representant for hvert påbegynt 100 medlemmer. Dog minst 7.
- 2) Representantskapet har møte en gang årlig. Møtet forutsettes å vare 2 dager, og at en søn- eller helligdag anvendes som den ene møtedag.
- 3) Utgifter til reise, tapt arbeidsfortjeneste og diet beregnes etter de regler som til enhver tid er gjeldende i Landsorganisasjonen.
- 4) De samorganisasjoner som ønsker å opprettholde årsmøter, må selv bære alle utgifter til disse, men har rett til et tilskudd fra Landsorganisasjonen, beregnet etter de regler som er nevnt i pkt. 1—3. Dette tilskudd skal da også dekke samorganisasjonenes utgifter til samorganisasjonenes distriktsstyrer.
- 5) Eventuelle årsmøter skal bestå av en representant fra hver avdeling. Utgiftene utenom Landsorganisasjonens tilskudd, utliknes på de tilsluttede avdelinger i henhold til medlems-tallet. Beløpet innkasseres av samorganisasjonene for hvert år, og avsettes til et fond som ikke kan anvendes til andre formål.
- 6) Årsmøtene holdes etter at Landsorganisasjonen har sendt ut dagsorden til kongressen. De foretar valg på samorganisasjonenes representanter til Landsorganisasjonens representantskap, og foretar innstilling på samorganisasjonenes representanter til kongressen. De endelige valg foretas ved uravstemning.
- 7) I de samorganisasjoner hvor årsmøter ikke holdes skal representantskapet foreta innstilling på distrikts-representanter så vel til representantskapet som til kongressen. Valgene foretas ved uravstemning.
- 8) For samorganisasjonen i Oslo opprettes et representantskap med 2 representanter fra hver fagforening. En forutsetter at representantskapet i denne samorganisasjon som regel kan holde sine møter om kveldene etter endt arbeidstid, på samme måte som et vanlig fagforeningsmøte. Møteutgiftene til dette representantskap vil da innskrenkes til lokal-leie og bekjentgjøring av møtene. Sam-

organisasjonen avgjør selv hvor ofte den vil holde møter i representantskapet. Møteutgiftene går inn på samorganisasjonens budsjett.

Etter de beregninger som er foretatt vil utgiftene til et representantskap i samorganisasjonene som foreslått i pkt. 1—3 komme på ca. kr. 55 000.— med den stigning i medlems-tallet som har funnet sted etter 31. desember 1946. Da er Oslo ikke regnet med. Regner en med kr. 5 000.— for Oslo, vil de samlede utgifter bli kr. 60 000.—. Men i samorganisasjonenes ordinære budsjetter er det medregnet utgifter til styremøter. Disse andrar antagelig til ca. 25 000 kroner. Det vil da som tillegg til de bevilgede budsjetter komme ca. kr. 35 000.—, eller samlet ca. kr. 95 000.—.

Som følge av de nye oppgaver fagorganisasjonen har til løsning, i første rekke gjennomføringen av det økonomiske demokrati, er det nødvendig å forsterke opplysningsarbeidet. Studiearbeidet har hittil vesentlig omfattet å spre kjennskap til organisasjons-strukturen, praktisk fagforeningsarbeid m. v. De nye oppgaver vil nødvendiggjøre at opplysningsarbeidet også kommer til å omfatte almindelig fag, særlig regnskapsførsel, priskalkulasjoner, bedriftsledelse og bedriftsorganisasjon, og alle spørsmål som kan fremme og øke produksjonen for å skape økonomisk grunnlag for bedring av folkets levestandard. Det vil bli spørsmål om at tusener av organisasjonens interesserte medlemmer må delta i dette studiearbeid. Det er ingen organisasjon som kan makte å holde disse kurser, hvis utgifter til reise, opphold og arbeidstap skal betales. Det vil da i tilfelle bli spørsmål om millionutbetaling. Kursene må organiseres lokalt og i arbeidernes fritid. Organisasjonens utgifter kan bare omfatte lokal-leie, skolemateriell og lærehonorarer, men også disse utgifter vil komme til å dreie seg om betydelige beløp. De midler Landorganisasjonen har til rådighet vil ikke strekke til. De lokale organisasjoner må etter evne støtte opp om dette arbeid. Organisasjonskomitéen er av den oppfatning at de faglige utvalg på hvert sted må organisere dette opplysningsarbeid, og på de steder hvor faglige utvalg ikke finnes må den lokale fagforening påta seg arbeidet. Ved siden av de bidrag som L.O. kan yte til de faglige utvalg gjennom samorganisasjonene må derfor de faglige utvalg ha myndighet til å utlikne en rimelig kontingent på stedets fagforenin-

ger. Denne kontingent må godkjennes av sekretariatet for å være bindende, og godkjenningen skjer samtidig med at skoleplanen blir fremlagt og godkjent. Med denne ordning vil de faglige utvalg få en betydningsfull oppgave å løse, og interessen for det lokale arbeid vil øke, og hele organisasjonsapparatet vil derigjennom bli aktivisert.

Under henvisning hertil foreslår Organisasjonskomitéen:

- 1) På hvert sted hvor det er flere fagforeninger tilsluttet forskjellige forbund, skal det organiseres et faglig utvalg. Utvalgets besluttende organer er fagforeningsstyrene i de tilsluttede foreninger.
- 2) Under forutsetning av sekretariatets godkjenning har det faglige utvalg myndighet til å ilegge de fagorganiserte arbeidere på stedet en rimelig kontingent til skolevirksomhet. Kontingenten må godkjennes av sekretariatet sammen med den skoleplan som det faglige utvalg utarbeider.
- 3) På steder hvor faglige utvalg ikke er dannet overtar stedets fagforening de samme gjøremål som de faglige utvalg.
- 4) De faglige samorganisasjoner pålegges å sørge for at de faglige utvalg blir organisert i samsvar med Landsorganisasjonens representantskaps beslutning.
- 5) I Oslo overtar samorganisasjonens representantskap de samme gjøremål som de faglige utvalg, og har den samme myndighet som disse.

Ved samorganisasjonenes behandling av Organisasjonskomitéens innstilling er det reist innvendinger mot at Landsorganisasjonens representantskap skal velge leder av samorganisasjonenes kontorer, og det er også reist innvendinger mot at sekretariatet skal godkjenne de foretatte valg. Det syn er også kommet fram at samorganisasjonene er selvstendige organisasjoner. Til disse innvendinger vil organisasjonskomitéen anføre:

Samorganisasjonen har aldri vært ment opprettet som en selvstendig organisasjon. Den har alltid vært et hjelpeorgan for Arbeidernes fagl. Landsorganisasjon og forbundene ute i distriktene. Den har hatt sine bestemte oppgaver, men har aldri kunnet treffe avgjørelser som påla medlemmene forpliktelser, uten Landsorganisasjonens godkjenning. Den har aldri kunnet

opprette tariffavtaler med bindende virkning for forbundene og Landsorganisasjonen, uten dissens godkjenning. Den har heller ikke myndighet til å si opp tariffavtalene. Det spørsmål er etter organisasjonskomitéens oppfatning klart. Når det gjelder valg av samorganisasjonenes tillitsmenn har praksis vært at årsmøtene har valgt tillitsmenn, men valgene er forelagt sekretariatet og godkjent der. I realiteten har derfor årsmøtenes valg vært betraktet som innstillende. Så vidt vites har sekretariatet bare én gang stilt krav overfor samorganisasjonene når det gjelder valg av tillitsmenn. Men når organisasjonskomitéen har foreslått at lederen for samorganisasjonens kontor skal velges av Landsorganisasjonens representantskap var det fordi samorganisasjonen over alt i landet betraktes som Landsorganisasjonens representant i distriktet. Når Landsorganisasjonen finansierer samorganisasjonenes virksomhet vil det også etter organisasjonskomitéens oppfatning være rimelig at Landsorganisasjonens representantskap har det avgjørende ord når det gjelder valg av kontorets leder, mens andre tillitsmenn i samorganisasjonene som før kan godkjennes av sekretariatet.

Organisasjonskomitéen fastholder sin innstilling, dog således at samorganisasjonene også kan ha innstillingsrett på kontorets leder, men at det endelige valg foretas av Landsorganisasjonens representantskap.

Under henvisning til foranstående foreslår organisasjonskomitéen at representantskapet fatter følgende vedtak:

- 1) De faglige samorganisasjoner er hjelpeorganer for Landsorganisasjonen med tilsluttede forbund i det distrikt hvor samorganisasjonen har sin virksomhet.
- 2) Samorganisasjonens representantskap foretar innstilling på de lønnede tillitsmenn ved samorganisasjonens kontor. Kontorets leder skal godkjennes av Landsorganisasjonens representantskap, og de øvrige tillitsmenn av Landsorganisasjonens sekretariat.
- 3) Sekretariatet foretar ansettelse av kontorhjelpe ved samorganisasjonens kontor etter innstilling fra samorganisasjonens forretningsutvalg.

Med de endringer som foran er foretatt foreslår organisasjonskomitéen at Landsorganisasjonens representantskap godkjenner organisasjonskomitéens innstilling.

Følgende oversikt over samorganisasjonens budsjetter 1947 forelå:

	1947 Samorg.s forslag	1947 Adm.s forslag	1946 Bevilget	1946 Brukt	Lønns- tillegg tillits- menn.
Aust-Agder ..	26 648.—	26 713.—	22 740.—	26 634.—	1 753.—
Bergen	82 200.—	81 233.—	74 500.—	76 348.—	5 000.—
Buskerud	35 600.—	33 611.—	34 700.—	32 473.—	1 754.—
Finnmark	22 835.—	23 950.—	15 772.—	23 527.—	1 765.—
Hedmark	38 266.—	39 294.—	35 000.—	33 509.—	3 708.—
Hønefoss	27 600.—	26 600.—	19 500.—	16 625.—	1 800.—
Namdal og H..	31 250.—	32 556.—	28 600.—	20 101.—	1 663.—
Nordland	38 070.—	38 574.—	51 300.—	38 826.—	3 508.—
Nordmøre	24 000.—	25 739.—	19 990.—	19 166.—	1 802.—
Opland	30 613.—	36 871.—	32 000.—	33 176.—	3 592.—
Oslo og Aker ..	120 000.—	77 542.—	85 400.—	98 347.—	3 363.—
Rogaland	56 993.—	56 613.—	46 560.—	51 193.—	3 070.—
Romsdal	18 700.—	19 690.—	15 400.—	13 535.—	1 800.—
Sunnmøre	17 535.—	19 364.—	15 100.—	16 098.—	1 900.—
Sørlandet	33 000.—	34 072.—	28 500.—	28 158.—	3 508.—
Telemark	46 000.—	47 294.—	46 500.—	42 246.—	3 508.—
Troms	46 267.—	48 574.—	38 250.—	35 833.—	3 508.—
Trøndelag	62 700.—	64 462.—	56 000.—	54 158.—	5 261.—
Vestfold	54 173.—	50 983.—	52 400.—	50 031.—	3 126.—
Østfold	51 070.—	55 021.—	51 000.—	46 210.—	5 261.—
Tilsammen	863 520.—	838 756.—	769 212.—	756 194.—	60 650.—
Til opplysnings- virksomheten		80 000.— 918 756.—			

Konrad Nordahl.

Jens Berg.

Endelig forelå følgende «Endringer i tillegget til Organisasjonskomitéens innstilling angående De faglige Samorganisasjoner».

Punkt 1), side 3 skal lyde:

«Representantskapet består av 1 representant for hvert påbegynt 1000 medlemmer i fylket, dog minst 15, møtestedet ikke iberegnet. For møtestedet (stedet hvor samorganisasjonen har sitt sete) velges en representant for hvert påbegynt 1000 medlemmer. Hertil kommer forretningsutvalgets 5—7 medlemmer. Ingen forening kan ha mer enn 1 medlem i representantskapet.»

Punkt 2) skal lyde:

«Representantskapet har møte 1 gang årlig. Møtet forutsettes å vare høyst 2 dager, og en søn- eller helligdag anvendes som den ene møtedag.»

Punkt 4):

«De samorganisasjoner som etter uravstemning i fagforeningene ønsker å opprettholde årsmøter, må selv bære alle utgifter til disse, men de har rett til et tilskudd fra Landsorganisasjonen, beregnet etter reglene i punkt 1—3. Dette tilskudd skal også dekke ugiftene til samorganisasjonenes distriktsstyrer.»

Punkt 6) skal lyde:

«Årsmøtene, som følger kongressperioden, skal holdes etter at Landsorganisasjonen har fastsatt tidspunktet for kongressen osv.....».

På side 5, etter ordene «betydelige beløp» skal tilføyes:

«Ved siden av opplysningsvirksomheten er det også meget viktig at de faglige utvalg tar seg av de kulturelle oppgaver for arbeiderklassen.

En vil spesielt peke på at medlemsmøtene blir gjort mer tiltrekkende. Det er også av stor betydning at det blir arrangert kultursammenkomster for arbeiderbefolkningen, så som konserter, teaterforestillinger, spesielle filmframvisninger osv. Det bør også arrangeres festmøter hvor medlemmenes hustruer blir med, hvorved deres interesse for bevegelsen blir styrket og utvidet» osv.

I 5. linje etter tilføyselen skal ordet «opplysningsarbeid» forandres til: «opplysnings- og kulturarbeid». — Ordet «skoleplan» forandres til «arbeidsplan».

Punkt 2) på side 6 skal lyde:

«Under forutsetning av sekretariatets godkjenning har det faglige utvalg myndighet til å ilegge de fagorganiserte arbeidere på stedet en rimelig kontingent til opplysnings- og kulturvirksomheten. Kontingenten må godkjennes av sekretariatet,

sammen med den arbeidsplan som Det faglige utvalg utarbeider.

Punkt 2) på side 7 skal lyde:

«Samorganisasjonens representantskap (eventuelt årsmøte) osv.

Organisasjonskomitéen foreslår at representantskapet treffer følgende vedtak om ikrafttreden:

«Organisasjonsplanen trer i kraft fra 1. januar 1948. Sekretariatet bemyndiges til å foreta det nødvendige for planens gjennomføring.»

Mindretallet, Narvesen, opprettholder sin dissens, med den endring, at de forbund som ikke har 100 medlemmer i samorganisasjonens distrikt, slås sammen og i fellesskap velger representanter etter de samme regler som for øvrige forbund bestemt.

Elias Volan: Jeg vil først få meddele representantskapet at forutsetningen var at en foruten å behandle samorganisasjonenes saker, skulle behandle en spesialkomités innstilling for Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet. Men det var ikke mulig for sekretariatet å få den innstilling trykt så den kunne bli behandlet av de respektive forbund og komitéen foreslår derfor at den sak ikke forelegges i dette møte, men at saken sendes de interesserte forbund. Det er da meningen å behandle den i november. Når det gjelder samorganisasjonenes organisasjonsform, så har det vært forelagt forbundene som de interesserte samorganisasjoner. Som regel har distriktsstyret behandlet det, enkelte samorganisasjoner har også forelagt den for sine foreninger, men det har ikke vært det alminnelige. Samorganisasjonen i Oslo har vedtatt innstillingen med 9 mot 6 stemmer. Trondheim og Bergen har enstemmig vedtatt innstillingen. Fra de tre nordligste samorganisasjoner har vi ikke mottatt noen skriftlig meddelelse, men de har stort sett sluttet seg til innstillingen. I de andre samorganisasjoner er det sterkt hevdet at det er nødvendig å ha årsmøter (distriktsmøter) og de har vært av den mening at samorganisasjonenes tilitsmenn skal velges av samorganisasjonene. Her er det imidlertid en misforståelse. Det har nemlig alltid vært

praktisert således at samorganisasjonenes tillitsmenn har vært godkjent av sekretariatet. Men når en tillitsmann en gang er godkjent, så foreligger det selvsagt bare som en referatsak i sekretariatet. Organisasjonskomitéen har behandlet de innvendinger som foreligger omkring Organisasjonskomitéens innstilling og det er det som nå foreligger i «Tillegg til organisasjonskomitéens innstilling angående De faglige Samorganisasjoner». Dette ble utarbeidet av meg etter drøftelser og bemyndigelse av arbeidskomitéen. Og det ble forelagt organisasjonskomitéen fredag og lørdag og der foreligger da «Endringer i tillegg til organisasjonskomitéens innstilling angående De faglige Samorganisasjoner». Når det gjelder samorganisasjonene som ledd i organisasjonsapparatet, må vi være oppmerksom på at samorganisasjonene aldri har vært eller ment som et selvstendig organisasjonsapparat. Det har alltid vært et hjelpeorgan for L.O. og forbundene. Det har lovene gitt uttrykk for og i alle vedtak er det presisert. Meningen har vært at de skulle forestå organiseringen av de uorganiserte, drive faglig opplysningsvirksomhet og bistå L.O. og forbundene under faglige konflikter. De har aldri kunnet si opp en avtale eller avslutte en avtale. Det har ligget til forbundene og L.O. De har heller aldri kunnet pålegge de tilsluttede foreninger økonomiske ytelser uten L.O.s godkjenning. De har vært *hjelpeorganer*. Tidligere ble Samorganisasjonenes utgifter båret av de lokale foreninger og måtte godkjennes av L.O. I 20-årene besluttet at 10 øre skulle avsettes til samorganisasjonene ved siden av den kontingent de fikk fra de lokalt tilsluttede foreninger. Det har vært hevdet at denne utlikning av kontingent på samorganisasjonenes medlemmer var urettferdig. Et folkefattig distrikt ville få uforholdsmessig store utgifter på de foreninger, en der hadde, i motsetning til de bedre befolkede og sterkere organisasjonsdistrikter. Derfor ble det vedtatt å avsette 10 øre av kontingenten til Samorganisasjonene og således at L.O. kunne økonomisk utjevne samorganisasjonenes forpliktelser. Men forholdet var ikke tilfredsstillende og så besluttet representantskapet i 1945 at forbundene skulle innbetale denne kontingent til L.O., og så skulle den avsette de penger som en fant nødvendig til de forskjellige samorganisasjoner. Legger en sammen alt, så blir det 35 øre pr. heltbetalende medlem. Kontingenten til L.O. er kr. 1.25 for heltbetalende. Tar en 35 øre av dette, så utgjør dette 28 prosent av kontingentinntektene. Det

er denne organisasjonsprosent komitéen har gått ut fra, når en har set på den økonomiske side. Når det gjelder de halvtbetalende medlemmer, så har ikke representantskapet avsatt noe der, så det vil nærmere bli 27 enn 28 prosent. Forbundene innbetalte til L.O. i 1946 med et rundt tall 2 880 000 kroner. 28 prosent av denne kontingentinntekt utgjør 806 000 kroner. I 1946 ble det således utbetalt 48 000 kroner mer enn kontingenten fastsatte. I 1947 regner vi med at kontingenten til L.O. vil utgjøre 3½ mill. kroner. 28 prosent av dette beløp vil utgjøre 980 000 kroner, og det er da det som komitéen forutsetter skal gå til samorganisasjonene. Det budsjett sekretariatet i år har godtatt for samorganisasjonene er på 918 756 kroner, men da er ikke årsmøtenes utgifter tatt med. Vi er oppmerksom på at enkelte samorganisasjoner må ha tilleggsbevilgninger. Spørsmålet har vært reist fra en rekke steder i landet om en økt ytelse til de faglige utvalg. Oppfatningene hittil har vært at Samorganisasjonene skulle bevilge til disse. Men det har vært forskjellig behandlet, ikke alle faglige utvalg har fått bevilgning. Det har ikke vært noe bestemt i så måte. I en rekke samorganisasjoner er det heller ikke organisert faglige utvalg slik som forutsetningen var. Når komitéen behandlet disse ting, så er vi kommet til det resultat at med de oppgaver som i dag foreligger for organisasjonen, er det nødvendig å se på hele organisasjonens struktur. Vi har ikke lenger bare å organisere arbeiderne og slutte avtaler. Vi har gått inn for produksjonsutvalgene, for derved å skape grunnlaget for øking av befolkningens levestandard. Men det er ikke noe å legge skjul på at organisasjonen ved siden av dette, at produksjonsutvalgene skal sette seg inn i bedriftsadministrasjon og dyktiggjøre kadre av tillitsmenn, så en kan øve kontroll med hele produksjonsapparatet, for til slutt å overta ledelsen og kontrollen av det hele. Før vi er nådd dit hen kan vi ikke si at vi har oppnådd det *økonomiske demokrati*. Det vil ta tid før vi får opplært tillitsmenn til dette. Spørsmålet er, hvordan kan dette arbeid igangsettes og organiseres av fagorganisasjonen? L.O. har sin høyskole, forbundene driver sine distriktsvise opplysningskurs, samorganisasjonene driver sin opplysningsvirksomhet. Skal det bli noe effektivt av dette må det organiseres lokalt. Ingen organisasjon, uansett hvilken kontingent vi illegger oss, vil kunne gjøre det mulig økonomisk å evne å betale diett og tapt arbeidsfortjeneste for de tusener av tillitsmenn.

Det må gjøres lokalt, på arbeidsplassen og etter arbeidstidens slutt. Det organisasjonen kan betale er lokalleie, materiale, utgifter ved møteinnkallelse etc. Opplysningsarbeidet har hittil gått ut på å bringe forståelse for de sosialpolitiske oppgaver, betydningen av organisasjonens arbeid og dyktiggjøring i organisasjonsarbeidet osv. Men skal arbeiderne dyktiggjøre seg fullt ut, så må de dyktiggjøres mer alment. Først og fremst må de forstå et bedriftsregnskap. De fleste forstår det ikke i dag. Det overveiende antall arbeidere i bedriftene skjønner ikke alle de faktorer som kommer til i bedriften, når det gjelder kalkulasjon og de ting som dermed står i forbindelse. I mange distrikter i vårt land har en ikke noen teoretisk undervisning i så måte. Det er skolevirksomhet som arbeiderklassen selv må sette i gang for å dyktiggjøre seg i arbeidet. Det er de herskende kadrer på arbeidsplassen i dag som må dyktiggjøres. Organisasjonskomitéen mener derfor at når vi har gjennomgått det økonomiske grunnlag for samorganisasjonene, så er den på det rene med at L.O. ikke har midler til å organisere dette arbeid gjennom de faglige utvalg. Vi har derfor sagt i innstillingen at de skal ha rett til å ilegge en kontingent, som skal godkjennes av L.O. og ses i forhold til det arbeid som skal utføres. Det er en annen ting vi også har pekt på. Ved siden av opplysningsvirksomheten må de faglige utvalg ta seg av de kulturelle oppgaver på hvert enkelt sted. Først og fremst må en søke å gjøre fagforeningsmøtene mer innholdsrike, finne fram til arrangement som påkaller medlemmenes interesse. Det kan være seg film, konserter og ikke minst at en legger det slik an at også medlemmenes hustruer gjøres delaktig i mannens interesser. La hustruene en gang imellom få adgang til møtene og se og høre hva organisasjonen arbeider med. Derved vil de sterkere knyttes til arbeiderbevegelsen. Når det gjelder samorganisasjonenes arbeid, så var det til å begynne med drøftet å sløyfe de distriktvis samorganisasjoner og gå over til lokale organisasjoner. For å få dette på det rene ble lederne av distriktsorganisasjonenes kontorer innkalt til møte, og det var enstemmighet om den oppfatning at distriktsorganisasjonen måtte opprettholdes. Vel, sa komitéen, når det er oppfatningen, så er det ikke riktig å gå over til lokale samorganisasjoner. Men en fant fram til en kombinasjon. En beholder de distriktvis samorganisasjoner, og en beholder de faglige utvalg. Samorganisasjonene blir da en organisasjons-

instans som skal hjelpe til å få de faglige utvalg i sving. Den lønte hjelp må innskrenke seg til den samorganisasjonen har. Men i de faglige utvalg må det være gratis arbeid. Det kan selvfølgelig bli spørsmål om å betale enkelte for arbeid i det faglige utvalg, men da må det skje på samorganisasjonenes regnskap. Det var videre hevdet at samorganisasjonenes representanter at de for framtiden ville komme til å få atskillig arbeid med fylkene. Til det har organisasjonskomitéen sagt at det har meget for seg og at det er viktig. En bør derfor søke å organisere arbeidet mest mulig etter fylkesgrensene. Men det kan være visse praktiske ting som gjør at en vil bryte med fylkesgrensene. Vi har f. eks. Drammen og Vestfold, hvor en del foreninger i Vestfold føler seg naturlig knyttet til Buskerud. Kongressen i 1934 besluttet at samorganisasjonene skulle organiseres mest mulig fylkesvis. I Møre fylke var det meningen at en skulle ha en samorganisasjon. Sekretariatet fikk imidlertid ikke fred. L.O.s nåværende formann reiste et helt år i rute til Møre for å stifte fred, men det lyktes ikke. Resultatet ble at det ble hele 3 samorganisasjoner, men de fikk bare rett til å velge 1 representant sammen til representantskapet. Men hvor lenge var Adam i Paradis? Ja, de gikk så langt at en truet med saksanlegg mot lovligheten av organisasjonens vedtak. De ville ha 3 representanter fra et fylke. Jeg vil gjerne ha sagt at det må da vises noen rimelighet i kravene, selv overfor L.O. Jeg kan ikke med min beste vilje begripe at en ikke kan ha en samorganisasjon for Møre fylke. Når en f. eks. som i Bergen kan ha 3 fylker i 1 samorganisasjon. Det ligger helt utenfor all menneskelig begripelse at en da ikke i Møre kan ha en samorganisasjon. Ser en på budsjettet som er oppsatt i år for samorganisasjonen og legger sammen de 3 beløp som gjelder Møre og Romsdal, vil en se at det er 64 700 kroner for et fylke. De hadde ved årsskiftet 1946 i alt 10 909 medlemmer, mens et fylke som Hedmark har 18 990 medlemmer og er et betydelig større fylke enn Møre og Romsdal, og de har fått 39 294 kroner. Når det gjelder administrasjonen av en organisasjon eller av samorganisasjonen, så er det ikke antall tillitsmenn som er det avgjørende. Det er selve administrasjonen også det kommer an på. Det har jeg noe kjennskap til fra L.O.s Nord-Norges-kontor. Jeg reiste et år 250 dager. Vi hadde et budsjett på 22—23 000 kroner. Jeg var lønnet sekretær, og hadde det samme som L.O.s funksjonærer.

Vi hadde lønnet kontordame etter tariffmessig lønn. Jeg tør påstå at vi evnet å utføre vel så meget arbeid som noen samorganisasjon i dette land. Det skyldtes at vi ikke hadde noen organisasjon å administrere. Vi hadde hverken distriktsstyre eller årsmøter eller noe organisasjonsapparat for øvrig, utenom L.O.s sekretariat, representantskapet og kongressen. Organisasjonskomitéen mener at det må være tilstrekkelig for Møre som andre fylker med en samorganisasjon. Antall funksjonærer er en sak for seg. Men vi er enig i at kontoret i Kristiansund opprettholdes og med en tilsynskomite valgt av det faglige utvalg og godkjent av L.O. Det samme har vi sagt om Hønefoss, som nå er en del av Buskerud og en del av Opland. Plasingen av samorganisasjonenes tillitsmenn får bli en sak L.O. sammen med samorganisasjonene får avgjøre. Sekretariatet er enig i at det blir nødvendig å få et kontor i Mo i Rana på grunn av de utvidelser som der finner sted. Så er det en ting organisasjonskomitéen også har drøftet. Et vet at en rekke forbund har gått til å velge faglige sekretærer i enkelte fylker. Det gjelder forbund som Bygningsarbeiderforbundet, Kommuneforbundet, Handels- og Kontor osv. Disse har også opprettet kontorer med administrasjon, men de ligger under forbundsstyrenes og landsmøtenes vedtak, og ingen har protestert mot denne ordning. Er det en fornuftig organisasjonsplan? Ville det ikke være fornuftigere å søke å koordinere fagorganisasjonens virksomhet og arbeid? Ser en på Bergen, så har Samorganisasjonen sitt apparat og en rekke forbund har sine selvstendige apparater og det foreligger ytterligere krav i en rekke forbund om å få vestlandssekretær. Det er mangel på arbeidskraft her i landet. Skulle det ikke være naturligere at en søkte å koordinere noe her, at en hadde et felles samlet kontor for alle og således mer rasjonelt kunne utnytte kontormaskiner, lokaler etc. i den utstrekning det lot seg gjøre. En står nå i den situasjon at vi et sted kan ha forskjellige tvister og så kommer det likeså mange tillitsmenn som det er tvister til på vedkommende sted. Dette har vi talt med forbundene om, og jeg har forstått det slik at de er villig til å oppta dette til drøftelse, men de vil selvsagt ha en garanti for at dette blir stabilt. Vel, så organisasjonskomitéen. Vi kan jo foreslå at lederne av disse kontorer blir valgt av L.O. Noen har sagt og sier at det ikke er demokratisk. Vel, så har vi sagt at distriktsorganisasjonen skal ha innstillingsmyndig-

het, men den som blir foreslått som leder av kontoret skal godkjennes av representantskapet. De øvrige funksjonærer av sekretariatet. Så er det endelig et langt større spørsmål og et mer vidtrekkende spørsmål, nemlig opprettholdelse av samorganisasjonenes årsmøter eller om en skal gå over til det rimeligere et representantskap. Organisasjonskomitéen var enig om at hvis vi fikk faglige utvalg, slik som forutsatt, så måtte en kunne velge et representantskap. Samorganisasjonens leder ville få full anledning til å drøfte sakene i de faglige utvalg. Det ville være en mer demokratisk ordning enn å ha et årsmøte hvert 2. eller 3. år. Der innvendes det at det er å ta makten fra medlemmene. Jeg forstår det ikke. Når en utvider rammen av organisasjonsbehandlingen, så skulle det være demokrati. Nå, vi har tatt hensyn også til den innvending, men når vi skal gjøre det så har vi sagt at det må skje innenfor rammen av L.O.s økonomiske evne. Det beløp som foreligger til fordeling på samorganisasjonene er maksimum 980 000 kroner. 920 000 kroner har de allerede fått. Hva står igjen? 60 000 kroner. Det er ikke stort som kan falle på hver samorganisasjon. Organisasjonskomitéen har inntatt det standpunkt at hver samorganisasjon må behandles på samme måte, ikke i antall kroner, men slik at de folkefattige og organisasjonssvake distrikter får større beløp. Vi har forsøkt å fordele de 60 000 kroner og da sier vi i «endringer til tillegget», punkt 1: Representantskapet består av 1 representant for hvert påbegynt 1000 medlemmer i fylket, dog minst 15, møtestedet ikke iberegnet. For møtestedet (stedet hvor samorganisasjonen har sitt sete) velges en representant for hver påbegynt 1000 medlemmer. Hertil kommer forretningsutvalgets 5—7 medlemmer. Ingen forening kan ha mer enn 1 medlem i representantskapet.» Og punkt 2 skal lyde: «Representantskapet har møte 1 gang årlig. Møtet forutsettes å vare høyst 2 dager, og en søn- eller helligdag anvendes som den ene møtedag.» Og i «tillegget til organisasjonskomitéens innstilling» heter det i punkt 3, på side 3: «Utgifter til reise, tapte arbeidsfortjeneste og diet beregnes etter de regler som til enhver tid er gjeldende i Landsorganisasjonen.» Og i punkt 4 heter det: «De samorganisasjoner som ønsker å opprettholde årsmøter, må selv bære alle utgifter til disse, men har rett til et tilskudd fra Landsorganisasjonen, beregnet etter de regler som er nevnt i punkt 1—3. Dette tilskudd skal da også dekke samorganisasjonenes utgif-

ter til samorganisasjonenes distriktsstyrer.» I de samorganisasjoner hvor årsmøtene nesten ikke koster noe, vil det med dette være full dekning. Men i en rekke distrikter vil det ikke være nok. Med denne ordning vil en få en rimelig representasjon. De utgifter som ikke kan dekkes av L.O. må utlignes på de enkelte fagforeninger til et fond som bare skal gjelde dette. Så er det oppstått forskjellige oppfatninger av årsmøtene. Det hevdes at de har oppdragende betydning. Hvis det er så at de kan tillegges denne betydning, så må en også innrømme at hvis det skal bli effektivt så må alle foreninger ha 1 representant med og særlig de små avdelinger. De små foreninger holdes nå ofte utenfor enhver befatning med organisasjonssakene. Derfor sier vi at skal det holdes årsmøter, så skal de iallfall ha med 1 representant. Er det riktig at det er stor interesse for årsmøtene, så skal foreningene ved uravstemning få avgjøre det, men de skal samtidig vite hva det koster i penger. Så får de vurdere om de vil ofre det på årsmøtene eller til faglig opplysningsvirksomhet. Et årsmøte i hver samorganisasjon, varende 2 dager, vil alene koste 465 000 kroner etter det tall som forelå 1. januar 1946. Og da regner vi med bare 1 representant fra hver avdeling. Til disse tallene kommer årsmøtenes fellesutgifter. Det er dette medlemmene skal ha rede på når de skal avgjøre spørsmålet om årsmøte kontra det organisasjonskomitéen foreslår. Hver enkelt forening og samorganisasjon skal selv suverent for seg avgjøre saken. Når det gjelder Oslo og Akershus så foreslår vi den delt. Organisasjonskomitéen har sagt at administrasjonen i Akershus skulle legges til Lillestrøm. Mange representanter fra distriktet har imidlertid uttalt at det kanskje ville være naturligere av praktiske grunner å legge det til Oslo. Til det har jeg sagt at hvis en finner det fornuftig så må det kunne ordnes i fellesskap med L.O. Det er et detaljspørsmål som L.O. kan avgjøre sammen med samorganisasjonen. Oslo faglige samorganisasjon hadde ved utgangen av 1946 164 fagforeninger. Det vil ikke være naturlig at disse styrer danner et faglig utvalg. Derfor har vi sagt at en bør ha et representantskap bestående av 2 representanter fra hver forening. Det henger også sammen med den organisasjonsstruktur en rekke forbund har med stedsstyrer. Men vi har også sagt at hvis det kommer ønske fra fagforeningene i Oslo om en noe annen sammensetning av dette representantskap, så kan vi se på det. Men hver forening skal være med.

Organisasjonskomitéen foreslår at med de endringer som her foreslås godtas innstillingen og at den trer i kraft fra 1. januar 1948. Mindretallet, Narvesen, oppretholder sin dissens om representasjonsordningen. Ellers er Narvesen enig i innstillingen. Jeg går ut fra at jeg med dette har nevnt de store spørsmål som foreligger i samband med denne sak. Summen av de undersøkelser vi har innhentet foreligger i innstillingen fra komitéen.

A. Narvesen: Volan har som organisasjonskomitéens formann gitt en klar og grei utredning. Det er som han sier at bare i spørsmålet om representantskapets størrelse disenterer jeg. Da saken var oppe på kongressen, ble det fra sekretariatets side uttalt at det gikk mange penger til dette. Det var da ikke mer enn rimelig at det gjaldt om å finne fram til en ordning for å få utgiftene noe ned, og da finner jeg ikke at det kan gjøres på annen måte enn ved å innskrenke antall medlemmer av representantskapet. Det er også praktisk og teknisk det riktigste. Til å begynne med var det hevdet i Organisasjonskomitéen at de som møtte på årsmøtene skulle ha samme betaling som den organisasjonen betaler og at fellesorganisasjonen betalte det. Jeg har derfor funnet at den representasjonsordning som jeg har foreslått er den fornuftigste selv om den selv sagt ikke er den ideelle. Det er heller ikke flertallets forslag. Men jeg mener mitt forslag er det rettferdige.

Gunnar Disenåen: Etter Volans redegjørelse, synes jeg det vil være riktig å få utsatt behandlingen, så vi får høve til å se på det tillegg som nå er kommet. Samorganisasjonenes representanter bør få høve til å se på det og jeg opptar forslag derom.

Dirigenten foreslo at diskusjonen fortsatte til middagspausen. — Dirigentens forslag ble vedtatt mot noen få stemmer.

John A. Johnsen: Den første orientering vi fikk fra organisasjonskomitéen fikk vi 29.—30. mars på møtet her i Oslo. Der fikk vi rede for grunnlaget som organisasjonskomitéen ville arbeide etter. Jeg kan ikke med min beste vilje finne noen forbindelse med det og de forslag som forelå for kongressen. Vedtaket i representantskapet i 1945 tror jeg ikke at en hadde rett til. Det er bare kongressen som kan foreta den endring. Vi ser det slik at når en har tatt fra samorganisasjonene særkontingenten og lagt den inn under L.O., så har

en fratatt samorganisasjonene retten til ansettelser og valg. Tidligere kostet ikke årsmøtene L.O. noe. Nå etter at kontingenten går til L.O. så kan de operere med store tall og si at så og så dyrt blir det. Årsmøtene i Samorganisasjonene har hatt veldig betydning hittil og de vil fortsatt ha det med de mange nye arbeidsoppgaver som etter hvert kommer til. Med de knappe bevilgninger en vil få fra L.O., så vil det ikke bli så meget arbeid som kan utføres. Det er selvsagt vanskelig her å komme med endringsforslag, men jeg er sikker på at det til kongressen vil *strømme* inn med forslag. Vårt fylkesstyre har vedtatt et forslag her, som er innsendt til L.O., men det foreligger ikke blant sakens dokumenter. Vi foreslår at saken på ny utredes og på et nytt grunnlag og forelegges kongressen. Det var til kongressen innsendt en rekke forslag om å få tilbake den kontingentordning en tidligere hadde. Det heter likevel at bare 1 representant stemte for det. Jeg kan ikke forstå det. Det må ha vært en stor uklarhet til stede på kongressen. Jeg vil foreslå:

«Den foreliggende innsilling fra organisasjonskomitéen i samorganisasjonsspørsmålet er for sterkt preget av en sentralisering av organisasjonsapparatet. Dette gjelder både det lokale fylkesapparat og forholdet til Landsorganisasjonen.

Det som der er et sterkt behov for, og som det ganske sikkert er sterke krav om ute i fagforeningene, er en videreutbygging av samorganisasjonenes organisasjonsapparat og dens oppgaver, særlig i denne tid hvor store sosiale nydannelsesspørsmål er aktuelle. Til en slik utbygging må samorganisasjonenes økonomi styrkes med egen særkontingent.

Grunnlaget for den foreliggende utredning kan derfor ikke godtas, og representantskapet vedtar at organisasjonskomitéen utreder spørsmålet på følgende grunnlag, som forelegges førstkommande fagkongress til endelig avgjør:

1. Samorganisasjonene har rett til å fastsette en særkontingent utlignet på alle tilsluttede fagforeninger og som inngår til vedkommende samorganisasjon i sin helhet. Kontingenten skal godkjennes av Landsorganisasjonens sekretariat.
2. De faglige utvalg utbygges med en bedre administrasjon, og en bedre økonomi. Dette gjøres ved ordningen av en særkontingent etter punkt 1.

3. Industrigruppene organiseres gjennom samorganisasjonene, på det grunnlag at det i alminnelighet opprettes en industrigruppe av samtlige forbundsavdelinger som er tilsluttet vedkommende samorganisasjon.
4. Opplysningsarbeid ute i fylkene planlegges og administreres av samorganisasjonene ved sine opplysningsnemnder og i samarbeid med Opplysningsforbundet. Når det gjelder dagkurs også i samarbeid med forbundene.
5. Årsmøtene holdes som regel hvert 3. år. De begrenses til maksimum 150 representanter som velges av de til samorganisasjonen tilsluttede fagforeninger. Ingen fagforening har rett til å velge mer enn 5 representanter.
6. Forretningsutvalg og styreformen opprettholdes. Tillitsmennes antall og valg tilligger samorganisasjonenes årsmøter. De valgte tillitsmenn er faste medlemmer av forretningsutvalget og styret.»

Vi har 11 industrigrupper for hele fylket, som har fellesmøter om fellessaker. De blir meget benyttet og har hatt stor betydning for organisasjonen, og vi vil ha de med i den oppbygging av organisasjonen som bør finne sted.

Ivar Lie: Når en ser på tidligere behandling av denne sak og nå, så er det vel med mange slik at en ikke forstår hvordan dette behandlingsgrunnlag er oppstått. En har huket seg fast ved at årsmøtene koster penger. Jeg var på kongressen og stemte for at den kontingentordning som var innført under krigen skulle fortsette. Jeg mente det var en rasjonalisering. Men at dermed det hele skulle falle bort hadde vel ingen tenkt seg. Vi har nå nesten fordoblet medlemstallet til L.O. og vi er i ferd med å forandre samfunnets struktur, og så skal en gå til en slik sentralisering som her foreslås, ut fra hva det koster og de ting som har samband dermed. Med noen ganske få unntak og hvor en virkelig har behandlet denne sak, så har en vært på det rene med at dette er en innsnevring av arbeidet. I de fleste samorganisasjoner har vi det slik at samorganisasjonen betaler reiseutgiftene og fagforeningene de øvrige utgifter. Det riktige ville være å komme tilbake til den form som opprinnelig var ment med samorganisasjonene. Da vi i vårt styre behandlet saken, ga vi vår tilslutning til hva Hønefos og Oppland faglige samorganisasjoner hadde uttalt og hvis resultater var de vi kjente til. Vi må ikke innsnevre vår virksomhet. Vi ser i dag at behandlingen rundt i samorganisasjonene har med-

ført at organisasjonskomitéen har sett seg nødsaget til å framkomme med et tillegg. Jeg vil foreslå:

«Organisasjonskomitéens innstilling ang. samorganisasjonene oversendes fagforeningene til uttalelse og tas opp til fornyet behandling og avgjørelse på neste års representantskapsmøte.»

Jeg er ikke enig med Johnsens forslag om at saken går til kongressen, da den ga representantskapet den bemyndigelse.

Sigurd Evang: Vi har lov til å si at det er en viktig sak for oss som arbeider i samorganisasjonene og at den vil få betydning langt framöver i tiden. Forbindelsen, og en kan si tilliten, mellom foreningene og samorganisasjonen har vært årsmøtene, som i første rekke har skolert tillitsmennene og som har ført til et godt arbeid rundt i fylket. Det som er sagt av mindretallet i lovkomitéen, er det ikke noe mer å si til. Organisasjonskomitéens tillegg endrer jo forholdene noe til det bedre, men det tilfredsstiller meg ikke helt. Det burde også vært omsendt foreningene til uttalelse. Hvis representantskapet vedtar å avgjøre saken i dag, så er det forskjellige ting jeg vil sette fingeren på. Forretningsutvalget må kunne velges innenfor et rimelig område. Det er vel også ment at de samorganisasjoner som holder årsmøter skal holde et styremøte hvert år. Det er også et spørsmål om det er nødvendig å heve utgiftene etter L.O.s satser. Jeg vil foreslå at samorganisasjonene bestemmer etter hvilke satser det skal betales. Skulle organisasjonskomitéens endrede innstilling bli vedtatt, så vil jeg si at Samorganisasjonene gjerne vil være med på å foreta fordelingen av midlene. Jeg vil derfor foreslå at et rådgivende utvalg av representanter fra samorganisasjonene får adgang til å stille forslag for L.O. Samorganisasjonene bør ha en viss frihet når det gjelder rådigheten over de 28 prosent av kontingenten som tilhører samorganisasjonene. Vi skal klare å holde årsmøter innenfor rammen av det beløp som vi får til dette.

Hans Karlsen. Jeg tror det ville ha vært riktig å utsette denne sak, slik at den kom i samband med organisasjonsoppbyggingen i sin alminnelighet. Volan var bl. a. inne på de stedlige sekretærer som forbundene har valgt. Når det gjelder Oslo så skulle det ikke være nødvendig å opprettholde en samorganisasjon. En burde kunne finne fram til en koordinering når det gjelder Oslo. Skal en fortsette som nå fra L.O. og forbundene å opprette sine særskilte administrasjoner rundt i lan-

det, så vil det ha innvirkning også på Samorganisasjonene. Kongressens vedtak var så vidt jeg forstår at komitéen skulle se på organisasjonsoppbyggingen i sin alminnelighet. Når representantskapet først skal fatte vedtak bør det være likegyldende for alle samorganisasjoner. Jeg vil foreslå:

«Punkt 4 i endringene i organisasjonskomitéens innstilling utgår. — Innstillingens øvrige punkter redigeres i overensstemmelse hermed.»

Konrad Karlsen: Grunnlaget for dette er en forenkling, og på den bakgrunn foreligger det slik for oss, at innstillingen er bra. En konsekvent gjennomføring av fylkesgrensene mener vi har betydning og særlig for den tid vi nå går i møte. Volan var inne på noen av de fremtidsoppgaver vi her har og det blir samorganisasjonene som i første rekke får dette arbeid. Vi skal overta samfunnsmakten. Men dette samfunn er bygd opp på fylkene og fagorganisasjonen bør da ikke være oppdelt på annen måte. Vi er enig i et styre eller et forretningsutvalg og et representantskap. Vi har i Samorganisasjonene vært enig i en forenkling slik at det ble et rimelig antall representanter og at det ikke ble massemøter. Men vi mener dog at en har barbert for langt. Vi har derfor foreslått at de mellomstore samorganisasjoner får et noe større representantskap. En annen ting er bestemmelsene for valg av representantskap. Vi vil foreslå:

«Organisasjonskomitéens innstilling om samorganisasjonene tiltres med følgende forslag til endringer:

1. Representantskap og styre.

Samorganisasjonene skal administreres av representantskap og styre.

Representantskapets størrelse i de enkelte samorganisasjoner fastsettes etter følgende forholdstall: Der velges 1 representant for hvert fylte 500-tall medlemmer fra hvert fylke, inntil fylte 20 000 medlemmer og deretter 1 for hvert fylte 1000-tall medlemmer. Representantskapet skal dog bestå av minst 15 fra hvert fylke og tilsammen høyst 50 medlemmer.

I samsvar med Organisasjonskomitéens uttalelse om at de faglige utvalg må få en mer selvstendig stilling, foretas valget av medlemmer til representantskapet av de faglige utvalg. De foreninger som ikke kan stå tilsluttet noe faglig utvalg, inn-

deles i passende valgkretser hvor valget foretas ved uravstemning i foreningene.

Valget gjelder for 3 år ad gangen.

Representantskapet holder ordinært møte en gang hvert år.

Representantskapet velger innen sin midte et styre på 5—7 medlemmer, som må være bosatt i den by eller nærmeste omegn hvor samorganisasjonen har sitt kontor.

2. Samorganisasjonenes budsjett.

Samorganisasjonenes budsjetter fastsettes av sekretariatet etter at der er innhentet forslag fra samorganisasjonenes styrer.»

Selv etter vårt forslag vil ikke representantskapet bli så stort. Vi har likevel funnet at det har stor betydning å få representantskapsmøte hvert år. Det er bare 7—8 samorganisasjoner hvor en teknisk sett kan holde årsmøter. Jeg mener at en redaksjonskomité bør se på saken eller at en vedtar Lies forslag om utsettelse.

Ole Andersen Kiste: Vi finner denne sak av stor betydning, men på den annen side finner vi det uriktig at en i en tid som denne bringer slike saker under diskusjon. Vi står overfor større og alvorligere ting. Prinsipielt er jeg enig i at saken utsettes så en får mer tid på seg. Hvis ikke det blir vedtatt, så vil jeg komme inn på forskjellige punkter. Vi må ha en bestemt og likelydende linje for samtlige samorganisasjoner. Vi må ikke ha noen som kan holde årsmøter og andre innføre representantskap. Årsmøtene bør bibeholdes. En er dog enig i at representasjonsordningen må innskrenkes. En er også enig i at årsmøtene bør holdes slik som av kongressen bestemt. Når det gjelder tillitsmennene så vil medlemmene ha den rett å stryke disse. Det er også en styrke for oss som er tillitsmenn at vi er valgt av medlemmene. Samorganisasjonenes tillitsmenn har alltid ansett seg for å være medlemmenes tillitsmenn, men også å være L.O.s tillitsmenn. Prinsipalt er jeg enig i utsettelse. Subsidiært vil jeg foreslå:

1. «Årsmøtene fastholdes i alle samorganisasjoner.
2. Representasjonsretten innskrenkes og begrenses til maksimum 200 representanter.
3. I styret for samorganisasjonen velges 11 representanter for inntil 20 000 medlemmer, for over 20 000 medlemmer velges 15 representanter. I utvalgene henholdsvis 5 og 7.

4. De valgte tillitsmenn er medlemmer av utvalg og styre.
5. Tillitsmennene velges som hittil av årsmøtene og blir godkjent av L.O. og er da å betrakte som tillitsmenn også for denne.»

Oscar Lauritzen: Saken stiller seg noe annerledes nå. Årsmøtet hos oss kostet 2 000 kroner. Vi mener at årsmøtene må beholdes. Vårt styre har gått inn for utsettelse til neste kongress. Nå er det foreslått utsettelse til neste representantskapsmøte og da er det ikke noe avgjørende for meg at det utsettes til kongressen. Vi har 5 faglige utvalg hos oss. Det må bli noen reiseutgifter også der. I Østfold har vi fått en ekstra snert, idet en innskrenker antallet av tillitsmenn fra 3 til 2. Vi ser imidlertid hvilken arbeidstid og hva arbeid vi har. Vi vil ikke makte å få behandlet sakene ved en slik innskrenkning. Årsmøtene har stor betydning, nettopp fordi medlemmer fra forskjellige distrikter kommer sammen. Jeg vil anbefale utsettelse, så medlemmene får behandlet saken.

Redaksjonskomité nedsettes.

Dirigenten: Vi vil foreslå at det nedsettes en redaksjonskomité på 5 medlemmer. — Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Til redaksjonskomité valgtes: Elias Volan, P. Mentzen, Hans Hegg, Konrad Karlsen og Ole Andersen Kiste.

Ole Hauan: Når vi i dag på ny skal omlegge samorganisasjonene så er det blitt et pengespørsmål. Spørsmålet er hvordan pengene best anvendes. Er det best med årsmøter, eller med faglige utvalg? Da vi i Troms Fylkes faglige Samorganisasjon behandlet saken så var det delte meninger. Vi mente årsmøtene var av stor betydning. Vi ble stående ved å foreslå for representantskapet at Organisasjonskomitéens flertalls innstilling ble lagt til grunn, men at samorganisasjonenes representantskap ble bestående av 25 representanter foruten forretningsutvalget. Vi mente å dele fylket i 3 og slik at en fikk representasjon etter et visst forholdstall. Det var talt om de stedlige forbundssekretærer rundt om i landet. Det har jeg alltid vært i mot. De gjør ikke det arbeid som denne ordning koster. En burde kunne utnytte disse i samband med Samorganisasjonene, at de fikk oppdrag å utføre i samband med sitt øvrige arbeid. Når det gjelde de fastlønte sekretærer i Samorganisasjonen, så har vi i Troms da vi valgte sekretærer for 14 år siden fått godkjen-

ning for det av L.O. Senere har vi ikke tenkt mer over det at han skal godkjennes av L.O. Vi har ansett ham for valgt. Vi har ikke funnet det riktig at et tilfeldig sammensatt årsmøte skal kunne kalle en sekretær. Det må være medlemmene som bestemmer og har avgjørelsen ved valg av sekretær og ikke L.O. Å stille samorganisasjonene fritt for: representantskap eller årsmøte bør vi ikke slå inn på. Denne sak burde ha vært diskutert rundt i foreningene. Jeg vil foreslå:

«Troms faglige Samorganisasjon tiltrer Organisasjonskomitéens innstilling, dog med den forandring at 15 forandres til 25.»

Daniel Abrahamsen foreslo: «Den nåværende organisasjonsform for Møre og Romsdal opprettholdes.»

Rogaland faglige Samorganisasjon foreslo:

1. «Organisasjonskomitéens forslag med hensyn til samorganisasjonenes grenseinndeling tiltredes.
2. Organisasjonskomitéens forslag om å gå over til representantskap kan ikke tiltredes, idet man foreslår den nåværende ordning med forretningsutvalg og distriktsstyret valgt av årsmøtet bibeholdt. Dog således at årsmøtene holdes hvert 3dje år.
3. Representanter til årsmøtet velges etter følgende regler:
 - a) De tilsluttede foreninger velger 1 representant for fylte 100 medlemmer. Foreninger med 500 medlemmer og derover får 2 representanter.
 - b) Foreninger som ikke har 100 medlemmer slåes sammen forbundsvis og får representasjon som etter punkt 3 a.
 - c) Hvert forbund skal sikres 1 representant selv om antallet ikke har nådd 100 medlemmer.
 Det oversendte forslag til vedtekter paragrafene 4 — 5 — 6 — 7 og 8 forandres overensstemmende med foranstående.»

Gunnar Disenåen foreslo: *Representasjonsretten*: 1 representant for påbegynt 500 medlemmer. 1 representant for hvert 500 medlemmer. inntil 5 representanter.

Møtet hevet.

Ettermiddagsmøtet mandag den 25. august.

Dirigent: Torbjørn Henriksen.

Møtet ble satt klokken 15 presis. — Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes med en bemerkning av Evang om at det av ham stilte forslag ikke var kommet med. Dette lyder: Innstillingens punkt 3 tilføyes: Utgifter til årsmøter i henhold til punkt 4 dekkes på den måte som samorganisasjonen selv bestemmer.

Dirigenten gjorde merksam på at pressen som hadde adgang til møtet i ett tilfelle ikke hadde overholdt forretningsordenen, nemlig «Friheten», idet denne i referatet hadde tatt inn L.O.'s kontingentinntekt.

Dirigenten foreslo at vedkommende skulle gjøres merksam på forholdet og skal adgang videre gis måtte møtet få visshet for at den vedtatte forretningsorden blir respektert.

Representantskapet var enig heri.

Debatten om samorganisasjonene avbrytes.

Etter forslag av dirigenten ble det mot 4 stemmer vedtatt å avbryte debatten om Organisasjonskomitéens innstilling angående samorganisasjonene inntil redaksjonskomitéens forslag forelå.

Punkt 6: Hovedavtalen.

Følgende forslag til ny Hovedavtale mellom A.F.L. og N.A.F. forelå:

År 1947 den 15., 16. og 17. april ble forhandlingsmøter avholdt i Oslo i anledning *revisjon av hovedavtalen*.

Til stede for A.F.L.: De herrer Nordahl, Bråthen, Sjøstad, Larsson, K. Torkildsen, E. Torkildsen og Leif S. Olsen.

Til stede for N.A.F.: De herrer Erlandsen, Østberg, Darre, Hirsch, Gløersen (15. og 16.), Horgen, L'Orange og Sverdrup.

Arbeidernes forhandlere framla forslag til ny Hovedavtale og forslag til avtale om arbeidsstudier og akkordsetting.

N.A.F.s forhandlere framla forslag til ny Hovedavtale.

Partene diskuterte de framlagte forslag og ble enig om å fortsette forhandlingene den 5. mai 1947.

År 1947 den 5.—9. mai ble forhandlingene fortsatt på Høsbjør.

Til stede for A.F.L.: De herrer Nordahl, Bråthen, Sjøstad, Larsson, K. Torkildsen og Bergseth.

Til stede for N.A.F.: De herrer Erlandsen (8. og 9. mai), Darre Hirsch, Gløersen, Kleppe og Sverdrup.

Partene ble enige om følgende forslag til ny

HOVEDAVTALE

Organisasjonsretten.

§ 1.

Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon anerkjenner gjensidig arbeidsgivernes og arbeidernes frie foreningsrett.

I forbindelse med denne bestemmelse anførte partene følgende til protokollen:

A.F.L.s forhandlere foreslo at § 1 ble prolongert uforandret.

N.A.F.s forhandlere foreslo § 1 gitt følgende nye 2net ledd:

«Det er derfor i strid med et grunnleggende prinsipp i samarbeidet mellom hovedorganisasjonene hvis ansettelse eller beskjeftigelse av arbeidstaker blir søkt hindret eller vanskeliggjort fordi arbeidstakeren eller bedriften er organisert eller uorganisert.»

A.F.L.s forhandlere bemerket at de anså denne tilføyelse overflødig, da regelen allerede framgikk av den någjeldende § 1.

N.A.F.s forhandlere erklærte i henhold hertil at de frafalt sitt forslag til nytt 2net ledd.

Tillitsmenn.

§ 2.

Ved hver bedrift skal det velges tillitsmenn for de organiserte arbeidere, hvis bedriften eller arbeiderne forlanger det.

§ 3.

Ved hver bedrift som har inntil 25 arbeidere, kan det velges 2 tillitsmenn.

Ved bedrifter som har

fra 26— 50 arbeidere	3 tillitsmenn,
« 51—150	4 «
« 151—300	5 «
« 301—500	6 «
« 501—750	8 «
over 750	10 «

Valg av tillitsmenn kan om så ønskes istedet foregå gruppevis. Enhver arbeidergruppe som bedriften erkjenner som sådan, og som har gjennomsnittlig minst 25 arbeidere, har da rett til 1 tillitsmann i tillitsmannsutvalget. Dette gjelder selv om antallet av tillitsmenn derved blir høyere enn etter skalaen i første ledd.

Hvis bedriften bare beskjeftiger arbeidere som står tilsluttet én fagforening, og foreningen bare har medlemmer fra denne bedrift, kan styremedlemmene i foreningen velges som tillitsmenn i den utstrekning som denne overenskomst tillater.

Hvis arbeiderne ved bedriften står tilsluttet flere fagforeninger, holdes fellesmøter (bedriftsmøter) hvor de organiserte arbeidere velger tillitsmenn.

Valget skal gi et fullgyldig uttrykk for viljen hos flertallet av de organiserte arbeidere.

§ 4.

Tillitsmennene skal være over 21 år. De skal velges blant de anerkjent dyktigste arbeidere ved bedriften med erfaring og innsikt i dens arbeidsforhold. De skal så vidt mulig velges blant arbeidere som har arbeidet i bedriften de siste 2 år, men arbeidere under 19 år skal kunne velge 1 representant som er under 21 år i tillitsmannsutvalget. Det antall som er fastsatt i § 3, må dog ikke overskrides.

Valget gjelder for et kalenderår ad gangen.

Hvis en tillitsmann slutter ved bedriften, opphører han å fungere som sådan.

Bedriften skal ha skriftlig melding om navnet på de som er valgt innen 8 dager. En arbeider kan ikke kreves anerkjent som tillitsmann før slik melding er gitt. Inntil bedriften mottar meldingen om nyvalg, blir de tidligere valgte å anse som tillitsmenn.

Merknad: Hvis en av partene mener at valg er foretatt i strid med disse bestemmelser, kan saken opptas til drøftelse mellom hovedorganisasjonene.

I forbindelse med § 4 foreslo N.A.F.s forhandlere inntatt følgende bestemmelse:

«Det er ikke adgang for arbeiderne til å velge andre til å opptre i stedet for tillitsmennene i saker som sorterer under disse.»

A.F.L.s forhandlere gjorde oppmerksom på følgende kongressvedtak fra 1925 som fortsatt var gjeldende:

«—————»
Ingen særorganisasjoner, celler, grupper eller aksjonsutvalg må dannes, som har til hensikt å sette ut av funksjon de regulært opprettede og valgte instanser innen fagorganisasjonen, eller fremme formål som ligger ved siden av fagorganisasjonens.

—————»
A.F.L.s forhandlere mente under henvisning hertil at noen bestemmelse herom i Hovedavtalen var overflødig.

I henhold hertil frafalt N.A.F.s forhandlere sitt forslag.

§ 5.

1. Arbeidernes tillitsmenn ved bedriften godkjennes som representanter og talsmenn for de organiserte arbeidere.

Tillitsmennene har i likhet med arbeidsgiveren og den som overfor arbeiderne opptre på bedriftens vegne, plikt til å gjøre sitt beste for å vedlikeholde et rolig og godt samarbeid på arbeidsstedet. Dette gjelder således under arbeidet, under konferanser mellom bedriften og tillitsmennene, ved avgivelse av opplysninger til egne organisasjoner og ved opptreden overfor den annen parts organisasjoner.

Det samme gjelder under utøvelse av annen funksjon som tillitsmann.

2. Tillitsmennene har rett til å ta seg av og søke ordnet i minnelighet klagemål som de enkelte arbeidere mener å ha overfor bedriften eller som bedriften mener å ha overfor de enkelte arbeidere.
3. Tillitsmennene har rett til innenfor tariffavtalens ramme å

forplikte arbeiderne i spørsmål som angår hele arbeidsstokken eller grupper av arbeidere. Det er forutsetningen at tillitsmennene, hvis de anser det nødvendig, legger saken fram for sine arbeidskamerater før de tar standpunkt til spørsmålet.

4. Tillitsmennene skal påse at de plikter som påhviler partene etter tariffavtale og arbeidsreglement og — der hvor det ikke er produksjonsutvalg — også etter bestemmelsene i arbeidervernloven, blir fulgt. Det er derfor uforenlig med tillitsmannsvervet å tilskynne eller medvirke til ulovlig konflikt.

A.F.L.s forhandlere foreslo at bestemmelsen i pkt. 4 om plikt til å kontrollere at tariffavtale, arbeidsreglement og arbeidervernlovens bestemmelser ble fulgt, skulle gjøres gjensidig, slik at også bedriftens representanter hadde den samme plikt.

N.A.F.s forhandlere bemerket at en slik plikt hadde bedriftens representanter allerede etter gjeldende lovbestemmelser, og de mente derfor at en regel herom var overflødig.

Under henvisning hertil frafalt A.F.L.s forhandlere forslaget.

§ 6.

Før arbeidsgiveren gjør sitt vedtak, har han plikt til å konferere med tillitsmennene:

1. Ved utarbeiding av arbeidsreglement eller tillegg til eller endringer i dette (jfr. arbeidervernloven av 1936 §§ 34, 35 og 38).
2. om de endringer av arbeidsforholdene som måtte bli en følge av større driftsforandringer,
3. hvis driftsinnskrenkninger medfører innskrenkninger i arbeidsstyrken (som driftsinnskrenkning reknes ikke oppsiing av enkelte arbeidere eller av arbeidere inntatt for et bestemt arbeid eller sesong),
4. ved varig overflytting av grupper av arbeidere innen bedriften.

I forbindelse med krav om endring i § 6, 3 fremla N.A.F.s forhandlere følgende skrivelse av 25. januar 1935 fra A.F.L. til N.A.F.:

«På foranledning bekreftes, at partenes forhandlere er enige om at hovedavtalens § 6, punkt 3, er således å forstå, at oppsigelse av enkelte arbeidere ikke henhører under sådan driftsinnskrenkning som forutsetter at arbeidsgiveren — forinnen han tar sin beslutning — konfererer med tillitsmennene.»

Partene var enige om at § 6, punkt 4 siktet til mer ekstraordinær omplasing av driftsmessige hensyn av en del av bedriftens arbeidsstokk for en lengre tid.

A.F.L.s forhandlere forbeholdt seg å ta opp til drøftelse innføring av spesielle regler i § 6 om plikten til å konferere med tillitsmennene såfremt avtalen om produksjonsutvalg skulle falle bort.

N.A.F.s forhandlere erklærte seg innforstått hermed.

§ 7.

1. Til forhandlinger med tillitsmennene kan arbeidsgiveren møte enten selv eller ved en stedfortreder som han utpeker innen driftsledelsen. Arbeidsgiveren eller hans stedfortreder kan tilkalle andre av driftsledelsen for å ta del i forhandlingene. I forståelse med arbeidsgiveren kan tillitsmennene tilkalle representanter blant de av bedriftens arbeidere som forhandlingene gjelder.
2. Arbeidsgiveren skal daglig ha en ansvarlige representant til stede ved bedriften som tillitsmennene kan henvende seg til.

A.F.L.s forhandlere hadde foreslått at det i pkt. 2 skulle fastslås at den ansvarlige representant for arbeidsgiveren skulle kunne forhandle og treffe bindende avtale med tillitsmennene.

N.A.F.s forhandlere bemerket at det etter deres mening fulgte av uttrykket «ansvarlig representant», at han hadde adgang til å treffe bindende avtale med tillitsmennene. De mente imidlertid at A.F.L.s forslag kunne føre til den misforståelse at representanten for arbeidsgiveren skulle være avskåret fra å forelegge tvistesporsmål for arbeidsgiveren hvor representanten anså dette nødvendig. De mente likeledes at uttrykket «forhandle» ikke var helt treffende, idet arbeidsgiverens representant også hadde andre funksjoner vis å vis tillitsmennene; men de var innforstått med at arbeidsgiverens representant også

skulle være bemyndiget til å føre forhandlinger med tillitsmennene.

Under henvisning hertil godtok A.F.L.s forhandlere den ovenfor siterte redaksjon av § 7, pkt. 2.

§ 8.

1. Når tillitsmennene har noe å framføre, skal de henvende seg direkte til arbeidsgiveren eller dennes representant på arbeidsstedet.
2. Formannen i tillitsmannsutvalget skal ha uhindret adgang til de forskjellige avdelinger i den utstrekning det er nødvendig for å utføre tillitsmannsvervet. Han har plikt til på forhånd å gi sin nærmeste overordnede underretning og opplyse om årsaken til at han må forlate sin arbeidsplass.
3. Ved utførelsen av sine verv må de øvrige tillitsmenn ikke forlate sin arbeidsplass uten etter tillatelse av sin nærmeste overordnede på arbeidsplassen.

Partene var enig om at tillitsmennene må ta tilbørlig hensyn til at produksjonen i minst mulig utstrekning lider skade, og at spesialmaskiner så vidt mulig ikke blir stoppet i sin regulære drift.

Likeledes var partene enige om at bestemmelsene i punkt 3 ikke tar sikte på at de her nevnte tillitsmenn skal bli hindret i å utføre sine plikter som tillitsmenn.

§ 9.

Oppsiing eller avskjed av tillitsmenn kan ikke skje uten saklig grunn. Arbeidsgiveren har ved individuell oppsiing av en tillitsmann plikt til å gi ham 4 ukers varsel. For øvrig inntar tillitsmennene ingen særstilling ved bedriften.

Skyldes oppsiingen arbeidsmangel, skal varslet til tillitsmennene være det samme som for de øvrige arbeidere.

Før arbeidsgiveren går til oppsiing eller avskjed av en tillitsmann, skal han konferere med tillitsmennene om den saklige grunn han har, hvis vedkommende tillitsmann fremsetter ønske om det.

N.A.F.s forhandlere foreslo følgende anmerkning til § 9:

Som «saklig grunn» regnes under enhver omstendighet at vedkommende har forbrudt seg grovt mot denne avtales bestemmelser.

A.F.L.s forhandlere var klar over at et grovt brudd på Hovedavtalen etter omstendighetene kunne bli å anse som saklig grunn for oppsigelse. Men en helt generell bestemmelse kunne virke for kategorisk, eksempelvis hvor bruddet skyldtes manglende organisasjonsmessig erfaring med hensyn til en tillitsmanns plikter.

Partene var enige om at en oppsigelse av en tillitsmann på grunn av brudd på Hovedavtalens bestemmelser om plikter for tillitsmenn skulle behandles etter reglene i § 13, pkt. 2.

Forhandlingsrett og forhandlingsplikt.

§ 10.

1. Hvor det er tariffavtale, må arbeidsstans eller annen arbeidskamp ikke finne sted.

Oppstår det tvist om forståelsen av en tariffavtale eller krav som bygger på en tariffavtale, blir saken å avgjøre av Arbeidsretten, hvis partene ikke blir enige etter reglene i pkt. 2—4.

2. Tvister mellom en bedrift og dens arbeidere skal en først prøve å ordne ved forhandling mellom bedriften og tillitsmannen eller tillitsmennene. *Det skal settes opp forhandlingsprotokoll fra disse møtene.*
3. Blir en ikke enig ved forhandlinger etter pkt. 2, kan vedkommende tariffavtales parter, eventuelt begge hovedorganisasjoner, bli enige om å fortsette forhandlingene på stedet, etter at en ansvarlig representant fra hver av organisasjonene er tilkalt.

Det er ikke adgang for hovedorganisasjonene eller deres underorganisasjoner til å tre i direkte forbindelse med den annen organisasjons medlemmer om lønns- og arbeidsforhold uten i forståelse med den annen organisasjon.

4. Blir en ikke enig ved forhandlinger etter pkt. 2 og 3, eller hvis slike forhandlinger ikke finner sted, eller hvis det gjelder en tvist mellom organisasjonene, har hver av partene plikt til å bringe tvisten inn for vedkommende forbund eller Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norsk Ar-

beidsgiverforening, eller de underorganisasjoner disse bemyndiger.

5. Forhandlingsmøte skal holdes senest 8 dager etter at en av partene har fremsatt skriftlig krav om det.

Nye medlemmer av N.A.F. og A.F.L.

§ 11.

1. *Bedrifter som inntreffer i N.A.F. i løpet av en tariffperiode.*

Disse går inn under bestående tariffavtale mellom organisasjonene for bedrifter av samme art hvis N.A.F. eller A.F.L. begjærer det. Tvist om bedriften er av samme art, avgjøres av Arbeidsretten. Når det gjelder bedømmelsen av bedriftens art, skal det tas hensyn til dens drift og arbeidsforhold og til arten og utførelsen av det arbeid som i tilfelle kommer inn under tariffen. Bedriftens betegnelse skal ikke være avgjørende, idet man først og fremst skal ta sikte på å få den tariffavtale som produksjonsmessig sett er naturligst for bedriften.

Der vedkommende tariffavtales lønssatser (time-, dag-, uke-, måneds- eller prosentlønn eller akkordsatser) ikke naturlig kan anvendes umiddelbart, forhandles i samsvar med § 10. Blir en ikke enig, avgjøres tvisten av en nemnd sammensatt som fastsatt i pkt. 2. *Det samme gjelder hvor tariffavtale mangler lønssatser for enkelte kategorier ved den nyinnmeldte bedrift eller hvor særegne forhold ved den nyinnmelte bedrift gjør det påkrevet å ta med bestemmelser som ikke finnes i den tariffavtale som gjøres gjeldende.*

Kan det henvises til flere tariffavtaler mellom organisasjonene, skal de påberopes etter følgende rangorden:

- a) Landsomfattende tariffavtale,
- b) tariffavtale for gruppe av bedrifter for den by eller det distrikt hvor den nyinnmeldte bedrift ligger,
- c) tariffavtale for en enkelt bedrift på samme sted,
- d) annen tariffavtale for bedrift av samme art.

Denne rekkefølge kan fravikes, når det er nødvendig for å føre bedriften inn under den tariffavtale som bedriften etter tariffkomplekset mellom hovedorganisasjonene naturligst hører hjemme under. Kan partene ikke bli enige om hvilken tariff som skal gjelde, avgjøres dette spørsmål av den nemnd som er nevnt i pkt. 2.

Er en nyinnmeldt bedrift bundet av en særoverenskomst, blir denne gjeldende til den er brakt til utløp.

Foreligger det ved innmeldelse av en bedrift plassoppsigelse i anledning av revisjon av bedriftens overenskomst, kan den annen organisasjon motsette seg at den mellom vedkommende organisasjon og N.A.F. gjeldende tariffavtale automatisk kommer til anvendelse, hvis denne nå inneholder hjemmel for det.

Bestemmelser i gjeldende tariffavtaler om at Riksmeglingsmannen skal kunne fastsette lønnssetninger for nyinnmeldte bedrifter eller for tidligere innmeldte bedrifter, hvor lønnssetninger ikke er fastsatt, skal gjelde inntil bestemmelsene er brakt til opphør.

Merknad: Foranstående bestemmelser gjelder også når et medlem av N.A.F. igangsetter virksomhet som ikke er omfattet av tariffavtale.

A.F.L.s forhandlere bemerket at ved enkelte bedrifter har arbeiderne visse fordeler utenom de arbeidsvilkår som etter praksis reguleres i tariffavtale, f. eks. pensjonsordning, emolumenter. De mente at slike fordeler kunne bestå, selv om bedriften ved innmeldelse i N.A.F. fikk sitt tarifforhold ordnet gjennom anvendelse av § 11, 1.

N.A.F.s forhandlere var enige i at forholdene kunne ligge således an at N.A.F. ikke ville forlange slike fordeler sløffet. Bedriften ville i så fall ha adgang til å la dem bestå utenom tariffavtalen. De var enige i at de eksempler som A.F.L. hadde nevnt, vanligvis ville være av en slik ekstraordinær karakter.

Merknad: Med «emolumenter» forstås særfordeler som det ikke har vært tatt hensyn til ved fastsettelsen av de tariffestede lønns- og arbeidsvilkår, såsom fri medisin, fri skolegang for barna til enkelte arbeidere, tjenestefrihet med lønn i forbindelse med offentlig ombud.

2. Arbeidere som inntreffer i A.F.L. i løpet av en tariffperiode.

Når det nyorganiseres arbeidere ved en tariffbundet bedrift, og deres arbeid foregår på et sted tariffavtalen gjelder og uten at de omfattes av den, kan hver av partene kreve forhandlinger om de nyorganiserte arbeideres lønns- og arbeidsvilkår i sam-

svar med § 10. Blir en ikke enig, avgjøres tvisten av en nemnd med 1 representant for hver av partene og med en nøytral oppmann som oppnevnes av partene i fellesskap. Blir disse ikke enige, oppnevner Riksmeglingsmannen oppmannen.

Nemnda skal ta omsyn til de lønns- og arbeidsvilkår som er tariffestet for de andre arbeidere ved samme bedrift. Når den fastsetter forholdet mellom de nye satser og de som var tariffestet før, skal den legges til grunn det tilsvarende innbyrdes forhold i liknende bedrifter, så vidt mulig på samme sted. Hvis slike bedrifter er medlemmer av N.A.F., bør det ved sammenlikningen i første rekke tas omsyn til tariffen for disse medlemmer.

Som arbeidere i denne paragraf forstås ikke arbeidsledere i administrativ stilling.

I forbindelse med drøftelsene av § 11, 2 fremla A.F.L.s forhandlere følgende skrivelse av 21. januar 1935 fra N.A.F. til A.F.L.:

«På foranledning bekrefter vi uttalelser vedrørende § 11, 2 under våre forhandlinger om hovedtariff, at organisasjonenes rett til å fremme krav om opprettelse av tariff for funksjonærer og de arbeidere m. v. som ikke går inn under bestemmelsen i § 11, 2 ikke er avskåret, og at organisasjonene således heller ikke er avskåret fra å støtte dette krav på vanlig organisasjonsmessig måte — alt selvsagt med den begrensning som kan utledes av de bestående tariffavtaler.»

Permisjoner, tjenestefrihet og arbeidsbevis m. v.

§ 12.

1. Når mangel på arbeid, råstoff, eller driftsmidler fører med seg at arbeidere midlertidig blir sendt hjem uten å få vanlig varsel for oppsigelse, er de fortsatt knyttet til bedriften. De har derfor rett og plikt til å begynne i bedriften igjen så lenge ikke arbeidsforholdet er formelt oppsagt. Dette gjelder også arbeidere ved sesongbedrifter utenom sesongene.
2. Tillitsmennene i bedriften og arbeidere med tillitsverv innen fagorganisasjonen skal ikke nektes tjenestefrihet uten tvingende grunn når de blir innkalt til møter og forhandlinger av sin organisasjon.

3. Når en arbeider forlater en bedrift etter lovlig oppsiing, enten det skjer etter eget ønske, eller han blir sagt opp, uansett av hvilken grunn, skal han ha et bevis for hvor lenge han har arbeidet på stedet.

Beviset skal bare inneholde:

1. Navn, fødselsår og dato.
2. Når begynt i bedriften.
3. Når slutlet (uten at grunnen blir gitt).
4. Fag.
5. Lønn da han forlot sitt arbeid.
6. Tiden for siste ferie eller feriegodtgjøring.

På forespørsel meddelte A.F.L.s forhandlere at de møter og forhandlinger som det kunne bli spørsmål om etter § 12, pkt. 2, var:

Hovedstyremøter,
representantskapsmøter,
landsmøter,
kongresser,
styremøter i Samorganisasjonen,
2-års møter i Samorganisasjonen,
tarifforhandlinger,
forhandlingsmøter etter Hovedavtalens § 10.

Etter anmodning fra A.F.L.s forhandlere meddelte N.A.F.s forhandlere at N.A.F. var villig til å sende ut et sirkulære til sine medlemmer, hvor bedriftene ble oppfordret til å stille seg mest mulig velvillig, når arbeidere anmodet om permisjon for å delta i faglige kurser.

§ 13.

1. Arbeiderne har ikke plikt til å arbeide sammen med eller under ledelse av personer som har utvist slik utilbørlig opptreden at de etter alminnelig samfunnsoppfatning bør kunne kreves fjernet. Blir det tvist om dette, må ikke arbeidsstans eller annen form for arbeidskamp finne sted. Forhandling skal opptas etter reglene i § 10, og tvisten avgjøres av Arbeidsretten hvis en ikke blir enig.
2. Hvis en tillitsmann gjør seg skyldig i grovt brudd på sine plikter etter Hovedavtalen, kan N.A.F. overfor A.F.L. kreve

at han fratrer som tillitsmann. I tilfelle A.F.L. ikke innrømmer berettigelsen av kravet, avgjøres tvisten av Arbeidsretten. Hvis en tillitsmann etter dette må fratre, har arbeiderne ved bedriften plikt til straks å velge ny tillitsmann.

§ 14.

Kollektive oppsiinger.

N.A.F. og A.F.L. vil ved tariffrevisjonene eller ved varsel om arbeidsstans etter arbeidstvistloven godta som gyldig plassoppsiing for arbeiderne et varsel utvekslet mellom begge organisasjoner eller mellom de tilsluttede landssammenslutninger og forbund, når hovedorganisasjonen har fått melding om oppsiingen. Begge parter forplikter seg til å gi disse oppsiinger med minst 14 dagers varsel.

Plassoppsiingen skal i form og innhold være i samsvar med arbeidstvistlovens § 28.

Avstemningsregler.

§ 15.

A. Arbeidernes avstemningsregler.

I.

Ved avstemninger over tarifforslag, innkalles de stemmeberettigede til møte, hvor tarifforslaget blir lagt fram, og hvor en foretar skriftlig hemmelig avstemning. Stemmesedlene blir samlet inn enten av styret i foreningen eller av en særskil oppnevnt komité. Stemmesedlene forsegles og oppbevares av styret i foreningen eller av komitéen inntil avstemningen innen vedkommende distrikt er avsluttet for alle som skal delta i den. Styret eller komitéen foretar deretter opptelling og fører resultatet inn i en protokoll. Stemmeresultatet skal sendes vedkommende forbund, og må ikke i noen form offentliggjøres før hovedorganisasjonen har gjort vedtak om det. Stemmesedlene skal om det kreves, sendes til vedkommende forbund.

Forbundene sender foreningene en oversikt over det samlede stemmeresultat og stemmegivningen i avdelingene.

II.

- a. Rett til å delta i avstemninger om tarifforslag har alle organiserte arbeidere ved bedrifter som tarifforslaget gjelder.

- b. I fagforeninger, hvor medlemmene stadig skifter arbeidssted (byggningsarbeidere, transportarbeidere, skog- og landarbeidere, arbeidere i sesongbedrifter o. l.), har alle medlemmer rett til å delta i avstemningen.
- c. Når en fagforening får seg forelagt en hovedtariff, som faktisk bestemmer lønns- og arbeidsvilkårene for hele faget, har alle medlemmer rett til å delta i avstemningen.
- d. Alle stemmeberettigede medlemmer har stemmeplikt.

III.

- a. Hvis det er så få som stemmer, at avstemningen ikke gir et fullgyldig uttrykk for hva flertallet av de stemmeberettigede medlemmer mener, kan vedkommende forbundsstyre pålegge ny avstemning.

Den nye avstemning skal omfatte alle interesserte foreninger og stemmeberettigede medlemmer.

- b. Ved bedrifter hvor det arbeides på skift, og hvor det ikke er konflikt, skal møtet eller møtene holdes sånn at alle medlemmer får høve til å stemme.

IV.

Medlemmer som uten gyldig grunn lar være å stemme over tarifforslag når de får stønad, mister retten til fortsatt bidrag. Tvister mellom forening og medlemmer om denne bestemmelse avgjøres av forbundsstyret.

V.

Disse regler for avstemninger om tarifforslag skal følges av alle organisasjoner tilsluttet Landsorganisasjonen.

VI.

Blir det tvist innen arbeiderorganisasjonene om bruken av avstemningsreglene, avgjør Sekretariatet tvisten.

VII.

Disse regler endrer ikke den retten forbundene og Sekretariatet har til å lede og avslutte *tariffoppgjør* og konflikter etter de lover som gjelder til hver tid, jfr. lovene for A.F.L.

VIII.

For avstemninger blant sjøfolk gjelder ikke reglene foran.

B. Arbeidsgivernes avstemningsregler.

Når forslag til tariffavtale blir sendt til uravstemning, deltar de medlemmer av Arbeidsgiverforeningen som forslaget gjelder. Avstemningen skal være hemmelig og skriftlig. For at et forslag som blir sendt til uravstemning skal være forkastet, kreves at minst halvparten av de stemmeberettigede stemmer har stemt for forkastelse.

Inneholder et tarifforslag for et enkelt eller enkelte medlemmer av en landssammenslutning bestemmelser som kan ha innflytelse på arbeidsforholdene for de andre medlemmer av landssammenslutningen, har alle medlemmer av denne rett til å delta i avstemningen.

Disse reglene endrer ikke den retten Centralstyret og landsammenslutningene har til å lede og avslutte *tariffoppgjør* og konflikter etter de lover som gjelder til hver tid i organisasjonene.

Sympatiaksjoner.

§ 16.

Bestemmelsene om fredsplikt i tariffavtalene innskrenker ikke bedriftenes eller arbeidernes rett til å delta i en arbeidsstans som blir sat i verk til støtte for annen lovlig konflikt, når samtykke er gitt av N.A.F. eller A.F.L. Før samtykke blir gitt skal det forhandles mellom disse organisasjoner om utviding av hovedkonflikten.

Forhandlingsmøte skal være holdt innen 4 dager etter at det er reist krav om det.

Varslet for arbeidsstans skal være som bestemt i § 14.

Ved sympatistreik hos medlemmer av N.A.F. til støtte for arbeidere ved bedrifter som ikke står tilsluttet noen arbeidsgiverorganisasjon, skal varselfristen være 3 uker.

Hvis A.F.L. erklærer sympatistreik blant N.A.F.s medlemmer på grunn av konflikt ved en *bedrift som ikke står som medlem av N.A.F.*, skal A.F.L. samtidig erklære sympatistreik ved tilsvarende uorganiserte bedrifter, hvis slike finnes; dog skal antallet arbeidere som medtas i sympatistreiken ved de

uorganiserte bedrifter, omtrentlig motsvare arbeiderantallet ved de organiserte bedrifter.

Hovedorganisasjonene kan bli enige om unntak fra denne regel. A.F.L. kan unnta stat, kommuner, kooperasjonen og arbeiderforetak.

Den adgang A.F.L. har til å erklære sympatistreik ved bedrifter tilsluttet N.A.F. til støtte for krav overfor uorganiserte bedrifter, er avhengig av at kravene ikke går videre enn N.A.F.s tariffavtaler for tilsvarende bedrifter.

Plassoppsiging etter reglene i denne paragraf skal være ubetinget, hvis ikke hovedkonflikten gjelder retten til å få arbeidsvilkårene fastsatt i tariffavtales form ved bedrifter hvor minst halvdelen av arbeiderne er organisert i forbund tilsluttet A.F.L. Har konflikten til mål å verne organisasjonsretten, har A.F.L. eller forbund tilsluttet A.F.L., rett til å nytte betinget plassoppsiging uansett medlemstall.

N.A.F.s forhandlere foreslo at uttrykket «stat, kommuner» i paragrafens 6te ledd skulle endres til «den offentlige virksomhet».

A.F.L.s forhandlere bemerket at uttrykket som nå står, ikke berettiget A.F.L. til å unnta offentlige produksjonsforetagender som ikke vesentlig produserer for Statens forsvarsmessige behov.

Under henvisning hertil frafalt N.A.F.s forhandlere sitt forslag.

I forbindelse med drøftelsen av denne paragraf fremla partene følgende skrivelse av 27. januar 1947 fra A.F.L. til N.A.F. og N.A.F.s svarskrivelse av 17. februar s. å.:

«Norsk Arbeidsgiverforening.

Ad opphevelse av boykottbestemmelsene i § 6 a i Arbeidstvistloven.

Såfremt de nåværende boykottbestemmelser som ble innført i Arbeidstvistloven 1933 blir tatt ut av loven, er Landsorganisasjonen villig til å innføre følgende bestemmelser i Hovedavtalen med Norsk Arbeidsgiverforening:

1. «Arbeiderne er ikke forpliktet til å arbeide sammen med eller under ledelse av personer som har utvist sådan utilbørlig opptreden at de etter alminnelig samfunnsoppfatning bør kunne kreves fjernet. Hvis tvist herom oppstår, må ikke

arbeidsstans eller annen form for arbeidskamp finne sted. Forhandlinger skal opptas etter reglene i Hovedavtalens § 10, og tvisten avgjøres av Arbeidsretten hvis enighet ikke oppnås.»

2. I § 15 i Hovedavtalen inntas følgende:

Plassoppsigelse etter reglene i denne paragraf skal være ubetinget med mindre hovedkonflikten gjelder retten til å få arbeidsvilkårene fastsatt i tariffavtales form ved bedrifter hvor minst halvdelen av arbeiderne er organisert i forbund tilsluttet Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

Tilsikter konflikten å beskytte organisasjonsretten, har Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, eller forbund tilsluttet Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, rett til å benytte betinget plassoppsigelse, uansett medlemstall.»

For funksjonærer gjelder tilsvarende regler.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon er villig til å slutte avtaler av tilsvarende innhold med andre arbeidsgiverorganisasjoner, og for øvrig også innta bestemmelser i disse avtaler som er nevnt i Hovedavtalens § 1.

Landsorganisasjonen vil som hovedregel følge det som har vært praksis gjennom mange år, ikke å gå til arbeidskamp for å få opprettet tariffavtale når bare et mindretall av arbeiderne ved én bedrift er organisert. Tilstående regler vil også bli fulgt når det gjelder funksjonærene.

Det som er sagt foran gir uttrykk for Arbeidernes faglige Landsorganisasjons alminnelige syn, og vil derfor som hovedregel bli fulgt.

Landsorganisasjonen har ikke noe å innvende mot at de medlemmer av Arbeidstvistkomitéen, som er oppnevnt etter innstilling fra Norsk Arbeidsgiverforening, i sine premisser påberoper seg dette skriv som begrunnelse for at de gir sin tilslutning til revisjon av Arbeidstvistlovens § 6 a.

Ærbødigst

Arbeidernes fagl. Landsorganisasjon,

Konrad Nordahl (s.)»

«Arbeidernes fagl. Landsorganisasjon.
Ad opphevelse av boykottbestemmelser i § 6 a i Arbeidstvistloven.

Vi har mottatt Deres skrivelse av 27. f. m. og erklærer oss innforstått med at punktene 1 og 2 i skrivelsen inntas i Hovedavtalen i forbindelse med den forestående revisjon.

I forståelse med Deres h.r.advokat Sjaastad bekrefter vi dennes uttalelse om at 2net ledd under punkt 2 sikter til tilfelle hvor arbeidsgiveren sier opp de som organiserer seg, slik at antallet aldri når opp i 50 pst.

Ærbødigst

Norsk Arbeidsgiverforening,

Christian Erlandsen (s.)»

Fortolkningstvister.

§ 17.

Hver av partene kan innbringe tvist om forståelsen av denne Hovedavtale for Arbeidsretten.

Varighet.

§ 18.

Denne hovedavtale gjelder til og videre 2 år ad gangen, hvis ikke en av partene skriftlig sier den opp med 6 måneders varsel.

Merknader:

1. Hovedavtalen er første del av alle tariffavtaler som er eller blir opprettet mellom de organisasjoner som er nevnt i overskriften og/eller deres medlemmer.
Partsforholdet i de enkelte tariffavtalene blir ikke berørt eller endret på noen måte ved Hovedavtalen
2. De nåværende tillitsmannsbestemmelser for bygningsfagene skal gjelde uforandret.
3. Bryggearbeiderne. — Den nåværende praksis med omsyn til de tillitsmenn, folkeuttakere, kontrollmenn m. v. som foreningene lønner eller har valgt, skal ikke forandres.
4. Denne Hovedavtale gjelder ikke den rederivirksomhet som går inn under Hovedavtalen mellom N.A.F. og Norsk Sjømannsforbund.

N.A.F.s forhandlere pekte på den tilbøyelighet til skoft som hadde vært til stede etter krigen.

De henviste videre til tariffavtalenes forutsetning om at arbeidstiden skulle være effektiv, og refererte de klager som bedrifter og landssammenslutninger hadde fremkommet med om at arbeidstiden ikke ble overholdt. De foreslo under henvisning hertil at følgende bestemmelse ble inntatt i Hovedavtalen:

«I og med at den fastsatte arbeidstid skal være effektiv, påligger det enhver arbeider å følge den nøyaktig. Ved arbeidstidens begynnelse skal han befinne seg arbeidskledd på sin arbeidsplass og øyeblikkelig begynne arbeidet. I løpet av arbeidstiden har arbeideren ikke adgang til ugrunnet å forlate sin plass. Arbeidet må ikke avsluttes før arbeidstidens slutt, og arbeideren må ikke før den tid foreta personlige forberedelser for slutningen, såsom ombytte av klær eller sko, vask o. l.»

A.F.L.s forhandlere erklærte m. h. t. skoften at også de var fullt klar over dette beklagelige forhold, men de mente at skoften måtte ses som et etterkrigsfenomen, og at man etter de senere erfaringer måtte ha lov til å håpe på at skofteprosenten fortsatt ville gå ned. A.F.L. og forbundene ville fortsatt gå inn for å motvirke de forskjellige former for skoft.

M. h. t. spørsmålet om den effektive arbeidstid erklærte A.F.L.s forhandlere at de var enige i at arbeiderne både av hensyn til tariffavtalenes forutsetning og til nødvendigheten av en effektiv arbeidsinnsats under landets gjenoppbygging pliktet å overholde arbeidstiden fullt ut. A.F.L. var villig til å sende ut et rundskriv, hvor dette ble nærmere innskjerpet.

De henstilte imidlertid at N.A.F. frafalt kravet om at den foreslåtte bestemmelse kom inn i Hovedavtalen, da regler om overholdelse av arbeidstiden etter deres mening både finnes og hører hjemme i arbeidsreglementet.

N.A.F.s forhandlere erklærte i henhold hertil at de frafalt kravet.

Svar på forslaget avgis den 4. september 1947. Den någjeldende Hovedavtale prolongeres til denne dato.

Videre forelå følgende: Merknader til utkast til ny Hovedavtale:

Ad § 1.

Her er det ikke foretatt noen endringer. Avtalen slår fast at det gjelder full organisasjonsfrihet. Dette søkte arbeidsgiverne å utdype ved å stille forslag om et tillegg som de imidlertid frafalt etter den protokollasjon som arbeidernes forhandlere foretok. Etter dette skulle § 1 i avtalen hverken være verre eller bedre enn den var før.

Ad § 2.

Denne bestemmelse er ny, men den sier ikke noe annet enn det en må anta gjaldt uten spesiell avtale.

Ad § 3.

Siste avsnitt er nytt. Med denne bestemmelse har en villet gi uttrykk for at valgene skal være mest mulig representative. Det er å merke at arbeidsgiverne f. eks. ikke som følge av denne bestemmelse har noen tariffrett til å få valgene omstyrt om valgframmetet var dårlig. Det arbeidsgiverne i tilfelle kan kreve er at det opptas forhandlinger mellom hovedorganisasjonene. Oppnår en ikke enighet under disse forhandlinger, vil arbeidsgiverne aldri kunne gå til Arbeidsretten for å få valgene underkjent.

Ad § 4.

Først er å merke at første ledd i den nåværende Hovedavtales § 4 er fjerde ledd i forslagets § 3.

I forslagets § 4, første ledd, er det gjort noen endringer som tilsikter å bidra til at de dyktige arbeidere og de beste organisasjonsfolk blir valgt som tillitsmenn. Om følgen av at bestemmelsen ikke blir overholdt, henvises til det som er sagt foran under § 3. Dette går fram av «merknad» til paragrafen.

Siste ledd tilsikter å få så klare regler som mulig om skifte av tillitsmenn. En har ment det var i partenes interesse at det alltid var en ansvarlig tillitsmann ved bedriften og at bedriften til enhver tid kunne vite hvem denne tillitsmann var.

Under denne paragraf ønsket arbeidsgiverne å få inn bestemmelser som gjorde det klart at de såkalte aksjonsutvalg var tariffstridige. Som det vil sees av protokollen løste en flokken ved å henvise til Kongressvedtaket i 1925.

Ad § 5.

Ved endringen i punkt 1 er avtalen på dette punkt gjort gjensidig.

Motivet for bestemmelsen i punkt 3 er at arbeidsgiverne alltid skal være sikker på at de avtaler som inngås med tillitsmennene er bindende for bedriftens arbeidere. Det ble her fra arbeidsgiverne nevnt som et praktisk eksempel at tillitsmennene inngikk avtale om å opparbeide en lørdag mellom 2 helligdager, hvorefter det skulle ha forekommet at enkelte arbeidere hadde krav på tillegg for lørdag, idet de hevdet at de ikke var bundet av avtalen med tillitsmennene og at de hadde møtt fram til arbeidet om lørdagen.

Punkt 4 inneholder ikke noe nytt, bortsett fra at en har søkt å avgrense tillitsmannspliktene i forhold til produksjonsutvalgene.

Protokollen som er oppsatt i samband med denne paragraf, gjør det klart at punkt 4 er gjensidig.

Ad § 6.

Mens den nåværende § 6 sa at en «forutsatte» at arbeidsgiveren konfererte med tillitsmennene, har en nå fått inn at plikten til det er helt ubetinget.

Punkt 4 er nytt og utvilsomt en forbedring i forhold til den tidligere avtale. I den protokoll som er opprettet har bestemmelsen fått en tilstrekkelig klar tolkning.

Ad § 7.

Bestemmelsene under avsnitt 2 er nye og skulle i og for seg være klare nok. Her slås det fast at arbeidsgiveren ikke kan forlate bedriften uten å ha en ansvarlig representant til stede som tillitsmennene kan henvende seg til. Som det vil ses av protokollen foreslo arbeidernes forhandlere en noe annen redaksjon av denne bestemmelse. Protokollen skulle gjøre det klart at en her har oppnådd det som bestemmelsen etter arbeidernes forslag tilsikter.

Ad § 8.

De endringer som er foretatt her gir tillitsmennene store fordeler i forhold til de bestemmelser som en har nå.

Som kjent heter det i den nåværende avtale at «tillitsmen-

nene ikke uten i forståelse med bedriftsledelsen» må forlate sine plasser. Arbeidsgiverne ønsket denne bestemmelse skjerpet og tillitsmennenes handlefrihet innskrenket, idet de foreslo: «Ved utførelsen av sine verv må tillitsmennene ikke forlate sin arbeidsplass uten etter tillatelse fra bedriftsledelsen».

Det ble hevdet fra arbeidsgivernes forhandlere at det var kommet alvorlige klager over at tillitsmennene tok seg for store friheter.

Bestemmelsen som den nå lyder gir formannen i tillitsmannsutvalget *uhindret* adgang til de forskjellige avdelinger. Han skal kun si fra til sin nærmeste overordnede hvor han er og gi opplysning om årsaken til at han må forlate sin arbeidsplass. Etter denne bestemmelse kan ingen innen bedriftsledelsen nekte en formann i tillitsmannsutvalget å forlate sin arbeidsplass når som helst han selv mener at dette er nødvendig for at han kan ivareta sine tillitsmannsplikter.

De øvrige tillitsmenn må ha tillatelse hos sin nærmeste overordnede på arbeidsplassen. Angående denne bestemmelse henvises til protokollen.

Ad § 9.

Her er det kun foretatt den endring at ordet «når» i siste avsnitt er byttet om med «før».

En henviser for øvrig til protokollen etter hvilken arbeidsgiverne ville ha inn i Hovedavtalen at grovt brudd på denne alltid var saklig grunn for oppsiing. Oppsiing etter § 9 skal det alltid forhandles om mellom hoved-organisasjonene. Blir de ikke samde avgjøres tvisten av Arbeidsretten.

Arbeidsgiverne kan altså ikke nå effektivt oppsiing av en tillitsmann før Landsorganisasjonens samtykke foreligger, eller om dette ikke kan fåes, før Arbeidsrettens dom foreligger.

Ad § 10.

Annet ledd er nytt, men samtidig temmelig velkjent. Det slår fast det som var utvilsomt allerede før, at en ikke har lov til å gå til arbeidsnedleggelse når det oppstår meningsskildnad om forståelsen av tariffavtalen. Tvisten skal avgjøres av Arbeidsretten.

I punkt 3 slås fast at forhandlingene uten et på forhånd gitt samtykke alltid skal føres mellom organisasjonene og ikke direkte med dens medlemmer.

Ad § 11.

§ 11 i Hovedavtalen er den bestemmelse som hittil har medført størst strid og flest prosesser.

Ved Arbeidsrettsdom av 28. juni 1946 ble det slått fast at det var den av organisasjonene som først fremsatte begjæring som avgjorde hvilken tariffavtale den nyinnmeldte bedrift skulle henføres under. Da Norsk Arbeidsgiverforening regelmessig alltid vil være den som først får kjennskap til at en bedrift melder seg inn i foreningen, vil dette da i praksis si at Norsk Arbeidsgiverforening alltid vil ha det i sin hånd å bestemme hvilken tariffavtale som skulle komme til anvendelse. Denne praksis anså vi uheldig, og vi mente det var nødvendig å oppnå en endring i avtalen på dette punkt.

Dernest var det ved dom av 10. januar 1947 blitt fullstendig klart at det var ugjørlig å få samme tariffavtale for samme produksjon når bedriften lå innenfor et industrikonsern som alt drev en annen fra den nye forskjellige produksjon.

Det var først og fremst disse 2 dommer og et praktisk tilfelle som en hadde støtt på i den senere tid, som dannet grunnlaget for de endringer som er foretatt i § 11.

Endringen i første ledd slår fast at det er den produksjonsmessig sett naturligste tariffavtale for bedriften som den ny innmeldte bedrift skal føres inn under. Derved skulle en være gardert mot de videre følger av Borregaardsdommen, idet det ikke kan ansees naturlig f. eks. at sellullproduksjonen skjer på grunnlag av papirindustriens overenskomster.

Vi nytter høve til å presisere hva § 11 sier i annet ledd, idet en har inntrykk av at forbundene ikke helt ut har hatt forståelsen av betydningen av denne bestemmelse. Det heter at en skal og kan forhandle om lønssatsene når ikke de kan anvendes naturlig og umiddelbart i den tariffavtale som den ny innmeldte bedrift er ført inn under. Slik forhandling kan alltid skje etter at det er truffet vedtak om hvilken tariffavtale som skal anvendes, idet det slett ikke er sikkert at de lønssatser som finnes i tariffavtalen er naturlig å anvende for den ny innmeldte bedrift.

I annet ledd er det dessuten en ny bestemmelse som gir rett til forhandling om en mangler lønssatser i den tariffavtale som skal anvendes, eller hvor det er særlig forhold ved den ny innmeldte bedrift som det er naturlig å tariffordne. De

eksempler som her blir brukt av arbeidernes forhandlere illustrerer rekkevidden av bestemmelsen. En henviser om det til protokollen.

Så har vi fått inn bestemmelser om etter hvilken rangordning tariffavtalene skal påberopes. Partene står altså ikke lenger fritt når de skal velge tariffavtaler for den ny innmeldte bedrift. Bestemmelsen gjør det ellers klart at det nå utvetydig er fastslått at virkningen av dommen av 28. juni 1946 helt er nøytralisert. Dette fremgår av følgende bestemmelse: «Kan partene ikke bli enig om hvilken tariff som skal gjelde, avgjøres dette spørsmål av den nemnd som er nevnt i § 10, punkt 2, «m. a. o. Arbeidsgiverforeningen kan ikke for framtiden ensidig bestemme hvilken tariffavtale som skal komme til anvendelse. Merknaden tilsikter å gi en arbeidsgiver, som har tariffavtale f. eks. på Gjøvik og starter en helt nøyaktig lignende bedrift på Hamar, adgang til å nytte tariffavtalen som han allerede har på Gjøvik, uten videre forhandling.

Ad § 12.

Punkt 1 ordner forholdet til sesongarbeidere etc. Her har det ofte vært uklarhet. Avtalen slår fast at de fortsatt er å betrakte som ansatt i bedriften, og at de har plikt til å begynne igjen når arbeidsgiverne ønsker det. Begge parter må altså nå uttrykkelig si fra om de ønsker å bringe arbeidsforholdet til opphør.

Punkt 2 sikrer tillitsmennene tjenestefrihet når de skal møte som organisasjonens tillitsmenn. Bestemmelsen er naturligvis en landevinning. En henviser for øvrig til protokollen hvoretter Norsk Arbeidsgiverforening har gått med på også å henstille til arbeidsgiverne å gi arbeiderne fri for å delta i faglige kurser.

Punkt 3 slår fast at en ikke har krav på arbeidsbevis når en slutter uten å iakttå den lovlige oppsigelsesfrist.

Ad § 13.

Punkt 1 må en anta vil bli til noen hjelp når det gjelder bedriftsherrer og andre overordnede funksjonærer som har vært nazister, liksom det også vil kunne anvendes overfor andre uverdige arbeidsledere.

Angående punkt 2 henvises til det som er anført under § 9.

Ad § 16.

Det nye punkt 6 taler for seg selv. En har ikke funnet å kunne motsette seg at en ikke skal dra Norsk Arbeidsgiverforenings bedrifter inn i sympatiaksjoner til støtte for krav som går videre enn Norsk Arbeidsgiverforenings tariffavtaler.

Ved punkt 7 har Landsorganisasjonen fraskrevet seg adgangen til å nytte den betingede sympatistreik. Denne bestemmelse i Hovedavtalen ble vi enig om under drøftingen i Arbeidstvistikomiteén om oppheving av boikottbestemmelsene i Arbeidstvistloven.

Den betingede sympatistreik kan en altså nå ikke nytte uten i de tilfelle hvor arbeidsgiverne søker å hindre arbeidernes organisasjonsrett.

Oslo, den 7. juli 1947.

ARBEIDERNE FAGLIGE LANDSORGANISASJON

Det juridiske kontor.

Gustav Sjaastad.

H.r.advokat.

Konrad Nordahl: Den hovedavtale som gjelder ble det forhandlet om i 1934 og begynnelsen av 1935, og etter at saken var avgjort ved uravstemning fikk vi for første gang hovedavtale med N.A.F. I løpet av 1939 fikk vi en rekke forslag til endringer i hovedavtalen og på grunnlag derav utarbeidet vi et forslag til endringer, spesielt for § 11's vedkommende. Ved forhandlingene med N.A.F. kom vi ikke fram til noen enighet, og så kom krigen. Saken ble utsatt og hovedavtalen ble forlenget til 1940. Imidlertid kom krigen. Da vi på ny begynte virksomheten i 1945 vedtok sekretariatet å gå inn for ny hovedavtale. Forbundene ble anmodet om å komme med nye forslag til endringer, men det var bare få som kom med det. På våren i år kom vi fram til forhandlinger og resultatet foreligger da i det forslag som foreligger for representantskapet. (Gjengitt ovenfor.) Vi har videre avtale med rederne og med handelens arbeidsgiversammenslutning. I forrige uke hadde vi et felles forbundsstyremøte og hvor vi gjennomgikk hovedavtalen punkt for punkt, men det kan vel være riktigst her først å gi en samlet oversikt. Vi har som en ser denne gang knyttet til hovedavtalen en rekke protokoller og fortolkninger,

og videre er en enige om å knytte kommentarer til den slik, at det blir mest mulig likt. Når det gjelder § 1 ville N.A.F. ha med i avtalen: «Det er derfor i strid med et grunnleggende prinsipp i samarbeidet mellom hovedorganisasjonene hvis ansettelse eller beskjeftigelse av arbeidstaker blir søkt hindret eller vanskeliggjort fordi arbeidstakeren eller bedriften er organisert eller uorganisert.» De viste til det forhold som har vært til stede bl. a. i Askim, hvor en forlangte at alle skulle være organiserte. Vi mener en må stå fritt for når det gjelder dette og ved den erklæring at regelen allerede fremgikk av den någjeldende § 1 så ga arbeidsgiverne seg. Men når det gjelder en annen avtale med Handels- og Kontor så har de en paragraf 3 der det heter:

«Det er partenes forutsetning at personer i stillinger av ledende art eller i annen særlig betrodd stilling eller personer som rykker opp i sådanne stillinger, ikke omfattes av tariffavtale.»

Det har vi akseptert og det kan gå. Men så heter det videre: «De som er i eller rykker opp i sådanne stillinger, skal ha adgang til å uttre av organisasjonen.» Og i protokolltilførslen heter det: «Det anses ikke for å være stridende mot § 4 at en av partene anmoder en funksjonær av den art som er nevnt i § 3 om å uttre av organisasjonen.»

Da vi kom til det fremholdt vi at det ikke passer lenger at Arbeidsgiverforeningen skal bestemme at en skal gå ut av fagorganisasjonen. Ut fra arbeidsgivernes vanlige deklamatoriske og hyklerske uttalelser om å være en fri organisasjon, så kan en anstendigvis ikke ha en slik bestemmelse. Skal det være organisasjonsfrihet, så skal det være til *begge* sider. Ellers er det det som er nytt at det skal velges tillitsmenn for de organiserte arbeidere, hvis bedriften eller arbeiderne krever det. Ellers så har vi ikke noen større endringer. I § 3 har vi det som står kursivert, som er nytt. Så har vi merknaden på side 2 i hovedavtalen: Hvis en av partene mener at valg er foretatt i strid med disse bestemmelser, kan saken opptas til drøftelse mellom hovedorganisasjonene.» I forbindelse med § 4 foreslo N.A.F.s forhandlere inntatt følgende bestemmelse: Det er ikke adgang for arbeiderne til å velge andre til å opptre i stedet for tillitsmennene i saker som sorterer under disse.» L.O.s representanter gjorde oppmerksom på følgende kongressvedtak fra

1925 som fortsatt var gjeldende: «— — — Ingen særorganisasjoner, celler, grupper eller aksjonsutvalg må dannes, som har til hensikt å sette ut av funksjon de regulært opprettede og valgte instanser innen fagorganisasjonen, eller fremme formål som ligger ved siden av fagorganisasjonens. — — —» A.F.L.s forhandlere mente under henvisning hertil at noen bestemmelse herom i Hovedavtalen var overflødig. — I henhold hertil frafalt N.A.F.s forhandlere sitt forslag. Så har vi § 5. Der er det noe nytt: «Tillitsmennene har i likhet med arbeidsgiveren og den som overfor arbeiderne opptre på bedriftens vegne plikt til å gjøre sitt beste for å vedlikeholde et rolig og godt samarbeid på arbeidsstedet. Dette gjelder således under arbeidet, under konferanser mellom bedriften og tillitsmennene, ved avgivelse av opplysninger til egne organisasjoner og ved opptreden overfor den annen parts organisasjoner. — Det samme gjelder under utøvelse av annen funksjon som tillitsmann.» Det som er forskjellen er at tidligere var tillitsmennene forpliktet, nå er det gjort gjensidig. Punkt 2 i samme paragraf er som tidligere. Punkt 3 er nytt: «Tillitsmennene har rett til innenfor tariffavtalens ramme å forplikte arbeiderne i spørsmål som angår hele arbeidsstokken eller grupper av arbeidere. Det er forutsetningen at tillitsmennene, hvis de anser det nødvendig, legger saken fram for sine arbeidskamerater før de tar standpunkt til spørsmålet.» Når dette er kommet med er det fordi tillitsmennene alltid må sørge for når de gjør avtaler å være klar over at før de avslutter en avtale som f. eks. om feriens begynnelse etc. må det være bindende. Medlemmenes oppfatning må være kommet fram. Tillitsmennene må selv avgjøre om de kan avslutte en slik avtale og om de har medlemmene med seg. I § 6 har vi følgende: «Før arbeidsgiveren gjør sitt vedtak, har han plikt til osv.» I den gamle Hovedavtale sto det: «Det forutsettes at arbeidsgiveren osv.» Siste punkt 4 er nytt der det heter: «Ved varig overflytting av grupper av arbeidere innen bedriften.» Partene var enige om at § 6, punkt 4 siktet til en mer ekstraordinær omplasing av driftsmessige hensyn av en del av bedriftens arbeidsstokk for en lengere tid. Det er ikke noe mer enn det som har vært praksis i dag. I § 9 heter det: «Før arbeidsgiveren går til oppsiing, eller avskjedigelse av en tillitsmann, skal han konferere med tillitsmennene om den saklige grunn han har, hvis vedkommende tillitsmann framsetter ønske om det.» Mot

i Hovedavtalen nå hvor det heter: «Når arbeidsgiveren går til oppsiing osv.» Vi anser dette som en sikring av tillitsmennene. Når det gjelder *forhandlingsrett og forhandlingsplikt* så er det nye i § 10 kursivert hvor det heter: «Oppstår det tvist om forståelsen av en tariffavtale eller krav som bygger på en tariffavtale, blir saken å avgjøre av Arbeidsretten, hvis partene ikke blir enige etter reglene i pkt. 2—4.» Videre i punkt 3: «Det er ikke adgang for hovedorganisasjonene eller deres underorganisasjoner til å tre i direkte forbindelse med den annen organisasjons medlemmer om lønns- og arbeidsforhold uten i forståelse med den annen organisasjon.» Så har vi § 11 og der vil jeg henstille til advokat Sjaastad å redegjøre for den, for det er juss helt igjennom.

Advokat *Gustav Sjaastad*: I Hovedavtalens § 11 er det gjennomført flere endringer som etter vår mening forbedrer avtalen og gjør den mer tilfredsstillende. Den inntil nå gjeldende hovedavtale ble av Arbeidsretten tolket på den måten at den av hovedorganisasjonene som først begjærte en nyinnmeldt bedrift ført inn under en allerede bestående avtale, hadde truffet et endelig og for begge organisasjoner binnende valg. Den annen organisasjon måtte derfor bøye seg for kravet som var satt fram såfremt bedriftene var av samme art. Dette siste spørsmål kunne en også den gang, om det var meningsskilnads, prøve for Arbeidsretten. Det behøver ikke noen nærmere påvisning at en slik ordning var utilfredsstillende, sett fra vårt synspunkt, idet Norsk Arbeidsgiverforening regelmessig her ville ha avgjørelsen i sin hånd fordi den som oftest først fikk kjennskap til at bedriften ble medlem av Norsk Arbeidsgiverforening. Nå er avtalen helt klar på dette punkt. Nå heter det nemlig: «Kan partene ikke bli enige om hvilken tariff som skal gjelde, avgjøres dette spørsmål av en nemnd som er nevnt i punkt 2». M. a. o. nå må begge parter bli enige om hvilken tariffavtale den nyinnmeldte bedrift skal føres inn under. Blir de ikke enige avgjøres dette ved nemnds- eller voldgiftsavgjørelse. Det er videre grunn til å merke seg at 3dje avsnitt i avtalens § 11 helst burde ha kommet etter første avsnitt, idet 3dje avsnitt er en nærmere utdyping og konkretisering av innholdet i første avsnitt. Ved en rekke dommer av Arbeidsretten, senest ved den såkalte «Borregaardsdom» angående sellullfabrikken på Borregaard, fikk en slått fast en tolkning av den nå gjeldende avtales § 11, som etter vårt

skjønn var uheldig, idet den førte med seg at bedrifter som hadde en høyst forskjellig produksjon fikk den samme tariffavtale når de lå innenfor et og samme produksjonsområde. Vi mente dette var uheldig, idet en etter vår mening måtte anse det heldigere at en og samme produksjon fikk samme avtale om lønns- og arbeidsvilkårene. Dette syn vant vi gehør for under forhandlingene, også fra den annen part, og det heter derfor nå at «Bedriftens betegnelse skal ikke være avgjørende, idet man først og fremst skal ta sikte på å ta den tariffavtale som produksjonsmessig sett er naturligst for bedriften». Jeg skulle anta at denne endring vil være så vidt klar og utvetydig at en i fremtiden vil kunne få tariffavtaler for nyinnmeldte bedrifter som i alle høve vil føre med seg at lik produksjon får de samme lønns- og arbeidsvilkår. En skal videre merke seg at det nå er langt mindre spillerom for partene i valget av tariffavtale for den nyinnmeldte bedrift. Om dette henvises til 3dje avsnitt uten at jeg føler noen grunn til å gå i detaljer, da avtalen her taler for seg selv. Så vil jeg peke på innholdet og rekkevidden av den nye bestemmelse i annet avsnitt, siste punktum. Ved denne avtale har en fått hjemmel for å få tariffordnet forhold som det var naturlig å ordne ved en nyinnmeldt bedrift, selv om den tariffavtale som bedriften blir ført inn under ikke har avtale om det. Det var omsynet til særfordeler av varig verd for arbeidstakeren — også for de som blir ansatt etter den nye tariffavtale, som var foranledningen til at denne bestemmelse kom inn i avtalen. En har mange praktiske eksempler på at en slik bestemmelse var nødvendig. Jeg vil ellers i samband med denne bestemmelse henvise til den protokoll partene har satt opp. Den tolker og gir en viss pekepinn ved vurderingen av rekkevidden av denne bestemmelse. Merknaden til paragrafen tilsikter spesielt å gi entreprenørene, som ikke har landsomfattende tariffavtale, høve til å arbeide og nytte, f. eks. i Hamar, den samme tariffavtale som samme firma har i Gjøvik. Det er for øvrig å merke at etter at forhandlingene om Hovedavtalen var avsluttet, har vedkommende forbund ordnet avtalen med entreprenørene på den måte som merknaden slo fast. Nå har derfor merknaden ikke noen særlig aktuell interesse. Jeg vil så til slutt si at Hovedavtalens § 11 nå etter min mening skulle være helt tilfredsstillende, også fra vårt synspunkt. Den er et hendig instrument å spille på, når en bare kan nytte den i hele sitt omfang. Jeg finner i denne

forbindelse og i denne forsamling gjerne å ville presisere at jeg har inntrykk av at mange forbund ikke fullt ut forstår rekkevidden av § 11. Spesielt gjelder dette betydningen av annet avsnitt. Selv om partene, eller en av dem, fører den nyinnmeldte bedriften inn under en tidligere tariffavtale, kan det likevel være grunn til ikke å akseptere de lønnsvilkår som denne tariffavtale fastsetter. Mener man at lønnsvilkårene ikke uhindret bør anvendes kan man derfor nytte annet avsnitt og i samsvar med reglene der kreve forhandling om lønnsvilkårene. Blir man så ikke enig under forhandlingene kan man la den i § 11, punkt 2 nevnte nemnd ta avgjerd i saken.

Konrad Nordahl fortsatte derpå: I § 12 har vi punktene 1 og 2 som er nye. Nå er ikke forholdet i dag akkurat slik som den gang da dette ble formulert. Men dette skal gjelde framover og en vet ikke hvordan utviklingen vil arte seg. Men vi er oppmerksom på at vi her må ha visse endringer. Vi er oppmerksom på farene ved denne paragraf og skal søke å få det endret. Så har vi § 13 som er ny: «1) Arbeiderne har ikke plikt til å arbeide sammen med eller under ledelse av personer som har utvist slik utilbørlig opptreden at de etter alminnelig samfunnsoppfatning bør kunne kreves fjernet. Blir det tvist om dette, må ikke arbeidsstans eller annen form for arbeidskamp finne sted. Forhandling skal opptas etter reglene i § 10, og tvisten avgjøres av Arbeidsretten hvis en ikke blir enige. 2) Hvis en tillitsmann gjør seg skyldig i grovt brudd på sine plikter etter Hovedavtalen, kan N.A.F. overfor A.F.L. kreve at han fratrer som tillitsmann. I tilfelle A.F.L. ikke innrømmer berettigelsen av kravet, avgjøres tvisten av Arbeidsretten. Hvis en tillitsmann etter dette må fratre, har arbeiderne ved bedriften plikt til straks å velge ny tillitsmann.» Der har vi altså fått inn at en må ha dom for å få en tillitsmann avsatt, hvis ikke organisasjonen er enig i at han avsettes. Videre har vi så *arbeidernes avstemningsregler*, hvor det nye er: «Stemmesedlene forsegles og oppbevares av styret i foreningen eller av komitéen inntil avstemningen innen vedkommende distrikt er avsluttet for alle som skal delta i den. Styret eller komitéen foretar deretter opptelling og fører resultatet inn i en protokoll. Ellers er det ingen endringer i avstemningsreglene. Når det gjelder *sympatiaksjoner* så har vi det nye: «Den adgang A.F.L. har til å erklære sympatistreik ved bedrifter tilsluttet N.A.F. til støtte for krav overfor uorganiserte bedrifter, er av-

hengig av at kravene ikke går videre enn N.A.F.s tariffavtaler for tilsvarende bedrifter. Plassoppsiing etter reglene i denne paragraf skal være ubetinget, hvis ikke hovedkonflikten gjelder retten til å få arbeidsvilkårene fastsatt i tariffavtales form ved bedrifter hvor minst halvdelen av arbeiderne er organisert i forbund tilsluttet A.F.L. Har konflikten til mål å verne organisasjonsretten, har A.F.L. eller forbund tilsluttet A.F.L., rett til å nytte betinget plassoppsiing uansett medlemstall.» Vi fant ingen grunn til å motsette oss denne. Annet avsnitt som begynner med *plassoppsiing* blir egentlig ikke aktuell, idet boikottbestemmelsene blir opphevet og da blir den betingede rett satt i stedet. Jeg vil til slutt referere: N.A.F.s forhandlere pekte på den tilbøyelighet til skoft som hadde vært til stede etter krigen. De henviste videre til tariffavtalenes forutsetning om at arbeidstiden skulle være effektiv, og refererte de klager som bedrifter og landssammenslutninger hadde fremkommet med om at arbeidstiden ikke ble overholdt. De foreslo under henvisning hertil at følgende bestemmelse ble inntatt i Hovedavtalen: I og med at den fastsatte arbeidstid skal være effektiv, påligger det enhver arbeider å følge den nøyaktig. Ved arbeidstidens begynnelse skal man befinne seg arbeidskledd på sin arbeidsplass og øyeblikkelig begynne arbeidet. I løpet av arbeidstiden har arbeideren ikke adgang til ugrunnet å forlate sin plass. Arbeidet må ikke avsluttes før arbeidstidens slutt, og arbeideren må ikke før den tid foreta personlige forberedelser for avslutningen, såsom ombytte av klær eller sko, vask o. l.» A.F.L.s forhandlere erklærte m. h. t. skofoten at også de var fullt klar over dette beklagelige forhold, men de mente at skofoten måtte ses som et etterkrigsfenomen, og at man etter de senere erfaringer måtte ha lov til å håpe på at skofteprosenten fortsatt ville gå ned. A.F.L. og forbundene ville fortsatt gå inn for å motvirke de forskjellige former for skoft. M. h. t. spørsmålet om den effektive arbeidstid erklærte A.F.L.s forhandlere at de var enige i at arbeiderne både av hensyn til tariffavtalenes forutsetning og til nødvendigheten av en effektiv arbeidsinnsats under landets gjenoppbygging pliktet å overholde arbeidstiden fullt ut. A.F.L. var villig til å sende ut et rundskriv, hvor dette ble nærmere innskjerpet. De henstilte imidlertid at N.A.F. frafalt kravet om at den foreslåtte bestemmelse kom inn i Hovedavtalen, da regler om overholdelse av arbeidstiden etter deres mening både finnes

og hører hjemme i arbeidsreglementet. N.A.F.s forhandlere erklærte i henhold hertil at de frafalt kravet. Det kunne være meget å si om Hovedavtalen, men jeg skal ikke komme nærmere inn på det. Saken har som nevnt vært forelagt et felles forbundsstyremøte og det var få bemerkninger som ble gjort utenom det til § 12, som vi skal se å få rettet på. Sekretariatet har behandlet forslaget til Hovedavtale og var enige om å vedta det. Jeg vil oppta forslag om at representantskapet godkjenner den.

Dirigenten: Det er forutsetningen at saken skal avgjøres her, men kommer det et forslag om at det ikke skal gjøres her, så får vi selvsagt diskutere det.

Alf Pettersen: Det har slått meg at Hovedavtalen mer og mer blir slik at den stadig tangerer mer og mer de enkelte medlemmers arbeid. Vi har alltid hatt den oppfatning at medlemmene selv skulle ha anledning til å bestemme og avgjøre avtalene. Jeg synes derfor at det vil være et overgrep å gå til så stor endring før saken har vært forelagt for medlemmene. Nordahl sa at han var oppmerksom på at § 12 måtte bli endret på grunn av enkelte forbunds erfaringer. Det vil være riktig at representantskapet sender saken til behandling blant medlemmene og at en henstilte til N.A.F. om utsettelse med å avgi svar på den nye Hovedavtale. Jeg vil foreslå:

«Det foreliggende forslag til endringer i hovedavtalen kjennetegnes ved en rekke prinsipielle og praktiske avvikelser fra den tariffpolitikk som har vært fulgt.

Representantskapet finner at endringer som griper så dypt inn i den samlede fagorganisasjons tidligere praksis, må behandles på den bredest mulige basis og med medlemmenes direkte medvirkning etter den vanlige demokratiske framgangsmåte innen organisasjonene.

Avgjørelsen i dette spørsmål må gi fullgyldig uttrykk for medlemmenes syn. Ut fra dette beslutes:

Fagforeningene, samorganisasjonene og forbundene gis anledning til å uttale seg om hovedavtalen og fremme forslag.»

Dirigenten: Det er dirigentens oppfatning at dette forslag må vi få avgjort snarest mulig. Det er ingen som var uenig i den behandlingsmåte kongressen fastslo og da saken var til behandling i det felles forbundsstyremøte, ble det ikke reist kritikk mot behandlingsmåten.

Konrad Nordahl: Jeg vil få lov til å si at det forslag som

foreligger ikke inneholder prinsipielle eller politiske endringer fra tidligere. Det er bare tidligere praksis vi fører ned på papiret. Det som betyr noe er § 11, som er en typisk juridisk paragraf og som det er nødvendig å få med. Når en så sakkyndig forsamling som felles forbundsstyremøte og representantskapet behandler den så skulle det være fullt betryggende. Skulle en ha behandlet denne sak rundt i alle fagforeninger, så ville vi ikke evne å stille de nødvendige kvalifiserte folk som innledere. Etter okkupasjonen var det også bare noen få forbund som sendte inn forslag til endringer i Hovedavtalen. Jeg kan ikke anbefale Pettersens forslag.

Thorleif Andresen: Jeg skal ikke komme inn på Hovedavtalen i sin alminnelighet. Men vi ser slik på det at hvilken avtale det enn gjelder så skal det ut til medlemmene til avgjørelse, slik som vi gjør det med vanlige tariffavtaler og annet. Det er uriktig fremgangsmåte å vedta dette i representative forsamlinger. Vi ville helst ikke ha noen Hovedavtale, men når det gjelder andre forbund så forstår vi det slik at de har bruk for den.

Karsten Torkildsen: Hadde det vært sterke dissenser når det gjelder Hovedavtalen så kunne en forstå riktigheten av å sende det ut til foreningene og medlemmene. Forhandlingsutvalget og forbundsstyrene har behandlet forslaget og det er de som må tilrettelegge disse saker. Det blir ikke noen sikker avgjørelse å sende saken ut. At saken var ute til uravstemning i 1935 er forståelig. Da var det et prinsipp som ble avgjort. Men det foreligger ikke nå.

Votering: Pettersens forslag ble forkastet mot 14 stemmer.

Hovedavtalen gjennomgås punktvis.

Det nye forslag til Hovedavtale ble så gjennomgått paragraf for paragraf.

Til §§ 1, 2, 3, 4 og 5 forlangte ingen ordet.

§ 6.

Bj. Klafstad: Siden det felles forbundsstyremøte har vi behandlet saken i vårt forbundsstyremøte. Det gjelder parentes i § 6 og spesielt «av enkelte arbeidere». Vi mener det vil virke uheldig der hvor en har et mindre antall medlemmer.

Konrad Nordahl: Hvis Klafstad leser videre vil han se

det står: «På foranledning bekreftes at partenes forhandlere er enige om at hovedavtalens § 6, punkt 3, er således å forstå, at oppsigelse av enkelte arbeidere ikke henhører under sådan driftsinskrenkning som forutsettes at arbeidsgiveren — for innen han tar sin beslutning — konfererer med tillitsmennene.» Dette har virket hele tiden og når du ikke tidligere har merket det, så er den ikke så farlig.

Dermed ble § 6 vedtatt.

§ 10.

P. Aasvestad: Det heter i punkt 2 at det skal settes opp forhandlingsprotokoll fra disse møter. Det ville være bra om en ikke hadde den betegnelse. Vi kan risikere der hvor det er utre-nede organisasjonstillitsmenn at de kan skrive under hva som helst.

Konrad Nordahl: Vi må ha denne bestemmelse. Den er nødvendig og påkrevd.

§ 11.

Andreas Torp: Når jeg hørte Sjaastad og de merknader som er satt opp, kan jeg ikke forstå at en kommer vekk fra det en var oppe i når det gjaldt cellullen på Borregård. Det kan være at jeg ikke har forstått redegjørelsen, men da har heller ikke forklaringen vært tilfredsstillende. Vi kan jo på den måte på ny komme opp i at arbeidsgiveren får rett.

Øistein Marthinsen: Det er selvfølgelig bra bestemmelser når det gjelder bedrifter som ikke betaler etter tariffen. Men vi får ofte beskjed om arbeidere som har bedre betingelser. De kan ha 40 timers arbeidsuke og bedre lønn. De som vil organisere seg, vil naturligvis først og fremst beskytte de lønns- og arbeidsforhold de en gang har oppnådd. Selv om vi ønsker at de skal organisere seg, så kan en ikke forlange at de skal gå ned i lønn og arbeidsbetingelser for øvrig. Vi må kunne få med bestemmelser som beskytter de lønns- og arbeidsforhold de har oppnådd. I gamle dager var det alltid så at vi slo fast i våre tariffavtaler at ingen arbeidere skulle gå ned i arbeidsbetingelser. Her gjelder det bedrifter hvor det ikke er noen tariffavtale, og hvor en har bedre betingelser enn de vi har.

Alf Olsen: Det står i § 11: «Kan det henvises til flere tariffavtaler mellom organisasjonene, skal de påberopes etter

følgende rangorden: a) Landsomfattende tariffavtale. b) Tariffavtale for gruppe av bedrifter for den by eller det distrikt hvor den nyinnmeldte bedrift ligger. c) Tariffavtale for en enkelt bedrift på samme sted. d) Annen tariffavtale for bedrift av samme art.» Vi hadde en tariffrevisjon for en kjøttentral i Harstad. Bedriften hadde meldt seg inn i N.A.F. etter at tariffkrav var reist. Bedriften fikk beskjed av N.A.F. om at den ikke kunne godta en overenskomst som den som gjaldt for Oslo. Det var N.A.F. Bedriften tok så først fram en dårlig avtale fra et sted og forsøkte seg med den overfor arbeiderne. Da det ikke gikk, tok de fram en noe bedre avtale. På den måte vil vi være delaktig i å verve medlemmer for N.A.F. Den bedrift det her gjelder er den første kjøttbedrift som er kommet inn i N.A.F.

Thorleif Andresen: Den dårligste avtale vi har er den landsomfattende tariffavtale. Det vil bety en forringelse for vårt vedkommende den rangforordning som her er oppstatt.

Advokat Sjaastad: Tidligere var det N.A.F. som hadde retten til å fastsette hvilken tariffavtale en bedrift skulle inn under. Er det uforsvarlig å gå inn under en landsomfattende tariffavtale, som forbundene har gått inn for? Det er på det rene at ved de endringer vi har foretatt i denne paragraf skulle en unngå å komme opp i lignende forhold som ved Borregaard. Den naturligste formulering er å sette at det skal gjelde yrket. Arbeidsretten var også oppmerksom på at det gjaldt en annen produksjon ved Borregård, men slik som vi tidligere hadde Hovedavtalen kunne de ikke avsi noen annen domsavgjørelse enn den som falt.

Dermed gikk en videre i Hovedavtalens paragrafer.

§ 12.

Dirigenten: Vi tar her formannens uttalelser til etterretning (om å få den noe endret).

Ole Hauan: Det forslag til ny Hovedavtale som foreligger for representantene byr ikke på noen større endringer. Jeg trodde vi virkelig nå skulle ha fått anledning til å smi mens jernet var varmt. I punkt 2 heter det: «Tillitsmennene i bedriften og arbeidere med tillitsverv innen fagorganisasjonen skal ikke nektes tjenestefrihet uten tvingende grunn når de blir innkalt til møter og forhandlinger av sin organisasjon.»

Det var ikke så verst, men så har N.A.F. funnet at de har gått for langt og så heter det videre i paragrafen *hvilke* tillitsverv det gjelder. Vi har vært for svake og ettergivende der. Vi skal bestemme her. Jeg vil foreslå:

«Til punkt 2 i § 12: Arbeiderne skal ikke kunne nektes permisjon til utøvelse av tillitsverv de er valgt til.»

Witalis Andersen: Riktignok har formannen lovet at § 12 skal endres. Men en skal også være oppmerksom på at i sin nåværende form opphever den Arbeidervernlovens bestemmelser. Hele punkt 1 må vekk, hvis en ikke får endringer. Slik som den nå lyder kan en bli sendt hjem uten vanlig varsel.

Øistein Marthinsen: Det gjelder bestemmelsen i punkt 1. Når det har fått den form så skal det vel bety at den tid en således blir sendt hjem, blir regnet med i ansettelsestiden. En kunne vel få en protokoll herom for tydelighetens skyld?

Malvin Knutsen: For Bergens vedkommende har det vist seg at en har sendt sesongarbeiderne hjem og de blir gående uten å kunne ta seg annet arbeid. Det må dekkes på en eller annen måte. De er bundet til bedriften. Da må de få erstatning eller så må de oppsies på vanlig måte. Skal de ha rett til å sende folkene hjem, så får de også betale dem.

Rasmus Rasmussen: Jeg har et bestemt inntrykk av at når en argumenterer mot bestemmelsene, så er det fordi en egentlig ikke vil ha noen Hovedavtale. Men da skal en være ærlig og stå opp og si det. Det må vel være riktig å få en *felles* avtale, slik at når vi kommer til tariffavtalen, så kan vi konsentrere oss om den. Til slutt må denne Hovedavtale gå inn i Arbeidervernloven. Vi må også gå ut fra at valgresultatet må bli slik at vi kan komme videre fram på den måte. Jeg representerer en rekke smågrupper, bedrifter med fra 3—5 mann. Her må en nødvendigvis ta visse hensyn. Vi kan ikke si at 3 av disse må få adgang til f. eks. å reise til et opplysningskurs. Det var vårt forbund og Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund som mest var inne for at Hovedavtalen skulle oppsies og det ikke minst på grunn av § 12. Men i dag er forholdene ganske annerledes enn den gang. Nå er det mangel på arbeidere og sesongarbeidere har fått opp til $\frac{3}{4}$ lønn for å gå hjemme inntil bedriften har hatt bruk for dem.

Witalis Andersen: Hvor det er avtale mellom arbeidere og arbeidsgivere om annen oppsigelsesbestemmelse, går den

foran loven. Blir disse bestemmelser vedtatt så blir Arbeidervernlovens bestemmelser opphevet for disse arbeidere.

Konrad Nordahl: Nå må en ikke tro at det var N.A.F. som forlangte dette inn. Det var vi og det etter krav ut fra de forhold som har vært til stede. Arbeidsgiverforeningen vil nok ikke ha noe imot at denne paragraf går ut. Det er vi som i det lange løp har gagn av denne paragraf. Men vi skal se på de forhold som kan være til stede innen enkelte forbund. Når det gjelder Hauan og det han var inne på, så tror jeg ikke vi kan komme videre der.

Dirigenten foreslo Hauans forslag oversendt sekretariatet. — Dirigentens forslag ble enstemmig vedtatt.

Dirigenten: Det er meddelt av formannen at han etter konferanse med forskjellige forbund, vil se nærmere på formuleringen av § 12. Vi tar dette til etterretning.

Votering: Dirigentens uttalelse ble enstemmig vedtatt.

§ 13.

Fritz Hannestad: Det burde også gjelde en arbeidsleder eller en annen som representerer bedriften, hvis han gjør seg skyldig i grovt brudd osv.

Konrad Nordahl: Når en ser på punkt 1 så skulle det være gjensidig.

Fritz Hannestad foreslo:

«Hvis en arbeidsleder eller en annen representant for bedriften gjør seg skyldig i grovt brudd osv.»

Forslaget fra Hannestad ble oversendt sekretariatet.

§§ 14, 15, 16 og 17 ble vedtatt uten bemerkninger.

§ 18.

Dirigenten: Der foreslås det 31. desember 1950.

Dermed ble Hovedavtalen vedtatt.

Punkt 8: Fravikelse i bestemmelsene om sekretariatets adgang til å erklære streik og sympatistreik — politiet og sentraladministrasjonen.

Fra sekretariatet forelå følgende:

Norsk Politiforbund ble etter forutgående drøftelse og avstemning innenfor forbundet opptatt som medlem av Landsorganisasjonen fra 1. oktober 1946.

Forut for opptakelsen var det korrespondert med forbundet og Justisdepartementet om politiets adgang til å stå tilsluttet Landsorganisasjonen.

Politilovens § 20 bestemmer at tjenstemenn ved politiet, herunder også embetsmenn og andre tjenstemenn med politimyndighet ikke må være medlem av noen forening eller organisasjon «hvorved de forplikter seg til eller kan forpliktes til å unnlate sine tjensteplikter eller til noen opptreden som er i strid med disse».

Denne bestemmelse kolliderer med bestemmelsen i L.O.s lov hvor det heter:

«Sekretariatet kan påby arbeidsstans i andre fag eller bransjer hvor sådan utvidelse ansees formålstjenlig.»

For å komme klar av dette og gi Politiforbundet adgang til å stå tilsluttet Landsorganisasjonen meddelte vi, i henhold til sekretariatets beslutning, Justisdepartementet i brev av 25. januar 1946 følgende:

«I henhold til den uttalelse som er kommet fra Sosialdepartementet og under henvisning til de konferanser som er holdt med Norsk Politiforbund, bekrefter vi hermed at Landsorganisasjonens sekretariat er innforstått med at Politiforbundets medlemmer ved sitt medlemskap i Landsorganisasjonen ikke blir pålagt arbeidsstans i forbindelse med arbeidskonflikter. Dette til underretning. Gjenpart av dette skriv er sendt Norsk Politiforbund ved formannen Olav Hindahl jr.»

Politiforbundet ble som ovenfor nevnt i henhold til avstemning og i henhold til den reservasjon som her er gitt, opptatt i L.O. fra 1. oktober 1946.

Fra Norsk Tjenestemannslag foreligger skriv av 11/7 1947 hvor de ber om å få klarlagt spørsmålet om hvorvidt Tjenestemannslaget kan få den samme erklæring som er avgitt vedrørende Norsk Politiforbund, slik at tjenstemenn i *sentraladministrasjonen* også kan bli unntatt fra påbudet om adgang til streik eller sympatistreik ved sin innmeldelse i L.O.

Under henvisning til ovenstående foreslo sekretariatet at representantskapet gjorde dette vedtak:

1. Sekretariatets vedtak om at Norsk Politiforbunds medlemmer ved sitt medlemskap i Landsorganisasjonen ikke blir pålagt arbeidsstans i forbindelse med arbeidskonflikter godkjennes.

2. På samme måte godkjennes at de tjenstemenn som er ansatt i sentraladministrasjonen blir unntatt fra påbudet om adgang til streik eller sympatistreik.

Voting: Sekretariatets innstilling ble uten debatt enstemmig vedtatt.

Punkt 14: Forbundenes gjensidighetsavtaler med Norges Arbeidslederforbund.

Fra sekretariatet forelå:

Enkelte forbund har bestemmelser i sine lover om at formenn og arbeidsledere ikke kan være medlemmer av deres foreninger. I andre forbund er medlemskap for formenn og arbeidsledere tillatt, men rettighetene er sterkt begrenset, nærmest til passivt medlemskap. Dette har ført til at arbeidere som er blitt ansatt som arbeidsledere er gått ut av fagorganisasjonen og har søkt opptagelse i Norsk Arbeidslederforbund, som står utenfor L.O.

Mellom flere av forbundene som står tilsluttet L.O. og Norsk Arbeidslederforbund er det blitt opprettet gjensidighetsavtaler, som bl. a. inneholder bestemmelse om overføring av medlemmer. Disse gjensidighetsavtaler er det i grunnen bare Arbeidslederforbundet som har fordeler av, da det i praksis viser seg at det nesten ikke forekommer noen overføringer av medlemmer fra Arbeidslederforbundet og til forbund i L.O.

Sekretariatet er av den mening at det bør finnes fram til en ordning, slik at formenn og arbeidsledere kan bli medlemmer av L.O., og som en foreløpig ordning er det også vedtatt at Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund inntil annerledes blir bestemt kan organisere disse folk og også opprette overenskomster for dem.

Under henvisning til foranstående foreslår sekretariatet at representantskapet gjør dette vedtak:

1. Det henstilles til forbundene å avvikle gjensidighetsavtalene med Norsk Arbeidslederforbund etter hvert som disse kan sies opp.
2. Inntil annen organisasjonsplan blir fastlagt, gis Norges Handels- og Kontorfunksjonærers forbund rett til å organisere arbeidsledere og formenn i den utstrekning disse ikke kan være medlemmer av de respektive fag- eller industriforbund.

Konrad Nordahl: Følgende forbund har gjensidighetsavtale med Norsk Arbeidslederforbund: Arbeidsmannsforbundet, Bekledningsarbeiderforbundet, Bygningsarbeiderforbundet, Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet, Formerforbundet, Gullsmedarbeiderforbundet, Høvleriarbeiderforbundet, Jern- og Metallarbeiderforbundet, Treindustriarbeiderforbundet, Skotøyarbeiderforbundet og Skinn- og Lærarbeiderforbundet. Vi har inntrykk av at Arbeidslederforbundet har solet seg meget i ly av denne avtale. Vi har også sett hvordan lederen av Arbeidslederforbundet slo til lyd for et funksjonærforbund. Vi har ingen interesse av eller noen grunn for å få en lignende utvikling som i Sverige med et stort funksjonærforbund utenfor Landsorganisasjonen. Vi kan ikke pålegge forbundene å oppsi avtalen med Arbeidslederforbundet, men på den annen side er det klart at de vil ta hensyn til hva representantskapet uttaler.

Votering: Sekretariatets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Punkt 10: Disponeringen av Folkets Hus' Fond.

Fra sekretariatet forelå:

På grunnlag av innstilling fra en komité oppnevnt av sekretariatet og partiet fremmet sekretariatet forslag til kongressen om opprettelse av *Folkets Hus' Landsforbund*.

Forslaget lyder:

«Under henvisning til foranstående premisser vil sekretariatet innstille for kongressen:

Da det er av vesentlig betydning for den arbeidende befolkning her i landet at det skaffes høvelige og tidsmessige forsamlings- og møtelokaler for organisasjons- og opplysningsarbeidet, bemyndiger kongressen sekretariatet å innkalle til konstituerende landsmøte for Folkets Hus' Landsforbund, etter de retningslinjer og arbeidsoppgaver som er trukket opp i innstillingen. Utgiftene ved dannelsen av Folkets Hus' Landsforbund dekkes av Folkets Hus' Fond.»

Av premissene hitsettes:

«Det ligger i sakens natur at *organisasjonsrammen* for de enkelte tilsluttede Folkets Hus må gjøres mer elastisk. Mønsterlovene må endres under hensyntagen til at en iallfall foreløpig må regne med to arbeiderpartier, og dessuten at idrettsbevegelsen i dag er en upolitisk enhet. En rekke kulturelle og

nærbeslektede organisasjoner som enten selv disponerer hus, eller som før har vært uten forbindelse med Folke's Husorganisasjonene, bør kunne gis adgang til organisasjonen og trekkes med i samarbeidet på et bredere grunnlag. Det er dog forutsetningen at fagbevegelsens avdelinger sikres en bestemmende innflytelse i de stedlige husforeninger, og at Landsorganisasjonen får avgjørende innflytelse i Landsforbundets representantskap og styre. *Det er forutsetningen at beslutning av økonomisk betydning forelegges L.O.'s sekretariat til endelig godkjennelse.*

Ved en slik bredere utbygging av det organisasjonsmessige grunnlag, vil det også kunne være mulig å få økonomisk støtte av kommunene eller statskontrollerte finansinstitusjoner. Det bør i det hele tatt arbeides med å gjøre det offentlige interessert i støtte til reising og modernisering av forsamlingslokaler på kooperativ basis. Et slikt initiativ vil ha lettere for å nå fram når det går ut fra en ansvarlig sentralorganisasjon, enn om det fremmes av en tilfeldig byggekomité.»

Når det gjelder Landsorganisasjonens befatning med Folkets Hus' Landsforbund hitsettes av premissene følgende:

«Landsorganisasjonens befatning med Folkets Husorganisasjoner blir derved av en annen art enn før. Landsorganisasjonen har hittil bare som långiver gjennom Folkets Hus' Fond hatt forbindelse med de enkelte Folkets Hus som har søkt lån. Noen særlig innflytelse på anlegget av disse hus, og noen kontroll over regnskapsførselen og driften har det imidlertid vært vanskelig å få i stand, tross vedvarende bestrebelser og statuttmessige vedtak. Denne långivervirksomhet vil en nå foreslå overført i sin helhet til det nye landsforbund, som i større grad vil være skikket til å vareta långivernes interesser gjennom den intime kontakt som vil bli opprettet med de enkelte Folkets Husforetagender. *Folkets Hus' Fond og kontingenten til dette forutsettes derfor å gå inn i og for framtid knyttet direkte organisatorisk til Folkets Hus' Landsforbund.* Vil-kårene ellers bør være som tidligere, men med utvidede lånegrenser.

Utenom kontingenten fra Folkets Hus' Fond bør forbundets økonomi ordnes slik at de tilsluttede organisasjoner betaler en kontingent etter progressivt system, bygd på *verdi*-ansettelsen av de enkelte forsamlingslokaler, eventuelt under hensyntagen til medlemstallet i vedkommende foretagende,

eller med en viss prosent av bruttoinntekten av driften som forholdet er i Sverige.»

Som det sees av ovennevnte sitat fra premissene kan det ikke være tvil om at komitéens forutsetning har vært at iallfall for framtiden burde kontingenten til Folkets Hus' FoFnd overføres til Folkets Hus Landsforbund i sin helhet.

Imidlertid antas det at en må se den eventuelle overføring i forbindelse med kongressen behandling av Landsorganisasjonens lover, og herunder kontingentforholdet til Folkets Hus' Fond.

Ved behandlingen av lovene når det gjelder dette punkt foreslår dirigentene (Bjerke og Henriksen) at:

«Kongressen behandler forslaget om Folkets Hus' Fond sammen med dagsordenens punkt 11, Folkets Hus spørsmål.»

Dirigentens forslag ble enstemmig vedtatt.

Etter voteringen om opprettelse av Folkets Hus' Landsforbund, som ble enstemmig vedtatt, ble da sekretariatets forslag om Folkets Hus' Fonds utlånsbeløp behandlet. Konklusjonen på sekretariatets forslag til forandring av lovens § 4 lyder:

«Høyeste lånebeløp til et hus må være kr. 20 000.00. På lånet betales 2½ pst. årlig rente.»

Forslaget ble enstemmig vedtatt. Det ble således ikke knyttet noe bestemt forslag om overføring av kontingenten til Folkets Hus — eller Folkets Hus' Fond til det nystiftede Folkets Hus' Landsforbund. Sekretariatets forslag tok kun sikte på den ovenfor siterte forandring i L.O.'s lover vedrørende Folkets Hus' Fond § 4.

Ser en hele loven i sammenheng er det fastslått i L.O.'s lover § 6, Kongressen, at «bare denne kan gi, forandre, eller oppheve lov».

Folkets Hus' Fond har imidlertid egne lover, og her er det fastsatt at lovene trer i kraft fra 1. juli 1946.

Konklusjon.

En antar at det i alle tilfelle måtte gjøres positive vedtak på kongressen, såfremt det var meningen at det skulle skje en overføring i kongressperioden av Folkets Hus' Fond, eller av den kontingent som i kongressperioden kommer inn til fondet. I premissene for forslag til et Folkets Hus' Landsforbund heter det da også at «en forutsetter at Folkets Hus' Fond

og kontingenten til dette for framtida blir knyttet direkte til Folkets Hus' Landsforbund». Var det komitéens mening at fondet og kontingenten i kongressperioden automatisk skulle overføres til Folkets Hus' Landsforbund, måtte dette sterkere komme til uttrykk, og i form av et positivt lovforslag.

Under henvisning til foranstående foreslo sekretariatet at representantskapet gjorde dette vedtak:

1. Inntil kongressen eventuelt endrer Folkets Hus' Fonds lover skal sekretariatet i samsvar med fondets lover fortsatt bevilge lån av fondets midler.
2. Alle andragender om lån av Folkets Hus' Fond sendes styret for Folkets Hus' Landsforbund som avgir innstilling til sekretariatet.

Torbjørn Henriksen: Jeg var formann i den komité som avga innstillingen til kongressen om Folkets Hus og ved sakens behandling i sekretariatet hadde jeg lyst til å sette fram forslag. Jeg er som kjent valgt til formann for dette landsforbund av Folkets Hus. For det første dette med komitéen. Den besto av Martin Strandli, Dagfinn Bech, Frode Rinnan og meg og en kom fram til at kontingenten til Folkets Hus' Fond skulle gå over til Landsforbundet. Men siden det gjelder fagorganisasjonens penger var en enige om at Landsorganisasjonen måtte få avgjørende innflytelse i Landsforbundets representantskap og styre. Kongressen vedtok enstemmig innstillingen. Kongressen behandlet begge punkter — både forslaget om Folkets Hus' Fond og Folkets Hus spørsmål, og det var meningen at L.O.'s sekretariat skulle å jourføre lovene. Jeg hadde tenkt at vi til dette representantskap skulle ha gått inn med forslag om at representantskapet tok ansvaret og rettet på den lapsus som ble gjort i sin tid. Men jeg vil ikke ta opp noe forslag. I lovene for Folkets Hus' Fond heter det: Lån kan ytes til Folkets Hus-foretagender som eies eller bygges av en fagforening eller en selvstendig økonomisk fellesorganisasjon godkjent av L.O. og hvor alle fag- og arbeiderforeninger kan bli medlem.». Dette er jo en gjenganger. Det er også andre organisasjoner det kan bli tale om. En har også andre institusjoner som kan bli med, som kommunene og en har Stortinget som bør gi Regjeringen bemyndigelse til å støtte opp om arbeidet for reisingen av samfunnshus og forsamlingslokaler. Den sak er under utarbeidelse. Men vi søker å tilrettelegge

arbeidet slik at det blir de lokale arbeiderorganisasjoner som blir de avgjørende. I § 4 heter det i Folkets Hus' Fonds lover: «Høyeste lånebeløp til et hus er kr. 20 000.00.» De som kjenner litt til forholdene, vet at 20 000 kroner i 1938 var mange penger, men i dag representerer det bare halvparten. I mindre landsbygder og distrikter kan det selvsagt være til noen hjelp, men på de større steder vil det ikke monne noe. I § 7 heter det at en skal utstede en pantobligasjon som sikkerhet for lån i Folkets Hus' Fond og at «obligasjon som overskrider 80 pst. av eiendommens verdi, godkjennes ikke som sikkerhet». Det går ikke an å tro at en kan begrense det til det. Gjenreisningsmyndighetene går til 90 pst. av taksten og så skulle vi stå på 80 pst. Jeg vil foreslå: «Representantskapet gir sekretariatet adgang til ved behandling av låneandragender for reisning av samlingshus å dispensere fra bestemmelsene i «Lover for Folkets Hus' Fond» §§ 3, 4 og 7. Likeledes gis sekretariatet adgang til av «Folkets Hus' Fond's» midler å yte bevilgning til hjelp for planlegging og reisning av samlingshus.»

Forholdet er for øvrig det at en mange steder sliter med å reparere sine forsamlingshus. En har ikke penger og har også små muligheter for å skaffe penger. Det vil være riktig at en benytter en del av fondets midler til planlegging av forsamlingshus der hvor en er fattig og har store vanskeligheter for å skaffe penger. Da vi fikk kongressens vedtak om et landsforbund, hadde vi ikke noen fullstendig adressefortegnelse over Folkets Hus. Men vi sendte ut en rekke spørreskjemaer for å få en samlet oversikt, en kartlegging om de vil av forholdene utover hele landet. 115 foreninger har svart på disse ting, men vi har ikke fått bearbeidet dette med den lille arbeids-hjelp Landsforbundet nå har. Vi har også forespurt samorganisasjonene om hvor mange Folkets Hus eller forsamlingshus det er i de forskjellige fylker. Vi har fått oppgaver over 90 hus. Det forbundet først tok seg av var å komme de brente steders regulering i møte, slik at reisningen av forsamlingshus ble tatt med i planleggingen og reguleringen og arkitekt Frode Rinnan har vært ute 11 steder og hvor en på denne måte har fått brukelige tomter. Når det gjelder spørsmålet om en rekke Folkets Hus som har bedt om hjelp til planlegging, så har jeg for meg 23 slike Folkets Hus, som er under arbeid og det er klart at bare en arkitekt ikke kan makte å komme over alt dette og utføre arbeidet. Vi må få bistand også fra andre. En

av vanskelighetene er å få utarbeidet planer og få gitt et puff framover. De brente steder har prioritet, men planene ellers bør legges slik an at en har det hele ferdig til det tidspunkt det blir lettere å få de forskjellige materialer som må til. Det er meningen å innkalle dette landsforbundets representantskap i løpet av året. Vi må ved siden av en arkitekt også ha en organisasjonssekretær. Det må bli L.O.'s Folkets Hus' Fond som må bære utgiftene. Den kontingent en vil få fra Folkets Husforeningene vil ikke være nok. Jeg unnlater dog ikke å si at L.O.'s formann har uttalt at en skulle få de penger som var rimelig og forsvarlig. Jeg vil anbefale at representantskapet vedtar mitt forslag, så ligger avgjørelsen i sekretariatets hender.

Konrad Nordahl: Jeg har ikke så meget å tilføye til denne sak. Når L.O.'s kongress har vedtatt lover for dette særformål, mener vi det er uriktig at vi foretar noen endring i det som kongressen må beslutte om. En er oppmerksom på det Henriksen har vært inne på. Når det gjelder det som har vært forsvarlig så har sekretariatet strukket seg langt. Jeg vet ikke om representantskapet har rett til å bemyndige sekretariatet til å avvike fra kongressens vedtak. Vi har hittil måttet gå andre veier for å skaffe penger. Når det gjelder å yte bevilgninger er det klart at vi må se på de enkelte tilfelle. Jeg tror det vil gå flere år før vi kan få bygd det nye Folkets Hus i Oslo og Bergen. Når unntas de brente steder, så vil en neppe foreløpig kunne gjøre så meget. Jeg tror vi får god tid til å planlegge og arbeide med denne sak inntil kongressen i 1948. Vi må ha oversikt før vi kan bevilge penger. Nå vel, vi kan selvsagt gjerne vedta Henriksens forslag.

Jens Berg: Jeg kan innrømme at jeg har sett litt formalistisk på saken og det er nå en gang min jobb. Jeg har måttet se på saken ut fra kongressens vedtak. Det er mulig at det er en lapsus at en ikke kom inn på lovene. Et av medlemmene — Aase — dissenterter mot at Folkets Hus' Fond og kontingenten til det overførtes til Landsforbundet for Folkets Hus. Det kongressen vedtok finner en på side 113 i kongressprotokollen og hvor det heter: Da det er av vesentlig betydning for den arbeidende befolkning i landet at der skaffes høvelige og tidsmessige forsamlings- og møtelokaler for organisasjons- og opplysningsarbeidet, bemyndiger kongressen sekretariatet

å innkalle til konstituerende landsmøte for Folkets Hus' Landsforbund, etter de retningslinjer og arbeidsoppgaver som er trukket opp i innstillingen. Utgiftene ved dannelsen av Folkets Hus' Landsforbund dekkes av Folkets Hus' Fond.» Jeg tror derfor ikke at representantskapet har adgang til å gå fram slik som Henriksens forslag går ut på. En annen ting er om L.O. for selve planleggingsarbeidet kan gi en bevilgning. Jeg vil antyde at slik som saken foreligger, oversendes Henriksens forslag til sekretariatet.

Nils Hovland: Jeg vil håpe at Henriksens taktikk under representantskapets tidligere behandlinger her når det gjelder å få et forslag oversendt sekretariatet, ikke kommer til anvendelse i dette tilfelle. Jeg håper at Henriksens forslag blir vedtatt. Bare dette med grensen for lån til 20 000 kroner, passer ikke i dag. Det samme gjelder dette med 80 pst. av taksten.

Torbjørn Henriksen: Det er selvsagt riktig at en er formell, men en kan ikke se så formelt på det at en ikke ser selve realiteten. Hvis en skal gå ut fra 80 pst. av taksten så er det ingen Folkets Hus som er så rike at de kan klare seg med 20 000 kroner.

Votering: Sekretariatets forslag ble vedtatt mot 1 stemme. — Henriksens forslag ble vedtatt mot 14 stemmer.

Møtet hevet kl. 18.30.

Formiddagsmøtet tirsdag den 26. august.

Dirigent: *Bernh. Berntsen.*

Navneopprop ble foretatt. — Alb. Karlsen møtte i stedet for Johs. M. P. Ødegaard.

Protokollen fra gårdsdagens ettermiddagsmøte referertes og godkjentes uten bemerkninger. — *Karl Furuskjæg* påtalte en reklamebrosjyre som var omdelt representantene fra Norsk Folkeferie og med tysk tekst. Representanten krevde at en ville ha en slik reklame på landets eget språk.

Ingen uttalte seg imot dette.

Redaksjonskomitéens forslag i samorganisasjonsspørsmålet.

Redaksjonskomitéen foreslo:

Redaksjonskomitéen vil foreslå at Organisasjonskomitéens innstilling med tillegg og endringer vedtas med følgende tilføyelser og endringer:

Punkt 1 på side 3 i tillegget til Organisasjonskomitéens innstilling skal lyde:

«Representantskapet består av 1 representant for hvert påbegynt 1 000 medlemmer i fylket dog minst 20 utenom den by hvor samorganisasjonen har sitt sete. For den by hvor samorganisasjonen har sitt sete velges likeledes 1 representant for hvert påbegynt 1 000 medlemmer, hertil kommer forretningsutvalgets 5 eller 7 medlemmer som velges fra byen og nærmeste omegn.»

Tillegg til punkt 4 på side 3.

«I disse samorganisasjoner består forretningsutvalget av 5 medlemmer og distriktsstyret av 11 medlemmer. De valgte tillitsmenn er medlemmer av forretningsutvalget og distriktsstyret.

I de samorganisasjoner som eventuelt beslutter årsmøte, fastsetter årsmøtet størrelsen av representantenes diet og arbeidstap.»

Punkt 8 på side 4 forandres til:

«For samorganisasjonen i Oslo opprettes et representantskap med 1 representant fra hver fagforening for hvert påbegynt 500 medlemmer dog ikke over 3, og for øvrig som i Organisasjonskomitéens innstilling.»

Punkt 2 på side 7 i Organisasjonskomitéens innstilling endres til:

«Samorganisasjonenes tillitsmenn velges som hittil av samorganisasjonenes representantskap, eventuelt årsmøte, og forelegges sekretariatet til godkjenning. De valgte tillitsmenn blir dermed å betrakte som Landsorganisasjonens tillitsmenn i vedkommende distrikt.»

«Sekretariatet opptar snarest forhandlinger med de forbund som har distriktssekretærer om en samordning av organisasjonenes distriktsadministrasjoner. Resultatet av disse forhandlinger forelegges Landsorganisasjonens representantskapsmøte. Når disse forhandlinger er ferdig og forelegges representantskapet framsettes det på samme tid forslag om antallet av tillitsmenn ved de enkelte samorganisasjoners kontor.»

Da det er foretatt så vesentlige endringer i Organisasjons-

komitéens opprinnelige innstilling foreslår redaksjonskomitéen at representantskapet utsetter behandlingen av samorganisasjonenes lover til førstkommende representantskapsmøte.

Elias Volan: Redaksjonskomitéen var samstemmig om at representantskapet må treffe vedtak om selve organisasjonsgrunnlaget for samorganisasjonene. Den innstilling som nå foreligger er da også enstemmig. Jeg vil kort redegjøre for de endringer redaksjonskomitéen foreslår. Organisasjonskomitéen foreslo at det skulle være 15 representanter fra de steder som ligger utenfor samorganisasjonens sete. Redaksjonskomitéen foreslår dette forhøyet til 20. Videre foreslår vi 1 representant for hver påbegynt 1 000 medlemmer. Hertil kommer forretningsutvalgets 5 eller 7 medlemmer som velges fra byen og nærmeste omegn. Vi har foretatt beregning av utgiftene over hva dette vil bety økonomisk. Det vil koste kr. 62 000.00 pr. år, unntatt da Samorganisasjonen i Oslo. De tall jeg refererer kan selvsagt forskyves noe. Men ved å forhøye det til 20 representanter foruten 1 representant for hvert påbegynt 1 000 medlemmer så vil omkostningene bli dette. Det er dette representantskapsmøte L.O. betaler for. Hvis de får større utgifter ved et årsmøte, må det utlignes på foreningene. For Oslos vedkommende ble det av Disenåen foreslått 1 representant for hver forening med 500 medlemmer, dog ikke over 5 representanter fra en avdeling. Vi mente imidlertid at topp-tallet burde nedsettes til 3 representanter. I Oslo har en 164 fagforeninger og med Aker i alt 218 foreninger. Det vil bety om lag 316 representanter. Vi forutsetter at representantskapet i Oslo vil holde kveldsmøter, således at utgiftene vil innskrenkes til møtelokale og utgifter ved møtets innkallelse. Når det gjelder valg av tillitsmenn foreslår vi at de velges enten av representantskapet eller årsmøtet og godkjennes av L.O.s sekretariat og dermed blir L.O.s funksjonærer. Når det gjelder samorganisasjonens lover foreslår vi disse utsatt til førstkommende representantskap.

Olav Ådnesen foreslo: «Spørsmålet om omorganisering av samorganisasjonene utsettes til representantskapsmøtet i november d. å.»

Dirigenten: Vi vil foreslå at saken avgjøres av dette representantskap.

John A. Johnsen: Jeg er enig i uttalelsen fra Kiste om at det er uriktig å kaste inn disse organisasjonsspørsmål på

det nåværende tidspunkt. I stedet burde en befatte seg med de store og viktige spørsmål og oppgaver som foreligger. Etter den foreliggende innstilling så er fremdeles grunnlaget der for utarbeidelse av nye lover.

Dirigenten: Dette er ikke til utsettelsesforslaget.

Ivar Lie: Det må være noe med varmen, som forvirrer begrepene. Det fornuftigste vil være å utsette saken og sende den til behandling i avdelingene og at så neste representantskapsmøte avgjør den.

Votering: Ådnesens forslag om utsettelse ble forkastet med 52 mot 47 stemmer. — De 52 stemte for dirigentens forslag om at saken skulle avgjøres av dette representantskap.

Punkt 7: Nasjonalbudsjettet.

Statsråd *Erik Brofoss* ga en lengere utredning om saka, hvorefter det utspandt seg følgende diskusjon:

Karsten Torkildsen: Hvis vi ikke klarer oppgavene med å skaffe 800 mill. kubikkmeter tømmer vil det få følger som vi kan merke i mange år framover. Dette må understrekes så sterkt som mulig. Vi må se hvilke muligheter vi har for å kunne løse dette spørsmål. Arbeidsgiveren *alene* har ikke ansvar for hvorledes han styrer sin bedrift, samfunnet skal medvirke. Det samme gjelder skogen. Men arbeidskraften er det samfunnet som dirigerer eller burde dirigere. Jeg mener at hvis vi på grunn av arbeidskraftsituasjonen ikke kan greie oppgaven med å avvirke 800 millioner kubikkmeter tømmer, da må vi dirigere arbeidskraften. Finansministeren sier at dirigering av arbeidskraften ikke er mulig i fredstid, men hvis folket i sin helhet i dette land får mindre levestandard da er det ikke riktig å unnlate å dirigere arbeidskraften. Folk i bedriftene og folk på arbeidsplassen er underlagt kontroll, men de som er mellomledd mellom produksjon og forbruk burde også være kartlagt. Det sies at dirigering av arbeidskraften vil minne om det vi hadde under krigen, men hvis vi ikke greier å løse sakene uten så må vi ta det. Hvis vi får kartlagt all arbeidskraft så kan vi se på hvorledes vi senere skal dirigere den. Lex Thagaard er en kartlegging av industrien og nytten av industrien, men da bør det sees i sammenheng med registrering av arbeidskraft. Vi kan ikke stoppe opp ved selve prinsippet. I mange tilfelle er det måten en ting blir gjort på

som veier mest. Hvis de som kommer etter oss kan kritisere oss med rette for at vi ikke dirigerer arbeidskraften om det ikke går med frivillighet, da vil det se meget leit ut for arbeiderstyret.

Edvard Stenklev: Finansministeren nevnte gjentatte ganger skogen. Jeg er interessert i hvordan Regjeringen har tenkt å løse denne oppgaven. Hva tenker Regjeringen å foreta seg hvis skogeierne vil unnlate å avvirke denne skogen. Bondepartiet vil ikke få folk med seg i å holde landbruksproduktene tilbake. Men jeg tror de har som en baktanke å la være å avvirke skogen for å framtvinge en løsning. Vi har ikke hittil fått avvirket den skogen vi har kunnet produsere. Papirindustrien kan bruke opp 5 mill. kbm., siden krigen har den fått 2.7 mill. kbm. Finansministeren sier at alt avhenger av at vi får tilstrekkelig tømmer for derved å kunne eksportere og få valuta. Jeg kan opplyse at generaldirektør Meidel har uttalt: Hadde vi fått tilstrekkelig tømmer kunne vi skaffe 500 millioner kroner mer i valuta. Mitt forbundsstyre har hevdet overfor statsmyndighetene i 1945 og 1946 at en kunne tvangsutskrive folk til skogsarbeid, slik som under krigen da vi måtte hogge ved. En kunne utskrive folk til et visst arbeid i skogen. Det er spørsmål som må tas opp.

Karl Hamnerstedt: Det program som Arbeiderpartiet ble valgt på, ble formulert i en hovedlinje som sa at en tok sikte på å skaffe muligheter for en fredelig overgang til sosialismen. I fellesprogrammet sa de at vårt land står overfor den oppgave å utvikle produktivkreftene for å kunne tilfredsstille folkets behov. I Arbeiderpartiets program står det: Dekning av landets virkelige behov må være det selvfølgelige mål for vår produksjon. I Landsorganisasjonens lover heter det: I samarbeid med den politiske arbeiderbevegelse å virke for sosialisering av produksjon og omsetning. Vi har gjennomgått en krig og vi ønsker ikke noe slags fascistisk diktatur. Vi har nå den store anledning til å gjennomføre sosialismen som vi har arbeidet mot som et mål gjennom mange år, og gjennomføre det ad fredelig vei. Når en setter opp et budsjett i en industri, setter en opp overslag over produksjonen og legger opp plan for utvidelse av den. Hvem har eiendomsretten til produksjonsmidlene? er det arbeideren som skaffer muligheter for produksjon? eller er det aksjonærene? Hittil er det de private eiere som har — og så vidt vi forstår også vil komme til å ha

— eiendomsretten. Etter hvert som der ytes arbeid av arbeiderne vil produksjonen stige og avkastningen stige og etter hvert vil disse verdier gå i lommen på de private, mens arbeiderne ingen eiendomsrett vil få utenom den lønn de har. Det forekommer meg at dette er ikke veien en skal gå til sosialismen. En annen sak er det hvis en skal stabilisere det kapitalistiske samfunn i en håndvending, da kan man kjøre etter disse retningslinjer. Det er vel og bra å skape nye produksjonsmidler som igjen kan skaffe verdier og nye muligheter for framtida, men når eiendomsretten til disse produksjonsmidler fortsatt vil være på spekulantenes hender vil også resultatet være gitt. Det sies at forbruket må ned. Gjelder det da for hele folket, eller bare for en del av folket. En bør da se på en statistikk som gjelder importvarer som f. eks. biler. Jeg våger å påstå at en alminnelig lønsmottaker i dag har ingen anledning til å skaffe seg bil og heller ikke vil ha råd til å sitte med den selv om han fikk den til givendes. 15.6 mill. kroner er brukt til personbiler i 1946, 14.8 mill. kroner i 1947. Det er like meget som verdien av den besparingen som skal komme i form av mindre smør. Arbeidskraftsspørsmålet. Det skal være mindre veianlegg, mindre jernbaneanlegg og kommunale tiltak for å få folk ut i skogen og hogge tømmer til papirmasse og cellulose. Arbeidskraften er begrenset men vi sender likevel atskillig av den beste arbeidskraften til moen, til militær opplæring og til Tyskland for å passe på at kapitalistene der nok en gang kan bygge opp det kapitalistiske samfunn i Tyskland. Lån fra utlandet. At Amerika vil stille sine politiske betingelser det har Sovjet sagt lenge før Marshall-planen. Det er gledelig når finansministeren sier at enda har ikke den norske regjering latt seg true til å gi noe løfte, at vi ikke selger vår suverenitet til utenlandske kapitalister.

Halfdan Wigaard: Overgangen til et sosialistisk samfunn lar seg ikke gjøre på en dag. Sosialisering av enkelte grupper i samfunnet er viktig, for eksempel forsikring og bankvesen. Disse organer er av vesentlig og stor betydning for vårt økonomiske liv. Er det en mulighet for å si til arbeiderne at Regjeringen arbeider planmessig også med tanke på framtida og at den vil gripe inn etter hvert overfor de økonomiske virkemidler samfunnet har. Beskatningen. Det er en enkel sak i dag for samfunnet å overta, sosialisere en del av de institusjoner som er enkle å drive. Istedenfor å beskatte dem kunne

Staten selv overta bryggeri-industrien og tobakks-industrien, og dermed også avskaffe en del av den administrasjon i Statens tjeneste hvor en må ha en stor arbeidsstokk for beskatning og registrering. Det har stor betydning for oss å kunne komme tilbake til våre fagforeninger og si at Regjeringen og Stortinget arbeider i dag med framtidige mål — dere må være med på de økonomiske tiltak i dag, men vi arbeider for at dere steg for steg skal overta produksjonen, vi arbeider ikke bare for dagen, men for framtida. Det er riktig at 97 pst. av barna går på fortsettelsesskole, men det er for få som kommer inn i håndverk og industri. Det er ellers vanskelig for mange å forstå at halvdelen av folket skal betale skatter for at en annen halvdel av folket skal kunne gå på høyere skoler. Hvis Regjeringen kan gi forsikring om at den sosialistiske linje vil bli fulgt, gi sikre framtidsutsikter, at partiet går den veien som arbeiderne selv vil, slik at arbeiderne selv blir herre over produksjonen og omsetning av det de selv tilvirker og selv får nytte godt av det, da vil det være bra for representantene å få en slik meddelelse om at det også arbeides på lengre sikt slik at arbeiderklassen etter hvert overtar det hele.

P. H. Vestad: For å få den nødvendige avvirkning i skogen er det ikke bare skogeierne en må ha med, men også skogsarbeiderne. Å få uøvd arbeidskraft i skogen er bare surrogat. Skal en få en god avvirkning må de vante folk tilbake. Da må vi spørre: Ligger forholdene til rette for skogsarbeiderne? Når det gjelder lønningene tror jeg nok nå en kan innrømme at den fortjeneste en kan oppnå i skogen ligger på høyde med de fleste andre grupper i landet. Det skulle ikke stille seg hindrende for at de vante skogsarbeidere, 30—35 000 mann vil søke tilbake til skogen, men vi har *underbringelsesforholdene* i sin alminnelighet som gir et annet inntrykk. Hvis representantskapsmedlemmene hadde adgang til å være med på en tur langs grensa i Hedmark og Opland og fikk høve til å se de boligforhold som skogsarbeiderne stort sett har, da ville det ikke undre noen i denne forsamling at skogsarbeiderne vegrer seg mot å gå i skogen. Vi har sett at Regjeringen arbeider med dette og statsråd Fjeld opplyste at 200—220 nye kojor skal bygges i skogen i løpet av februar 1948. Men de skulle stått der nå! Vi hadde ganske sikkert forrige vinter fått minst en million kbm. mer hvis vi hadde hatt skikkelige kojor til folka. Det er i september til desember at den vesentlige avvirkning

i skogen foregår. Det er av den største betydning at avvirkningen kommer i gang så snart som mulig og da må boligforholdene være i orden. Et annet problem er *proviantspørsmålet*. Det måtte kunne gå an å organisere transporten på en mer hensiktsmessig måte. Som det nå er går det bort halvannen arbeidsdag med å bære matvarer lange veier. *Veiforholdene*. Når det gjelder planlegging og organisering bør myndighetene undersøke hvorledes de forskjellige herredsskogmestere i kommunene stiller seg. Trass i påbud saboterer de i en uhyggelig grad. Herredsskogmesteren er formann i produksjonsutvalgene som er nedsatt i praktisk talt alle skogsbygder. Når herredsskogmesteren ønsker å sabotere får våre folk ikke gjort noe. All den stund ikke myndighetene kan skaffe seg noen større kontroll over hvorledes de private skogmestere legger forholdene til rette for å få en større avvirkning, har man heller ikke herredømme over avvirkningen. En skulle anta at det neppe fins noen del av vårt samfunnsliv som egner seg så godt til sosialisering som de norske skoger.

Eugen Wik: Det er flere ting som jeg hadde ventet å høre om i dag. Det gjelder f. eks. sosialisering av bank og forsikringsvesenet, disse høyt utviklede grener i samfunnet skulle det være rimelig å sosialisere. Det framgikk at Amerika vil stille betingelser for videre lån. I Amerika er produksjonsapparatet alt for stort. De har et eksportoverskudd på 55 milliarder kroner. Hvis de ikke får sendt disse varene til Europa, Asia etc. vil landet komme inn i en krise, en nedgangstid, industrien vil stoppe og 15—16 millioner arbeidere vil bli kastet ut i arbeidsledighet. I England er produksjonen for liten. Der oppfordrer regjeringen arbeiderklassen til å gå inn for omlegging av produksjonen, rasjonalisering osv. og det samme problem har vi i mindre målestokk her i landet. Skoften må bli mindre, vi må legge kreftene til skal vi få landet oppover. Samtidig med at utbyggingen av landet pågår må en ta åtgjerder for at arbeiderklassen har kontroll over dette næringslivet når det en gang blir utbygd. Kampen mellom arbeider og arbeidsgiver om utbyttet kommer til å fortsette. En ting som viser stadig stigning er distribueringsutgiftene. Mens vi i 1879 brukte 25 pst. til distribuering og 75 pst. til tilvirkning, brukte man i 1939 59 pst. til distribuering og 41 pst. til tilvirkning. Det er nødvendig å gripe inn her. Industrien har rasjonalisert sterkt fra 1870 til 1939, men handelen ser ut

til å ville fortsette med det gamle systemet med 5—6 butikker i hver gård. Det er nødvendig at regjeringen griper inn så en får rasjonalisert distribueringsapparatet slik at det blir billigere. Jeg vil uteske regjeringen til å gjøre noe her. Det er en sløsing med arbeidskraft uten like. Vi ser i Oslo en strøm som skal inn i kontorene og butikkene. Mange stillinger er nødvendige, men en fornuftig dirigering her ville gi 60—70 pst. fri til rådighet for produktivt arbeid. Vi er vest-orienterte, ja vel. Men vi er oppmerksom på at depresjonen kommer i løpet av nær framtid i Amerika som en følge av det kapitalistiske samfunnssystem, en krise så voldsom som kanskje aldri før. Vi vet hvordan kapitalistene bruker å løse kriser — det er arbeidsledighet og det er krig. Jeg er derfor av den oppfatning at vi må orientere oss mer østover mot de øslige demokrater. Det er vel også der mange problemer. Det kapitalistiske samfunn er befengt med mange kreftsvulster som vi må operere bort. Der borte har de foretatt denne operasjonen og de er nå rekonvalesenter. Om det er mangler der borte også så må en ta de manglene med så lenge. Jeg vil i den anledning foreslå en uttalelse: «Under henvisning til stabiliseringslinjen og nødvendigheten av å beskytte vårt lands næringsliv og økonomi mot den økonomiske verdenskrise som er i anmarsj, vil representantskapet utale: Representantskapet henstiller til regjeringen å gå inn for en vesentlig utvidet samhandel med Sovjet-Samveldet og de nye demokratier i Europa.»

Statsråd Brofoss: Jeg er oppmerksom på at nasjonalbudsjettet er et teknisk hjelpemiddel til å orientere seg i et kompleks av virkemidler og det gjelder for ett år. Jeg kom ikke inn på de prinsipielle problemer som Hammerstedt og de andre nevnte. Når jeg ikke sa mer om perspektivene på lang sikt vil jeg framheve at det er et overordentlig viktig spørsmål: Hvem får eiendomsretten til de ting som nyskapes? Jeg tror en skal se på problemet som det arter seg i praksis. Det er ikke bare spørsmål om sosialisering i den alt omfattende forstand som Hammerstedt nevnte. Kraftverkene som utbygges nå er en nøkkel i norsk næringsliv i dag og de utbygges for statens, kommunens eller fylkeskommunens regning. Det er overordentlig få private kraftverk, det er vel verd å merke seg. Ut fra den betraktning at også Jernverket er en nøkkelposisjon er det vi går så sterkt inn for det. Selv med de planer England har for sosialisering vil de ikke være kommet så langt som vi, også når det gjelder

at stat og kommune eier bedrifter. Englands problem er overhodet å kunne administrere slike ting. Det er enkelt å overta kullgruvene, men når de overtar jernindustrien så blir det svært innviklet. I Norge har vi en meget sparsom industri. Men hvem skal makte jobben med å overta denne industrien? Jobben blir ikke lettere når en vet at en må til utlandet etter byttevarer. La oss tenke på de andre investeringer, boliger f. eks. I dag har vi mest boliglag, kooperative tiltak for boligbygging. Det er svært lite av private interesser. Statens Husbank gjør finansieringen uavhengig av private kapitalinteresser. Vi skal ikke blåse av de ting som skjer når det gjelder tiltak i sosialiseringens leid, men diskutere om det er for mye eller for lite.

Wigaard nevnte områder som jeg mener det er grunn til å gå inn på. Forslag om overtagelse av aksjene i Norges Bank vil bli fremmet i september. Men det har ingen betydning for dirigeringen av Norges Bank. I dag har Finansdepartementet fullstendig herredømme over hva Norges Bank skal foreta seg. Men aksjene *blir* innløst. Jeg tror det er riktig at staten overtar bryggeriene og tobakksfabrikkene. Men jeg vil henvise til statsministerens uttalelse at disse ting bør forelegges folket i valg hvor en gjør klart de problemer som reiser seg ved overtakelsen. Det er enkelt for England å vedta overtakelsen av kullindustrien, men lederne er de samme folkene som satt der før. Det er problemer en ikke skal se bort fra. Når en snakker om at en er så vest-orienterte så må en tenke over hvilke land kan levere? Hva kan Jugoslavia levere? Vi har en handelsavtale med dette land på under en million kroner. Hva kan Sovjet-Russland levere av varer i dag? Det er en bagatell av det vi trenger. Vi trenger jo først og fremst ferdigprodukter som maskiner etc. Sovjet-Russland trenger selv varer fra Amerika av samme sort. Vi kan si: Vi vil ikke ha varene, men da må en også ta konsekvensene. Når det gjelder Amerikas stilling til fremtidige lån vil jeg understreke: Det har ikke vært reist noen krav om politiske forsikringer fra norsk side ved de lån som er opptatt. Men U.S.A. har overfor f. eks. Italia reist slike krav og jeg vil si at vi bør stille oss slik i dette land at vi kan unngå overhodet å spørre om lån. Dette kan vi gjøre ved å ta et ekstra tak i skogen. Det betyr ikke at Amerika vil stille et krav overfor oss, men det vi må ta sikte på er at vi ikke kommer i den situasjon at vi må ta slike lån og godta de krav som måtte bli stilt. Vi lever ikke over evne etter mitt skjønn. At folk har

biler er så, og jeg kan bare erklære meg enig i Hammerstedt i det han sier. Men i tallene som han nevnte er 900 drosjer og 600 biler som vi var tvunget til å ta fra Frankrike for å få solgt vår fisk. Disse 1500 biler har vi da etter mitt skjønn ikke kunnet unngå. Spørsmålet blir da om en vil ha biler eller ikke, om en skal klare seg til fots eller med sykkel. Jeg mener det er kommet inn flere biler enn det egentlig burde. Og personlig greier jeg meg utmerket med en sykkel.

Når det gjelder spørsmålet: Hvem blir eier av produksjonsmidlene så er det forhold ved beskatningen en skal være oppmerksom på. Mens folk flest ikke betaler mer enn 20 pst., enkelte 25 pst., så betaler de store inntektene 90 pst. i skatt og får bare 10 pst. tilbake. Når de i dag betaler også 50 pst. i stats-skatt, krigsskadeavgift etc. så er det helt på det rene at de som har virkelig store inntekter må bruke av sin formue for å betale skatten. Beskatningen spiller en enorm rolle når det gjelder å utjevne inntektene. Hvilket land har også en jevnere inntektsfordeling enn Norge? Hvis Wik og Hammerstedt mener Sovjet-Russland har en jevnere fordeling så bør de lese statistikken.

Statsråd Oftedal: Når vi taler om arbeidskraften i skogbruket og at den overførte arbeidskraften er et surrogat, så er imidlertid erfaringene slett ikke dårlige. De siste måneder av fjoråret lå den gjennomsnittlige avvirkning på 84 pst. av det som vante skogsarbeidere klarte — i de grupper vi fulgte. Men hovedsaken er sjølsagt å få satt inn de vante skogsarbeiderne.

Å gå til gjennomføring av arbeidspunkt i større utstrekning for å dekke mangelen på arbeidskraft på forskjellige områder, er selvsagt en måte, men det er ikke tvil om at folk vil reagere på det. Det vi forsøker å gjøre er en kanalisering av arbeidskraften uten direkte dirigering med arbeidspunkt. Der kommer en også inn på et problem med arbeidseffektiviteten. Med arbeidspunkt vil effektiviteten bli nedsatt ganske betydelig så det kan bli en dyr operasjon. Vi har forsøkt å legge forholdene til rette for folkene i skogen og med de nye opplegg vi har skal det merkes. Når det gjelder transporten er vi oppmerksomme på dette. Fylkesskogmestrene vil få midler til disposisjon for å organisere en skikkelig transport. Husene våre skal være ferdig i oktober. Jeg synes tallet på kojer er for lite. Vi undersøkte om vi kunne få et større antall, men kapasiteten ved ferdighusfabrikkene er ikke større. Men jeg tror vi må gå videre

og få løst husspørsmålet i et raskere tempo i skogen. Hvis det er riktig at forbundet vet om herredsskogmestre som saboterer så la oss få vite det, hjelp oss med det. Hva vil regjeringen gjøre hvis skogeierne saboterer for alvor? De store skogeierne er villig til å hogge. De vil gå i gang. Men de 100 000 små skogeiere er vanskelige, de som bruker sønnens arbeidskraft, gårdsguttens arbeidskraft etc. Der møter vi vansker. Vi kan ekspropriere skog, hest, før til hesten, men det å ekspropriere bondens arbeidskraft, sønnens arbeidskraft, gårdsguttens arbeidskraft, det er ikke lett. Der kommer vi inn på selve sosialiseringproblemet kjerner i dag. Hvis vi kjører på brutalt så vil det si en nedsatt arbeidseffektivitet som kan bli skjebnesvanger for oss. Jeg tror vi skal kunne greie å få skogeierne med på den basis, de priser som er fastsatt. Jeg tror neppe vi vil få noen større kamp der. Vi kan si: La oss ta en kamp, la oss få storparten av skogeierne inn under samfunnsmessig kontroll, men i den situasjon vi nå står oppe i, hvor det er så maktpåliggende å greie offensiven, så står vi foran et valg: skal vi gå inn for prinsipielle løsninger som kunne være ønskelige, eller skal vi gå inn for linjer som gir oss et økonomisk grunnlag for landets frihet? Jeg tror vi må søke å komme fram til en fredelig ordning med skogeierne. Men å framtvinge en konflikt med skogeierne er farlig. Til slutt vil jeg bare ha nevnt forsikringen. En offentlig oppnevnt kommisjon er i arbeid og skal komme med forslag når det gjelder forsikringsselskapene. Den har fått en arbeidsplan. Dens innstilling skal være ferdig i så god tid at spørsmålet om forsikringsvesenet vil ligge klart til neste stortingsvalg. Når det gjelder bryggeriene så er saken tatt opp i rusdrikk-kommisjonen. Det er ikke satt opp noen tidstabell for saken, men foruten våre folk som sitter i rusdrikk-kommisjonen har vi avholdsfolkene som driver denne sak meget energisk.

Dirigenten foreslo Wiks forslag oversendt sekretariatet til videre drøftelse og bearbeidelse av Samarbeidskomitéen.

Votering: Dirigentens forslag ble enstemmig vedtatt.

Punkt 7 b: Lov om lønnskontroll.

I denne sak forelå for representantene mangfoldiggjort: *Møtebok fra Arbeidstvistikommitéen:*

I møte den 29. juli 1947 avsluttet Arbeidstvistikommitéen sin behandling av forslaget om midlertidig lov om lønnskontroll.

Nordahl og Sjaastad ønsket å uttale at de ville referere innstillingen i L.O.s representantskapsmøte den 24. neste måned. For Landsorganisasjonens stilling ville representantskapets syn være avgjørende.

Frydenberg gjorde merksam på at proposisjonen i emnet eller planen skal stilles fram i statsråd 8. august.

Paal Berg.

*H. Ad. Gløersen. Alf Frydenberg.
Konrad Nordahl. Gustav Sjaastad.*

Til Det Kongelige Sosialdepartement,
Oslo.

Lønnsk kontroll.

Sosialdepartementet har i skriv av 9. juli 1947 bedt Arbeidstvistikomiteén komme med et grunnlagt framlegg til lov til gjennomføring av en lønnsstoppordning under omsyn til det som Det økonomiske samordningsråd har uttalt i vedtak av 5. juli 1947.

Samordningsrådet uttaler i det nevnte vedtak, post 2:

«Det gjennomføres midlertidig lønnsstopp for resten av det innenværende år. Det treffes effektive tiltak for å motvirke at det betales åpenbart uforholdsmessige lønninger, og for å hindre at det i tariffperioden skjer forhøyelser eller forskyvninger i lønningene og akkordprisene bortsett fra vanlig regulering i henhold til minstelønnsbestemmelsene og regulering av akkordsatsene i forbindelse med innsparing av arbeidskraft og akkordfastsettelse bygget på arbeids- og tidsstudier. (Det dyrtidstillegg som i henhold til Lønnsnemndas kjennelse av 7. juni 1946, skal gjøres gjeldende fra 1. september 1947, og nødvendige justeringer av tariff som er under forhandling, berøres ikke av foranstående.)

Arbeidstvistikomiteén har drøftet saken i flere møter, og er blitt stående ved det framlegg til midlertidig lov om lønnsk kontroll som følger vedlagt.

Framlegget følger de retningslinjer som Samordningsrådet har trukket opp i den nevnte uttalelse. Rådet peker på at det må treffes forholdsregler i to retninger på det lønnsmessige område. For det første må det gjennomføres midlertidig lønnsstopp for resten av inneværende år ved at det treffes effektive

tiltak for å hindre at det skjer forhøyelser eller forskyvninger i lønningene og akkordsatsene, og for det andre må det gripes inn overfor og rettes på utglidninger som allerede har funnet sted, hvor det nå betales åpenbart uforholdsmessige lønninger.

Rådet forutsetter at det må gjøres visse unntak fra den midlertidige lønnsstopp, og nevner:

1. Det dyrtidstillegg som skal gjøres gjeldende fra 1. september 1947.
2. Nødvendige justeringer av tariff som er under forhandling.
3. Vanlig regulering i henhold til minstelønnsbestemmelsene.
4. Regulering av akkordsatsene i forbindelse med innsparing av arbeidskraft, og akkordfastsettelse bygd på arbeids- og tidsstudier.

Komiteén vil først nevne at siden frigjøringen har vi hatt bestemmelser om kontroll med endringer av lønninger som ikke er tariffestet. Men det er grunn til å tro at det i atskillig utstrekning er gjennomført lønnsendringer i strid med bestemmelsene, noe som bl. a. skyldes at det ikke har vært straffbart å bryte dem.

Nå gjelder følgende om lønnsk kontroll:

1. § 4 i midlertidig lov av 30 juni 1947 om tillegg til lov om arbeidstvister av 5. mai 1927, hvorefter Kongen ved særlige forskrifter kan gi påbud om offentlig kontroll med lønns- og arbeidsvilkår som er avtalt siden 8. mai 1945. Unntatt fra regulering ved slike forskrifter er bare tariffavtaler hvor enten Norsk Arbeidsgiverforening, Arbeidernes faglige Landsorganisasjon eller et forbund som står i A.F.L. er part. Denne lov har satt straff for å overtre bestemmelsene.
- Kongen har den 30. juni 1947 gitt forskrifter hvorefter godkjenning av meglingsmyndighetene trengs for enhver lønnsauke etter 8. mai 1945 av lønner over kr. 10 000.00. Videre kreves Riksmeglingsmannens godkjenning av alle tariffavtaler hvor ikke Norsk Arbeidsgiverforening, Arbeidernes faglige Landsorganisasjon eller et forbund som står i A.F.L. er part. Den midlertidige lov gjelder til utgangen av 1947.
2. Midlertidig lov av 11. juli 1947 om arbeidskraft til bygge- og anleggsarbeid, § 3, som bestemmer at det i samband med

tillatelse til å utføre bygge- og anleggsarbeid bør settes som vilkår at arbeidet blir utført på lønns- og arbeidsvilkår som er fastsatt i tariffavtale mellom Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon eller dens underorganisasjoner, eller ved avgjørd av Lønnsnemnda, eller som er godkjent av Riksmeglingsmannen.

Komiteen har funnet at hvor de nevnte bestemmelser gir adgang til en tilfredsstillende kontroll og regulering av lønningene, trengs det ikke nye lovregler. Men de lønnsbestemmelser vi har gir ikke heimel for en så omfattende lønnsstopp som Samordningsrådet har anbefalt, og heller ikke for å motvirke åpenbart urimelige lønninger på alle felter hvor de nå forekommer. Komiteen mener derfor at Samordningsrådets tilråding ikke kan gjennomføres uten at det gis en ny midlertidig lov om lønnskontroll.

Komiteen foreslår at det gjennomføres en midlertidig lønnsstopp ved et forbud mot lønnsauke så lenge loven gjelder, og at en særskilt nevner de unnatak som bør gjøres fra forbudet. Den har dernest foreslått bestemmelser som gir meglingsmyndighetene adgang til å sette ned lønninger som er åpenbart urimelige, og har gitt nærmere regler om kontroll gjennom meglingsmyndighetene og prispolitiet.

Framlegget er bygd på Samordningsrådets uttalelse om at den påtenkte lønnsstopp er ment å skulle gjelde midlertidig — for resten av 1947. De lovregler komiteen gjør framlegg om er derfor tenkt som en kortvarig kriseordning. Skulle det bli påkrevd å forlenge loven utover 1947, har komiteen gått ut fra at loven blir gjennomgått på nytt.

En lønnsstopp-ordning lar seg mest effektivt gjennomføre ved å nekte lønnsauke i enhver form. Selv for det korte tidsrom det her er tale om, har Samordningsrådet ikke funnet det tilrådelig å gjennomføre ordningen så strengt, og komiteen har i sitt framlegg åpnet adgang til de unnatak som Samordningsrådet har pekt på.

Det har vært nøye drøftet innen komiteen om at det ikke er nødvendig å innskrenke adgangen til å gi personlige tillegg i minstelønnsfagene, mere enn Samordningsrådet har forutsatt. En kan ikke se bort fra at lovens effektivitet vil kunne bli sveket om det er adgang til å gi personlige tillegg her. Forholdene varierer i de forskjellige yrker og bedrifter, og det vil lett kunne oppstå tvil om et personlig tillegg er gitt innenfor lovens ramme.

Når komiteen likevel er blitt stående ved et framlegg i samsvar med Samordningsrådets uttalelse, er det fordi en absolutt stopp i adgangen til å gi personlige tillegg innenfor de tariffmessig forutsatte grenser og i samsvar med gjeldende praksis, vil kunne bli oppfattet som et inngrep i arbeidernes eller funksjonærenes rettigheter etter gjeldende tariffavtaler.

Komiteen er enig med Samordningsrådet i at det bør være adgang til å justere tariffer som er under forhandling etter lovlig oppsigelse. Komiteen har her gått noe videre enn Samordningsrådet. Etter komiteens forslag vil det være adgang til å opprette nye og foreta revisjon av eldre tariffavtaler, men de skal legges fram for Riksmeglingsmannen til godkjenning for at han skal kunne føre kontroll med at de nye lønns- og arbeidsvilkår ikke er i strid med den midlertidige lovs regler om lønnsauke.

Et spørsmål som har vært drøftet inngående i komiteen er om det bør åpnes adgang for det offentlige til å påby reduksjon av lønninger som er fastsatt i individuelle avtaler eller tariffavtaler som er eldre enn loven. Det er klart at det ikke vil være adgang til å gjøre dette med tilbakevirkende kraft for tiden før loven trådte i kraft. Etter at loven trer i kraft er det derimot ingen rettslig hindring for å gi et lovbud som åpner adgang til å reduserer lønninger som måtte være høye. En slik adgang har Riksmeglingsmannen allerede etter forskriftene av 30. juni 1947, både når det gjelder individuelle lønninger på over kr. 10 000.00 og når det gjelder tariffavtaler hvor hverken Norsk Arbeidsgiverforening, Arbeidernes faglige Landsorganisasjon eller et av dette forbund er part i avtalen. Etter de regler som komiteen foreslår i denne paragraf vil Riksmeglingsmannen kunne ta opp til behandling hvilke som helst individuelle lønner eller lønnstillegg.

Å ta opp til revisjon tariffavtaler som arbeidernes organisasjoner har med Norsk Arbeidsgiverforening eller en av de andre store arbeidsgiverorganisasjoner, bør det ikke kunne bli tale om. Men det er ikke utelukket at det utover landet kan være gjort andre tariffavtaler med lønnsvilkår som ligger så langt over et rimelig og normalt lønnsnivå at det offentlige ikke kan la dem passere under en alminnelig lønnsstopp og mens det foregår nedskjæring av alle urimelige priser. Komiteen er derfor blitt stående ved at loven ikke bør avskjære det offentlige adgang til å kreve en revisjon av slike åpenbart urimelige

lønnsvilkår. Kautelet mot at en slik adgang blir brukt i utide vil ligge i et bud i loven om at reduksjon ikke må finne sted uten at hovedorganisasjonene først har hatt høve til å uttale seg. Det er klart at det må foreligge overmåte tungt veiende grunner før den offentlige myndighet som har avgjørelsen kan gå til en slik reduksjon, dersom hovedorganisasjonene er i mot den.

Til de enkelte paragrafer i framlegget vil komitéen nevne:

Til § 1.

Komitéen fastslår at lønningene til de statstjenestemenn som går inn under lov av 6. juli 1933 om forhandlingsrett, skal unntas fra loven. Lønsvilkårene for disse blir avgjort av Stortinget, som derved har hånd over lønnsreguleringen på dette område. Ellers bør etter komitéens mening loven omfatte lønninger innen all virksomhet i stat, fylkeskommuner og kommuner, offentlige og halvoffentlige institusjoner og privat virksomhet, i den utstrekning den ikke er under offentlig kontroll og regulering gjennom prislovens forskrifter.

Til § 2.

Punkt a. Med lønnsauke tenker en på enhver endring til fordel for lønsmottakeren av de lønns- og arbeidsvilkår som gjelder når loven trer i kraft. En lønnsauke kan gis som direkte tillegg i en eller annen form, men den kan også gis ved endring av arbeidsvilkårene ellers, for eksempel ved å sette ned arbeidstiden uten å redusere lønningene tilsvarende, ved å utvide ferie og fritiden eller ved å foreta endringer av andre vesentlige vilkår.

Punkt b. tar sikte på å hindre lønnsauke når det tilsettes folk i en ledig stilling. Det skal ikke være adgang til å tilsette folk på bedre vilkår enn de som kan kreves etter den tariffavtale eller det regulativ som gjelder for virksomheten. Har vedkommende bedrift ikke tariffavtale eller regulativ som gjelder for stillingen, vil det være lovlig adgang til å bruke lønns- og arbeidsvilkår i samsvar med en på stedet gjeldende tariffavtale mellom Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon for vedkommende yrke.

Finnes det ikke en slik tariffavtale om lønns- og arbeids-

vilkår for vedkommende stilling, kan ingen tilsettes på bedre vilkår enn de som før gjaldt for stillingen. Foreligger særlige forhold, åpner § 3 adgang til å gjøre unnatak med Riksmeglingsmannens godkjenning.

Punkt c. tar sikte på å hindre at en arbeidsgiver prøver å kapre arbeidere som er ansatt hos en annen ved å by høyere lønn enn den de har for det samme arbeid. Bestemmelsen hindrer selvsagt ikke at de lønns- og arbeidsvilkår som gjelder for stillingen etter tariffavtale eller regulativ, blir lagt til grunn.

Punkt d. og e. For arbeid i akkord har det i enkelte yrker vært betalt uforholdsmessig høye lønninger som har virket til å presse prisene oppover. Ved bedrifter som har fast akkordtariff vil det bli ulovlig lønnsauke å betale utover de der fastsatte priser. Har bedriften ikke fast akkordtariff og akkorden derfor må fastsettes ved særskilt avtale, må arbeidet ikke settes bort for et vederlag som en bør forstå vil gi høyere akkordoverskott enn den en fast akkordtariff på stedet for medlemmer av Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon gir for tilsvarende arbeid.

Er det ingen fast akkordtariff for vedkommende arbeid, må partene ikke avtale akkorder som de bør forstå vil gi et uforholdsmessig akkordoverskott, omsyn tatt til arbeidets art og den større arbeidsprestasjon en må regne med ved akkordarbeid.

Samordningsrådet har som før nevnt pekt på at det må være adgang til å regulere akkordsatser i forbindelse med innsparring av arbeidskraft, og til å fastsette akkorder bygd på arbeids- og tidsstudier. Komitéen er enig i at det må være adgang til slike endringer, selv om den enkelte arbeider derved kan oppnå høyere fortjeneste enn den han har hatt før. Når det gjelder innsparring av arbeidskraft, omlegging av arbeid eller innføring av bedre metoder, er en endring av satsene i den faste akkordtariff ikke noen lønnsauke, men det fastsettes da et vederlag for det endrede arbeid. Den nye avtale må være i samsvar med reglene foran. Ved revisjon av gjeldende akkordsatser etter arbeids- og tidsstudier, vil den enkelte arbeider kunne oppnå høyere fortjeneste enn den han har hatt før. En slik høyere fortjeneste kan være en lønnsauke i lovens mening, men den kan og være en følge av høyere arbeidsytelse og større produksjon, og det er i samfunnets interesse at denne utvikling ikke hemmes og at fastsettelse av akkorder, bygd på arbeids-

og tidsstudier kan gjennomføres. Men det bør føres kontroll med at de nye satser er bygd på forsvarlige arbeids- og tidsstudier, og fastsettes de i akkordtariffer, bør de, for å unngå omgøelser av loven, legges fram for Riksmeglingsmannen til godkjenning, jfr. § 4, b.

Komitéen legger særlig vekt på at det ved fastsetting av akkorder ikke må foregå utglidninger av det lønnsnivå som gjelder i vedkommende yrke, og den forutsetter derfor at Kongen ved særlige forskrifter etter § 7 i framlegget gir nærmere regler om spesifikasjon av akkorder o. s. fr.

Til § 3.

Denne paragraf nevner alle de unnatak som kan gjøres fra forbudet mot lønnsauke. Komitéen foreslår at reguleringer og dyrtidstillegg som er i samsvar med gjeldende tariffavtale eller lønnsregulativ for vedkommende bedrift eller yrke, kan gis til de lønsmottakere som etter tariffavtalen eller lønnsregulativet har rett til det.

Om punkt c. og d. viser komitéen til de alminnelige merknader.

Utenom de unnatak som er nevnt i punkt a.—d. vil det være tilfelle hvor forholdene ligger slik an at en lønnsauke vil være forsvarlig. Meglingsmyndighetene bør derfor etter søknad og individuell behandling kunne godkjenne lønnsauke når forholdene er slik at lovens regler ellers vil virke urimelige. Punkt e. gir adgang til slike unntak og vil kunne anvendes både ved tariff-festede forhold og ellers, og både når det gjelder akkordsatser og lønns- og arbeidsvilkårene ellers.

Samordningsrådets forslag om at det skal være adgang til justering av tariffavtaler vil bli imøtekommet ved denne bestemmelse.

Det er komitéens mening at når det opprettes tariffavtale for arbeidstakere som ikke tidligere har vært organisert, og lønns- og arbeidsvilkårene er i samsvar med hovedorganisasjonens tariffavtale for samme sted eller nærmest sammenlignbare sted, vil denne alltid måtte godkjennes.

Når komitéen her og i andre paragrafer bruker uttrykket «tariffavtale» er det ment å skulle omfatte også kjennelser av Lønnsnemnda.

Til § 4.

Denne paragraf regner opp tilfelle hvor det trengs godkjenning fra Riksmeglingsmannen. Paragrafen nevner ikke alle de tilfelle hvor endringer av gjeldende avtaler om lønns- og arbeidsvilkår trenger godkjenning.

For forhold som ikke er tariff-festet gjelder reglene av 30. juni 1947 og de forskrifter Kongen gir med heimel i denne lov. Lønnsauke, lønn for nye stillinger i gammel virksomhet og lønner i nystartet virksomhet kan etter disse regler i sin helhet bli undergitt godkjenning av meglingsmyndighetene når det ikke foreligger tariffavtale for bedriften. De er som nevnt for tiden allerede delvis undergitt slik godkjenning. Komitéen vil rå til at godkjenningstvangen utvides når det gjelder lønninger i nye bedrifter eller nye stillinger i gamle.

Punkt a. Komitéen fastslår at det ikke skal være adgang til å betale eller ta imot høyere lønn enn den som er fastsatt i tariffen, når det ikke er heimel for det i § 3. Arbeidere kan i lengre tid ha hatt forskjellige personlige særfordeler utenom det som uttrykkelig er nevnt i tariffen, for eksempel fritt eller billig hus, varme eller lys, adgang til å kjøpe bedriftens varer til redusert pris, fri trygdekasse o. l. Har en slik særfordel bevislig vært praktisert tidligere, vil denne kunne fortsette uten at godkjenning trengs. Men det vil ikke være lovlig å innføre nye særfordeler uten at de er godkjent på forhånd.

Punkt b. For å hindre at lovens regler blir omgått, bevisst eller av uvitenhet, fastslår komitéen at alle tariffavtaler som blir opprettet mens loven gjelder skal forelegges Riksmeglingsmannen til kontroll. Finner Riksmeglingsmannen ikke å kunne godkjenne de avtalte vilkår, vil de gamle vilkår fortsette å gjelde med mindre partene vedtar de endringer som Riksmeglingsmannen finner å kunne godkjenne. Partene kan selvfølgelig ikke omgå påbudet under dette punkt ved at en nemnd, et tariffråd og lignende gjør en endring i tariffavtalen.

Punkt c. Tantieme, gratiale og lignende er vanligvis fastsatt til en viss prosent av bedriftens produksjon, omsetning eller fortjeneste og vil automatisk stige ved større omsetning. Komitéen har her foreslått en regel i samsvar med den som gjelder etter § 4 i Prisdirektoratets kunngjøring nr. 980 av 1. april 1947 om utbyttebegrensning i aksjeselskaper og begrensning av godtgjørelse til tillitsmenn i aksjeselskaper, samvirkelag og andre uansvarlige selskaper.

Til § 5.

Om denne paragraf viser komitéen til sine alminnelige merknader.

Til § 6.

Lovens effektivitet vil avhenge av den kontroll som vil bli ført. Det bør høre under Prispolitiet å føre denne kontroll på lignende måte som når det gjelder håndhevelsen av prisforskriftene.

Til § 7.

Det vil være nødvendig å gi supplerende regler om hvordan kontrollorganene skal gjennomføre loven, slik at en til enhver tid kan hindre ulovlig lønnsauke. De nærmere regler om dette er av så stor betydning at de bør gis av Kongen.

Til § 8.

Skal meglingsmyndighetene kunne gjennomføre loven må en ha bestemmelser om opplysningsplikt.

Til § 9.

For en effektiv gjennomføring av loven må også forsøk straffes.

Oslo, den 29. juli 1947.

Paal Berg.

Alf Frydenberg. H. Ad. Gløersen.

Konrad Nordahl. Gustav Sjaastad. H. J. Darre Hirsch.

Utkast til Midlertidig lov om lønnsk kontroll.

§ 1.

Denne lov gjelder for all privat og offentlig virksomhet med unntak av statstjeneste som går inn under lov av 6. juli 1933 om forhandlingsrett for statstjenestemenn.

§ 2.

Så lenge denne lov gjelder, må ingen lønnsauke finne sted uten å ha heimel i § 3.

Lønnsauke er:

- a) Å gi lønnstillegg av enhver art, således også dyrtidstillegg, gratialer, gaver, naturalytelser og andre former for bedring av lønns- og arbeidsvilkår,
- b) å tilsette noen i ledig stilling på bedre vilkår enn fastsatt i gjeldende tariffavtale eller regulativ, eller om tariffavtale eller regulativ ikke finnes, på bedre vilkår enn fastsatt i en på stedet gjeldende tariffavtale mellom Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, eller, om heller ikke tariffavtale av sist nevnte art finnes, på bedre vilkår enn de som før gjaldt for stillingen,
- c) å gi en som går over fra en stilling til en annen stilling av samme art innen samme yrke og sone, bedre vilkår enn i hans tidligere stilling, med mindre det ved tariffavtale eller regulativ er fastsatt en høyere lønnsats for stillingen ved den nye bedrift,
- d) å sette bort i akkord, når prisene ikke er tariffestet, et arbeid med et forutsatt akkordoverskott som ligger høyere enn det som de faste akkordtariffer på stedet for medlemmer av Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon gir for tilsvarende arbeid, eller, om en ikke har slik fast akkordtariff på stedet, å gjøre akkordavtale som vil gi et urimelig høyt akkordoverskott,
- e) å garantere at et akkordarbeid skal gi en minstefortjenste pr. time som ligger over gjeldende timelønn, uten at dette har heimel i tariffavtale,
- f) å gi produksjonspremie uten som vederlag for tilsvarende produksjonsauke.

§ 3.

Budet i § 2 er ikke til hinder for

- a) at det blir gjennomført indeksreguleringer som kan kreves i medhold av tariffavtale eller regulativ,
- b) at det blir gitt dyrtidstillegg som kan kreves i medhold av tariffavtale eller regulativ,
- c) at det blir gitt alders, ansiennitets, eller opprykkingstillegg som kan kreves i medhold av tariffavtale eller regulativ, og er fastsatt med bestemte beløp etter visse tidsrom,

- d) at en bedrift med tariffestede minstelønnssatser kan gi den enkelte arbeider personlige tillegg etter dugleik og tjenestetid i bedriften når tillegget er i samsvar med fast og påviselig praksis, og lønnsnivået ved bedriften derved blir auka,
- e) at det blir gitt lønnsauke som er godkjent av Riksmeglingsmannen.

§ 4.

Ingen må uten godkjenning av Riksmeglingsmannen

- a) gi eller ta imot høyere lønn enn den som følger av gjeldende tariffavtale eller regulativ,
- b) gjennomføre nye eller andre eldre tariffavtaler eller regulativ,
- c) betale tantieme, gratiale o. l. med større beløp enn gjennomsnittet for årene 1938 og 1939.

§ 5.

Lønninger som Riksmeglingsmannen mener er åpenbart urimelige, kan han sette ned etter å ha hørt Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

§ 6.

Prispolitiet skal føre kontroll med at forbudet mot lønnsauke blir overholdt.

Lovregler om håndhevelse av prisbestemmelsene gjelder på tilsvarende måte.

§ 7.

Kongen kan gi nærmere forskrifter til gjennomføring av denne lov.

Gjøremål som Riksmeglingsmannen har etter denne lov, kan med samtykke av Departementet overføres til kretsmeglingsmennene eller særskilt oppnevnte meglingsmenn.

§ 8.

Enhver har plikt til å gi de opplysninger meglingsmyndighetene krever for å gjennomføre loven og de forskrifter som blir gitt med heimel i § 7.

Likningsmyndighetenes taushetsplikt fritar ikke for å gi opplysninger etter første ledd.

§ 9.

Arbeidsgiver, arbeidsgivers representant eller lønsmottaker som bryter de bud som er gitt i eller med heimel i denne lov, straffes med bøter eller fengsel i opp til tre måneder, eller med begge disse straffer.

Forsøk straffes som gjort gjerning.

§ 10.

Denne lov tar til å gjelde straks. Den gjelder til utgangen av 1947.

Oslo, den 29. juli 1947.

Paal Berg,
formann i komitéen.

Videre forelå fra Det Økonomiske Samordningsråd:

Det økonomiske samordningsråd.

Det økonomiske samordningsråd har etter anmodning av statsministeren drøftet prissituasjonen. I rådets møte lørdag 5. juli 1947 vedtok et flertall, bestående av formannen direktør Klaus Sunnanå, direktør Eilif Bang, banksjef O. Evensen, direktør Christian Erlandsen, direktør Sverre Iversen, småbruker Andreas Moan (stedfortreder for småbruker Oscar Lindberget), sekretær Johan Seland (stedfortreder for skipsreder Klaus Wiese Hansen), husmor Marie Skau, direktør Arne Skaug, forretningsfører Edv. Stenklev, sekretær Peder Søyland, direktør Wilhelm Thagård, forretningsfører Karsten Torkildsen, blikkenslagermester Ludv. Vinje (stedfortreder for direktør Einar Høstmark) og sekretær Elias Volan, følgende:

Uttalelse.

Det økonomiske samordningsråd viser til sine tidligere uttalelser — senest av 2. oktober 1946 — om stabiliseringspolitikens betydning for den økonomiske utvikling i vårt land etter frigjøringen.

Rådet finner grunn til igjen å framheve — hva en også pekte på i uttalelsen av 2. oktober 1946 — at utviklingen i det siste året har gjort det betydelig vanskeligere å hindre en stig-

ning i levekostnadene og en forhøyelse av det nåværende kostnadsnivå i sin helhet.

Etter rådets oppfatning er det imidlertid ikke kommet til nye momenter som berettiger til en endret vurdering av betydningen av å søke levekostnadene og kostnadsnivået fastholdt på det nåværende nivå, dersom dette på noen måte er praktisk mulig. Situasjonen er tvert imot blitt den at det i dag må anses enda mer nødvendig enn tidligere å holde fast ved stabiliseringslinjen med alle midler. En må i denne forbindelse legge vekt på at prisfallet og konjunkturukslaget ute i verden er rykket nærmere. Det vil under disse omstendigheter være meget uheldig å oppgi prisstabiliseringen og tillate priser og lønninger å stige. Som et ytterligere moment for nødvendigheten av nå å vise omhu for å holde stabile priser, vil rådet peke på at når omsetningsskatten er redusert med 4 pst., er noe av den reserve bortfalt som man hadde å gripe til om man i en bestemt situasjon kunne ha behov for å gjennomføre en prissenkning.

Rådet ønsker å understreke så sterkt det kan at foruten den betydning stabiliseringen av kostnadene har hatt og har for å sikre en tilfredsstillende fordelingspolitikk, bevarelse av ordnede forhold i arbeidslivet og dermed en stadig bedring av produksjonsresultatene, har denne stabilisering også en avgjørende betydning for landets framtidige internasjonale konkurranseevne. Ved landets tilslutning til avtalen om Det Internasjonale Pengefond er vår valuta bundet og kan ikke vesentlig endres uten at det først har funnet sted en sterk forverring i vår økonomiske stilling. Under disse forhold kan en ytterligere stigning i pris- og kostnadsnivået føre til at landet på et senere tidspunkt blir tvunget inn på en deflasjonspolitik med en hardhendt nedpressing av priser og lønninger. Rådet vil også peke på at det må anses heldig med sikte på framtiden at landet er i stand til å møte en nedgangskonjunktur med et forholdsvis lavt kostnadsnivå sammenliknet med andre land. På den måten vil en lettere være i stand til å unngå en deflasjonsperiode eller i hvert fall å redusere de uheldige virkninger her hjemme av prisfall og depresjon ute.

Erfaringene fra tidligere deflasjonsperioder tilsier etter rådets oppfatning at en for enhver pris må søke å unngå en slik utvikling, som ventelig vil skape en krise i næringslivet med sterk reduksjon av produksjonen, underskudd og konkur-

ser for bedriftene, omfattende arbeidsløshet og senket levestandard for hele folket.

Det er bare mulig å hindre dette hvis de forhold som truer med å undergrave det nåværende kostnadsnivå blir rettet på i den utstrekning det dreier seg om forhold som vi selv er herre over.

Etter rådets oppfatning er det nødvendig ikke bare å hindre fortsatt oppgang i det nåværende prisnivå, men all kraft må settes inn på å få gjennomført senkning i dette, slik at levekostnadene kommer fast og sikkert under den grense som betinger lønnsregulering. Med henblikk på dette må alle gjeldende priser og avanser opptas til inngående undersøkelse, og reduksjoner må gjennomføres der det er grunnlag for det. Rådet vil anbefale at det straks innledes samarbeid mellom prismyndighetene og næringsorganisasjonene til løsning av dette spørsmål.

Det er videre rådets oppfatning at det foregår omgørelser av gjeldende tariffavtaler på en slik måte at den faktiske lønnsutvikling for vår økonomiske politikk som er fastlagt og har vunnet tilslutning så vel fra nærings- og arbeidslivets organisasjoner som fra regjering og storting. Disse utglidninger er det påkrevd å gripe inn overfor og få rettet på.

I denne sammenheng vil rådet under henvisning til tidligere uttalelser også peke på nødvendigheten av at det hverken fra statens, kommunenes eller de privates side må settes i verk investeringstiltak som ikke er av den mest tungtveiende betydning for samfunnet.

De store grupper av folket som lojalt har anerkjent stabiliseringspolitikkenes nødvendige konsekvenser for lønninger og priser, har et ufravikelig krav på at det samme skal gjelde for alle deler av det økonomiske liv og for alle deler av folket.

Rådet ser det slik at den produksjons- og fordelingspolitikk som er det praktiske resultat av den alminnelige økonomiske politikk, utgjør en helhet som henger uløselig sammen.

Rådet vil peke på den store fare som ligger i ytterligere øking i pengeinntekter for større eller mindre grupper av befolkningen. En mener at en fortsatt generell bedring av realinntektene bare kan finne sted som resultat av økt produksjon, og at den under den nåværende prissituasjon må søkes gjennomført ved prissenkninger. Med den nåværende arbeidskraft-

situasjon er det av særlig betydning å få gjennomført en bedre utnytting av de foreliggende produksjonsmuligheter og de økonomiske resurser ved mindre skoft og øking av arbeids-effektiviteten.

Rådet er oppmerksom på at mange av de tiltak som må anses nødvendige, må prøves nøye og krever noen tid før de kan settes ut i livet. For at det ikke i løpet av denne tiden skal foregå en ytterligere heving av kostnadsnivået, vil rådet anbefale at Regjeringen setter i verk følgende tiltak:

1. Det inledes straks samarbeid mellom prismyndighetene og bransje- og næringsorganisasjonene med sikte på å senke prisnivået ved gjennomføring av pris- og avansereduksjoner i den utstrekning dette lar seg gjøre. Forhøyelser av de priser som gjelder i dag, må ikke godkjennes uten at det er tvingende nødvendig for å opprettholde næringsvirksomheten i vedkommende bransje og bare for så vidt forhøyselsene kan oppveies av prisnedslag på andre områder, slik at de ikke fører til oppgang i prisnivået.
2. Det gjennomføres midlertidig lønnsstopp for resten av inneværende år. Det treffes effektive tiltak for å motvirke at det betales åpenbart uforholdsmessige lønninger, og for å hindre at det i tariffperioden skjer forhøyelser eller forskyvninger i lønningene og akkordsatsene bortsett fra vanlig regulering i henhold til minstelønnsbestemmelsene og regulering av akkordsatser i forbindelse med innsparring av arbeidskraft og akkordfastsettelse bygget på arbeids- og tidsstudier. (Det dyrtilllegg som i henhold til Lønnsnemndas kjennelse av 7. juni 1946, skal gjøres gjeldende fra 1. september 1947, og nødvendige justeringer av tariffen som er under forhandling, berøres ikke av foranstående.)
3. Kontrollen med etterleving av prisbestemmelsene må gjøres effektiv ved at prispolitiet utbygges og ved sakkyn-dig gjennomgåelse av priser og kalkulasjon.
4. Omsetningsavgiften reduseres til 6.25 pst. også jordbruksvarer, og detaljprisene nedsettes tilsvarende.

Rådet er kjent med at spørsmålet om regulering av prisene på jordbruksvarer for tiden er gjenstand for forhandlinger mellom myndighetene og jordbrukets organisasjoner.

Denne sak er ikke blitt forelagt rådet som derfor ikke finner å kunne uttale seg om spørsmålet. En vil dog påpeke at det er en forutsetning for at de ovenfor foreslåtte bestrevelser for å holde prisstabiliseringen, skal kunne bli effektive, at detaljprisene for jordbruksvarer ikke forhøyes i forhold til det nivå som framkommer når omsetningsavgiften reduseres til 6.25 pst. som foreslått i punkt 4 ovenfor. Hvis en finner det nødvendig å forhøye produsentprisene på visse jordbruksprodukter, må det derfor finnes dekning for dette på en slik måte at detaljprisene på jordbruksvarer ikke forhøyes utover det tidligere nevnte nivå, f. eks. med øking av subsidiene.

Rådet tilføyer at ovennevnte tiltak bør ses i sammenheng med andre tiltak til styrkelse av landets økonomiske stilling, men har ikke på det nåværende tidspunkt villet omtale disse spørsmål.

Direktør Erling Steen, som ikke deltok i møtet, har senere gitt sin tilslutning til flertallets uttalelse.

Et mindretall i rådet, bestående av stortingsmann Arne Rostad og direktør Guttorm Sollid, kan ikke gi sin tilslutning til konklusjonens punkt 4. Likedan som det i punkt 2 er tatt forbehold om tillegg i de industrielle arbeidslønninger pr. 1. september d. å., må en også ta konsekvensen av Lønnsnemndas kjennelse vedrørende fastsettelsen av arbeidslønnen i jordbruket. Herom føres der i disse dager avsluttende forhandlinger mellom Regjeringen og jordbrukets organisasjoner. Inn-til disse forhandlinger er brakt til avslutning, bør spørsmålet om forandring av omsetningsavgiften for jordbruksvarer stå åpen, slik som av Stortinget nylig besluttet.

Etter mindretallets oppfatning bør den nedgang i indekstallet for leveomkostningene som stabiliseringslinjen forutsetter søkes oppnådd ved at Staten gir tilskudd til nedsettelse av prisen på visse andre varer.

Mindretallet vil gjerne ha uttalt at stabiliseringslinjen ikke vil holde hvis der ikke treffes effektive tiltak for å avhjelpe de tilstander som i dag gjør seg gjeldende innen vårt lands jord- og skogbruk, og som nødvendigvis vil føre til alvorlige konsekvenser for vår matforsyning og tømmeravvirkning.

Oslo, den 5. juli 1947.»

Fra sekretariatet forelå følgende:

«Den økonomiske stilling i landet vårt er preget av 5 års krig og en systematisk utplyndring under den tyske okkupasjon. Det samme er tilfelle med alle andre land som har vært i krig, eller okkupert av Tyskland. Når levestandarden i Norge er steget raskere enn noe annet tidligere tyskokkupert land, henger det sammen med de felles anstrengelser fra statsmyndighetenes og fagorganisasjonens side for å holde stabiliseringslinjen og øke produksjonen. Dette arbeid har vært møtt med forståelse og tilslutning også i andre lag av folket.

Etter de opplysninger som foreligger, er den stabiliseringspolitikk som har vært grunnlaget for hele gjenreisings- og nyreisingsarbeidet kommet i faresonen. Forholdene i mange andre land viser hva dette vil kunne medføre av ulykker for lønsmottakerne. Den internasjonale utvikling viser også at et lands selvstendighet og handlefrihet er truet hvis en ikke er i stand til å mestre de økonomiske vanskene.

Det er dette som er bakgrunnen for Regjeringens stortingsmelding av 15. august d. å. om tiltak til styrkelse av landets økonomi, deriblant forslag til lov om midlertidig lønnsk kontroll.

I samsvar med det standpunkt fagorganisasjonen har inn tatt, såvel under krigen som etter frigjøringen, ga fagkongressen i mai 1946 enstemmig sin tilslutning til det syn at fagorganisasjonen skal yte sin medvirkning til at stabiliseringslinjen kan opprettholdes.

Under henvisning hertil godkjenner representantskapet det standpunkt fagorganisasjonens medlemmer i Det Økonomiske Samordningsråd sluttet seg til gjennom uttalen av 5. juli 1947.

Videre tar representantskapet til etterretning Regjeringens proposisjon til lov om midlertidig lønnsk kontroll, idet en viser til de modifikasjoner som er kommet til uttrykk i lovutkastets § 3 om unntak fra lovens alminnelige forbud mot lønnsauke.

Representantskapet vil streke under at denne lov må ses som et ledd i de samlede bestrevelser for å styrke landets økonomi, hindre inflasjon og opprettholde landets fulle frihet, uavhengig av noen enkel stormakt eller maktgruppe.

Når det gjelder det foreliggende lovutkastets § 5, finner representantskapet det ikke tilfredsstillende at adgangen til å sette ned lønninger som menes å være *åpenbart urimelig*, skal tillegges riksmeklingsmannen alene. Representantskapet må anmode om at den myndighet som foreslås gitt riksmeklingsmannen etter forslaget til § 5, blir tillagt en nemnd på 3 medlemmer, hvor riksmeklingsmannen er selvskrevet medlem.

For øvrig vil representantskapet sterkt streke under at fagorganisasjonens stilling til spørsmålet om midlertidig lønnsk kontroll er betinget av at ikke bare oppgangen i det nåværende prisnivå stanser, men at alle krefter blir satt inn på å gjennomføre en effektiv *senkning* av levekostnadene. Det må gjøres klart for alle at det i dag ikke dreier seg om en isolert lønnsk kontroll, men en inntektskontroll i videste forstand som gjelder alle grupper. Det må sørges for at ingen grupper eller lag av folket får høve til å unndra seg de forpliktelser og ofre som ved loven om midlertidig lønnsk kontroll pålegges lønsmottakerne. Representantskapet må kreve at det umiddelbart treffes alle nødvendige tiltak for, over alt hvor det er berettiget, å gjennomføre en reduksjon av avansesatsene, så vel når det gjelder produksjons- som omsetningsleddene. Priskontrollen må skjerpes og utbygges med representanter for fagorganisasjonen i alle organer. Prisovertridere må behandles og straffes som vanlige kriminelle forbrytere og for kortere eller lengre tid fratras retten til å drive sin virksomhet.

Videre vil representantskapet peke på at de utglidninger som har forekommet i det tariffmessige lønnsnivå, for en overveiende del skyldes illojale arbeidsgivere som gjennom en urimelig høy avanse skaffer seg muligheter til å betale irregulære priser på arbeidskraft. Representantskapet må kreve at i den utstrekning det er mulig må alt regningsarbeid særlig i bygge- og anleggsvirksomhet, opphøre. Spesielt venter en at stat og kommuner her går i spissen ved sine virksomheter. Det må overalt, hvor det på noen måte er mulig, gjennomføres faste akkordsatser ved arbeidets utføring, og de regulære akkordsatser må legges til grunn for entreprenørens eller andre arbeidsgivers tilbud, som alltid må bygge på godkjente enhetspriser. Det må ikke settes i gang flere arbeidstiltak enn det kan skaffes materialer og arbeidskraft til, som er tilstrekkelig til at vedkommende arbeid kan gjøres ferdig fortløpende.

Det er forståelig at samfunnet etter krigen og okkupasjo-

nen har måttet gjennomføre en beskatning som virker særlig trykkende for de fastlønte arbeidere og funksjonærer. De fagorganiserte lønsmottakere vil på ingen måte unnså seg for å betale skatt etter sine inntekter, men representantskapet må kreve at det i staten som i kommunene gjennomføres en effektiv kontroll med skatteliggingen og en hensynsløs kamp mot skattesnyteriet blant de grupper av folket som ikke kan lignede etter lønnsoppgaver.

Skatt av årets inntekt må gjennomføres uoppholdelig.

Endelig vil representantskapet presisere at hele grunnlaget for fagorganisasjonens stilling til stabiliseringslinjen vil falle vekk hvis statsmyndighetene skulle bøye seg for den aktivistiske fløy i Bondelaget og Norsk Skogeierforbunds priskrav. Fagorganisasjonen hilser med tilfredshet Regjeringens bestrebelser for å skape bedre lønnsomhet og best mulige kår for bønder, småbrukere, landarbeidere og skogsarbeidere. Representantskapet vil oppfordre Regjeringen og Stortinget til å treffe alle nødvendige tiltak for å møte de aksjoner som er bebudet fra bondeaktivistisk hold. I tilfelle slike aksjoner blir satt i verk, bør det umiddelbart innføres leveringsplikt for visse jordbruksprodukter og tømmer, og forberedes overføring til samfunnseie av *saboterende skogeieres eiendommer*.

De fagorganiserte arbeidere og funksjonærer er fortsatt villige til å yte sin aktive medvirken ved gjenreisningen og trygging av landets økonomiske uavhengighet, og å ta sin del av de offer dette måtte kreve. Representantskapet vil oppfordre alle gode og byggende krefter i vårt samfunn til å slutte opp om dette arbeid. Det er vår forutsetning at de ansvarlige statsmyndigheter med fast hånd vil dra omsorg for at ingen enkeltpersoner, virksomheter, grupper eller lag av folket får høve til å unndra seg sine forpliktelser, eller berike seg ved å utnytte de vansker som landet og folkets store flertall har å kjempe med.»

Konrad Nordahl: Spørsmålet om å finne fram til visse forholdsregler overfor situasjoner som kan oppstå i vårt samfunn ble reist av statsministeren i et møte i sekretariatet den 28. juni 1947. Det var den første instans hvor statsministeren reiste saka om en styrkelse av landets økonomi. Statsminister Gerhardsen ga her en redegjørelse for situasjonen i landet og la videre opp noen av de oppgaver som straks måtte

tas opp. Herunder nevnte han nedskjæring av fettrasjonene, sjokolade, bensinforbruket, papir, spesielt til aviser og ukemagasiner. Videre nevnte han at ytterligere lønnsstigning måtte stanses, at arbeidseffektiviteten måtte opp, og noe av det viktigste: økt tilgang for avvirke i skogen. I sekretariatets protokoll heter det:

«Statsministeren var til stede og ga en redegjørelse for situasjonen og for tiltak som må settes i verk for å styrke landets økonomi. Disse tiltak ble oppsummert i følgende punkter:

1. Nedskjæring av visse rasjoner for å kunne øke eksporten.
 - a) Fettrasjonen settes ned med 10 gr. i sommerhalvåret og 5 gr. i vinterhalvåret.
 - b) Sjokoladerasjonen reduseres.
 - c) Bensinforbruket settes ned gjennom en skjerpet kontroll med forbruket.
 - d) Papirforbruket settes ned — spesielt når det gjelder aviser og ukemagasiner o. l.
2. Det settes i gang en alminnelig eksportoffensiv.
3. En reduksjon av skipsbyggingsprogrammet undersøkes.
4. Mulighetene for en generell prisnedsettelse på f. eks. 50 pst. undersøkes. (En slik prisreduksjon kan ikke gjennomføres helt generelt, f. eks. ikke for jordbruksvarer. Reduksjonen bør kunne fordeles på de forskjellige ledd, som produksjonen, engrosomsetningen og detaljomsetningen.)
- 5) Ytterligere stigning i lønningene stoppes. Det sørges for at gjeldende tariffen blir overholdt.
6. Arbeidseffektiviteten økes. Alle akkordsatser undersøkes på teknisk basis. Feriebestemmelsene overholdes.
7. Det treffes tiltak for å skaffe økt tilgang på arbeidskraft til skogbruket, jordbruket, eksportindustrien og hjemmeindustrien som kan erstatte import. Det treffes effektive tiltak mot mindre nyttig og mindre påkrevd bruk av arbeidskraft.
8. Det gjennomføres tiltak for å spare på papir i den offentlige administrasjon.
9. Det settes i gang innsamling av brukt papir og annet nyttig skrap.»

Det var hovedinnholdet av den redegjørelse statsministeren ga. Før saken ble sendt Samordningsrådet ville han orien-

tere seg om fagorganisasjonens stilling. Formannen tok følgende forbehold:

«Nordahl takket statsministeren for redegjørelsen, og før han ga ordet fritt oppsummerte han de forbehold en måtte ta med omsyn til punkt 5: *Stopping av lønnsstigningen*. Han gjorde her merksam på at indeksreguleringer selvsagt måtte foretas i samsvar med tariffenes indeksreguleringsbestemmelser, i fall en ikke maktet å få prisnivået så vidt ned at indekstallet kom betydelig under den røde strek (reguleringstallet).

Likeså at 5-øres-tillegget pr. 1. september selvsagt måtte tre i kraft.

Videre nevnte han det forbehold en måtte ta for minstelønnsfagene, særlig med omsyn til den nødvendige stigning for nyutlærte arbeidere og unge hjelpearbeidere i samsvar med de tariffmessige forutsetninger.»

Videre heter det: «Saka ble grundig diskutert. Det ble herunder sterkt holdt fram følgende:

For så vidt angår fettrasjoneringen bør slik rasjonering innføres for restauranter.

Tildeling av sjokolade bare til barn under 16 år.

En sterk begrensning av bensinforbruket til privat forbruk, og sterkest mulig begrensning av det innenlandske papirforbruket.

Sekretariatet ga enstemmig våre representanter i Samordningsrådet fullmakt til å gå inn for den ovenfor skisserte plan med de forbehold som oppsummert av formannen.

Videre forutsetter sekretariatet at en da etterpå kan gi en grundig utredning av hele saken for representantskapet.»

Det er denne behandling og standpunkttagen som så gjorde at saken kom til Samordningsrådet. Her tok så våre representanter opp vårt standpunkt. Vi har utlagt til representantene den uttalelse Det økonomiske Samordningsråd vedtok om prissituasjonen. Spørsmålet om lønnsk kontroll som Samordningsrådet også var inne på i sin uttalelse ble sendt en komité hvor L.O. og N.A.F. hadde hver 2 representanter og 2 fra staten. Dette finnes også i representantenes mapper. Forutsetningen for tariffrevisjonene i 1946 var at vi skulle søke så langt det var mulig innenfor stabiliseringslinjen å høyne lønningene. Men vi var også enige om at vi ikke skulle heve lønnsnivået slik at det gikk utover den stabiliseringslinje som regjeringen mener skal holdes og som fag-

organisasjonen har erklært seg enig i. Det var på grunnlag av dette at vi fikk de 15 øres tillegg fordelt over 3 repriser, hver gang med 5 øre, for derved ikke å forstyrre stabiliseringslinjen. Nå vet vi imidlertid at lønnsnivået totalt sett er økt atskillig mer enn det vi regnet med da vi gikk til tariffrevisjonene i 1946. Det som blir proklamert i avisene om lønnsstopp er uriktig. Det som foreligger er en lov om *lønnsk kontroll*. Går en nærmere inn på de forskjellige paragrafer, vil en også se at det ikke er lønnsstopp. Det kunne ha vært spørsmål å gå dit, men det er ikke slik det foreligger her. Hvis prisene stiger skal indeksreguleringen gjelde. Det står fremdeles ved makt. I paragraf 2 vil en se bestemmelsene om at ingen lønnsauke må finne sted uten å ha heimel i paragraf 3. I paragraf 3 inneholdes unntakene. Budet i paragraf 2 er dog ikke til hinder for gjennomføringen av indeksreguleringer som kan kreves i medhold av tariffavtale eller regulativ, at det blir gitt dyrtidstillegg som kan kreves i medhold av tariffavtale eller regulativ, at det blir gitt alders-, ansiennitets- eller opprykningstillegg som kan kreves i medhold av tariffavtale eller regulativ, og er fastsatt med bestemte beløp etter visse tidsrom. Videre at en bedrift med tariffestede minstelønnsatser kan gi den enkelte arbeider personlige tillegg etter dugleik og tjenestetid i bedriften når tillegget er i samsvar med fast og påviselig praksis, og lønnsnivået ved bedriften ikke derved blir auka, og endelig at det blir gitt lønnsauke som er godkjent av Riksmeklingsmannen. Vi har mottatt et skriv fra formannen i Jern- og Metallarbeiderforbundet, som representerer et minstelønnsfag. Det er slik å forstå at hvis en ved en jern- og metallbedrift har minstelønn for fagarbeidere og en har bestemmelse om at de etter noen tid skal gå opp i lønn, så er det anledning til det. Platearbeiderne ved Akers mek. Verksted f. eks. ligger på toppen med kr. 1.53 foruten dyrtidstillegget. Her er det mulig for platearbeiderne å heve de som ligger under kr. 1.53 opp til dette. Men de som ligger på kr. 1.53 kan ikke heves videre. Etter en viss tid vil fagarbeiderne komme på samme nivå. Det samme gjelder f. eks. for typografene. Så har vi paragraf 5 hvor det heter at Riksmeklingsmannen hvis han finner lønninger åpenbart urimelige kan nedsette disse etter å ha hørt N.A.F. og A.F.L. Jeg vil referere fra premissene: «Et spørsmål som har vært drøftet inngående i komitéen er om det bør åpnes

adgang for det offentlige til å påby reduksjon av lønninger som er fastsatt i individuelle avtaler eller tariffavtaler som er eldre enn loven. Det er klart at det ikke vil være adgang til å gjøre dette med tilbakevirkende kraft for tia før loven trådte i kraft. Etter at loven trer i kraft er det derimot ingen rettslig hindring for å gi et lovbud som åpner adgang til å redusere lønninger som måtte være for høye. En slik adgang har Riksmeklingsmannen allerede etter forskriftene av 30. juni 1947, både når det gjelder individuelle lønninger på over kr. 10 000.— og når det gjelder tariffavtaler hvor hverken Norsk Arbeidsgiverforening, Arbeidernes faglige Landsorganisasjon eller et av dettes forbund er part i avtalen. Etter de regler som komitéen foreslår i denne paragraf vil Riksmeklingsmannen kunne ta opp til behandling hvilken som helst individuelle lønner eller lønnstillegg. Å ta opp til revisjon tariffavtaler som arbeidernes organisasjoner har med Norsk Arbeidsgiverforening eller en av de andre store arbeidsgiverorganisasjoner, bør det ikke kunne bli tale om. Men det er ikke utelukket at det utover landet kan være gjort andre tariffavtaler med lønnsvilkår som ligger så langt over et rimelig og normalt lønnsnivå at det offentlige ikke kan la dem passere under en alminnelig lønnsstopp og mens det foregår nedskjæring av alle urimelige priser. Komitéen er derfor blitt stående ved at loven ikke bør avskjære det offentlige adgang til å kreve en revisjon av slike åpenbart urimelige lønnsvilkår. Kautelet mot at en slik adgang blir brukt i utide vil ligge i et bud i loven om at reduksjon ikke må finne sted uten at hovedorganisasjonene først har hatt høve til å uttale seg. Det er klart at det må foreligge overmåte tungtveiende grunner før den offentlige myndighet som har avgjørelsen kan gå til en slik reduksjon, dersom hovedorganisasjonene er imot den.»

Etter lovens alminnelige prinsipper så må riksmeklingsmannen godkjenne at en får den lønn som vanligvis betales. Vi foreslår imidlertid et kollegium på 3 mann til å avgjøre disse ting og ikke bare at det skal avgjøres av riksmeklingsmannen. Vi har hatt visse utslag i bygningsindustrien, anleggene og i bilindustrien. Det er nødvendig å få bestemmelser her. En skal også være oppmerksom på at meget arbeid går på regning og ikke på anbud. Ved at en legger på prisene og ukontrollert gir høyere lønninger, så tjener også arbeidsgiverne atskillig mer. Vi må vekk fra det forhold at det er tredje mann som må

betale for arbeidsgivernes manipulasjoner. Vi hadde således en stor bedrift her i byen hvor det foregikk slike manipulasjoner og hvor arbeidsgiveren og tillitsmennene sto sammen, slik at myndighetene ikke kom under vær med det som foregikk. Nå vil jeg til slutt si at det er vedtatt en rekke resolusjoner mot denne lov. Men det er ikke så mange resolusjoner, slik som en ofte tidligere har sett. Flere av disse resolusjoner er like og avviker ikke stort fra hverandre. Men det er fullstendig forvrengt når «Friheten» uttaler at det skal innføres fengselsstraff. Hvor uforstandig en kan være belyses f. eks. av en resolusjon vi fikk fra en gruppe innenfor et forbund hvor det het at «sekretariatet var et haleheng til regjeringen». Vi er ellers vant til å høre at regjeringen er haleheng til sekretariatet eller som det heter i borgeravisene at det er Folkets Hus som bestemmer. Regjeringen er utgått av arbeiderklassen og vi har gått inn for den stabiliseringslinjen som ble fastsatt i 1945, da vi igjen overtok landet. Tror noen virkelig at arbeidernes levestandard hadde ligget høyere om en hadde ladt de krefter som er til stede i samfunnet være utemmet? Jeg skulle ønske at representantskapets medlemmer hadde reist litt rundt i landene og sett hvordan forholdene er i disse land. Vi ser nå hvordan levestandarden i Danmark senkes. Den stabiliseringslinje som har vært fulgt i vårt land har vært til gagn for arbeiderklassen og for det norske folk. Totalt sett er stillingen i vårt land god sammenliknet med andre land. En annen meget viktig ting er at vi så langt som mulig gjør oss uavhengig av utlandet, slik at ikke noe annet land kan stille oss betingelser. Vi ser England hvor minearbeiderne med en kommunistisk generalsekretær i spissen gikk inn for å opphøre med 5-dagers uken. Vi vil ikke ha forholdene slik som i andre land. Ut fra dette går sekretariatet inn for en midlertidig lov om lønnskontroll. De tariffater som løper ut har vi full rett til å si opp. Vi vil i den anledning innkalle representantskapet i siste uke i november for å avgjøre om vi skal anbefale å gå inn for prolongasjon eller om vi skal gå til oppsigelse av tariffavtalene. Representantskapet skal få bestemme det, eller rettere sagt de forskjellige forbund. Sekretariatet behandlet saken i forrige uke og besluttet å gi sin tilslutning til våre representanters opptreden i Samordningsrådet og likeledes i arbeidstvistkomitéen. Innstillingen er enstemmig.

Møtet hevet.

Ettermiddagsmøtet tirsdag den 26. august.

Dirigent: Torbjørn Henriksen.

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Fortsatt behandling av loven om lønnsk kontroll.

Emil Torkildsen: Når jeg tar ordet er det fordi jeg i sekretariatet har tatt et forbehold om at jeg ikke kan være med på alle de bestemmelser denne lov inneholder. Jeg skal villig innrømme at når regjeringen og sekretariatet fremmer denne sak, så forstår jeg så utmerket vel motivene herfor og at det er nødvendig at noe gjøres. Men jeg synes loven i enkelte punkter går for langt når det gjelder organisasjonens tarifforhold. Jeg er enig i at det er riktig å holde stabiliseringslinjen. En lønnsstopp i 3 måneder kan ikke endre så meget. Hvis det bare er meningen at den skal gjelde 3 måneder så er det heller ikke nødvendig med alle disse bestemmelser. Jeg er noe skeptisk. Vi så hvordan det gikk med brennevinprisene. De skulle også bare gjelde i 3 måneder, nå har det gått 2 år. Nordahl talte om «den røde strek». Det er ingen tilfredsstillelse å komme over den, for da vil det følges av prisoppgang. Men poengtallet ligger slik an at vi har hatt 6 øre for lite. «Den røde strek» skulle ha stått på 155.8 og ikke 160. Det er derfor ikke noe merkelig i at arbeiderne er noe irritert. Jeg vil også gjøre oppmerksom på det fundamentale inngrep i tarifforholdene. For minstelønnsfag som de grafiske fag, hvor en ikke har akkordarbeid, kan en vanskelig være med på denne ordning. Vi etablerer på denne måte lønnsstopp for alle som er på arbeidsplassen. Vi har så alle dem som ikke er registrert og som vi ikke kan føre lønnsk kontroll med, som jurister, leger og alle slags agenter. Her burde det ha vært satt noe effektivt inn og ikke mot de som ligger lavest. En virkelig effektiv kontroll med alle priser vil være det aller beste. Da kan en ikke drive svartebørs. Var det tatt med i samme forbindelse, så hadde ikke denne sak virket så utfordrende. Jeg kan ikke være med på denne lov, hvis vi ikke får tilsagn om at den bare skal vare 3 måneder. Jeg har intet forslag, men jeg vil ikke unnlate å gjøre oppmerksom på at dette kan virke utfordrende. Vi kan i de grafiske fag dokumentere at vi ikke har

fått kompensasjon på langt nær, om vi vel har fått det for de lavest lønnede.

Emil Nyhus: Vi har behandlet lovforslaget i vårt forbundsstyre og det var alminnelig uvilje mot det, ikke minst fordi en ikke får en virkelig prisstopp. Vi er ikke overbevist om at det arbeid som der drives virkelig vil lykkes. Vi er derfor betenkt når det gjelder å anbefale denne lov. Det ville ha vært av stor betydning om regjeringen først og fremst hadde fått tak i alle dem som ikke står så lavt som arbeiderne. De hadde vært lettest å ta. Vi har for vårt vedkommende vanskeligheter med å få medlemmene opp fra minstelønningene. Det må ofte aksjoner til. Videre er det forholdet med læregutter innen vår bransje. De læregutter en har fått tak i, har en måttet betale som hjelpearbeidere. Det kan etter dette forhindres. Støperiene avfolkes for nærværende, både når det gjelder fag- og hjelpearbeidere. En har det samme forhold i Sverige og Danmark. Det krav arbeiderne har stilt om arbeidstidsforkortelse må gjennomføres, så snart som mulig. Vi er nødt til å advare mot en slik lov. Når en først har fått en slik lov, så har det også vist seg at det er vanskelig å få loven vekk igjen.

Malvin Knutsen: En bestemmelse om lønnsstopp må følges av en prisstopp. Nordahl sa tidligere her i dag at han hadde fått lite resolusjoner i denne sak. Det var fremme også hos oss, som sikkert mange andre steder, å sende inn resolusjoner, men vi fikk det forhindret, Nordahl. Folk klager over skattene, som er blitt altfor høye. Jeg er imidlertid ikke mot lønnsstopp i forbindelse med prisstopp. Vi må allerede fra starten av forsikre oss for hva prisene skal være og hva arbeiderne skal ha. Skal en ha lønnsstopp, så må det være til fordel for arbeiderne. I vår formålsparagraf står det at vi ved gjensidig solidarisk samvirke skal vareta arbeiderklassens faglige, sosiale og økonomiske interesser ved å støtte opp om forbundenes forsvar for å beholde de oppnådde fordeler og rettigheter, og å medvirke til å bedre lønns- og arbeidsvilkårene. Men vi ser hvordan det er i bondeyrket, som krever subsidier. Det skal også betales. Noe lignende har en i fiskeyrket. Jeg vil foreslå:

Prinsipielt: «Representantskapet har behandlet spørsmålet om lønnsstopp. En slik lov vil gripe så avgjørende inn i fagbevegelsens tradisjoner og demokratiske rettigheter her i landet, at den krever den bredest mulige behandling i fagforeningene, samorganisasjonene og forbundene. Bare etter en

slik behandlingsmåte kan avgjørelsen ansees for å være et fullgyldig uttrykk for de fagorganiserte arbeideres oppfatning.»

Subsidiært: «Representantskapet vil fraråde lønnsstopp. En lønnsstopp betinger en effektiv senkning av prisnivået og før konkrete resultater av regjeringens politikk på dette område foreligger, vil en lønnsstopp bety et direkte angrep på arbeidernes reallønninger til fordel for kapitalinteressene. En slik politikk er uforenlig med fagbevegelsens oppgave, som er å heve arbeidernes reallønninger.»

Jeg vil også si med Torkildsen: Skal denne lov bare gjelde 3 måneder? Jeg tror det ikke.

Bendik Øyan: Det er på det rene at arbeiderne i alminnelighet ikke er interessert i et kappløp mellom priser og lønninger. En er også klar over visse disposisjoner nødvendigvis må til. Det foreligger nå forslag til lønnsk kontroll, men først burde det har foreligget en prisstopp- og samfunnsk kontroll. Priskontrollen har vært elendig. Det spiller inn så mange forhold her. Det er en kjensgjerning at det er sterk forbitrelse over skatten. Ikke over skatten i sin alminnelighet, for en vet at det trenges penger for å gjenreise samfunnet men fordi en lang rekke mennesker slipper unna kontroll. Derfor er det også klart at arbeiderne i sin alminnelighet reagerer mot lønnsk kontroll. Men under visse forutsetninger er de dog likevel rede til å ta også dette tak. Da må også de andre være med og ta sin del. Sekretariatet har tatt med visse av disse forutsetninger. Men er en klar over om vi virkelig er herre over å få gjennomført denne kontroll til 100 pst.? Når det gjelder lovens § 3, som forbyr lønnsøkning, så fastslo kongressen i 1946: «Fagkongressen tiltrer de minimumskrav sjøfolkene har stilt i «The International Seafarers Charter» og Norsk Sjømannsforbunds arbeidsprogram «Trygge kår for sjømannen». De fagorganiserte arbeidere i Norge understreker at sjøfolkene lønns- og arbeidsvilkår skal bringes på høyde med industriarbeidernes og at 8 timers dagen gjennomføres i alle skip. Fagkongressen slår fast at samfunnet må innfri æresgjelden til sjøfolkene og vil med hele sin tyngde medvirke til at så skjer.» Sett i samband hermed må jeg fremme et forslag, sålydende:

«I forbindelse med stillingtagen til utkastet til midlertidig lov om lønnsk kontroll, (lønnsstopp og prisregulering) vil representantskapet uttale: For så vidt det gjelder sjøfolkene hyrer, er representantskapet enig i at der i samsvar med fag-

kongressens vedtak i dette spørsmål i 1946, blir gitt anledning for Norsk Sjømannsforbund ved kommende tariffrevisjoner for kyst- og lokalfarten og for utenriksfarten i 1948 til å regulere disse oppover, selv om loven om lønnsk kontroll fremdeles er gjeldende på dette tidspunkt.»

Vi regner med at de motiver som lå til grunn for fagkongressens vedtak, fremdeles foreligger, og at vi ikke stanses av denne lov.

Andreas Torp: Vi har behandlet saken også i vårt forbundsstyre og heller ikke vi har kunnet anbefale at loven blir satt i kraft. En mente at først måtte en få en prisstopp og så en lønnsstopp. Jeg er merksam på at de motiver som sekretariatet legger til grunn for vedtagelsen av denne lov er så sterke at det ikke er godt å opponere mot det. Men vi må iallfall få en virkelig prisstopp. De nedslag som pressen fra tid til annen nå har meddelt om at enkelte grupper frivillig har senket sin fortjeneste er bare skuebrød. Som f. eks. når det gjaldt skotøyet. Det var bare på noen få sorter skotøy en gikk ned i fortjeneste og en opphørte med å produsere mer av dette skotøy. Da blir det bare skuebrød. Vi må få en sikker og effektiv priskontroll. Jeg tror alle er enige om å holde stabiliseringslinjen, men da er det ikke nok med bare å kontrollere en part, nemlig arbeiderne. Det er sagt at loven skal motvirke en utglidning i tariff-forholdet. Nordahl nevnte at en hadde en slik utglidning innen minstelønnsfagene. Det skulle være interessant å komme nærmere inn på det, men tiden tillater det ikke. Tross den sterke innstilling er det vanskelig for meg å være med på den, når den skal gripe slik ensidig inn i arbeidernes forhold. Jeg vil dog antyde at sekretariatet bør flytte første del på side 1 i sin innstilling ned til slutt, slik at forutsetningene kommer først.

Olav Sletten: Jeg er oppmerksom på vanskelighetene, og meget av dette er nok nødvendig. Men for oss i Statens veivesen vil loven virke hard. Vi hadde tenkt at vi ved tariff-forhandlingene skulle oppnå å komme opp som de andre arbeidere. Vi har nå kr. 1.26 + dyrtidstillegg for veiarbeidere og kr. 1.46 + dyrtidstillegg for maskinførere. Vi må ha garantier for at våre lønninger kan forhøyes, slik at vi ikke blir stående stille. Jeg vil bare høre om det etter dette går an for arbeiderne å fremme lønnskrav.

Karsten Torkildsen: Jeg tror man skal slå fast at det

var en riktig linje regjeringen valgte i 1945 når den gikk inn for å stabilisere de daværende priser, eventuelt med subsidier, og at man også forsøkte å holde lønnsnivået innenfor en viss ramme. Jeg mener det også er riktig å minne om, at i oktober 1945 forelå enstemmig innstilling fra en nedsatt valutakommisjon på 15 mann om å senke vår krone som er bundet til pundet fra norske kr. 20.00 til norske kr. 24.00 pr pund, dvs. en senkning på 20 pst. Dette ville uvilkårlig ha bevirket prisstigning og kunne medført sprengning av stabiliseringslinjen, men var det fagorganisasjonens representanter i Samordningsrådet som bestemt advarte mot dette. Det ble stort flertall i rådet for å fraråde senkning av kronen og ble også dette regjeringens innstilling. Det ble nevnt av formannen forholdene ute i landene i Europa sammenlignet med vårt, og jeg kan understreke dette ved i år å ha vært i Østerrike, Tsjekkoslovakia og Finnland, og jeg kan ikke gi tydeligere uttrykk for min oppfatning, som jeg også har gitt skriftlig, «at jeg er gla at jeg bor i Norge». Når vi i Samordningsrådet i midten av juni måned i år fikk statistikken over landets økonomiske stilling i dag, synes jeg det var riktig at man fikk vite hvor landet lå, og ikke få vite dette på et altfor sent tidspunkt. Jeg synes det må være bakgrunnen for vår behandling, at hvis man skal holde stabiliseringslinjen, må prisene ikke stige. Hvis lønningene stiger, sprenges også stabiliseringslinjen. Hvem skal vi så høre på når det gjelder disse viktige spørsmål? Prisdirektør Thagaard som hevder ovenstående standpunkt eller «Friheten»s økonomiske medarbeider, som mener at lønnstillegg kan gis uten at stabiliseringslinjen sprenges. Jeg for min del må i dette tilfelle bygge mer på hva prisdirektør Thagaard sier.

Det kan jo ikke nektes at det har vært visse utglidninger når det gjelder de fortjenester de enkelte arbeidere har hatt, eller når f. eks. murerne ved Årdal Verk, som tjente 18 000 kr. pr. år, gjorde krav på å få en forhøyelse til kr. 24 000.00 pr. år, — hvis ikke så sluttet de. Disse opplysninger er fra bedriftens direktør. Når det gjelder jordbrukets krav om økede priser så ble dette behandlet på samme måte. Vi kunne ikke tilrå dette, da konsekvensen ville bli en sprengning av stabiliseringslinjen. Jeg mener det er riktig å slå fast, at vil man holde nåværende prisnivå så må man også gå inn for at lønningene holdes innenfor rammen av stabiliseringslinjen. Det ene er

helt avhengig av det annet. Når det gjelder det innlegg som Emil Torkildsen kom med, så er jeg enig med ham i at det ikke er en heldig form at indeksen ligger helt opp under den røde strek, men det er selvfølgelig meget vanskelig å holde indeksen akkurat på streken 155.8. Den linje som det nå er slått inn på — at der skal demmes opp for ytterligere lønnstillegg, samtidig som man skal gå inn med all kraft for å få prisene nedover, helst under 155.8 — må være den eneste riktige. Når det gjelder Bendik Øyan, så synes jeg han var pessimistisk som ikke hadde noen tro på at man kunne gjennomføre de vedtak som Samordningsrådet har trukket opp. — Jeg vil si at hvis man ikke har tro på det en går inn for, er det selvsagt meget vanskelig, men som medlem av Samordningsrådet under disse sakers behandling, er jeg gått inn for å effektivisere de vedtak som er gjort, og jeg ser heller ikke bort fra at arbeidsgiverne i dag gjerne blir medvirkende til å sprengte stabiliseringslinjen, ikke direkte men indirekte. Det er ingen tvil om at de har interesse av å skape økonomisk kaos, men det kan jo ikke vi være interessert i. Vi er interessert i at priser og lønninger står i forhold til hverandre og at levestandarden suksessivt økes. Det hjelper lite å få mange penger i lønningsposen hvis prisene samtidig stiger ennå mer. Jeg vil til slutt anbefale sekretariatets forslag når det gjelder proposisjonen om lønnskontroll.

Emil Nyhus foreslo: Følgende ord i motiveringen til § 2 a (side 5) som lyder: «ved å sette ned arbeidstiden uten å redusere lønningene tilsvarende» — strykes.

Øistein Marthinsen: Vårt forbundsstyre har behandlet lovforslaget og har ikke funnet på noen måte å kunne anbefale det. Det sies at loven bare skal gjelde 3 måneder, men jeg kan med min beste vilje ikke forstå at det skulle være behov for en lov bare i 3 måneder. Jeg representerer også et minstelønnsfag. Vi er klar over at lønnsforholdene for enkelte er utnyttet på en utilbørlig måte. Men fordi om det er noen som gjør det, så kan en vel ikke straffe 430 000 fagorganiserte i landet av den grunn? Det hadde vært naturligere at en hadde advart disse. Jeg mener at dette lovforslag også bryter med Landsorganisasjonens lover og med formålsparagrafen i særdeleshet. Priskontrollen er mangelfull. Før den er utbygd er det utilbørlig å etablere lønnsstopp. Jeg mener at vi ikke kan vedta denne historie. Vi skulle ha et stimulerende produksjons-

system. Det må kunne finnes en annen måte å ramme disse på enn ved dette. Jeg vil foreslå:

«Representantskapet er merksam på at det finnes en del tilfelle der konkurransen om arbeidskraften og den høye avanse i bransjen har ført til en lønnsstigning ut over gjennomsnittet for de fleste fag og yrker. Dette forhold gjelder imidlertid bare for en liten del av arbeiderne, men ikke for næringslivet som helhet.

Representantskapet vil derfor fraråde vedtakelsen av en lov som den foreliggende som berører alle lønsmottakere. Vi har full tillit til at de spørsmål det her dreier seg om vil kunne løses på annen måte, uten at det gripes til vidtgående lovbestemmelser som gir meklingsinstitusjonene nesten diktatorisk fullmakt i lønsspørsmål.

Under henvisning hertil vil representantskapet anmode om at loven om midlertidig lønnskontroll blir trukket tilbake.»

Gunnar Bråthen: Det er jo slik at medisiner alltid smaker vondt, men en gang i mellom er en nødt til å ta de. Det samme kan vel også sies her. Vi må ta det som et forebyggende middel, og det er nødvendig for å stoppe storbøndene. Det går ikke an heller å trekke denne sak ut som den eneste av regjeringens tiltak. Det er et ledd i en sammenhengende plan. Hvis vi avviser dette, så står vi svakt i det overfor andre tiltak som må gjøres. Når det gjelder lovens varighet, så er det nok å si som Nordahl at hvis L.O. sier nei så blir det ingen lov og hvis representantskapet i november sier at loven ikke skal gjelde lenger, så vil den bli opphevd. Øyans forslag vil jo da kunne opptas. Vi har greid å regulere opp pengelønningene så langt det har vært mulig innenfor stabiliseringslinjen, men vi har ikke evnet å få prisene nedover. I 18 prisutvalg innenfor bygnings- og tekstilindustrien m. fl. har vi nå våre representanter og vi vil allerede mandag innkalle disse for å tilrettelegge vår stillingtagen. I et utvalg var det slik at en ikke ville motta vår representant som fullverdig representant, en mente han bare var konsultativ. En skal være oppmerksom på at vi blir ikke velsett i disse prisutvalg. Vi vil få den samme harde kamp der som vi hadde ved forhandlingsbordet under tarifforhandlingene. Vi peker ikke bare på oppgavene, men vi skal virkelig gå inn for dem. Vi har også i sekretariatets innstilling særlig pekt på og framholdt dette

med skattesnytere. Loven for likningsmyndighetene er meget bra, hvis bare de som sitter i disse utvalg forstår å benytte loven. En har bl. a. den utvei å kunne gå til skjønsmessig likning.

Ole Andersen Kiste: Vårt styre behandlet pris- og lønnsstopp. Vi ga enstemmig vår tilslutning til sekretariatets innstilling, men forlangte at når prisloven gikk igjennom så måtte det bli en effektiv kontroll. Det er en solidaritets-situasjon vi i dag er oppe i overfor kamerater i andre land. De land som har tjent på krigen regnet vi skulle hjelpe de demokratier som sto dårlig. De betingelser som imidlertid i dag stilles fra kapitalismens hovedsete er en underleggelse. Vi kan gå veien: betingelsesløs avhengighet av kapitalismen, eller vi har den diktatoriske vei eller den demokratiske og utvikle vårt samfunn litt etter litt mot sosialismen. Jeg vil håpe at de som står til venstre, men som oftest er å finne på ytterste høyre fløy, også må komme over til den linje som fører til sosialismen. Vi står i den situasjon at det grunnlag vi til å begynne med hadde at vi kunne låne penger ikke fører fram og da må vi nødvendigvis bringe produksjonen oppover. Vi lever i dag bedre enn mange andre land. Lønns- og prisstopp er en naturlig konsekvens av den politikk vi har gått inn for. Det vil være ansvarsløst ikke å ta konsekvensene av det som utviklingen tilsier oss. Jeg vil be de som er imot loven og de som står til venstre, om ut fra ansvaret innad og overfor landene utover å gå inn for denne linje.

Chr. Henriksen: En kan forstå at det er delte meninger. Det er naturlig. Det er også første gang vi står overfor et slikt problem. Det er ubehagelig å måtte ta standpunkt til dette. Men vi står i den heldige situasjon at vi har den politiske makt. Jeg sier *heldige situasjon*, for hadde vi ikke det hatt så hadde vi nok i dag stått i en ganske alvorligere stilling. Vi husker hvordan det var etter forrige verdenskrig. Det sved den gang. Representantskapet kan selvsagt forkaste loven, men vil det da også ta konsekvensen herav? Det vil sikkert bli noen ubehagelige «tømmermenn» som da vil melde seg. Vi skal være gla for at vi har vår *egen* regjering. Den har gjort atskillig allerede, men selvsagt skal vi lenger. Men da skal vi også være med på å ofre noe. La oss legge godviljen til. Jeg tror også at det vil lette regjeringens stilling til andre befolkningsgrupper når vi vedtar dette. Det er riktig at det er mange grupper

som ligger etter, men vi får der se å finne en utvei. Når det gjelder lovens varighet, så står det til næste representantskapsmøte å avgjøre det.

Elias Volan: Det er naturligvis vanskelig å behandle et slikt spørsmål som lønnskontroll i en fagorganisasjon. Vi skal huske på den ting at fagorganisasjonen er bygd opp med det formål å høyne arbeidernes levestandard og det har en lagt ut på den måte, størst mulig lønn, kortere arbeidstid, lengere ferie. Det er på de prinsipper organisasjonen er bygd opp. Ved hjelp av denne organisasjon har arbeiderklassen kjempet seg fram til den politiske makt. Vi har erobret flertallet i den lovgivende forsamling og vi har fått det utøvende organ — regjeringen —. Derved har også forholdene endret seg for våre organisasjoner. Det var ofte diskutert her i landet i sin tid om det var riktig av den politiske bevegelse i Russland å sette den faglige bevegelse ut av spillet. Fagorganisasjonen der er et hjelpeorgan for det russiske parti. Den norske fagbevegelse må innrette seg på samme måte. Det er i den situasjon vi står i dag. Omstillingen er selvsagt vanskelig. Det forstår jeg. Men vi har ikke lenger bare ansvaret for arbeidernes lønninger, men for hele folkets, for hele samfunnet. Spørsmålet er derfor *hvordan* vi løser dette spørsmål. Løser vi ikke spørsmålet til beste for folkets flertall, så beholder vi ikke lenger makten. Vi har å ta omsyn til den situasjon som foreligger. Det er ikke bare de som har sjansen til å skaffe seg rimelige lønninger, som vi har å vareta. Når vi skal ha en effektiv priskontroll så er det ikke bare et spørsmål om politi. Vi skal ha en *riktig* prisansettelse. Jeg tror det skal stå hardt for fagorganisasjonen å skaffe de kvalifiserte folk som må til i dette arbeid. Thagaard sa at en riktignok hadde hatt sakyndige folk, men de hadde være interessert i å få slike priser at de derved kunne få lønnsforhøyelser. Det viktige er å få riktige prisansettelser. Det er på grunnlag av dagens lønninger spørsmålet om hvilke priser en kan sette bestemmes. Jeg vil be gud bevare den norske arbeiderklasse for å komme i samme situasjon som den franske og finske arbeiderklasse.

Ivar Lie: Vi ser bort fra hva det virkelig gjelder i denne sak. Det står riktignok «midlertidig lov om lønnskontroll», men i § 2 heter det at «så lenge denne lov gjelder, må ingen lønnsauke finne sted». Vi har videre hørt om minstelønnsfagene. Alle er sikkert på det rene med at noe må skje, men

jeg tror at selve utgangspunktet i denne sak er feil. De tiltak som foretas til den annen side er ikke slik som en nå vil foreta det overfor arbeiderne. Vi ser hvordan grupper som skog-eierne og andre opptrer. Formålet med lønnskontrollen som betyr lønnsstopp er at en setter en stopper for lønningene, men er en sikker på at regjeringens stabiliseringslinje dermed holder? Det er ikke bare arbeiderne det er spørsmål om. Kiste talte om «venstreretning». Jeg vet virkelig ikke hva Kiste snart er. Vi lever fremdeles i et kapitalistisk samfunn, ikke et sosialistisk. En taler var inne på bilparken. 1500 biler var importert, derav 500 til drosjetrafikken. Også der er det grunn til undersøkelser. Vi bør se om det er nødvendig med så mange drosjer. Det må en ganske annen kontroll til enn den vi hittil har sett.

Arthur Ruud: Vi diskuterte ofte meget inngående under slutten av okkupasjonen om forholdene i landet når det skulle gjenreises. Sett på bakgrunn herav er det forstemmende å høre hvordan flere av representantskapets medlemmer uttaler seg. Det er vi som bestemmer utviklingen og tempoet avgjøres av det vi kan sette inn på de forskjellige områder. Det er vi som skal skjære kaken når det gjelder de forskjellige tiltak. Tariffene respekteres ved dette lovforslag. Det er andre ting en skal tillivs med dette. Når jeg har tatt ordet så er det fordi statstjenestemennene er unntatt fra loven slik som det anføres i bemerkningene. Lønnsvilkårene for disse blir avgjort av Stortinget, som derved har hånd over lønnsreguleringen på dette område. Men en må få et tilsagn om at også disse lønninger blir justert. Statens lønninger har ligget dårligere an enn i tilsvarende stillinger i kommune og private bedrifter. Statistikken viser det.

Bernh. Berntsen: Det er med atskillig forbauselse jeg har hørt enkelte tillitsmenn uttale seg her i dag. De tror fremdeles at fagorganisasjonen utelukkende har til oppgave å arbeide for høyere lønn og kortere arbeidstid. Jeg trodde virkelig at en forsto å vurdere den situasjon vi nå står oppe i. På kongressen i 1946 besluttet enstemmig å gå inn for stabiliseringslinjen. Man ga enstemmig sin tilslutning til en planmessig arbeidsreisning, og til tariffrevisjonen fortrinnsvis å heve de lavest lønnete. Det ville i høyeste grad være taktisk uklokt om representantskapet skulle motsette seg at loven om lønnskontroll skulle settes i kraft. Man må i første rekke stille

krav til seg selv, først når man det gjør kan man med full rett stille samfunnsmessige krav til øvrige grupper. Det som er det merkelige er at det er de høyest betalte som er mest i mot lønnsk kontroll, mens det store gross — av fabrikkarbeidere og andre grupper, som er lavere lønnet, ingen innvendinger gjør. Der er grupper blant de høyest lønnete som ikke bare har fått de ordinære dyrtidstillegg men som utenom disse tillegg har fått 2—3 ekstratillegg enkelte steder i landet, jeg tar f. eks. mitt eget fag — typograffaget —. Det er de sterkeste gruppene innen organisasjonen som i dag har anledning til å tiltvinge seg høyere lønninger. Disse grupper behøver ikke beklage seg over at arbeidsgiverne i en nedgangstid med manglende beskjefteigelse utnytter konjunkturen til å slå ned lønningene. Begge parter dyrker «det frie initiativ» når konjunkturen innbyr til det. Der er grupper i dag som arbeider på samme linje som arbeidsgiverne for å øke prisene, idet en høyere akkordpris gir høyere lønn til vedkommende arbeider, men høyest avanse til arbeidsgiverne. Det er disse grupper som drar avsted med den største del av kaken som skulle vært likelig fordelt på samtlige. Enkelte grupper så som formerne, arbeider under usunne forhold og mener loven hindrer en forkortelse av arbeidstiden. Men der er også andre grupper som har fått forringet sine forhold fra under krigen, men hvis man ikke i denne tid har hatt makt å få endret uheldige forhold, vil neppe den korte tid loven skal gjelde kunne endre forholdet. Det slår nemlig til begge sider i en oppgangstid, idet arbeidsgiverne vil mangle tilgang på arbeidskraft i det angjeldende yrke. Der er imidlertid et område som er sørgelig forsømt av fagbevegelsen og som det er av den største viktighet at man tar seg av. Vi har krevd at der opprettes kontrollorganer i hvert prisledd og som kan føre innseende med at avansen holdes på et rimelig nivå. I disse priskontrollorganer krever man at fagbevegelsen skal være representert. Men hva er egentlig gjort fra de enkelte forbunds side for å dyktiggjøre unge interesserte arbeidere og funksjonærer i dette arbeid? Det er av den aller største betydning at forbundenes tillitsmenn er oppmerksom på dette forsømte felt og tar opp et målbevisst arbeid for å skape en stab av interesserte sosialistisk innstilte medlemmer, som er villig til å gå inn i dette viktige arbeidsfelt. Man bør dessuten kreve at Staten og kommunene opptar spørsmålet om en utvidet yrkesundervisning hvor man bl. a. tar opp

undervisning i kalkulasjon, bedriftsledelse og bedriftsteknikk. Først når man har fått en effektiv kontroll i alle prisledd kan man målbevisst gå videre på veien mot en rettferdig økonomisk fordeling. Jeg vil henstille til representantskapet å gå sin tilslutning til at loven om lønnsk kontroll gjennomføres med de endringer som sekretariatet foreslår.

Dirigenten: Det er fremdeles 10 talere inntegnet. Vi må se å bli ferdig med denne sak i dag og nå er klokken 17.30.

P. Mentzen: Den økonomiske situasjon vi er oppe i eller de økonomiske perspektiver vi har foran oss har nødvendiggjort for regjeringen å iverksette visse tiltak, for å unngå kaos. En av disse ting er loven om lønnsk kontroll. Den må derfor sees i sammenheng med det hele og fagorganisasjonen skulle ha den største interesse av at vi ikke kom opp i det forhold at vi mister de fordeler vi har tilkjempet oss gjennom årene. Vi kan ikke ha noen interesse av å få gjentakelser fra forrige verdenskrig. Derfor må fagorganisasjonen medvirke til de rådebøter som må til for å unngå det. Jeg tror det er riktig at vi går inn for denne lov. Det er ikke noe ønskemål, men ut fra politiske og taktiske hensyn er det nødvendig og for å komme til livs de som tjener uforholdsmessig. Bakgrunnen for indekstallet på 160 er å få prisene ned. Vi må da se å finne fram til de muligheter som igjen kan bety nedskjæring i prisene. Til neste representantskapsmøte vil en ha høve til å se om disse muligheter for å få prisene ned er til stede. Jeg har vært med på å behandle denne sak og vi har uttalt og også tatt det forbehold at vi går inn for kontroll med lønningene under den forutsetning at avansen også for arbeidsgivere, entreprenører etc. blir gått etter. Som situasjonen er idag er det nødvendig med denne lov. Men jeg er også oppmerksom på at hvis representantskapet sier nei, så blir det ikke noen lov. men da blir også ansvaret hvilende på representantskapet for den utvikling som da vil finne sted. Loven er ikke noe ønskemål i seg selv, men nødvendig i den nåværende situasjon. Jeg anbefaler alle fagorganisasjonens ansvarsbevisste tillitsmenn om å stemme for loven.

Nils Hovland: Alle er klar over at stabiliseringslinjen må holdes for enhver pris. At loven er berettiget kan vel også sies. Men jeg synes loven griper for langt. Formannen sa at minstelønningene ble ikke forhindret fra å gå oppover, men der tror jeg han tar feil. Vi skal være oppmerksom på de mange små

verksteder hvor så og si alle ligger på minstelønn. En kan også kanskje få det i orden på det verksted en er, men ikke hvis han går over til et annet verksted for å komme noe høyere enn minstelønnen. Da griper loven inn. Men hvordan er det med priskontrollen. Den er langt fra effektiv. En vet f. eks. om mestergrupper som mulktter sine medlemmer, hvis de kommer med lave anbud. Det må en ganske annerledes kontroll til enn den vi hittil kjenner. Jeg vil ikke stemme mot loven, men jeg vil henstille til sekretariatet om å være oppmerksom på de som står på minstelønn.

Anton Andresen: Priskontrollen er mer viktig enn lønnskontrollen. Jeg vil i den forbindelse etterlyse det som ble lovet her for en tid siden, om at en skulle få en konsulent som arbeidet med undersøkelser på dette felt. Jeg er meget tvilrådig når det gjelder den foreliggende sak. En meget viktig ting er det å få ansatt i prisrådene virkelig dyktige folk som er inne i sakene og som kan hevde sine synspunkter. Fagorganisasjonens tillitsmenn vil lett komme i en vanskelig stilling, hvis de skal gå inn i dette arbeid.

Edv. Stenklev: Jeg var en av dem som møtte i Samordningsrådet den 5. juli. Vi hadde da allerede drøftet saken i sekretariatet og fått våre direktiver. Hva forelå den gang? Jo, stabiliseringslinjen holdt på å ødelegges. Når en skulle være konsekvent, så kunne en ikke være ensidig i den foreliggende situasjon, men gå med å se på spørsmålet om lønnskontroll. Det var også et politisk spørsmål. Derfor gikk vi med på den linje. I papirindustrien lå vi i fjor 4 pst. under gjennomsnittsførtjenesten og nå står vi enda lavere. Det avhenger av skogen, sa Brofoss. Ja, og av arbeiderne hvis de blir ved med sitt arbeid hva jeg anbefaler dem. Fagarbeiderne som ligger bedre an enn oss andre, er de som er imot her. Det er en merkelig form for solidarisk lønnspolitikk.

Strek og tidsbegrensning.

Dirigenten: Vi har fått en rekke henstillinger om strek og tidsbegrensning. Vi foreslår strek og 5 og 2 minutters tale-tid, henholdsvis for den som ikke har hatt ordet og den som har hatt det.

Votering: Dirigentens forslag ble vedtatt mot 6 stemmer.

Eugen Wiik: Det kan ikke tas sammenligning mellom Øst-

Europa og oss. Sovjet-Russland har mistet millioner av sin ungdom. Vi er ikke mot en ordning her, men vi vet at arbeiderne reagerer og spør om det bare er de som skal ofre. De vet at det er dem som lever i luksus. Arbeiderne er også oppmerksom på at vi må videre. Men når landet er gjenoppbygd? Hva da? Da blir det veiarbeid og nødsarbeid. Det er det perspektiv arbeiderne får. Da skal de på ny arbeide for de penger som de selv har innbetalt til arbeidsledighetstrygden. For å få sine penger må de arbeide nok en gang for å få dem.

Karl Hammerstedt: Det er merkelig hvordan omslaget har vært siden vi behandlet tillitsmennenes lønninger. Da var 13 000 og 12 000 kroner ikke for mye. Hva har arbeiderne? 6—7 000 kroner. Har de noe for mye? Nordahl talte om England. Det er riktig at arbeiderne har gått tilbake til 6 dagers uken, men det er deres egne gruver, det er samfunnets eieendom. Det er forskjellen. Vi er enig i at stabiliseringslinjen må holdes. Braathen talte om medisin. Ja vel, men her er jeg redd for at vi tar en feil medisin. Vi vil ha rett til å få vår del av produksjonen. Kapasiteten er øket fra førkrigstiden, men det er ikke kommet arbeiderne til gode. Vi bygger på tilliten til en regjering som er utgått av arbeiderklassen, men hvis arbeiderne ikke har tillit til at den følger dens linje så vil det kunne gi de andre makten. Jeg kan ikke stemme for forslaget.

Thorleif Andresen: Når jeg ikke personlig kan gå inn for denne lov, så er det fordi jeg på et tidlig tidspunkt var inne på dette sammen med Volan i Prisdirektoratet. Vi krevde å være med og se på entreprenørenes priser og på materialprisene. Vi har ennå ikke fått noe svar herpå. Vi har et betydelig materiale som viser hvor meget avanse entreprenørene og materialleverandørene har. Når det gjelder forholdene i Finnmark, så har vi vært villige til en ordning der, men en lar entreprenørene stå fritt. I Kristiansand har vi 2½ murer på hver entreprenør. Vi har nå tatt opp arbeidet for Boliglagene og vil på den måte søke å sjaltre disse ledd ut.

Ivar Lie: «Forsøk straffes som gjort gjerning» står det under lovens straffebestemmelser. Det er svært. Jeg og sikkert også de andre er enig om at stoppe de uforholdsmessigheter som kan forekomme. Men en behøver da ikke hele dette kompleks av den grunn.

Bj. Klafstad: Ruuds utredning av elektrikernes lønninger er rent teoretisk. Faget vårt er slik at i høyden 50 pst. av vårt

arbeid kan utføres i akkord, så også her i Oslo. I forbindelse med vårt krav om betaling 1. og 17. mai oppga arbeidsgiverne at vår gjennomsnittlige fortjeneste i akkord i 4de kvartal 1946 var 23 pst. Det har gjennom hele diskusjonen gått som en rød tråd at vi må få en virkelig priskontroll. Når en murer har tjent 20 000 kroner så har han iallfall gjort samfunnsnyttig arbeid og han får det igjen på sin skatteseddel, mens en som selger iskrem eller aviser eller annet, han blir ikke kontrollert.

Emil Torkildsen. Jeg synes ikke det er noe merkelig at fagfolkene tar til orde mot loven. Det ville Berntsen ha gjort også, hvis han hadde vært med i vår tariffkomité og sittet i min stilling.

Emil Nyhus: Årsaken til at jeg har stilt mitt forslag er at vi i fjor hadde 21 pst. som var angrepet av silikose. Disse arbeidere må ha lettelser.

Statsråd Oftedal: Silikosen. Hvordan skal vi best bekjempe den? Ved å nedsette arbeidstiden? Det vil neppe gi noen bedring. En må gå til rådbøter mot selve årsaken til silikosen. Den sak er ikke så enkel. Diskusjonen har ikke gjaldt selve loven, men mer det alminnelige omkring loven. Ferieloven ligger på bordet med 3 ukers ferie. Kan dere huske tiden etter forrige verdenskrig? Vi har nå bygd ut våre trygdeanordninger. Det er ingen regjering som har klart å legge opp et slikt program, som det som hittil er gjort. Vi har også bygd demninger omkring de ting vi har satt i scene, slik at de ikke så lett kan rives overende. Vi skal, slik som forholdene ligger an, klare et prisfall av 25 pst. på verdensmarkedet. Skal vi imidlertid klare det hele må det være et tillitsforhold til stede innenfor arbeiderbevegelsen. Det vil være en sørgelig utvikling om representantskapet stemmer dette ned. Hvis vi ikke greier dette, så blir det ganske andre alvorlige problemer vi må oppta i neste omgang. Prisindeksen, den røde streken, det har vært vanskelig å holde den. Priskontrollen har vært drøftet. Det er klart at det er huller i den. Vi er i gang med å organisere et prispoliti. Når det gjelder forbrukernes representanter i priskontrollen så har de ikke greid å gjøre seg gjeldende. Men nettopp prisansettelsene er noe av det viktigste. Det er et av de viktigste skritt at fagorganisasjonen slutter opp om dette arbeid. Varigheten av loven! Hva akter en å gjøre i neste omgang? Det vet vi ikke. Det avhenger av hva vi greier når det gjelder prisene. Hvis vi kan legge et slikt tall fram at det

ingen fare lenger er til stede, så er heller ikke loven nødvendig lenger. Når det gjelder statstjenestemennene så har vi sagt fra i proposisjonen og formuleringen at vi anser det som en selvstendig sak. I sekretariatets forslag til uttalelse kommer en inn på § 5 om at den myndighet som blir tillagt Riksmeglingsmannen, blir tillagt en nemnd på 3 medlemmer, hvor Riksmeglingsmannen er selvskrevet medlem. Etter det som er uttalt kan jeg ikke forstå at jeg ikke skulle kunne få det med. Regjeringen tar ikke denne sak opp uten mening og hensikt. Vi trenger dette ankerfeste. Hvis fagorganisasjonen gir oss det så vil regjeringen gjøre alt for å holde det som er lovet. Når vi fremmer denne sak så er det fordi det er et nødvendig ledd i hele det system som vi har tenkt oss. Vi må ha rett til å si at de år sam allerede er gått har gitt oss en god start.

Bendik Øyan frafalt.

Konrad Nordahl: Jeg vil si til Torp at vi fullt ut aksepterer hans forslag. Jeg er blitt ikke så lite skuffet over enkelte fagforeningstillitsmenn. De burde ha vært ledere i Amerika hvor en fører en slik primitiv politikk som en her gjør seg til talsmann for. Den fagforeningspolitikk de der driver er slik at en ikke ser det i samband med den politiske side. Vi har interesse av å omforandre den økonomiske makt. Vi må derfor innstille oss på å omlegge vår taktikk etter forholdene. Med hensyn til det Øyan nevnte så har Haugen omtalt den sak for meg og det vil bli full adgang til senere å drøfte den sak i sekretariatet og til avgjørelse i representantskapet i november. Det samme gjelder veiarbeiderne. Hva angår Nyhus og hans folk så vil det ikke være umulig ut fra medisinske grunner å bedre forholdene. Når det gjelder spørsmålet om prisene i sin alminnelighet og priskontroll, så må det skje i samband med lønnsk kontroll. Vi har til og med hatt deputasjoner fra arbeidergrupper som har henstilt til oss å gå inn for prisforhøyelser for at de skulle få lønnsforhøyelser. Det er ikke alltid så lett for priskontrollen å si nei. Det er en stor del bedrifter som går med fortjeneste, men andre går med underskudd. Det er således atskillige vanskeligheter. Oftedal har svart når det gjelder lovens varighet. Den sak avgjøres av L.O.s representantskap. Sier det nei, så blir det ikke mer lønnsk kontroll. Men vi skal gjøre det med ansvar. Jeg tror ingen er tilhenger av lønnsk kontroll. Men hva vil skje hvis representantskapet sier nei

i dag? Er en klar til å ta konsekvensene av det? Da får en følge det som skogeierne sa i et brev at de ville ha en fri prisdannelse. Men det vil ikke vi tjene på.

Nyhus og Øyan meddelte at de gikk med på at deres forslag ble oversendt sekretariatet.

Voteringen.

Øistein Marthinsens forslag ble forkastet mot 8 stemmer. — Malvin Knutsens prinsipale forslag ble forkastet mot 13 stemmer. — Forslagene fra Nyhus og Øyan oversendtes sekretariatet. — Ved *navneopprop* ble det stemt over sekretariatets innstilling kontra Malvin Knutsen *subsidiære* forslag. — Sekretariatets innstilling ble vedtatt med 101 mot 17 stemmer, som ble avgitt for Knutsens forslag. De 101 som stemte for sekretariatets innstilling var følgende:

Peder O. Moan, Olav Sletten, Ole Halden, Bjarne Dahlberg, Nils Hovland, H. Bjørnevik, Malfred Bergseth, Petter Aarsand, O. Olsen, Andreas Torp, Bj. Klafstad, Andreas Haugen, Emil Nyhus, N. Heggland, Paulsen, Johan Moksnes, Knut Næss, Annanias Iversen, P. Aasvestad, Nils Madsen, Johan Wivegh, Magne A. Schei, Johs. Helle Bernh. Foss, Ole Hauan, N. Trana, Erling Kiil, Axel Nilsen, E. K. Hansen, Anker Nordtvedt, Olav Varberg, Kristoffer Jakopsen, Helmer Karlsson, Karl Furuskjegg, Hans Karlsen, Sverre Eggen, Bjarne Vatne, Eivind Nilsen, M. Heggstad, Sverre Thon, Rolf Gamleng, Aron Ask, Nils Nilsen, Th. Egeland, Anskar Johansen, Sigurd Marcussen, H. H. Bakkane, Idar Nordstrand, Bendik Øyan, Idar Hamsås, Gunvald Hauge, Joachim Dahl, Axel Erichsen, Otto Gundersen, Hans Ruud, P. H. Vestad, Anton Andresen, J. Helle, Alf Andersen, Hjalmar Romslo, Agnes Simensen, Thormod Halvorsen, Harald Fondevik, G. Larsen, Einar Helmersen, Gerhard Olsen, Ludvig Hansen, Jan Johnsen, Per Monsen, Johs. E. Johansen, Gossner Nilsen, Oscar Lauritzen, Gunnar Disenåen, K. E. Gundersen, Martin Haugen, Ole Andersen Kiste, John A. Johnsen, Erling Dahlen, Sev. Kristensen, Olav Adnesen, Bernh. Berntsen, Anker Johansen, Arne Forseth, Per Johansen, Konrad Karlsen, Alf Olsen, Thoralf Albrigtsen, Konrad Nordahl, Gunnar Bråthen, I. B. Aase, Elias Volan, Chr Henriksen, Hans Hegg, Karsten Torkildsen, Tor-

bjørn Henriksen, Rasmus Rasmussen, Arthur Ruud, Ingvald Haugen, Leif S. Olsen, Edv. Stenklev, Alfred Nilsen.

De 17 representanter som stemte for Malvin Knutsens *subsidiære* forslag var følgende: Rudolf Eriksen, Lucie Andresen, Malvin Knutsen, Halfdan Wigaard, Fritz Hannestad, Einar Olsen, Alf Pettersen, Karl Hammerstedt, Thorleif Andresen, Eugen Wiik, Paulus Andersen, Ludvig Johansen, Olaf Skramstad, Hans Haraldseth, Daniel Abrahamsen, Ivar Lie, Emil Torkildsen.

Fraværende ved voteringen var: Alb. Karlsen, Eivind Engebretsen, Jon Carlsen, Walther Broe, Ottar Boberg, Lars Evensen.

Følgende erklærte at de ikke stemte: Birger Arnesen, Øistein Marthinsen.

Vedtaket om lønnskontroll i sin endelige form.

Representantskapets vedtak ble følgende vedr. loven om lønnskontroll etter at L.O.s formann hadde akseptert forslaget fra Andreas Torp:

«Den økonomiske stilling i landet vårt er preget av 5 års krig og systematisk utplyndring under den tyske okkupasjon. Det samme er tilfellet med alle andre som har vært i krig, eller okkupert av Tyskland. Når levestandarden i Norge er steget raskere enn noe annet tidligere tyskokkupert land, henger det sammen med de felles anstrengelser fra statsmyndighetenes og fagorganisasjonens side for å holde stabiliseringslinjen og øke produksjonen. Dette arbeid har vært møtt med forståelse og tilslutning også i andre lag av folket.

Etter de opplysninger som foreligger, er den stabiliseringspolitikk som har vært grunnlaget for hele gjenreisnings- og nyreisningsarbeidet kommet i faresonen. Forholdene i mange andre land viser hva dette vil kunne medføre av ulykker for lønsmottakerne. Den internasjonale utvikling viser også at et lands selvstendighet og handlefrihet er truet hvis en ikke er i stand til å mestre de økonomiske vanskene.

Det er dette som er bakgrunnen for regjeringens stortingsmelding av 15. august d. å. om tiltak til styrkelse av landets økonomi, deriblandt forslag til lov om midlertidig lønnskontroll.

I samsvar med det standpunkt fagorganisasjonen har

inntatt, så vel under krigen som etter frigjøringa, ga fagkongressen i mai 1946 enstemmig sin tilslutning til det syn at fagorganisasjonen skal yte sin medvirkning til at stabiliseringslinjen skal opprettholdes.

Representantskapet vil streke under at loven om midlertidig lønnsk kontroll må sees som et ledd i de samlede bestrebelser for å styrke landets økonomi, hindre inflasjon og opprettholde landets fulle frihet, uavhengig av noen enkel stormakt eller maktgruppe.

Når det gjelder det foreliggende lovutkastets § 5, finner representantskapet det ikke tilfredsstillende at adgangen til å sette ned lønninger som menes å være *åpenbart urimelige*, skal tillegges Riksmeglingsmannen alene. Representantskapet må anmode om at den myndighet som foreslås gitt Riksmeglingsmannen etter forslaget til § 5, blir tillagt en nemnd på 3 medlemmer, hvor Riksmeglingsmannen er selvskrevet medlem.

For øvrig vil representantskapet sterkt streke under at fagorganisasjonens stilling til spørsmålet om midlertidig lønnsk kontroll er betinget av at ikke bare oppgangen i det nåværende prisnivå stanser, men at alle krefter blir satt inn på å gjennomføre en effektiv *senkning* av levekostnadene. Det må gjøres klart for alle at det i dag ikke dreier seg om en isolert lønnsk kontroll, men en inntektskontroll i videste forstand som gjelder alle grupper. Det må sørges for at ingen grupper eller lag av folket får høve til å unndra seg de forpliktelser og offer som ved loven om midlertidig lønnsk kontroll pålegges lønns mottakerne. Representantskapet må kreve at det umiddelbart treffes alle nødvendige tiltak for, over alt hvor det er berettiget, å gjennomføre en reduksjon av avansesatsene, så vel når det gjelder produksjons- som omsetningsleddene. Priskontrollen må skjerpes og utbygges med representanter for fagorganisasjonen i alle organer. Prisovertreidere må behandles og straffes som vanlige kriminelle forbrytere og for kortere eller lengre tid fratras retten til å drive sin virksomhet.

Videre vil representantskapet peke på at de utglidninger som har forekommet i det tariffmessige lønnsnivå, for en overveiende del skyldes illojale arbeidsgivere som gjennom en urimelig høy avanse skaffer seg muligheter til å betale irregulære priser på arbeidskraft. Representantskapet må kreve at i den utstrekning det er mulig må alt regningsarbeid særlig i bygge- og anleggsvirksomheten, opphøre. Spesielt venter en at stat

og kommuner her går i spissen ved sine virksomheter. Det må overalt, hvor det på noen måte er mulig, gjennomføres faste akkordsatser ved arbeidets utføring, og de regulære akkordsatser må legges til grunn for entreprenørene eller andre arbeidsgiveres anbud, som alltid må bygges på godkjente enhetspriser. Det må ikke settes i gang flere arbeidstiltak enn det kan skaffes materialer og arbeidskraft til, som er tilstrekkelig til at vedkommende arbeid kan gjøres ferdig fortløpende.

Det er forståelig at samfunnet etter krigen og okkupasjonen har måttet gjennomføre en beskatning som virker særlig trykkende for de fastlønte arbeidere og funksjonærer. De fagorganiserte lønsmottakere vil på ingen måte unnså seg for å betale skatt etter sine inntekter, men representantskapet må kreve at det i staten som kommunene gjennomføres en effektiv kontroll med skattelikningen og en hensynsløs kamp mot skattesnyteriet blant de grupper av folket som ikke kan liknes etter lønnsoppgaver.

Skatt av årets inntekt må gjennomføres uoppholdelig.

Endelig vil representantskapet presisere at hele grunnlaget for fagorganisasjonens stilling til stabiliseringslinjen vil falle vekk hvis statsmyndighetene skulle bøye av for den aktivistiske fløy i Bondelaget og Norsk Skogeierforbunds priskrav. Fagorganisasjonen hilser med tilfredshet Regjeringens bestrebelser for å skape bedre lønnsomhet og best mulige kår for bønder og småbrukere, landarbeidere og skogsarbeidere. Representantskapet vil oppfordre Regjeringen og Stortinget til å treffe alle nødvendige tiltak for å møte de aksjoner som er bebudet fra bondeaktivistisk hold. I tilfelle slike aksjoner blir satt i verk, bør det umiddelbart innføres leveringsplikt for visse jordbruksprodukter og tømmer, og forberedes overføring til samfunnsseie av *saboterende skogeieres eiendommer*.

De fagorganiserte arbeidere og funksjonærer er fortsatt villige til å yte sin aktive medvirken ved gjenreisningen og trygging av landets økonomiske uavhengighet, og ta sin del av de offer dette måte kreve. Representantskapet vil oppfordre alle gode og byggende krefter i vårt samfunn til å slutte opp om dette arbeid. Det er vår forutsetning at de ansvarlige statsmyndigheter med fast hånd vil dra omsorg for at ingen enkeltpersoner, virksomheter, grupper eller lag av folket får høve til å unndra seg sine forpliktelser, eller berike seg ved å utnytte

de vansker som landet og folkets store flertall har å kjempe med.

Under henvisning hertil godkjenner representantskapet det standpunkt fagorganisasjonens medlemmer i Det Økonomiske Samordningsråd sluttet seg til gjennom uttalelsen av 5. juli 1947.

Videre tar representantskapet til etterretning Regjeringens proposisjon til lov om midlertidig lønnskontroll, idet en viser til de modifikasjoner som er kommet til uttrykk i lovutkastets § 3 om unntak fra lovens alminnelige forbud mot lønnsauke. Møtet hevet.

Formiddagsmøtet onsdag den 27. august.

Dirigent: Bernh. Berntsen.

Møtet ble satt kl. 9.30 med navneopprop. — Protokollen for gårdsdagens ettermiddagsmøte referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Lucie Andresen: Jeg vil påtale den journalistikken som Arbeiderbladet i dag har benyttet seg av i sine overskrifter ved å fastslå at det var et kommunistisk forslag vi har stemt for. Det var ikke noe kommunistisk forslag.

Emil Torkildsen: Jeg slutter meg til foregående. Det var flere som var betenkt for å stemme for loven om lønnskontroll. Vi har ikke noe med kommunistene å gjøre, fordi om vi stemte mot sekretariatets innstilling.

Punkt 12: Folkets Brevskole.

Øivind Semingsen: Folkets Brevskole ble stiftet den 20. juni i fjor og andelshaverne er de store folkelige organisasjoner som driver opplysningsvirksomhet. Det er Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og 32 fagforbund, Arbeidernes Opplysningsforbund, Norges kooperative Landsforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norges Fiskarlag, I.O.G.T., Det norske Totalavholdsselskap, Den Norske Godtemplar-Orden, Arbeidernes Avholdslandslag, Norsk Leieboer-Samband og Norges Idrettsforbund.

Skolens høyeste myndighet er generalforsamlingen, der det møter representanter fra de tilsluttede organisasjoner. Skolen har et studieråd med 10 representanter som velges av organi-

isasjonene. Arbeidernes Opplysningsforbund har 3, Norges kooperative Landsforening 2 og de øvrige organisasjoner som er representert har én hver. Studierådets oppgave er å trekke opp de store retningslinjer for skolens undervisningsmessige virksomhet, og det skal også føre kontroll med opplysningsvirksomheten. Det skal med andre ord påse at undervisningen drives i samsvar med organisasjonenes interesser. Studierådet blir på den måten også et faglig og kontrollerende organ.

Skolen har et styre med 3 representanter og det er ansvarlig for den økonomiske ledelsen.

Andelskapitalen er nå 113 000 kroner. Da skolen ble startet, var den oppmerksom på at det trengtes større kapital og en må med tiden få tegnet flere andeler. Som en foreløpig ordning har skolen en kassakreditt på 150 000 kroner med Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, fagforbundene og Norges kooperative Landsforening som kausjonister. Det gjelder nå for skolen å få bygd ut fagkretsen så skolen kan bære seg økonomisk gjennom kurspenger fra elevene.

Når organisasjonene startet denne skolen, var det fordi organisasjonene ved hjelp av brevundervisning har et *enestående middel* til å drive effektiv opplysningsvirksomhet.

1. Med brevundervisning kan en nå alle. Der posten kommer fram, kommer også skolen fram.
2. Eleven sparer tid og penger. Eleven kan beholde arbeidet sitt og lese i fritida, og han kan bli hjemme.
3. Eleven kan selv bestemme farten og han kan lese når han vil på døgnet og når han vil på året.
4. Dessuten lærer han seg til å tenke og arbeide selvstendig, og han får god trening i å uttrykke seg skriftlig.

Ved en brevskole kan en studere nær sagt alle fag og emner. Norsk, regning, språk, tekniske fag og samfunnsfag, som eksempel.

Skolens mål

Ved krigens slutt var det om lag 50 — ett halvt hundre — private brevskoler her i landet. En stor del av dem dukket opp under krigen fordi det var god forretning. Flere av dem har etter krigen måttet innstille virksomheten. Det kan synes rart at en startet en ny brevskole når en har så mange fra før. Når våre store folkelige organisasjoner likevel startet sin egen skole,

var det fordi en ville ha en brevskole som ikke drev forretning, men en skole som har som mål å gjøre denne undervisningen tilgjengelig for flere, dvs. få den *billigere og bedre*.

En mener å kunne gjøre brevundervisningen atskillig billigere:

1. For det første ved en *rasjonalisering*. Gjennom de interesserte organisasjonene må en regne med å få et større elevantall. Det kan spares reklameutgifter og en kan i det hele bygge på det apparat en har i organisasjonene.

2. For det andre vil skolen *fjerne den fortjenste* de private brevskolene beregner seg. Folkets Brevskole vil fastsette kurspengene slik at de bare dekker de omkostningene skolen har i forbindelse med undervisningen.

3. Det er sluttet en avtale med *Brevskolan* i Stockholm — den er nå den største korrespondanseskolen i Sverige — som går ut på at Folkets Brevskole kan få bruke alt det materiell Brevskolan har og nyte godt av den erfaring denne skolen har høstet gjennom 27 års virksomhet.

4. Folkets Brevskole vil også nytt en *ny undervisningsmetode*, nemlig korrespondanseundervisning gjennom såkalte brevsirkler. Kurspengene for deltakere i brevsirkler er bare $\frac{1}{3}$ av det enkeltelever må betale.

Det er ikke nok å gjøre kursene billige, de må *også være gode*. Kursene vil derfor bli utarbeidet av spesialister på de forskjellige områder, og skolen har knyttet til seg pedagogiske konsulenter som har lang erfaring når det gjelder brevundervisning.

Undervisningen skjer ved hjelp av trykte hefter som vi kaller lærebrev. De er som oftest på 16 sider, men kan også være større eller mindre. Et kurs har gjerne 6—8 lærebrev, men de kan også være på 2—3 helt opp til 30.

Når en elev har meldt seg til skolen, vil han få tilsendt 1. og 2. lærebrev i kurset. Dessuten et svarhefte og ofte annet materiell. I et slikt lærebrev fins en passende porsjon stoff som eleven må tilegne seg. Til slutt i hvert lærebrev fins det arbeidsoppgaver som eleven skal besvare skriftlig. Svarene fører han inn i svarheftet som han har fått tilsendt fra skolen, og sender det til Folkets Brevskole til retting. Er det noe eleven ikke skjønner, kan han spørre skolen. Mens svarene på oppgavene i første lærebrev er inne ved skolen til retting, arbeider

eleven videre med andre lærebrevet. På skolen blir besvarelsen nøyaktig gjennomgått og rettet av en faglærer. Eleven får en karakter for besvarelsen og læreren gir eleven råd og rettleiing. Sammen med besvarelsen som nå er rettet, blir 3. lærebrev sendt til eleven. Slik arbeider eleven videre til hele kurset er gjennomgått. I mange fag blir det til slutt gitt eksamensoppgaver, og på grunnlag av eksamensbesvarelsen utsteder skolen vitnemål.

Brevsirkler.

Mange emner kan en med fordel studere i en brevsirkel. Denne metoden er lite kjent her i landet, men jeg vil nevne at *Brevskolan* i Stockholm i 1946 ikke fikk mindre enn 95 000 nye elever. Av disse elevene arbeidet om lag 70 pst. i brevsirkler, og en har høstet de beste erfaringer.

En brevsirkel er en studiesirkel som gjør bruk av korrespondanseundervisningen. En gruppe — helst fra 5—12 deltakere — velger en studieleder og melder seg samlet til skolen som elever. Skolen sender undervisningsmateriellet til studielederen, slik at hver deltaker får et fullstendig sett av brevkurset. Lærebrevene studerer deltakerne hjemme og de utarbeider svar på oppgavene. Hver 8. eller 14. dag har de møter der de diskuterer innholdet og blir enig om et *felles* svar som sendes til skolen til retting. Av fordelene ved denne metoden vil jeg nevne at deltakerne er utsatt for et lite press omtrent som ved en alminnelig skole. Det er større sjanse for at eleven setter seg grundig inn i stoffet når de må forberede seg til møtet. Her kan deltakerne hjelpe hverandre og de får ferdighet i å samarbeide og diskutere problemer. Interesserte elever vekker interesse hos de mer passive og det som er drøftet og diskutert vil en huske og forstå bedre enn det en bare har lest. Den fordel som for mange teller mest, er at denne undervisningen er mye billigere enn enkeltundervisning.

Fagkrets.

Folkets Brevskole tok til med undervisningen i mars i år, og foreløpig har vi ikke mange kurser å by på. Vi startet med om lag 15 kurser. Vi vil nevne Norsk, Organisasjonskunnskap, Kurs for studieledere, Rasjonalisering, Sosialøkonomi, Psykologi, Amatørteater, Vi diskuterer alkoholspørsmålet, Koopera-

tive kurser og kurser i elektroteknikk og radioteknikk i samarbeid med Statens Teknologiske Institutt. *I høst* vil vi få noen nye kurser ferdige: Bedrifts- og yrkesøkonomi, Bedriftsorganisasjon, Arbeidsstudier, Økonomisk demokrati, en del kurser som svarer til de grunnleggende kurser ved de tekniske aftenskoler, Kommunalkunnskap, Norsk sosialpolitikk, Praktisk fiskerilære, Regnskap for fiskere, handelsfag, Engelsk, Våre politiske partier, talekunnskap o. fl.

Kurset i *Rasjonalisering* er et kort kurs på 4 brev. Det er en innføring i emnet og har først og fremst som mål å få arbeiderne til å skjønne nødvendigheten av å rasjonalisere. Dette kurset har flere fagforbund *bevilget* på medlemmer som er med i produksjonsutvalg. På kurset i *Rasjonalisering* skal vi bygge videre med Arbeidsstudier, Bedrifts- og yrkesøkonomi, Bedriftsorganisasjon og Økonomisk demokrati.

Det tar år å bygge opp en brevskole. Vi må ha eksperter og fagfolk til å skrive kursene, og vi er avhengig av trykkerier som skal trykke kursene for oss. Ingen av dem er lette å ha med å gjøre nå for de er nedsyttet med arbeid. Studierådet har foreløpig satt opp en kursplan som omfatter 60 fag som vil bli ferdige etter hvert.

Som nevnt tok vi til med undervisningen i mars, og det er ikke beste tiden å starte en brevskole. Våren og sommeren er ikke tiden for studier. Til i dag har det meldt seg alt i alt vel 2 500 elever, og vi er derfor vel fornøyd.

Fagorganisasjonen og opplysningsarbeidet.

Hittil har fagbevegelsen drevet en omfattende opplysningsvirksomhet i studiesirkler og på sommerkurser. Arbeidet har vist utmerket resultat og verdien av det kan ikke overvurderes. Likevel har det vist seg å være *mangler* ved disse to metodene. Sommerkursene blir forholdsvis dyre, og til studiesirklene er det vanskelig å skaffe studieledere.

Det er ikke småbeløp fagbevegelsen bruker til opplysningsarbeidet, og det gjelder selvsagt for fagforbundene å gjøre dette arbeidet *så effektivt som mulig*, dvs. skaffe medlemmene mest mulig kunnskaper for de midler som står til rådighet.

Det er naturlig å stille dette spørsmålet:

Er det mulig å oppnå en større effektivitet i opplysningsarbeidet ved å nytte andre arbeidsmetoder?

Jeg for min del er overbevist om — noe jeg tror også de fleste fagforbund er enige i — at en stor del av opplysningsvirksomheten med fordel kan drives pr. korrespondanse. Jeg vil ikke dermed si at brevundervisningen i alle tilfelle kan erstatte studievirksomheten i alminnelig studiesirkler og på sommerkursene, men en vil få mer igjen om en større del av de midler en har til rådighet ble benyttet til korrespondanseundervisning.

Jeg vil ganske kort nevne de muligheter fagforbundene har gjennom et samarbeid med Folkets Brevskole.

Folkets Brevskole har og vil få flere kurser i *almenfag* som har interesse for fagforbundene. Jeg kan nevne Organisasjonskunnskap, Kurs for studieledere, Sosialøkonomi, Norsk og Praktisk regning, Norsk med brevskrivning som spesielt legger vekt på foreningskorrespondanse, og andre kurser. Dessuten har skolen et kurs som spesielt er laget for *fagforbundene*, nemlig *Rasjonalisering*, og på dette kurset vil vi bygge videre med Arbeidsstudier, Bedrifts- og yrkesøkonomi, Bedriftsorganisasjon og Økonomisk demokrati. Alle disse kursene kan gjennomgås i brevsirkler og kurspengene er fra kr. 5.00 til kr. 15.00 pr. deltaker.

Like etter frigjøringen ble det sluttet en avtale mellom Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Arbeidernes Opplysningsforbund på den ene side og *Norsk Korrespondanseskole* på den andre om brevundervisning for fagorganiserte medlemmer av produksjonsutvalg. Etter at Folkets Brevskole er kommet i gang, ble denne avtalen sagt opp pr. 1. april i år.

Flere og flere fagforbund går inn for å nytte kurser ved Folkets Brevskole. Ca. 20 fagforbund har besluttet å *betale kurspengene* for medlemmer som tar kurser ved Folkets Brevskole. Dette gjelder først og fremst kursene Organisasjonskunnskap, Kurs for studieledere, *Rasjonalisering*, Sosialøkonomi og Norsk pr. brevskrivning. Etter hvert som skolen får en større fagkrets vil dette gjelde flere kurser. Forbundene dekker kurspengene som regel på den måten at medlemmene selv betaler kurspengene ved innmeldingen. Når kurset er fullført på tilfredsstillende måte, blir utlegget refundert av forbundet etter oppgave fra Folkets Brevskole. På den måten vil medlemmene være utsatt for et lite press. Skolen fører et *kartotek* for hver elev og hver brevsirkel. Fagforbundene kan derfor når som

helst få oppgave over hvor mange medlemmer har meldt seg og hvor langt de er kommet med studiene.

Noen forbund har også bedt Folkets Brevskole sette i gang brevkurser som tar sikte på skolering av et bestemt forbunds medlem. Et slikt spesialkurs kan enten være et kurs av yrkesmessig karakter eller det kan være et kurs som behandler organisasjonens historie, oppbygging m. m.

Når en skal utarbeide et slikt spesialkurs, går en fram på følgende måte:

Forbundet setter opp en plan eller disposisjon for kurset og oppnevner forfatter som skal utarbeide det. Forfatteren diskuterer opplegget med skolens pedagogiske konsulent. Kurset blir så utarbeidet gjennom et samarbeid med forfatteren, skolen og forbundet.

Ved utarbeidelsen av slike kurser har vi fått stor hjelp fra Brevskolen i Stockholm. Den har utgitt en rekke kurser både av yrkesmessig og organisasjonsmessig karakter for de svenske fagforbund. Det står oss her fritt å nytte det stoff svenskene har og tilpasse det norske forhold.

Et slikt spesialkurs vil som regel bli på 6—7 brev og forbundene må betale engangsomkostningene, som forfatterhonorar, trykning, klisjeer m. m. Et kurs på 6 brev må en regne med vil koste 4—5000 kroner. Enkelte forbund regner med å få støtte fra arbeidsgivernes organisasjoner. Ved fastsetting av kurspengene som elevene må betale, kan en enten fastsette kursavgiften slik at den bare dekker skolens omkostninger til ekspedisjon og retting, eller en kan sette kurspengene noe høyere slik at det beløp forbundet har lagt ut kan refunderes av skolen når f. eks. 500 elever har meldt seg.

Fagforbund som har hatt sommerkurs har høstet den erfaring at deltakerne møter med svært ulike forutsetninger. Det viser seg også at det er en del bomskudd. Det møter folk som bare vil ha en ferie og når de har gjennomgått kurset, reiser de tilbake til sine hjemsteder, og en hører ikke noe mer til dem. Her kan også forbundene oppnå en større effektivitet ved å bruke korrespondanseundervisning. *Arbetarnes Bildningsförbund i Sverige* pleier å forlange at deltakerne på sommerkurs på forhånd skal ha gjennomgått bestemte brevkurser. På den måten møter deltakerne til sommerkurset med mer like forutsetninger, og en har også en garanti for at en har fått med interesserte folk. De medlemmer som har ofret tid og arbeid

på å gjennomgå brevkurser, vet en er folk som virkelig vil gjøre noe og er interessert i organisasjonens arbeid. Skolen vil som nevnt føre et *nøyaktig kartotek* som kan stå til forbundenes disposisjon når de skal plukke ut deltakere til sommerkursene.

En ser ofte at det er interesse for studievirksomhet i foreninger, men det er få som føler seg kvalifisert til å lede en studiesirkel. I en alminnelig studiesirkel bør studielederen ha kjennskap til emnet på forhånd. I en brevsirkel er det ikke nødvendig. Brevsirkellederen behøver ikke være inne i stoffet på forhånd fordi den egentlige leder av sirkelen er læreren eller fagmannen på skolen som retter besvarelsen, svarer på spørsmål og gir råd og rettleiing i arbeidet. I en brevsirkel blir studielederens oppgave først og fremst å være en mellom-mann eller kontaktmann mellom brevsirkelen og skolen.

Folkets Brevskole er nå kommet i gang og fagkretsen vil bli bygd ut etter hvert. Skolen har knyttet til seg en rekke spesialister og fagfolk som forfattere og lærere. Den har sikret seg pedagogiske konsulenter med lang erfaring i brevundervisning. Folkets Brevskole skulle derfor stå vel rustet til å ta fatt på de store oppgaver som ligger foran den. Det det nå gjelder er å få organisasjonenes medlemmer til å *nytte sin egen skole*.

Fagbevegelsen her i landet står enda bare ved begynnelsen når det gjelder utnyttningen av brevskoleundervisningens muligheter. Men det viser seg at fagforbundene mer og mer går inn for brevundervisningen etter hvert som de får prøvd den og høster erfaring.

For oss som arbeider ved Folkets Brevskole har det vært en stor stimulans å føle troen på metoden, tilliten til skolen og viljen til samarbeid. Jeg vil i denne forsamlingen få takke for dette og jeg håper at vi får et fortsatt godt samarbeid som kan bli til nytte for organisasjonen.

Dirigenten: Det foreligger ikke noe forslag i denne sak, men vi vil henstille til forbundene å ta denne sak opp til behandling.

Punkt 7 c.: Revisjon av arbeidstvistloven.

Advokat *Gustav Sjaastad:* Arbeidstvistkomitéen ble oppnevnt i april 1946. Komitéens mandat er noe ubestemt, men det var meningen at den skulle oppta hele Arbeidstvistloven

til revisjon og dessuten se på enkelte spesialspørsmål, som det muligens kunne være riktig å regulere ved lov.

Dernest skulle komitéen drøfte og ta standpunkt til den provisoriske anordning av 15. september 1944.

Hittil har komitéen utarbeidet en ny midlertidig lov om offentlig lønnsfastsettelse. Den er datert 30. juni i år. Vi har utarbeidet forslag om en ny generell boikottlov og dessuten forslag til lov om midlertidig lønnskontroll.

Jeg skal kort gjøre greie for innholdet av de nye lover, samtidig som det er min hovedoppgave å innlede til diskusjon om de spørsmål som reiser seg i samband med revisjon av den del av Arbeidstvistloven som komitéen ennå ikke har tatt opp til drøfting.

1. Boikottloven.

Som det tør være kjent ble kapitlet om boikott ført inn i Arbeidstvistloven fra 6. juli 1933. Før den tid hadde en ingen positiv lovbestemmelse om boikott i arbeidsrettsforhold, idet trustlovens boikottbestemmelser ikke gjaldt for arbeidslivet. Det hadde imidlertid dannet seg regler om boikott ved domstolpraksis, idet avgjørelsene bygget på alminnelige rettsgrunnsetninger. Etter denne praksis var det på det rene før boikottloven, at boikotten under interessekonflikter var ulovlig så fremt boikottaksjonen forfulgte et rettsstridig formål, ble foretatt ved rettsstridige midler eller på unødig opphissende måte, eller så fremt boikottaksjonen ble holdt vedlike ved usanne eller misvisende opplysninger.

Landsorganisasjonen reiste ved skriv av 6. februar 1946 overfor Sosialdepartementet krav om at boikottbestemmelsene i Arbeidstvistloven måtte bli opphevet. Da spørsmålet ble drøftet i Arbeidstvistkomitéen sto det klart for alle at en ville falle tilbake på de rettsregler som gjaldt om boikott før boikottloven om en nå opphevde den i sin helhet. Ut fra dette syn ble det reist spørsmål om en ikke burde lage en generell boikottlov som ikke bare gjelder boikott i arbeidslivet, men all boikott i samfunnslivet, som ikke spesielt rammes av trustloven. Dette spørsmål hadde en allerede i 1933 vært inne på, idet Ot. prp. nr. 71/33 mellom anna framholdt at det kunne reises sterke og vektige innvendinger mot å gå til å etablere særregler for arbeidslivet når lovgivningen ikke ville ta opp boikottproblemet

i hele sin bredde, noe som en fant at tidspunktet den gang ikke var inne til.

Etter langvarige forhandlinger i Arbeidstvistkomitéen kom en fram til et enstemmig forslag som forutsetter en generell boikottlov. Proposisjonen om det er lagt fram på representantenes bord. Som følge av at Arbeidstvistloven sorterer under Sosialdepartementet og at generell boikottlovgivning går inn under Justisdepartementet, er det satt fram to proposisjoner — den ene som kun i det vesentlige opphever alle regler om boikott i arbeidstvistloven — er fremsatt av Sosialdepartementet, mens den andre som inneholder reglene for den nye boikottlov er fremsatt av Justisdepartementet.

Sett i relasjon til arbeidsrettsforhold inneholder ikke den nye proposisjon noe annet og mer enn det som var gjeldende rett før boikottloven, bortsett fra punkt c og punkt d. Hvorvidt punkt c var gjeldende rett før boikottloven er omstridt. Imidlertid turde en vel regne med at så fremt boikott skader vesentlige samfunnsinteresser, ville det blitt antatt å være rettsstridig selv uten noen lovbestemmelse. Dernest må en merke seg at denne bestemmelse må antas å ville få en ikke uvesentlig betydning i relasjon av samfunnslivet for øvrig. Etter hvert må en regne med at forholdene i samfunnet vil tilspisse seg på grunn av de samfunnsregulerende tiltak, og i så fall vil det sikkert bli iverksatt boikott som ikke vil kunne rammes av trustloven. Lovbestemmelsen vil derfor, tror jeg, først og fremst få betydning på andre områder enn i arbeidslivet.

Interesseavveiningsprinsippet i siste avsnitt i § 2, punkt c, skulle i alle tilfelle være rimelig. En skal ikke skyte spurver med kanoner, og det ville være urimelig å lamme en hel industri f. eks. om en eller annen Andersen på Lillestrøm ikke skulle la seg knekke.

Jeg skulle tro at selve loven må sies å være tilfredsstillende sett fra arbeidersynspunkt. Når vi har gått med på punkt d, så er det fordi vi har ment at den som boikotten går ut over må ha krav på å få et rimelig grunnlagt varsel, slik at han kan ha høve til, om han ønsker det, å bilegge boikotten. — Det vil altså etter den nye boikottlov alltid være rettsstridig å iverksette boikotten hvis man ikke på forhånd har gitt den boikottede et skriftlig grunnlagt varsel.

Det vil kanskje være riktig av meg å si noen ord i sam-

menheng med denne lov om hvor vi nå står i tilfelle proposisjonen blir lov når det gjelder sympatistreik og betinget sympatistreik. I den første dom boikottdomstolen hadde til behandling, er det fastslått at sperring av arbeidskraft (blokade) i forbindelse med streik, er å betrakte som boikott i Arbeidstvistlovens forstand. Denne regel ville gjøre sympatistreik og den betingede sympatistreik for så vidt temmelig umulig, hva der også var tilsiktet. Her foreslår Arbeidstvistkomitéen å la dette forslag bygge på Sosialdepartementets proposisjon at sperring av arbeidskraft i samband med streik, skal anses som ledd i en arbeidsnedleggelse eller arbeidsstengning. Dette foresegn i Arbeidstvistloven § 1, nr. 5, har fått følgende tillegg:

«Som ledd i en arbeidsnedleggelse regnes at vedkommende bedrift som følge av arbeidsnedleggelsen søkes sperret for arbeidskraft.» M. a. o., denne boikott som skjer i samband med en streik er i alle høve tillatt, idet det ikke skal regnes som boikott at man går til å sperre bedriften for arbeidskraft.

Og så har vi videre i § 1, punkt 6, foreslått inntatt følgende tillegg:

«Som ledd i en arbeidsstengning regner det at de utstedte arbeidere søkes hindret i å få annet arbeid,» altså også denne boikott blir nå tillatt.

Når det gjelder den åpne sympatistreik, så er den i alle høve tillatt så fremt adgangen til sympatistreik ikke er begrenset gjennom avtaler mellom organisasjonene. På dette syn bygger bl. a. Hovedavtalens § 16, hvor det heter at bestemmelsene om fredsplikt i tariffavtalene innskrenker ikke bedriftenes eller arbeidernes rett til å delta i en arbeidsstans som blir satt i verk, til støtte for annen lovlig konflikt.

Betinget sympatistreik vil alltid være boikot, og her har det da alltid hersket noen uenighet. Om dette spørsmål sier komitéen:

«Det viste seg at det under arbeidet i 1933 med boikottreglene hersket atskillig uklarhet om hvordan de nye regler ville virke overfor de betingede sympatistreiker. I den første dom av Boikottdomstolen heter det:

«Det er visstnok så at loven bygger på at adgangen til streik og lockout ikke berøres av den nye lovs bestemmelser og at streik og lockout, som er omhandlet i lovens § 1, nr. 5 og 6, ikke omfattes av definisjonen av boikott i § 1, nr. 9. Den rett som arbeiderne har overfor en arbeidsgiver til å erklære streik

— herunder også sympatistreik — i henhold til gjeldende rett eller i medhold av bestående tariffavtaler, er ikke innskrenket ved den nye lovs bestemmelser. Dette utelukker imidlertid ikke at betingede sympatistreikvarsler, når de inneholder oppfordring til boikott overfor tredjemann, kan være rettsstridig i forholdet til ham, og at denne boikott i så fall kan rammes av lovens bestemmelser om boikott.»

På dette syn har komitéen bygget. Her er det altså sagt at betinget sympatistreik vil kunne rammes av den generelle boikottlov. Den vil altså etter omstendighetene kunne rammes så fremt den er rettsstridig, og rettsstridig er den så fremt den går inn under § 2 i proposisjonen i boikottloven. Men denne betingede sympatistreik var også rettsstridig før boikottloven. Det er derfor grunn til å slå fast at den nye proposisjon i boikottloven ikke har innskrenket adgangen til betinget sympatistreik i større utstrekning enn reglene før 1933. En annen ting er det at man i Hovedavtalens § 16 har fraskrevet seg adgangen til å benytte betinget sympatistreik utover de tilfelle som er nevnt i Hovedavtalen. Her heter det: «Plassoppsying etter reglene i denne paragraf skal være ubetinget, hvis ikke hovedkonflikten gjelder retten til å få arbeidsvilkårene fastsatt i tariffavtales form ved bedrifter hvor minst halvdel av arbeiderne er organisert i forbund tilsluttet A.F.L. Har konflikten til mål å verne organisasjonsretten, har A.F.L. eller forbund tilsluttet A.F.L. rett til å nyte betinget plassoppsying uansett medlemsfall.»

Jeg konkluderer med å si at jeg tror en ikke bør motsette seg at de boikottregler som samfunnslivet for øvrig blir underlagt, også blir gjort gjeldende for arbeidslivet, og jeg tror at de regler som proposisjonen bygger på, må antas å være tilfredsstillende, bl. a. fordi de stort sett kodifiserer den rett som var gjort gjeldende på området før loven trådte i kraft. Det er grunn til å tro at boikottbestemmelsene, slik som de nå er utformet, vil komme til å få noen betydning i samfunnslivet uten for arbeidsrettsforhold.

Overtredelse av boikottbestemmelsene skal nå behandles ved de alminnelige domstoler. Boikottdomstolen blir således opphevet. I og med at boikottloven blir gjort generell, det blir de samme regler som gjelder alle borgere i samfunnet, fjerner en den siste rest av de såkalte «arbeiderfiendtlige» lover, den lovgivning som kanskje mer enn noe

annet offentlig tiltak var rettet ensidig mot arbeiderklassen som et forsøk på å kneble fagbevegelsens kamp og organisasjonsfrihet. En skal imidlertid ikke se på denne epoke og forlate den uten å erkjenne at det er neppe noen lov som har bidratt mer til å sveise arbeiderklassen sammen, og at denne lovgivning sammen med andre hendelser faktisk la til rette grunnlaget for arbeiderklassens overtakelse av den politiske makt.

II. Den provisoriske anordning av 15. septbr. 1944 er avløst av en midlertidig lov av 30. juni 1947, som er omdelt.

Jeg skal ikke gå nærmere inn på denne lov, da den ikke gjør stort annet enn å lovfeste de regler som har vært gjeldende siden frigjøringen. I samband med lønnskroll-loven er det verdt å merke at den midlertidige lov av 30. juni etablerer adgang til kontroll med alle andre lønninger enn de tarifferte. Også de tarifferte lønninger kan kontrolleres etter denne lov så fremt tariffpartene ikke er enten Norsk Arbeidsgiverforening eller Landsorganisasjonen eller forbund tilsluttet den. I henhold hertil er det innført kontroll helt fra frigjøringen av alle lønninger over kr. 10 000.—. En kan si om denne lovbestemmelse det samme som en kan si om den påtenkte lov om alminnelig lønnskroll, at den blir vanskelig å praktisere. En skulle imidlertid tro at straffetruselen må virke slik at folk ikke uten videre endrer lønns- og arbeidsvilkårene til det bedre uten en på forhånd har fått godkjenning.

III. Jeg går så over til å behandle det spørsmål som vel var tenkt å skulle være hovedemnet for mitt innledningsforedrag, nemlig den gjenstående revisjon av Arbeidstvistloven. Under behandling av denne sak vil jeg med en gang si at jeg lar alle mer eller mindre uvesentlige spørsmål fare, idet jeg vil konsentrere emnet om 3 hovedpunkter:

- a) Erstatningsreglene i Arbeidstvistlovens § 4.
- b) Spørsmålet om utbygging av meklingsinstitusjonen i hen-sikt å styrke den.
- c) Spørsmålet om begrensning av de faglige kampmidler under lønnskonflikter.

Ad a.

Som vel de fleste vet ble erstatningsreglene i Arbeidstvistloven endret i 1927.

Etter proposisjon av 1912 og 1913 skulle en forening hefte for sine medlemmers lovbrudd når den selv har fremkalt bruddet, eller «når den tross oppfordring ikke bruker de midler som står til dens rådighet mot de tariffbrytende medlemmer.»

Denne redaksjon av bestemmelsen gikk Landsorganisasjonen imot som alt for vidtgående. De foreslo at organisasjonens ansvar måtte bli begrenset til å gjelde hva den selv foretar eller medvirker til. Således ble også regelen formet i Arbeidstvistloven av 1915.

Etter denne formulering måtte den skadelidte godtgjøre at også foreningen hadde ansvar for den handling som hadde voldt skaden. Bevisbyrden var her den alminnelige, at foreningen var uten ansvar uten at den skadelidte selv førte bevis for at brudd på avtalen forelå.

I 1927 ble så reglene endret til at foreningen var ansvarlig for sine medlemmers brudd med mindre den selv godtgjorde at den ikke hadde skyld i, eller ved de midler som sto til dens rådighet hadde søkt å hindre bruddet eller fortsettelsen av det tariffstridige forhold eller den ulovlige arbeidsstans.

Ved den nye formulering ble bevisbyrden snudd om, og den ble det stikk motsatte av hva som gjelder i rettslivet for øvrig. Det kan videre være tvil om en dengang fikk et objektivt ansvar, altså et ansvar for foreningen uten hensyn til skyld. Denne side av saken vil jeg imidlertid ikke komme nærmere inn på, da det vil føre for langt. Spørsmålet er om Landsorganisasjonens representanter i Arbeidstvistkomiteen skal gå inn for å få den opprinnelige redaksjon av ansvarsregelen tilbake. I vårt skriv til Sosialdepartementet har vi pekt på dette forhold uten at vi uttrykkelig har sagt fra om hvor langt vi vil gå. Når ikke den nåværende regel i § 4 i Arbeidstvistloven har ført til så mange feldende dommer, må en si at det i første rekke skyldes det måtehold som Arbeidsretten har vist siden loven i 1927 trådte i kraft. For en endring taler det forhold at selve prinsippet som nevnt bryter med prinsippet for vår erstatningsrett for øvrig. En vil derfor stå sterkt når en krever at en vil ha de samme regler som gjelder i rettslivet. Politisk skulle det derfor være ubetenkelig, idet en for så vidt fjerner en lovbestemmelse som går lenger enn det ansvar andre sam-

funnsmedlemmer i alminnelighet har. Dog vil jeg nevne i denne forbindelse at vi kjenner effektive midler i vår rettspraksis også for øvrig, bl. a. ansvaret for farlig bedrift osv.

Det er kjent at Norsk Arbeidsgiverforenings representanter i komiteén her vil gå ennå lenger enn de nåværende bestemmelse, idet de vil gå inn for et objektivt ansvar. Deres hovedargument for dette standpunkt er at et utvidet ansvar er den eneste måte en kan bli kvitt de ulovlige streiker på. Dette argument har naturligvis noe for seg, men en bør ikke sån uten videre akseptere det. Et annet synspunkt som vel kan ventes å ville oppstå i samband med denne diskusjon er det rent rettslige om en forening i og for seg bør ha ansvar for sine medlemmer. Innfører en i rettslivet den regel at foreningen har et ubetinget ansvar for sine medlemmers rettsbrudd, vil dette synspunkt også føre med seg et objektivt ansvar for foreningen. Jeg syns imidlertid ikke at synspunktet bør aksepteres, da en i rettslivet for øvrig ikke uten i spesielle tilfelle har akseptert regelen om det objektive ansvar.

Jeg lar hermed spørsmålet fare, idet jeg går ut fra at de synspunkter jeg har gjort gjeldende vil være tilstrekkelig til å danne et grunnlag for diskusjon og eventuelt for et vedtak.

Ad b. og c.

De to neste spørsmål vil jeg i stor utstrekning behandle under ett, da de griper inn i hverandre.

Fagbevegelsen har inntil i dag vært motstander av enhver offentlig regulering av sin virksomhet. Når en ser bort fra den uttalelse som også de norske fagforeningsfolk var med på under den skandinaviske arbeiderkongress i 1886 i Göteborg, hvor en gikk inn for faglige voldgiftsretter — Arbeiderpartiets stortingsmenns standpunkt i 1922 angående den midlertidige voldgiftslov og det standpunkt kongressen i 1946 tok til den midlertidige provisoriske anordning av 15. september 1944, så har fagorganisasjonen alltid uttalt seg mot offentlig lønnsfastsetting i enhver form.

Det var rimelig og riktig at fagbevegelsen så lenge en levde i kontraktsfrihetens tidsalder inntok et avvisende standpunkt i spørsmålet om statens inngripen i interessetvister mellom arbeider og arbeidsgiver. All den stund næringslivet arbeidet under den fri konkurranse — all den stund en tillot dannelse av karteller og monopoler i hensikt å forhøye profitten

— all den stund en hevdet fri og uhemmet konkurranse, og all den stund det gjaldt full kontraktsfrihet, ville det være uriktig å vedta særlover som tillot en inngripen overfor den frie og uhemmede avtalefrihet når det gjaldt lønns- og arbeidsvilkårene. Fagbevegelsen måtte i en slik situasjon gjøre gjeldende at de samme synspunkter, som gjaldt som de eneste rette og sanne for øvrig i rettslivet, også måtte gjelde her. Det kunne ikke være noen grunn til at den såkalte lovpriste frihet ikke også skulle gjelde ved fastsettelsen av lønns- og arbeidsvilkårene. Fagbevegelsen sto derfor helt ut på det herskende samfunnssyn når den hevdet samme frihet for Loke som for Thor, og ut fra dette synspunkt avviste enhver innblanding i disse forhold fra statens side.

I dag er imidlertid situasjonen en ganske annen. Vi har forlatt det liberalistiske samfunnssyn. Vi anerkjenner fremdeles i det politiske praktiske liv det frie næringsliv — vi anerkjenner fremdeles at retten til produksjonsmidlene kan være på private hender. Vi erkjenner også i prinsippet retten til fri kontraktavslutning, men vi hevder samstundes at samfunnet har både rett og plikt til å gripe regulerende inn, ikke først og fremst for å beskytte det ene individ mot det annet som ligger under i samfunnskampen, men for å regulere produksjonen, rasjonalisere den og pense produktivkreftene inn på de baner hvor de kan gjøre mest nytte for seg, sett fra samfunnsmessig synspunkt. Det bør ikke, og må ikke lenger være synspunktet for produksjonen at den settes inn der hvor profitten er størst, men den må settes inn der hvor samfunnet har mest bruk for den. Når vi nå alle, i hvert fall innen fagbevegelsen, fullt ut går inn for denne endring av samfunnets struktur på alle næringslivets områder for øvrig, vil det ikke da være inkonsekvent og i høyeste grad taktisk uklokt at vi på det viktige område, ordningen av interessetvister i arbeidsforhold, helt avviser enhver innblanding fra statens side. Skal vi her på dette meget viktige område hevde kontraktsfrihet — retten til åpen lønnskamp, mens vi på alle områder for øvrig hevder stikk motsatt synspunkt? Det ligger i sakens natur at dette ikke lar seg gjøre. Vi vil gå inn for det dirigerte samfunn med hele vår styrke — fordi vi mener at et slikt samfunn er et framskritt framfor det fri privatkapitalistiske samfunn, så må vi også ville midlene som kan føre fram til et gunstig resultat. Arbeiderbevegelsen er den som i dag er ansvarlig for omformningen som

skjer i vårt land. Riktignok er det så at også de andre politiske partier er med på den i en viss målestokk — men deres medvirkning er situasjonsbestemt. De er ikke med fordi de prinsipielt er enig, men fordi de i dag ikke vet noen vei ut av uføret. Vårt standpunkt er prinsipielt begrunnet, og det ville være særdeles uheldig om det skulle halte, om vi ikke helt prinsipielt skulle løse alle samfunnsproblemer, også de som i første rekke berører fagbevegelsen selv. Vi må bøte med bot som duger, og det gjør vi ikke uten at vi også når det gjelder interesseviser går inn for statens rett til å regulere her like så vel som på andre områder av vårt produksjonsliv.

Enhver art av dirigert økonomi, hva enten dette skjer i privatkapitalistiske samfunn eller en går over til et sosialistisk samfunn, forutsetter, om den skal lykkes, at staten har den fulle ledelse av hele produksjonslivet. Det ville etter min mening være tagenter som en ikke kunne spille på, eller som i hvert fall må befryktes å ville fremkalle disharmoni om en ikke også tillot staten å ha en medbestemmende innflytelse på lønnsutviklingen gjennom dertil opprettede samfunnsorganer.

En skal og være merksam på at partiet og fagbevegelsen går inn for full sysselsetting. Spørsmålet om rett og plikt til arbeid er under utredning både innen den faglige og den politiske bevegelse samstundes som fellesprogrammet for de politiske partier har gitt uttrykk for at de ønsker retten og plikt til arbeid grunnlovfestet. Uansett hvorledes disse spørsmål blir ordnet kan ikke arbeiderbevegelsen gå inn for annet enn full sysselsetting. Skal denne lykkes må det føre med seg at det blir mangel på arbeidskraft i enkelte yrker og da spesielt i de yrker som bruker kvalifisert arbeidskraft. Full sysselsetting og rett og plikt til arbeid blir ganske umulig å løse hvis en ikke går inn for en solidarisk lønnspolitikk. For det første blir det umulig eller vanskelig å drive en solidarisk lønnspolitikk med full sysselsetting uten at i hvert fall en samlende instans har herredømme over lønnsutviklingen. Denne samlende instans kunne vanskelig tenkes å være fagbevegelsens egen sentralorganisasjon, men det tør være mer vunnet ved å legge den til et annet statlig organ, som en i tilfelle måtte ha kontrollen over. Dermed vil det bli vanskelig, for ikke å si umulig, å løse problemet full sysselsetting uten en solidarisk lønnspolitikk så fremt en da ikke vil gripe til tvang. Det vil nemlig, tror jeg, vise seg å bli særlig vanskelig å få arbeiderne til å gå

fra yrke til yrke — fra arbeidsplass til arbeidsplass — uten at de har visshet for at levestandarden vil bli så noenlunde den samme. De momenter jeg her har pekt på fører alle sammen til at en må gå inn for en eller annen art av offentlig fastsetting av lønns- og arbeidsvilkårene.

Jeg er klar over at dette standpunkt vil støte på mange motstandere innen norsk arbeiderbevegelse. Retten til åpen lønnskamp har vært det absolutte vilkår for fagbevegelsen for at den tidligere skulle fylle sin oppgave, og det faller sikkert mange fagforeningsfolk tungt for brystet å oppgi den. Dermed vil mange kanskje i prinsippet akseptere selve tanken om nødvendigheten av statens adgang til å gripe inn i lønnsutviklingen i et sosialistisk samfunn, men de vil samtidig gjøre gjeldende at samfunnsstrukturen i dag i vårt land ennå ikke har undergått slike endringer at steget er forsvarlig og riktig.

Jeg skulle tro at de som under alle forhold vil hevde retten til åpen lønnskamp, dvs. fri kontraktsavslutning, ikke kan være særlig mange. Hvordan skulle det f. eks. gå med den politiske arbeiderbevegelse ved neste valg i vårt land om vi hevder rett og plikt til å regulere og rasjonalisere næringslivet, regulere priser på produktene, mens en samtidig hevdet retten til full kontraktsfrihet når det gjelder lønns- og arbeidsvilkårene. En behøver bare å nevne denne side av saken for å forstå at rent prinsipielt lar det seg ikke gjøre politisk å hevde retten til åpen lønnskamp, såfremt bevegelsen samtidig vil komme framover på veien mot et sosialistisk samfunn. Skal en derfor framleis motsette seg at staten får rett til sammen med de interesserte parter å øve innflytelse på lønnsutviklingen, må det være fordi en mener at samfunnets struktur på de øvrige områder ennå ikke har undergått slike endringer at det er forsvarlig, sett fra arbeiderklassens synspunkt, å gå inn for offentlig fastsetting av lønningene.

Fagbevegelsen har aldri meg bekjent under drøftingene av voldgiftstanken sagt at de å tout pris var motstander av tanken. De har tvert imot sagt at samfunnsstrukturen inntil da ikke var slik at de kunne gå med på den.

Ved den ekstraordinære fagkongress i 1914, sa man mellom anna i vedtaket mot voldgift: «Man kan ikke fastsette arbeidsvilkårene ved voldgiftsdom og samtidig la vareprisene bestemmes av kapitalsammenslutningene selv.» Altså så fremt

en fikk tilstrekkelig herredømme over varepriser etc, var en i og for seg ikke motstander av voldgift.

I uttalelsen fra fagkongressen i 1917 angående voldgift heter det: «Fagorganisasjonen må derfor fullt ut opprettholde sitt tidligere standpunkt, at så lenge arbeiderne har så liten innflytelse i Stortinget, og så lenge ikke alle andre varepriser avgjøres ved voldgift, kan man ikke anerkjenne berettigelsen av en tvungen voldgift i interesstvist mellom arbeidere og arbeidsgivere, men må protestere herimot som en urettferdig ordning.»

Denne uttalelse viser klart at fagbevegelsen i vårt land dengang var prinsipiell motstander av voldgift, men de hevdet at samfunnsstrukturen dengang ikke tillot at arbeiderbevegelsen gikk inn for den. Som jeg allerede har sagt mener jeg at samfunnsstrukturen hos oss og den politiske makt vi har, betinger at vi går inn for tvungen voldgift, under forutsetninger som jeg senere skal gjøre rede for.

Skal ikke den direkte økonomi, uansett eiendomsrett til produksjonsmidlene, bli mislykket, er det nødvendig at lønnspolitikken kommer under full samfunnsmessig kontroll av de øvrige produksjonsfaktorer. Vi har delvis allerede kontroll over vareprisene, vi søker å regulere kapitalavkastningen, men ennå har ikke samfunnet full kontroll over næringslivet. En må derfor, om en skal gå inn for tvungen voldgift, sette slike vilkår for å ville gjøre det at en er sikker på at en oppnår det en ønsker — en samfunns-solidarisk noenlunde rettferdig fordeling av nasjonalinntekten.

Skal det bli tilfelle må en etter min mening straks få gjennomført offentlig lønnsstatistikk, standardregnskaper i industri og handel, få ansatt statsautoriserte revisorer, som er oppnevnt av staten og lønnet av denne mot refusjon av bedriftene. Dessuten må det offentlige straks gå inn for å få realiseringen av tanken om nasjonalregnskapet satt ut i livet. Gir statsmakten tilsagn om å ville akseptere de her påpekte reformer samtidig som priskontrollen utbygges, mener jeg personlig at fagbevegelsen ikke bør nøle med å gå inn for offentlig fastsettelse av lønningene.

Den eneste betenkelighet jeg har er at vi i demokratiske land kan miste flertallet, og da ville det selvsagt være ille å sitte med en voldgiftslov som kan bli et våpen mot arbeiderklassen. Jeg finner imidlertid ikke at vi, tross dette, kan la

være. Vi kan ikke etter min mening la oss hindre i å gjennomføre tiltak i rett lei, av den grunn at vi kanskje før eller senere skal miste flertallet. Dertil kommer, hva jeg for mitt vedkommende mener er avgjørende. Loven vedtas i tilfelle under slike forutsetninger, som vi klart må presisere — at ingen borgerlig regjering noensinne kan akseptere den. Fagbevegelsen vil i så fall kunne slå fritt om forutsetningene svikter, og den vil i så fall ha full høve til å treffe tiltak som den anser nødvendig i den aktuelle politiske situasjon.

Det vil naturligvis være betenkelig å gå til offentlig lønnsfastsettelse så fremt en i noen utstrekning skulle risikere at de avsatte dommer eller kjennelser ikke blir respektert av arbeiderklassen. Det er klart at bevegelsens ledelse, om den går inn for tanken, må sette inn et stort opplysningsarbeid for så å si mentalt å omstille hele tankegangen. Jeg nærer for mitt vedkommende ikke noen frykt for at det ikke skal lykkes hos oss å få arbeiderklassen til å akseptere voldgiftstanken.

Når voldgiftsdommene ikke har vært respektert hos oss, er det i første rekke fordi avgjørelsene alltid har vært bygget på generelle betraktninger, og til dels uvederheftige betraktninger — uten støtte i faktiske opplysninger som alle og enhver kunne forstå. Når en som jeg mener at vilkårene for å gå med på tvungen voldgift er at en skal få offentlig statistikk, standardiserte regnskaper i bedriftene, full opplysning om nasjonalinntekten og full priskontroll, vil enhver domstol få holdbare og solid funderte opplysninger å bygge sin avgjørelse på, og da nærer jeg ikke noen engstelse for at arbeiderklassen — som kanskje ved siden av landbefolkningen er den stand som har den sunneste rettsbevissthet, vil respektere de avsatte dommer. Etter min mening vil voldgiftsdommene under denne forutsetning få den samme anseelse som våre dommer for øvrig. Men som sagt, også av denne grunn er det nødvendig at det offentlige gjennomfører sin del av oppgaven etter de retningslinjer jeg her har trukket opp. Uten det vil en kunne risikere at dommene ikke blir respektert, og en ville i så fall være med på å undergrave statens autoritet, hva der nesten er enda verre for vår politikk enn åpne lønnskamper.

Jeg skal ikke her i denne forsamling gjennomgå situasjonen på dette område ute i verden. Den kjenner vel de fleste her til like godt som jeg. Jeg vil bare nevne at i alle land som har gjennomført, eller står på terskelen til å gjennomføre et

sosialistisk samfunn, fastsettes lønningene av staten i samarbeid med interesserte parter. Det samme gjelder i de land hvor den nasjonaliserte sektor av næringslivet har noe omfang. En har vært tilbøyelig til å hevde at i disse land har fagbevegelsen oppgitt sin frihet og at den har mistet sin mening. Jeg kan for mitt vedkommende ikke være enig i det. Fagorganisasjonen i disse land samarbeider med den politiske ledelse, og ut fra felles mål og grunnsyn når en naturligvis fram til et resultat etter drøftelser av den aktuelle situasjon. En kunne med like stor rett si at fagbevegelsen hos oss har oppgitt sin frihet fordi den samarbeider med den politiske arbeiderbevegelse.

Jeg har sett fremholdt nå i diskusjonen om lønnskroll- loven at fagorganisasjonen har mistet sin mening fordi en lar samfunnet overta noen av de funksjoner som tidligere tider tillar en selv. Hva så med fagbevegelsen i Tsjekkoslovakia, Sovjet-Samveldet og alle de østeuropeiske land. Det hele er kun et spørsmål om maktposisjoner, og makten vil selvsagt ikke bli mindre om en gjennom sideordnede organer selv like sterk, for ikke å si sterkere innflytelse på utviklingen.

Er en først kommet til det resultat at staten skal gripe regulerende inn i interessetvister i arbeidsrettsforhold, er det ganske klart hvordan dette bør skje. For det første må det bli vår oppgave å styrke og utvide meklingsinstitusjonen. Det sier seg uten videre selv at det alltid vil være en fordel at flest mulig interessetvister løses ved mekling. Jeg mener derfor det fra statens side må gjøres alt som gjøres kan for å styrke meklingsinstitusjonen. Til å styrke den i vesentlig grad vil det bidra at en får offentlig statistikk som gir oss opplysning om nasjonalinntekten, og mest mulig spesifisert oppgave over fordelingen av den. Hvilke veier en for øvrig skal gå, kan det sikkert herske delte meninger om, men selve målet, en sterkest mulig meklingsinstitusjon, er det sikkert ikke noen meningsskildnad om hos oss. En tanke som det kanskje kunne være verd å drøfte var at Landsorganisasjonen og Arbeidsgiverforeningen hadde hver sin fast ansatte representant hos riksmeklingsmannen, som kun hadde til oppgave å følge meklingene, og å holde sine respektive organisasjoner å jour med utviklingen, og å veilede forhandlerne. Dette skulle jeg bl. a. anse hensiktsmessig hvis en går inn for en solidarisk lønns- politikk i den forstand.

Det jeg har sagt nå håper jeg vil være tilstrekkelig for

å skape den diskusjon som er nødvendig for at arbeidstvistskomitéens medlemmer, som er utpekt av Sosialdepartementet, kan få orientering i spørsmålet om tiden nå er inne til å endre signaler i spørsmålet om offentlig lønnsfastsetting. At den tid engang vil komme at vi gjør det, tror jeg ikke det med rette kan herske noen som helst meningsskildnad om.

Dirigenten: Det foreligger ikke noe forslag her, men dirigenten vil foreslå at en tar Sjaastads innledning til etterretning.

Karl Hammerstedt: Noe som er iøyenfallende her som under saksbehandlingen i går er at en trekker paraleler mellom land som er mer eller mindre sosialistisk utbygd og land med kapitalisme. Skal vi ta eksempel av Sovjet så må vi gå til sosialisering og ikke bare gå inn for rasjonalisering. Jeg er motstander av alle lover som begrenser arbeidernes utfoldelse. Det er den økonomiske makt som er det avgjørende. De lover som blir vedtatt blir fortolket av dommerne, som hverken regjeringen eller stortinget kan øve innflytelse over. Jeg er meget betenkt over slike lover. I dag har vi den politiske makt. Burde en ikke gå den annen vei. Under Hundseid var lovene rettet ensidig mot oss. Hvorfor ikke nå gå den motsatte vei? Vi har i dag store muligheter, hvis vi tar i betraktning vår posisjon. Vi kan aldri vente oss noen goodwill fra borgerskapet. I dag har vi folket med oss. Får vi for mange av denslags lover, så er det sannelig et spørsmål hvordan det vil gå. Jeg tar avstand fra alle lover som begrenser våre muligheter og denne lov danner ingen unntagelse.

Konrad Nordahl: Boikottloven i 1933 kom i stand for å beskytte de mindre bedrifter og i skogsdistriktene. Det var nettopp med disse vi førte de største kamper. Dette går nå ut av loven, og vi har full boikottrett overfor disse. Det er en stor forbedring.

Voting: Dirigentens forslag ble enstemmig vedtatt.

Redaksjonskomitéens innstilling om samorganisasjonene.

Fra redaksjonskomitéen forelå nå følgende innstilling:

Etter redaksjonskomitéens forslag skal punktene 1—8 på side 3 og 4, lyde:

1. «Representantskapet består av 1 representant for hvert på-

begynt 1000 medlemmer i fylket, dog minst 20 utenom den by hvor samorganisasjonen har sitt sete. For den by hvor samorganisasjonen har sitt sete velges likeledes 1 representant for hvert påbegynt 1000 medlemmer, hertil kommer forretningsutvalgets 5 eller 7 medlemmer som velges fra byen og nærmeste omegn.

2. Representantskapet har møte en gang årlig. Møtet forutsettes å vare høyst 2 dager, og en søn- eller helligdag anvendes som den ene møtedag.
3. Utgifter til reise, tapt arbeidsfortjeneste og diet beregnes etter de regler som til enhver tid er gjeldende i Landsorganisasjonen.
4. De samorganisasjoner som etter uravstemning i fagforeningene ønsker å opprettholde årsmøter, må selv bære alle utgifter til disse, men det har rett til et tilskudd fra Landsorganisasjonen, beregnet etter reglene i punkt 1—3. Dette tilskudd skal også dekke utgiftene til samorganisasjonenes distriktsstyrer.

I disse samorganisasjoner består forretningsutvalget av 5 medlemmer og distriktsstyret av 11 medlemmer. De valgte tillitsmenn er medlemmer av forretningsutvalget og distriktsstyret.

I de samorganisasjoner som eventuelt beslutter årsmøte, fastsetter årsmøtet størrelsen av representantenes diet og arbeidstap.

5. Eventuelle årsmøter skal bestå av en representant fra hver avdeling. Utgiftene utenom Landsorganisasjonens tilskudd, utliknes på de tilsluttede avdelinger i henhold til medlemstallet. Beløpet innkasseres av samorganisasjonene for hvert år, og avsettes til et fond som ikke kan anvendes til andre formål.
6. Årsmøtene, som følger kongressperioden, skal holdes etter at Landsorganisasjonen har fastsatt tidspunktet for kongressen. De foretar valg på samorganisasjonenes representanter til Landsorganisasjonens representantskap, og foretar innstilling på samorganisasjonenes representanter til kongressen. De endelige valg foretas ved uravstemning.
7. I de samorganisasjoner hvor årsmøter ikke holdes skal representantskapet foreta innstilling på distriktsrepresentanter så vel til representantskapet som til kongressen. Valgene foretas ved uravstemning.

8. For samorganisasjonen i Oslo opprettes et representantskap med 1 representant fra hver fagforening for hvert påbegynt 500 medlemmer dog ikke over 3.

En forutsetter at representantskapet i denne samorganisasjon som regel kan holde sine møter om kveldene etter endt arbeidstid, på samme måte som et vanlig fagforeningsmøte. Møteutgiftene til dette representantskap vil da innskrenkes til lokal-leie og bekjentgjøring av møtene. Samorganisasjonen avgjør selv hvor ofte den vil holde møter i representantskapet. Møteutgiftene går inn på samorganisasjonens budsjett.»

Punkt 1—5 på side 5 og 6 skal lyde:

1. «På hvert sted hvor det er flere fagforeninger tilsluttet forskjellige forbund, skal det organiseres et faglig utvalg. Utvalgets besluttende organ er fagforeningsstyrene i de tilsluttede foreninger.
2. Under forutsetning av sekretariatets godkjenning har det faglige utvalg myndighet til å ilegge de fagorganiserte arbeidere på stedet en rimelig kontingent til opplysnings- og kulturvirksomheten. Kontingenten må godkjennes av sekretariatet, sammen med den arbeidsplan som Det faglige utvalg utarbeider.
3. På steder hvor faglige utvalg ikke er dannet overtar stedets fagforening de samme gjøremål som de faglige utvalg.
4. De faglige samorganisasjoner pålegges å sørge for at de faglige utvalg blir organisert i samsvar med Landsorganisasjonens representantskaps beslutning.
5. I Oslo overtar samorganisasjonens representantskap de samme gjøremål som de faglige utvalg, og har den samme myndighet som disse.»

Punktene 1—3 på side 7 skal lyde:

1. «De faglige samorganisasjoner er hjelpeorganer for Landsorganisasjonen med tilsluttede forbund i det distrikt hvor samorganisasjonen har sin virksomhet.
2. Samorganisasjonenes tillitsmenn velges som hittil av samorganisasjonenes representantskap, eventuelt årsmøte, og forelegges sekretariatet til godkjenning. De valgte tillitsmenn blir dermed å betrakte som Landsorganisasjonens tillitsmenn i vedkommende distrikt.

3. Sekretariatet foretar ansettelser av kontorhjelpe ved samorganisasjonens kontor etter innstilling fra samorganisasjonens forretningsutvalg.»

Med de endringer som her er foretatt foreslår redaksjonskomitéen at Organisasjonskomitéens innstilling vedtas.

Elias Volan: I går fikk representantene utdelt et dokument på 3 sider, hvor det heter: «Etter redaksjonskomitéens forslag skal punktene 1—8 på side 3 og 4 lyde.» Det var talt om at det var så mange dokumenter i saken. Vi har derfor satt opp alle punkter i dette dokument. De 8 punkter som inneholdes i Organisasjonskomitéens forslag erstattes av redaksjonskomitéens forslag til de samme 8 punkter. Når det gjelder punktene 1—5 på side 5 og 6 så erstattes de av punktene på side 2 og 3 i redaksjonskomitéens forslag. En har ved dette større klarhet. Redaksjonskomitéens innstilling er enstemmig. To av samorganisasjonens representanter har vært med, to fra L.O. og en fra forbundene. Med de endringer som nå foreligger, så mener vi at utbetalingene til samorganisasjonene vil bli holdt innenfor den norm kongressen har vedtatt. Alle samorganisasjoner skal kunne holde et distriktsmøte, riktignok et representantskap, men med denne representasjon vil det være mulig. Det er neppe noen samorganisasjon som får under 30 representanter. Når vi sammenligner dette med L.O.s representantskap så er det en betydelig representasjon. Det blir for samorganisasjonenes vedkommende mellom 6—700 representanter, når en regner med Oslo. Ja det blir mer. Det blir 3 ganger så stort som kongressen. I de samorganisasjoner som vil ha årsmøter med en ennå sterkere representasjon, må da fagforeningene selv betale det som en ikke får av L.O. Vi har ingen mulighet for å kunne gå videre, hvis ikke representantskapet skal ta penger av L.O.s kasse og som jeg mener det ikke har lovlig adgang til etter kongressens vedtak. Møre fylke vil i likhet med alle andre fylker få 1 samorganisasjon mot nå 3, men en opprettholder kontoret i Kristiansund. Molde og Ålesund slås sammen til ett kontor. Vi kan ikke kaste penger bort på 3 organisasjonsapparater i et fylke, når en ellers har et i de andre. Bergen og Fylkenes Samorganisasjon omfatter 3 fylker, Trøndelag faglige Samorganisasjon 2 fylker. Samorganisasjonen i Helgeland nedlegges som samorganisasjon. Søndre del føres over til Trøndelag og den annen del til Namdal. Men distriktet vil ikke

få mindre arbeidshjelpe, idet en skal oprette et kontor i Mo i Rana. Det anser vi nødvendig.

Kristoffer Jakobsen foreslo:

1. Organisasjonskomitéens forslag med hensyn til samorganisasjonens grenseinndeling tiltres.
2. Organisasjonskomitéens forslag om å gå over til representantskap kan ikke tiltres idet man foreslår den nåværende ordning med forretningsutvalg og distriktsstyret valgt av årsmøtet bibeholdt. Dog således at årsmøtene holdes hvert 3dje år.
3. Representanter til årsmøtet velges etter følgende regler:
 - a) De tilsluttede foreninger velger 1 representant for fylte 100 medlemmer. Foreninger med 500 medlemmer og derover får 2 representanter.
 - b) Foreninger som ikke har 100 medlemmer slås sammen forbundsvis og får representasjon som etter punkt 3, a.
 - c) Hvert forbund skal sikres 1 representant selv om antallet ikke har nådd 100 medlemmer.

Det oversendte forslag til vedtektene §§ 4, 5, 6, 7 og 8 forandres overensstemmende med foranstående.»

Per Johansen foreslo: «Nord-Trøndelag fylke blir eget samorganisasjonsområde. Sekretariatet bestemmer hvor kontoret for dette fylke skal være.»

Alf Andersen: Jeg forlangte ordet før redaksjonskomitéen trådte sammen og situasjonen er jo nå endret. Etter Volans redegjørelse er det ikke stort å si. Men jeg vil gjøre en del visitter til enkelte av samorganisasjonens representater. Jeg synes det er uriktig at en tillegger oss motiver som ikke er riktige. Kiste sa at vi hadde gjort dette til et kardinalspørsmål. Er det Organisasjonskomitéen som har gjort det? Jeg tror det er samorganisasjonene selv som har gjort det. Det var ingen tvil om medlemmenes stilling sa Kiste. Vi har også rede på medlemmenes oppfatning. Meg forekommer det å være ikke så lite av konservatisme at en absolutt skal beholde det som er. Jeg hadde ærlig talt mest lyst til å opprettholde Organisasjonskomitéens opprinnelige forslag, men når redaksjonskomitéen nå er enstemmig om sin innstilling så vil jeg likevel anbefale den. Jeg vil henstille til samorganisasjonene å legge sakene fram slik at medlemmene står på jorda. Vi hadde en nystiftet forening hvor samorganisasjonen uten å spørre forbundet reiste tariffkrav.

Jeg ser bort fra at de kanskje ikke visste at vi hadde landstariff i tekstilindustrien. Arbeidstiden ble krevd til 45 timer, hver torsdag fri osv. Alt det der var bra og kunne det gjennomføres så var det selvsagt ønskemål. Når vi så kom til stedet måtte vi si som det var. I det praktiske og daglige liv er det slik at medlemmene vil ha forbundenes tillitsmenn til stede og ikke samorganisasjonenes.

Bernh. Berntsen: Jeg har tidligere betegnet enkelte forbundstillitsmenn for å være konservative når det gjaldt loven om lønnskontroll. Men en må også si det om enkelte samorganisasjonsrepresentanter. Det som er poenget i denne sak er hvorvidt vår organisasjon til enhver tid skal være utbygd slik at den svarer til sin hensikt. Det som må være hensikten er å skape en handlekraftig og arbeidsdyktig organisasjon. Det er to systemer å velge mellom, det autoritære og det demokratiske system. Det autoritære system er et handlekraftig system, det er vi sikkert alle enig om. Det viste seg i Tyskland hvor nazismens diktatur tvang det tyske folk inn under sin vilje. I vurderingen av de demokratiske former må en vokte seg for å la seg forlede til å la demokratiet bli en karikatur av et demokrati. Man kan nemlig meget lett drukne i demokratiske former. Spørsmålet er om man vil bygge på de erfaringer man har høstet og skape et arbeidsdyktig demokrati. Hvis man ikke gjør det, vil det demokratiske system før eller senere bli avløst av et eller annet slag diktatur. Det er i virkeligheten dette striden står om. For Bergen og Fylkenes faglige Samorganisasjons vedkommende hadde vi ved utgangen av 1946 — 336 fagforeninger. Vi hadde en representasjonsordning til årsmøtene hvor foreningene etter sitt medlemstall kunne velge inntil 5 representanter, en for hvert fylte 100 tall medlemmer, dog minst 1 representant fra hver forening. Det siste årsmøtet talte over 400 representanter + gjester og distriktsstyret. Man må forutsette at antall foreninger ytterligere er steget. Dette blir en stor og lite arbeidsdyktig forsamling, som etter hvert som organisasjonen vokser vil bli ennå større og mer uhåndterlig. Det er derfor nødvendig at man finner fram til en organisasjonsoppbygging hvor ansvar legges mer på de organer som opprettes og som kan føle ansvaret hver på sitt sted og utføre mer selvstendig arbeid enn hva hittil er gjort. Derfor må de faglige utvalg tilstå mer selvstendige oppgaver, og organisasjonens fellesorgan må være et representantskap hvor en kan begrense størrelsen,

som igjen vil medføre større arbeidsdyktighet. Når nå redaksjonskomitéen er kommet fram til en utvidelse av representasjonen for distriktenes vedkommende, vil jeg ikke stemme mot det.

John Wivegh opptok Organisasjonskomitéens innstilling med endringer.

Malvin Knutsen foreslo: «For Bergen og Fylkene velges 1 representant for hvert 500 tall medlemmer. Hvert fylke har rett til minsterepresentasjon på 20 representanter. Forbundene i hvert distrikt velger i fellesskap representantene etter innkomne forslag og etter innstilling fra samorganisasjonens styre. Hvert forbund skal ha minst 1 representant.»

P. H. Vestad foreslo: «I betraktning av de lange avstander med til dels dårlige kommunikasjonsforhold i disse fylker anbefaler representantskapet for sekretariatet at der opprettes et avdelingskontori Namsos.»

John A. Johnsen foreslo: «Den foreliggende innstilling fra Organisasjonskomitéen i samorganisasjonsspørsmålet er for sterkt preget av en sentralisering av organisasjonsapparatet. Dette gjelder både det lokale fylkesapparat og forholdet til Landsorganisasjonen. Det som der er et sterkt behov for, og som det ganske sikkert er sterke krav om ute i fagforeningene er en videre utbygging av samorganisasjonenes organisasjonsapparat og dens oppgaver, særlig i denne tid hvor store sosiale nydannelsesspørsmål er aktuelle. Til en slik utbygging må samorganisasjonenes økonomi styrkes med egen særkontingent. Grunnlaget for den foreliggende utredning kan derfor ikke godtas, og representantskapet vedtar at Organisasjonskomitéen utreder spørsmålet på følgende grunnlag, som forelegges førstkommande fagkongress til endelig avgjerd.

1. Samorganisasjonene har rett til å fastsette en særkontingent utlignet på alle tilsluttede fagforeninger og som inngår til vedkommende samorganisasjon i sin helhet. Kontingenten skal godkjennes av Landsorganisasjonens sekretariat.

2. De faglige utvalg bygges med en bedre administrasjon, og en bedre økonomi. Dette gjøres ved ordningen av en særkontingent etter punkt 1.

3. Industrigruppene organiseres gjennom samorganisasjonene, på det grunnlag at det i alminnelighet opprettes en industrigruppe av samtlige forbundsavdelinger som er tilsluttet vedkommende samorganisasjon.

4. Opplysningsarbeid ute i fylkene planlegges og administreres av samorganisasjonene ved sine opplysningsnemnder og i samarbeid med Opplysningsforbundet. Når det gjelder dagkurs også i samarbeid med forbundene.

5. Årsmøtene holdes som regel hvert 3dje år. De begrenses til maksimum 150 representanter som velges av de til samorganisasjonen tilsluttede fagforeninger. Ingen fagforening har rett til å velge mer enn 5 representanter.

6. Forretningsutvalg og styreformen opprettholdes. Tillitsmennenes antall og valg tilligger samorganisasjonenes årsmøter. De valgte tillitsmenn er faste medlemmer av forretningsutvalget og styret.»

Halfdan Wigaard foreslo: «I stedet for 3 forhøyes tallet på representanter i Oslo til 5.»

Videre opptok redaksjonskomitéen forslaget på side 24 i Organisasjonskomitéens innstilling punkt 2: «Sekretariatet opptar forhandlinger med de forbund som har distriktssekretærer om en samordning av organisasjonenes distriktsadministrasjoner. Resultatet av disse forhandlinger forelegges Landsorganisasjonens representantskapsmøte.

Når disse forhandlinger er ferdig og forelegges representantskapet framsettes det på samme tid forslag om antallet av tillitsmenn ved de enkelte samorganisasjoners kontor.»

Strek ble satt og taletiden satt til 5 og 2 minutter.

Kristoffer Jakopsen: Mitt forslag er Rogalands faglige Samorganisasjons, ikke mitt, og jeg vil henstille til sekretærene om å være oppmerksom på det i protokollen. Det er mange dokumenter i denne sak og den burde ha vært utsatt. Det vesentlige for hvorfor en vil kastre samorganisasjonene er den økonomiske side og dette at en ikke får lokale stort nok. Men det største spørsmål er at en ikke har råd til å holde årsmøtene i sin nåværende form. Er det mulig innenfor rammen av den kontingenten som foreningene nå betaler å holde årsmøter som hittil, så bør en ha den adgang. En forhøyelse av kontingenten må selvsagt forelegges kongressen, men en kan regulere beløpene slik at samorganisasjonene ikke behøver å henvende seg til foreningene. Det er mange kamerater som disse årsmøter i samorganisasjonen har hatt stor betydning for. Det kan ikke måles i kroner og ører. Det er talt om at det faglige utvalgsarbeid skal utvides. De skal få mer å gjøre. Men da vil jeg gjøre oppmerksom på at de hittil har arbeidet med fag-

lige økonomiske saker. Nå blir det en omstilling. De skal også overta politiske oppgaver. Og da skal en huske på at disse folk først har sin arbeidsdag å passe.

John Wivegh: Jeg vil gjøre oppmerksom på at det er feilaktig som enkelte synes å tro at organisasjonskomitéen har vært sammensatt av motstandere av samorganisasjonene. Jeg har selv i sin tid arbeidet i samorganisasjonen. Men en kan ikke si det tydeligere enn Berntsen. Skal vi være mobil til å overta de forskjellige funksjoner, så må vi også innrette oss deretter. Samorganisasjonene må ikke drive dette for vidt. En skal ikke drive det slik at alt sendes kongressen, da kan en risikere at det kan framkomme forslag om *frivillig medlemskap* i samorganisasjonen. Vi kan ikke fortsette med masse møter i samorganisasjonene. Vil fagforeningene ha det, så får de ta de utgifter som følger derav. Distriktsorganisasjonene er hjelpeorganer for L.O. i alle saker som fellesnevneren sender ut og det er da klart at L.O.s representantskap må ha avgjørelsen og godkjenningen av de som skal være tillitsmenn.

Malvin Knutsen: Konservativ eller ikke. Det får en selv bedømme. Jeg har gått inn for innskrenkning og for representantskap, men jeg finner det for lite med 1 representant for hvert påbegynt 1000 medlemmer. Derfor foreslår jeg 1 representant for hvert påbegynt 500 medlemmer.

P. Mentzen: Vi står i den situasjon at vi har fått en masse forslag etter redaksjonskomitéens innstilling. Det eneste nye er det Vestad foreslår, det øvrige inneholder de innvendinger som tidligere har foreligget. Den vesentligste innvending har vært at representantskapet blir for lite. Det er et vurderings-spørsmål og et økonomisk spørsmål. Men når samorganisasjonen selv kan avgjøre hvorvidt en vil fortsette med årsmøter, så skulle det vel være greit. Men da må en være klar over at de selv må betale det. Alle skal betale ut fra det medlemstall en har. Det skal koste like mye for hver representant. Med den omstilling som foregår så vil samorganisasjonene delvis få mange andre oppgaver å arbeide med en hittil. Vi skal også være klar over at samorganisasjonene må bygge på de faglige utvalg, når det nå blir fylkesvise organisasjoner. Ved møtene i de faglige utvalg må også samorganisasjonenes tillitsmenn være til stede. De lønnede tillitsmenn kan også være medlemmer av årsmøtene eller representantskapet. Redaksjonskomitéens forslag er et kompromis og har dettes svakhet. Men

jeg tror dog at det hermed er tatt hensyn til alle innvendinger og at dette er det vi kan nå i dag.

Ole Andersen Kiste: Jeg kunne virkelig ha god lyst til å svare Alf Andersen og Wivegh. Vi mistror ikke dere, som er valgt av deres landsmøter for ikke å følge vedtakene, men dere skal heller ikke mistenke oss som blir valgt til tillitsmenn av de samme medlemmer. Jeg er ikke misfornøyd med redaksjonskomitéens forslag, men jeg ville ha bestemt enten årsmøte eller represeentantskap, så en fikk *likhet* i alle samorganisasjoner, men jeg har bøyd meg for innstillingen. Medlemmene har anledning til selv å bestemme om de vil ha årsmøte eller representantskap. Likeledes når det gjelder valg av tillitsmenn. Jeg tror innstillingen tilfredsstiller medlemmene landet rundt og jeg vil anbefale redaksjonskomitéens innstilling. Når det gjelder representasjonen til årsmøtene var vi alle enige om at det måtte være 1 representant fra alle foreninger.

Halfdan Wigaard: Det er medlemmene som skal bestemme og avgjøre sakene. I Oslo vil en forening med 20—30 medlemmer få 1 representant og en forening med 6—7 000 medlemmer 3 representanter. Jeg foreslår at en forhøyer dette tall til 5. Det må ikke være slik at de medlemmer som står i en stor industri skal være mindre representert. Det vil ikke bli så mange flere representanter ved dette.

Chr. Henriksen: Jeg er enig i det syn Wivegh gjorde gjeldende. Jeg var uenig i at redaksjonskomitéen ble nedsatt. Hva skjedde? Det var samorganisasjonens folk som spratt opp og skulle sable ned innstillingen. Var Berntsens forslag kommet før så hadde det kanskje ikke blitt noen redaksjonskomité. Samorganisasjonene må innrette seg etter de endrede forhold i samfunnet. Reisningen av det økonomiske demokrati og utviklingen av produksjonsutvalgene er oppgaver som nå står i forgrunnen. Det er mer positive oppgaver en nå bør ta for seg. La oss derfor sette en tykk strek over samorganisasjonenes årsmøter i den senere tid. Samorganisasjonene må ikke innbille seg å være en staf i staten.

John A. Johnsen: Den form som samorganisasjonen har i dag har bestått i 30 år, og det er ikke samorganisasjonene som er kommet med denne innsnevring. Vi vil ha utvidet de faglige utvalg og vi vil ha industrigrupper. Vi er også enig i at årsmøtene er for store, men vi mener at det kan begrenses til 150 representanter. Jeg opptar forslaget fra Telemark: «Represen-

tantskapet vedtar at forslaget fra Telemark faglige Samorganisasjon legges til grunn for utarbeidelse av en ny lovutredning for de faglige samorganisasjoner, som forelegges for førstkommande representantskap. Punkt 1 i forslaget om en tilbakeføring av kontingenten, til at den innbetales direkte til samorganisasjonen, forelegges på førstkommende fagkongress.»

Oscar Lauritzen: En må kunne si det går framover. Nå har vi Organisasjonskomitéens innstilling og vi har endringer og tillegg til innstillingen og nå redaksjonskomitéens innstilling. Jeg vil bare høre med Volan om de faglige utvalg. Det står at på alle steder hvor det er flere fagforeninger tilsluttet forskjellige forbund, skal organiseres et faglig utvalg. Utvalgets besluttede organ er fagforeningsstyrene i de tilsluttede foreninger. Videre at det skal være adgang for fagforeningene i byens nærmeste omland å slutte seg til. Men hvordan? Kontingenten har vært nevnt. Vi skulle hatt den som vi tidligere hadde. I innstillingen står det videre at forretningsutvalget skal velges fra ett sted. Vi har helt siden 1918 hatt vekselvis representasjon fra Greaker og Torp. Jeg skal stemme for redaksjonskomitéens innstilling.

P. H. Vestad: Det er nå forutsetningen at begge Trøndelagsfylker skal omfattes av én samorganisasjon. Samorganisasjonen i Trondheim foreslår jeg opprettet et kontor i Namsos, som kan ta seg av sakene i den nordlige del av fylket. Det vil ellers være vanskelig å betjene disse store fylker. Vårt forbund har mellom 6—700 foreninger og har måtte benytte seg meget av samorganisasjonene. Jeg vil anmode representantene om å slutte opp om mitt forslag fordi våre foreninger og vårt forbund har stor interesse av denne ordning.

Per Johansen: Jeg er i den uheldige situasjon at jeg representerer Namdalen med store skoger og hvor tømmeret sendes nordover for foredling og hvor kjøttet går sørover. Namdalen ligger midt i landet og det later til at det er meget vanskelig å plasere denne landsdel. Det er alltid slik i alle forhold at alle vil ha det beste av kaka. Skal en imidlertid på denne måte ribbe Namdalen, så gjør en noe en kommer til å svi for senere hen og også angre på. En taler meget om å bygge opp et sosialistisk samfunn. Det skulle ikke forbause meg at om vi fikk et sosialistisk Norge, så ble Namdalen satt utenfor.

Konrad Karlsen: Jeg skal ikke følge Andersens taktikk. Jeg kjenner til mange tilfelle hvor medlemmene forlanger at

samorganisasjonenes tillitsmenn skal hjelpe til og ikke forbundenes tillitsmenn. Det forslag som nå foreligger har kompromissets svakhet. Men vi har oppnådd noe når det gjelder representantskapets størrelse.

Anker Johansen: Volan brukte kraftig skyts når det gjelder Møre fylke. En skal huske hva vi fikk i 1937. Det daværende sekretariat må ta ansvaret for det. Vi fikk et kontor i Molde med 3 funksjonærer, som ikke kom ut i distriktene i den tid vi hadde kontoret. Siden fikk vi et kontor i Kristiansund og Ålesund. I Sunnmør har vi lojalt bøyd oss for vedtakene. Vi går igjen inn for sammenslutning av de 3 samorganisasjoner, når vi får 2 kontorer. Tyngden av de fagorganiserte ligger i Sunnmøre. Jeg vil anbefale Organisasjonskomitéens innstilling med et hovedkontor i Ålesund og et kontor i Kristiansund. La oss få sammenslutningen, men slik at vi blir fornøyd.

Bendik Øyan: Jeg er ikke noen spesiell representant for samorganisasjonen, men jeg har arbeidet en del innenfor samorganisasjonens arbeidsområde. En forenkling er nødvendig og jeg er klar over at for å komme derhen må en vedta redaksjonskomitéens innstilling. Situasjonen ble imidlertid ikke noe bedre her i byen ved at en la en gjøkunge i redet. Wigaards forslag er Disenåens opprinnelige forslag. Jeg vil henstille til ham å trekke forslaget tilbake. Likevel vil det bli et stort representantskap eller årsmøte.

Peder O. Moan: Organisasjonskomitéens innstilling skal jeg ikke nå feste meg noe ved. Men hva angår Namdalen så virket det forbausende på oss at en vil legge den søndre del til Trøndelag, et distrikt som kunne være et kongerike for seg selv. Sett fra et økonomisk synspunkt vil det heller ikke være noen vinning. Jeg vil henstille til representantskapet å vedta Vestads forslag.

Ivar Lie: Det jeg har uttalt om samorganisasjonens virkeområde er det syn som styret i min samorganisasjon har av spørsmålet. Jeg vil stemme for forslaget fra Rogaland.

Elias Volan: En vestlandsrepresentant sammenlignet representasjonen i Bergen med Oslo. Det går ikke godt an. Ved siden av selve representasjonen til representantskapet skal en også ha et faglig utvalg på det sted hvor samorganisasjonen er. Oslo by er en egen samorganisasjon, som utfører begge disse funksjoner, både samorganisasjonens og det faglige utvalgs. Jakopsen mente det var mulig innenfor den nåværende

økonomi å opprettholde årsmøtene. I innstillingen er inntatt en oversikt som viser at hvis L.O. får 3½ million kroner i kontingentinntekt så vil derav gå vel 980 000 kroner til samorganisasjonene. Av dette beløp er allerede 920 000 kroner bundet av samorganisasjonene. Det ligger ikke innenfor mulighetenes ramme å utbetale mer fra L.O. til samorganisasjonene. Så vil en ha nærmere utredet og utsatt dette til fagkongressen. Vi må ha avgjort dette i år, fordi til neste år skal de fleste samorganisasjoner ha årsmøter og hvem skal da betale? Når L.O.s representantskap skal ta stilling til et organisasjonsspørsmål som i høy grad berører L.O. må en ha rede på konsekvensene. Wigaard vil ha mer likestilling. Det er selvfølgelig et skjønnsspørsmål om en skal ha 3 eller 5 representanter. Jeg vet imidlertid ikke om noen organisasjon i Europa, unntatt England, hvor en stemmer etter antall medlemmer en representerer. Med den representasjon vi foreslår så får samorganisasjonen i Oslo et representantskap på vel 300 representanter. Årsmøter med innskrenket representasjon. Hva betyr det? Jo det betyr at de små foreninger ikke blir representert. Men det er ikke mulig å innta det standpunkt når en samtidig sier at årsmøtene har oppdragende betydning. Østfold har 5 faglige utvalg. De hadde 5 distriktsorganisasjoner, det er disse som er opprettholdt som faglige utvalg. Det er klart at det ikke er det en mener med faglige utvalg. Det er stedets fagforeninger som skal samarbeide. Organisasjonskomitéen sier i sin innstilling at i Trøndelag har en 3 sekretærer. Den ene er vesentlig opptatt for Skog- og Landarbeiderforbundet. Der sier Organisasjonskomitéen at en finner det naturlig å oppta samarbeide med nevnte forbund om en deling av hans lønn. Det kan jo også hende at L.O. og Skog- og Landarbeiderforbundet kan bli enig om å plasere ham i den nordlige del av fylket, men han får ikke noe eget administrasjonsapparat av den grunn.

Votering: John A. Johnsens forslag ble forkastet mot 10 stemmer. — Wiveghs forslag falt med 65 mot 46 stemmer. — Kr. Jakopsens forslag falt mot 16 stemmer. — Redaksjonskomitéens forslag ble vedtatt mot 1 stemme. — Per Johansens forslag ble forkastet mot 4 stemmer. — Vestads subsidiaire forslag ble oversendt sekretariatet. (Formannen lovet at forslaget skulle bli godt behandlet.) — Ved alternativ votering mellom redaksjonskomitéens og Wigaards forslag (om Oslo) ble redaksjonskomitéens forslag vedtatt mot 9 stemmer. — Malvin Knutsens

forslag ble forkastet mot 6 stemmer. — Endelig ble Organisasjonskomitéens forslag side 24, punkt 2 om distriktsadministrasjonene enstemmig vedtatt.

Møtet hevet — Besluttet pause til kl. 14.30.

Ettermiddagsmøtet onsdag den 27. august.

Dirigent: *Torbjørn Henriksen.*

Møtet ble satt kl. 14.30 presis. — Protokollen fra formiddagsmøtet ble referert og uten bemerkninger godkjent.

Punkt 9: Pensjonskassen.

Til dette punkt forelå innstilling fra det av sekretariatet nedsatte pensjonsutvalg gjeldende forslag til endringer i Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse.

Fra sekretariatet forelå følgende innstilling:

Sekretariatet har behandlet Pensjonsutvalgets forslag til lover for Den norsk Fagorganisasjons Pensjonskasse og foreslår følgende endringer i utvalgets forslag:

§ 1.

Den norske Fagorganisasjons Pensjonskasse er en av Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og de denne tilsluttede forbund garantert kasse som har til formål å betale pensjoner etter nedenstående regler til tillitsmenn og funksjonærer i fagorganisasjonen og deres etterlatte. Kassen er et selvstendig rettssubjekt med eget styre, egne lover, egen kasse og egne regnskaper. Kassens midler kan bare anvendes til utbetalinger som nærmere angitt nedenfor i disse lover og til dekning av nødvendige administrasjonskostnader for kassen.

§ 2.

Som Pensjonsutvalgets forslag.

§ 3.

Pensjonskassen omfatter funksjonærstillinger og tillitsverv i Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og tilsluttede forbund og samorganisasjoner, hvor stillingen er vedkommende funksjonærs hovedverv. For disse er medlemskap i kassen obliga-

torisk, kfr. § 6. Pensjonskassen omfatter ikke valgte eller ansatte tillitsmenn og funksjonærer hvis funksjonstid er av midlertidig art. De av fagforeningene valgte tillitsmenn og ansatte funksjonærer fritas for obligatorisk medlemskap i pensjonskassen. Dog har fagforeningene adgang til etter søknad til kassens styre å få fastlønnede tillitsmenn og funksjonærer opptatt som medlemmer såfremt disses stillinger er vedkommendes hovedverv. Ved opprettelse av nye stillinger eller lønnede tillitsverv ved tilmelding av nye organisasjoner eller hvor det ellers kan foreligge tvil, avgjør pensjonskassens styre hvorvidt en stilling eller et tillitsverv går inn under pensjonskassen. Styrets avgjørelse er ikke gjenstand for anke.

Hvis noen tillitsmenn eller funksjonærer som har sitt medlemskap i orden i pensjonskassen før disse vedtekter trer i kraft, går av med pensjon ved oppnådd alder ved fylte 65, henholdsvis 60 år og ikke har oppnådd 20 års medlemskap i pensjonskassen, er vedkommende organisasjon forpliktet til å innbetale i pensjonskassen premie for det antall år vedkommende mangler på opptjeningen, pluss de 5 pst. av lønnen pr. år som er organisasjonens tilskudd.

Hvis det velges eller ansettes tillitsmenn og funksjonærer som har nådd en alder hvor det ikke kan oppnåes en tjenestetid av 20 år ved fylte 60, henholdsvis 65 år, er den organisasjon som velger eller ansetter disse på samme måte forpliktet til å innbetale i pensjonskassen premie for det antall år vedkommende mangler på opptjeningen av de i vedtektene bestemte 20 år, pluss 5 pst. av lønnen, som er organisasjonens tilskudd til pensjonskassen.

§ 4.

- De fastlønnede tillitsmenn og funksjonærer betaler inn til pensjonskassen 5 pst. av den lønn de til enhver tid oppbærer i organisasjonen, begrenset oppad til kr. 12 000.00 pr. år, heri medregnet dyrtidstillegg. Betaling for overtidarbeid, honorarer eller andre tilfeldige inntekter medregnes ikke som forsikringspliktig lønn.
- Arbeidernes faglige Landsorganisasjon betaler inn til pensjonskassen et beløp svarende til 5 pst. av den samlede lønn hvoretter det innbetales premie til pensjonskassen.
- Når nye forbund eller foreninger tilsluttes Landsorganisasjonen og dermed kommer inn under pensjonsordningen, betaler disse ved tilmeldingen et engangstilskudd svarende

til 20 pst. av det beløp som blir betalt ut til lønninger til forsikringspliktige tillitsmenn og funksjonærer det siste år før tilmeldingen.

Oppretter bestående organisasjoner nye stillinger, betales på tilsvarende måte et engangstilskudd av 20 pst. av årslønnen for den nye stilling inklusive personlig tillegg og dyrtidstillegg.

- d) Forbundene er overfor pensjonskassen ansvarlig for at de i forbundet ansatte tillitsmenn og funksjonærer oppfyller sine forpliktelser etter foranstående bestemmelser. På samme måte er Landsorganisasjonen ansvarlig for at denne og samorganisasjonene oppfyller sine forpliktelser overfor pensjonskassen.

Styret kan for øvrig pålegge nye forbund eller foreninger ekstrainnbetalinger dersom det ved forsikringsteknisk beregning ved innmeldingen viser seg at de nye medlemmers pensjonsrettigheter på grunn av alder og tjenestetid ikke kan ansees dekket ved innbetalingene til kassen for disse medlemmer.

- e) Ved ansettelse av tillitsmenn og funksjonærer som er over 45, henholdsvis 40 år, og ikke oppnår 20 års tjeneste ved fylte 65, henholdsvis 60 år, etterbetaler vedkommende organisasjon til pensjonskassen den forsikringspremie som skulle vært betalt i de år den ansatte ikke har vært i stillingen i det manglende tidsrom. Premien blir i disse tilfelle å betale etter den lønn som er blitt fastsatt for stillingen i det år ansettelse finner sted.

Fratrer en tillitsmann eller funksjonær sin stilling etter å ha stått i pensjonskassen i 20 år, og ikke oppnådd pensjonsalderen, kan styret mot søknad fra vedkommende fatte beslutning om at medlemmet blir fortsatt stående i pensjonskassen, mot å innbetale den premie som gjelder for fortsatt opparbeidelse av rettigheter i pensjonskassen.

- f) Fratrer en pensjonsforsikret sin stilling i organisasjonen før vedkommende har oppnådd å bli pensjonsberettiget, eller søknad om fortsatt medlemskap ikke er innvilget, får vedkommende tilbakebetalt det innbetalte forsikringsbeløp.

Hvis den organisasjon vedkommende pensjonsforsikrede er beskjeftiget i trer ut av Landsorganisasjonen før oppnådd pensjonsrett, utbetaler pensjonskassen 60 pst. av det beløp vedkommende forbunds tillitsmenn og funksjonærer

har innbetalt til pensjonskassen. Trer vedkommende på ny inn i stilling som går inn under pensjonsordningen, medregnes vedkommendes tidligere beskjeftigelse til den pensjonsbetingede tjenestetid, med mindre det tilbakebetalte beløp på ny innbetales i kassen. pluss forsikringspremie i den periode vedkommende har stått utenfor pensjonskassen. Fratrer en pensjonsforsikret sin stilling før vedkommende har oppnådd å bli pensjonsberettiget, opphører pensjonskassens forpliktelser likeoverfor vedkommende såfremt det ikke foreligger beslutning av pensjonskassens styre om at vedkommende fortsatt kan stå tilsluttet kassen mot innbetaling av den fastsatte forsikringspremie. Denne premie vil bli å innbetale etter den lønn vedkommende oppebar i den forsikringspliktige stilling. Utbetalingen av pensjonen blir å beregne med 60 pst. av den for stillingen til enhver tid gjeldende lønn. Pensjonen begrenses oppad til kr. 6 500.00 pr. år.

§ 5.

Som Pensjonsutvalgets forslag.

§ 6.

Som Pensjonsutvalgets forslag.

§ 7.

Som Pensjonsutvalgets forslag.

§ 8.

Som pensjonsutvalgets forslag, bortsett fra at i punkt a. forandres pensjonsbeløpet kr. 6 000.00 til kr. 6 500.00 pr. år.

§ 9.

Som Pensjonsutvalgets forslag, men parentesen i 2. avsnitt utgår.

§ 10.

Som Pensjonsutvalgets forslag.

§ 11.

Som Pensjonsutvalgets forslag, men med tilføyelse av et nytt 4. avsnitt sålydende:

«Landsorganisasjonen og de tilsluttede forbund garanterer i fellesskap at innbetalingene til pensjonskassen til enhver tid skal ligge minst 25 pst. over kassens samlede utbetalinger. Blir slik garanti effektiv, innbetales beløpet til pensjonskassen, beregnet med en ensartet prosentsats av hva hver enkelt organisasjon utbetaler i lønninger vedkommende år.

§ 13.

Eventuelle endringer i disse lover kan foretas av Arbeidernes faglige Landsorganisasjons representantskap med forbehold av offentlig godkjenning.

Kassens medlemmer er forpliktet til å finne seg i slike endringer i pensjonsordningen som måtte følge av eventuelle framtidige lovendringer.

De nye statutter gjøres gjeldende fra 1. januar 1948. Fra samme tid oppheves de någjeldende statutter.

§ 14.

Som Pensjonsutvalgets forslag.

Emil Nyhus foreslo:

Dagsordenens punkt 9. Pensjonskassen utsettes og saken sendes forbundene til uttalelse. Saken fremlegges første representantskapsmøte.

Konrad Nordahl hadde intet imot en utsettelse.

Karl Furuskjeg: Når jeg støtter forslaget om utsettelse så legger jeg deri at saken ikke må komme igjen i den form som den nå foreligger.

Andreas Torp: Jeg er enig i utsettelse, men da bør også funksjonærene få se på det.

Konrad Nordahl (til Furuskjeg): Nei, når vi er med på utsettelse så legger vi ikke det i det.

Votering: Utsettelsesforslaget ble vedtatt.

Punkt 8: Fagorganisasjonens tariffpolitikk i den ikke privatkapitalistiske sektor i det økonomiske liv.

Fra sekretariatet forelå følgende:

I sekretariatets møte den 11. februar i år ble det besluttet å velge en komité til å utarbeide retningslinjer for lønns- og arbeidsvilkår for offentlige bedrifter, kooperative-, arbeider-

og organisasjonsforetagender i den hensikt å se disse lønns- og arbeidsforhold i relasjon til de fastsatte lønns- og arbeidsvilkår i privat næringsvirksomhet. Komitéen fikk følgende sammen-
setning:

En fra Landsorganisasjonens administrasjon,
Arthur Ruud, Statstjenestemannskartellet,
Arthur Karlsen, Norsk Kommuneforbund,
Alfred Nilsen, Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund,
Leif S. Olsen, Transportarbeiderforbundet,
Emil Torkildsen, Centralforeningen for Boktrykkere,
Erling Frogner, Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforb.,
Thorleif Andresen, Norsk Murerforbund,
Hans Hegg, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund,
Lars Bakken, Norsk Arbeidsmannsforbund.

Det ble videre besluttet av sekretariatet å bemyndige administrasjonen å tilsette spesiell sekretærhjelp, som kunne tilrettelegge det nødvendige materiale i saken. Forutsetningen var at utredningen skulle forelegges L.O.s representantskap.

På grunn av mange presserende oppgaver har det dessverre ikke blitt tid å foreta den utredning av saken som var nødvendig. På den annen side mener komitéen at L.O.s representantskap kan vedta foreløpig de generelle retningslinjer når det gjelder denne sak, inntil en utførlig utredning kan forelegges representantskapet og kongressen.

Når denne sak er blitt reist av sekretariatet er det fordi en anser det nødvendig å komme fram til mer bestemte retningslinjer når det gjelder hele fagorganisasjonens politikk i den økonomiske virksomhet som ikke er underlagt privatkapitalistisk utbytting.

Fagorganisasjonens tariffpolitikk tidligere har vært, så langt det var mulig, å sikre seg best mulige lønns- og arbeidsvilkår innenfor denne sektor av arbeidslivet. Spørsmålet blir da hvor langt en skal drive dette, eller om en må ta hensyn til at vi lever i et samfunn hvor de privat-økonomiske kreftene framleis er de sterkeste og derfor i høy grad er bestemmende både når det gjelder levevilkårene og konkurranseforholdene.

Fagorganisasjonen er interessert i en stadig utvidelse av den ikke privatkapitalistiske sektor i det økonomiske liv, men skal dette lykkes må denne sektor gis slike vilkår at den kan stå seg i konkurransen med det private næringsliv, og ved sin dag-

lige virksomhet vise at denne form er bedre for hele samfunnet enn de privatkapitalistiske produksjonsmetoder.

Gjennom generasjoner har vi hatt kooperativ virksomhet her i landet. Først og fremst for det daglige forbruk, og i de senere år har også produksjonskooperasjonen utviklet seg sterkt.

De enkelte fagforeninger eller sammenslutninger av fagforeninger har hatt og har sine egne produksjonsbedrifter som eies og ledes av vedkommende fagforeninger. Dertil kommer så arbeiderbevegelsens presseforetagender som beskjeftiger mange mennesker, og til slutt fagorganisasjonens egen virksomhet som ikke er av produktiv art.

Målet med alle former for kooperativ virksomhet er at en på grunnlag av samvirketankens prinsipper skal klare å skaffe det store forbrukende publikum både bedre og billigere varer av alle slag enn hva en kan få fra privat næringsvirksomhet. Utviklingen har dessverre vist at det ofte ikke har vært tilfelle. Det har vært en knivskarp konkurranse, og kooperasjonen har som regel fulgt den samme prispolitikk som de private konkurrenter.

Dette har forskjellige årsaker.

Men fagorganisasjonen bør erkjenne at den ved sin tariffpolitikk muligens har vært medvirkende til at de ulike former for kooperativ virksomhet i vårt land ikke er blitt den samme som i en rekke andre land — prisregulerende faktorer i næringslivet.

Fagorganisasjonen har ofte sterkt gått inn for at lønns- og arbeidsvilkårene skulle være bedre innenfor denne sektor av det økonomiske liv enn i det private næringsliv, men nå blir det nødvendig å komme fram til en utjevning.

I en rekke land, bl. a. i Sverige, er det en avtale mellom kooperasjonen og fagorganisasjonen om at lønns- og arbeidsvilkårene skal være like gode som i det private næringsliv, og de avtaler som slutes ligger stort sett på samme nivå som de som fagorganisasjonen har med de private foretagender. I Tyskland, før Hitler kom til makten, var det en avtale mellom den tyske fagorganisasjon og kooperasjonen om at lønningene i kooperasjonen skulle ligge 1 pst. over de private lønninger.

Når de gjelder arbeidernes egne produksjonsforetagender, presseforetagender og fagorganisasjonens egen virksomhet, er forholdet det samme som for kooperasjonen, og i noen tilfelle er

forskjellen her større enn mellom kooperasjonen og det private næringsliv.

Fagorganisasjonen kan ikke være interessert i at denne utvikling skal fortsette. På den annen side vil det ikke være mulig med en gang å få jevnet ut forskjellen i lønns- og arbeidsvilkårene mellom de nevnte virksomheter og det private næringsliv. En må derfor ta sikte på ved framtidige tariffrevisjoner å få forholdet endret slik at lønns- og arbeidsvilkårene mer kommer på likt nivå.

Det norske samfunn, så vel Staten som kommunene, har gjennom årrekker drevet økonomisk virksomhet i større eller mindre utstrekning. Som oftest kan det være foretagender som ikke direkte har vært sammenlignbare med bedrifter i privat eie.

På dette område vil det etter hvert skje endringer, delvis ved at samfunnet får store økonomiske interesser i private foretagender, som f. eks. Norsk Hydro, eller at samfunnet starter egne bedrifter, hvor enten hele kapitalen eller den største delen av kapitalen er samfunnets eie. Vi har her Årdal Verk som fra nyttår kan begynne å produsere, «A/S Lettmetall», som nå settes i gang, og anlegget av Det Norske Jernverk som om noen år vil være i drift. Videre omorganiseringen av Statens militære bedrifter på mer forretningsmessig basis — bedrifter som skal produsere både for militært og sivilt behov og dermed også konkurrere med det private næringsliv. Skal disse bedrifter kunne klare seg må de ha noenlunde samme konkurransemuligheter som det private næringsliv, og de tariffavtaler som arbeiderne og funksjonærene skal arbeide for må derfor være i samsvar med de tariffavtaler som gjelder for liknende private foretagender. Da anleggsavtalen ble sluttet med Årdal Verk var samtlige interesserte forbund enige i at en skulle bruke landsoverenskomsten med N.A.F. for liknende arbeider. Det samme gjaldt også A/S Det Norske Jernverk.

Statens militære verksteder har arbeidet på regulativ, men dette regulativ var det samme som landsoverenskomsten for verkstedsindustrien, med enkelte såkalte emolumenter.

Det er nødvendig at represnetantskapet her i beslutningsform understreker at når det gjelder samfunnets produktive foretagender bør fagorganisasjonen ikke drive noen annen tariffpolitikk eller tvinge fram tariffavtaler på andre vilkår enn dem som en slutter for det private næringsliv.

En kan da spørre om det ikke gis noen mulighet for å finne fram til former som kan stimulere produksjonen og arbeidernes interesse for en stadig økende produksjon nettopp i denne sektor av det økonomiske liv, som vi ønsker stadig skal bli større. Etter komitéens mening kan dette gjøres ved at det innføres bestemmelser om arbeidernes og funksjonærenes andel i bedriftenes overskudd. I vår tariffpolitikk skal vi være forsiktige med å ta ut for meget av bedriftene på forskudd. Derfor bør lønns- og arbeidsvilkårene være de samme som i det private næringsliv. Derimot er det rimelig at arbeiderne og funksjonærene får sin andel i det overskudd som måtte bli resultatet av årets drift. På hvilken måte denne andel skal brukes kan naturligvis diskuteres. Istedenfor å fordele beløpet på de enkelte arbeidere og funksjonærer kan det bli nytt til kollektive formål til gagn for samtlige ansatte. Dette må i tilfelle avtales mellom bedriften og vedkommende interesserte organisasjoner som arbeiderne og funksjonærene er medlemmer av. Dette er imidlertid ikke det vesentligste. Det vesentligste er at arbeiderne og funksjonærene får sin part av overskuddet. Dermed blir den arbeidsvilje og interesse som vises for bedriftens framgang og trivsel premiært uten at de i årets løp får mindre fortjeneste for sitt arbeid enn om bedriften hadde vært i privat eie.

Som nevnt ovenfor er det nødvendig å foreta en grundig undersøkelse for å skaffe den best mulige oversikt over tariffavtalenes bestemmelser om lønninger, arbeidstid, ferie, pensjon og andre sosiale bestemmelser som finnes i tariffavtalene når det gjelder kooperasjonen, arbeidernes presseforetagender, arbeidernes produktive foretagender, fagorganisasjonens egen virksomhet, og at en herunder foretar sammenlikning med liknende foretagender i privat virksomhet, samt de tilsvarende forhold i våre nærmeste naboland, Sverige og Danmark, og eventuelt andre land som det er mulig å sammenlikne med. Undersøkelsen bør også gjelde Statens, kommunenes og fylkeskommunenes virksomheter med lønsmottakere, selv om disse ikke er av produktiv art.

Med den diskusjon som alltid har vært ført om offentlig og privat virksomhet er det nødvendig å få en oversikt også over dette. Komitéen antar at L.O.s økonomiske kontor bør lage denne utredning, og at denne forelegges for representantskapet og kongressen, som jo bør gjøre de endelige vedtak i en så viktig sak som denne.

Under henvisning til foranstående foreslår komitéen representantskapet å gjøre dette vedtak:

1. Ad kooperasjonen, arbeidernes presseforetagender, arbeidernes produktjonsforetagender, fagorganisasjonens egen virksomhet m. v.

De framtidige tariffavtaler bør ta sikte på å utjevne lønns- og arbeidsvilkårene så de mer kommer i samsvar med arbeidsvilkårene i det private næringsliv så langt forholdene er sammenlignbare. Sekretariatet får i oppdrag å utarbeide de nærmere retningslinjer.

2. Samfunnets produktive foretagender.

De tariffavtaler som opprettes skal være i samsvar med de tariffavtaler som er gjeldende for lignende konkurrerende bedrifter i det private næringsliv.

3. Andel i bedriftens overskudd.

I produktjonsforetagender som er nevnt i punkt 1 og 2, og hvis tariffavtaler er i samsvar med tariffavtalene i det private næringsliv, bør fagorganisasjonen gå inn for andel i bedriftens overskudd, og slik at denne andel helst blir nytt til kollektive formål til beste for arbeiderne og funksjonærene.

4. Landsorganisasjonens økonomiske kontor får i oppdrag å utarbeide en fullstendig oversikt over tariffavtalenes bestemmelser om lønninger, arbeidstid, ferie, pensjon og andre sosiale bestemmelser som finnes i tariffavtalene eller regulativene med kommunene, fylkeskommunene, Staten, kooperasjonen, arbeidernes produktive foretagender, fagorganisasjonens egen virksomhet m. v., og herunder gjøres sammenlikning med lignende foretagender i privat virksomhet, samt med tilsvarende forhold i Sverige, Danmark og andre land som det er mulig å sammenlikne med. Utredningen tilstilles forbundene og samorganisasjonene, samt forelegges representantskapet og kongressen.

Komitéen holdt møte på Landsorganisasjonens kontor fredag den 15. august 1947.

Til stede: Konrad Nordahl, Arthur Karlsen, Alfred Nilsen, Emil Torkildsen, Hans Hegg, Lars Bakken og Thorleif Andresen.
Forfall: Erling Frogner og Leif S. Olsen.

Komitéen behandlet ovenstående innstilling og ga sin tilslutning til denne. Nordahl fikk i oppdrag å foreta noen redaksjonelle endringer, og dette er gjort.

Komitéens medlem, Alfred Nilsen, kunne på det nåværende tidspunkt ikke ta stilling til forslaget, men ville komme tilbake til saken når den blir behandlet i sekretariatet.

Korad Nordahl: Vi har på dette representantskap talt meget om den politiske og økonomiske makt. I denne sak gjelder det økonomiske fellesforetagender og andre foretagender som skiller seg ut fra vanlige kapitalistiske foretagender. Staten er den største arbeidsgiver. Jeg tror det ikke er langt fra 100 000 arbeidere og funksjonærer som arbeider for Staten. Vi har videre kommunenes arbeidere og funksjonærer. Bare her i Oslo er det omlag 12 000 arbeidere og funksjonærer. De driver ikke bare administrativ virksomhet, men også økonomisk virksomhet. Vi har i vårt land underlagt kommunen eller Staten yrker og bedrifter som i andre land er underlagt privatkapitalismen, som kinematografer, sporveier, gass, elektrisitet etc. Det samme er det for Statens vedk. I mange land er jernbanen fremdeles privatkapitalistisk. Vi har således mange virksomheter som kommer inn under denne sektor. Jeg kan nevne jernverket, jeg kan nevne Årdal, som kommer i gang fra høsten og jeg kan nevne selskaper hvor staten har så store interesser at den kan ha avgjørende innflytelse. Ved siden av staten og kommunene som således utgjør en meget stor del, har vi så kooperasjonen som konkurrerer med den private handel og vi har produksjonslagene. Videre har vi de enkelte bedrifter som organisasjonen driver, f. eks. innenfor bygningsindustrien, elektrikerne m. fl. Sammenlagt utgjør dette ikke så litet av arbeidslivet. Nettopp derfor har det sin betydning at vi opptar disse spørsmål til diskusjon. Vi mente i sekretariatet at det var riktig at denne samfunnsmessige sektor stadig ble større og at det også var av betydning å fastlegge vår tariffpolitikk overfor disse. Hvordan har vi opp rådt overfor denne sektor? Vi har mange bedrøvelige eksempler i så måte. Jeg vet ikke hvor mange bedrifter innen organisasjonen som er gått overende i årenes løp av en eller annen grunn. Jeg tror noe av dette skyldes at den alminnelige mening blant mennesker er den at når en kommer innenfor den samfunnsmessige sektor i det økonomiske liv, så regner en med å skulle ha ganske annerledes betingelser enn i private bedrifter. Derfor mente vi denne sak burde diskuteres. Vi kan ta kooperasjonen. Dens oppgave skulle være prisregulerende. Den skulle drives så godt at den kunne stå imot den private handel

og tvinge prisene nedover. Har den klart det? Jeg skal ikke gå nærmere inn på det. De fleste vet at forbrukskooperasjonen ikke har hatt den prisregulerende innflytelse som den burde ha. Når en i Sverige under krigen klarte å holde prisenivået nede skyldtes det den svenske kooperasjonens bredde og dybde. Jeg tror at fagorganisasjonen har en viss skyld, ikke den hele skyld, men en del. Når vi under våre tariffforhandlinger ikke klarte å ta det i de private bedrifter, så tok vi det igjen i disse foretagender. Ved siden av kooperasjonen har vi så fagorganisasjonens foretagender. Jeg tenker på det store prosjekt som bygningsindustrien holder på med. Jeg vil inderlig håpe at det vil lykkes å mestre de krefter innenfor industrien som vil utnytte situasjonen. Vi har hatt diskusjoner herom med en rekke forbund og det er gledelig at en har vært enige om at når det gjelder disse bedrifter så skal en ikke der stille andre krav enn det en har ved andre konkurrerende bedrifter. Jeg var en tur inne i Årdal hvor vi diskuterte dette med folkene, og de var enige om at bedriften var av stor betydning og at arbeidet skulle drives slik at den fikk betydning for lignende nye bedrifter. Når en slår inn på den linje som framlegget her gjør, kan en spørre om det gis noen mulighet for å finne slike former som kan stimulere og oppmuntre disse arbeideres interesse for en stadig økende produksjon nettopp i denne sektor av det økonomiske liv. Derfor går vi inn for at arbeiderne skal ha andel i bedriftenes overskudd. Hvordan dette skal brukes er et underordnet spørsmål, hvorvidt hver enkelt arbeider skal ha det eller det skal gå til kollektive formål. Når det gjelder kooperasjonen har en ofte hatt bedre forhold på mange felter i tariffområdet. En skal ikke forminske disse rettigheter, men heller ikke søke å utvide de, men i stedet søke å få de andre opp til det samme. Når det gjelder ferien har en i lengere tid hatt 3 ukers ferie. Vi står nå foran lovfestet 3 ukers ferie for alle arbeidere med få unntakelser. Da må en ikke komme med krav om 4 ukers ferie, fra de som allerede i lengere tid har hatt 3 ukers ferie. Vi skal vekk fra «deplaseringen» som lokomotivfolkene kaller det. Vi skal ikke lage klasseforskjell innenfor våre rekker. For øvrig mener vi at vi plikter å sørge for at det som således settes i gang av økonomiske foretakender på denne måte, må vi være med på å styrke. Under henvisning til dette innbyr vi representantskapet til å vedta komitéens innstilling på side 5 og 6.

Alfred Nilsen: Det framgår av framlegget hvem komitéen

har bestått av. Sekretariatet regnet med at det ville bli så meget arbeid for denne komité at det ville ansette spesiell sekretærhjelp for komitéen. Komitéen ble nedsatt 11. februar d. å., men det ble ikke noe møte før 15. august, og jeg har tatt noen reservasjoner til komitéens innstilling. For så vidt Nordahls uttalelser omfatter de funksjonærer som henhører under vårt forbund, så er det klart at de er sterkt interessert i dette. Vi er kooperatører og vi er partifolk. Vi er ikke interessert i å favorisere disse bedrifters funksjonærer. Er det så? Det er ikke så sikkert. Da vi kom inn i L.O. så var det kooperasjonen vi først kom fram til avtale med. Etter som vårt forbund har utviklet seg er imidlertid forholdene blitt annerledes. Vi har fått en Handelens Arbeidsgiverforening og vi har fått Den kooperative Tariffkomité. Etter hvert vil forholdene utjevnes. Jeg kan ikke ved hjelp av statistikk gi oppgaver over hvordan forholdene er i kooperasjonen sammenliknet med den private handel. Men jeg tror det er uriktig å si at det er så stor forskjell. De minstelønnssatser vi har med kooperasjonen har vi også med private virksomheter. Vår minstelønnsoverenskomst i kooperasjonen har ofte blitt normallønn. Vi har selvsagt ingen interesse av å brannskatte disse bedrifter. Vi er enig i prinsippet her, men vi må søke å utjevne forholdet ved å få bedret vilkårene i de private bedrifter. Saken er ikke slik utredet at en kan si det som står i avsnittet nederst på side 2: «Men fagorganisasjonen bør erkjenne at den ved sin tariffpolitikk muligens har vært medvirkende til at ulike former for kooperativ virksomhet i vårt land ikke er blitt den samme som i en rekke andre land osv.» Det kan nemlig diskuteres. Jeg vil foreslå at innstillingens punkt 1 får følgende ordlyd:

«De framtidige tariffrevisjoner bør ta sikte på å utjevne forskjellen i lønns- og arbeidsvilkår mellom nevnte virksomheter og det private næringsliv så langt forholdene er sammenlignbare.

Sekretariatet får i oppdrag å utarbeide de nærmere retningslinjer.»

Bjarne Dahlberg: Det var med hensyn til lønnsnivået ved de kooperative bedrifter. Nordahl mente disse var blitt sterkt belastet når lønns- og arbeidsforhold ble sammenliknet med private foretagender. Men det kan også skyldes mer forretningsmessige årsaker. Det kan være at lønningene ligger noe over. Men ser vi på bakeriene og tar gjennomsnittsførtjenesten,

så er det ikke så stor forskjell mellom kooperasjonen og de private bakerier. Når det gjelder å få tariffavtaler, så er N.K.L. det vanskeligste sted å få det til. Representantskapet har ikke rett til å veda punkt 1. Vi har fellesavale med N.K.L. som også fastslår at arbeidsforholdene ved de kooperative bedrifter skal ligge over de private virksomheter. Jeg vil foreslå:

«Komitéens forslag punkt 1 utgår, da dette er i strid med gjeldende avtale med N.K.L. og som først kan oppsis 2 måneder før kongressperiodens utløp.»

Erling Kiil: Det er blitt noe av en myte dette at en har så meget mer og arbeider så meget mindre ved samfunnsmessige bedrifter enn andre. Det har intet med det faktiske forhold å gjøre. Og det er så uriktig å framholde denne påstand, som at folk kan komme til å tro at vi ikke kan klare å drive våre egne foretagender. Jernbanen har måttet sende reparasjoner til private verksteder her i landet eller til utlandet, og det har vist seg at det koster 150 prosent mer å få lokomotivene reparert der enn ved jernbanens egne verksteder. Dette kan jeg dokumentere. Vi skal komme inn på en sund linje og slutte med å sette et mindreverdighetsstempel på disse som en gang arbeider i de bedrifter vi her behandler. En masse jernbanefolk har ikke kunne få 3 ukers ferie, enda vi har det på papiret. En taler så ofte om skoft. Gå til statens bedrifter, så vil en se at det er liten skoft. Med disse bemerkninger kan jeg være enig med Nordahl.

Nils Nilsen: Når det f. eks. gjelder kooperative arbeidere og funksjonærer så tror mange at vi henger oppe på kaka. Vi må nok henge i vi også, selv om vi kan ha noen ører mer i uka. De sosiale forhold vi har hatt er ikke de samme i dag innen kooperasjonen. Selve utviklingen har ført til endringer. Før krigen eksisterte det ikke noe klubbstyre ved bedriftene innenfor N.K.L. Vi har nå fått klubbstyrene ved alle avdelinger. Det er ikke alle som ser med blide øyne på dette. Mange av de sjøfer kooperasjonen har er salongsosialister. De har svært liten rede på sakene. Når en ikke er kommet lenger så skyldes det hverken arbeiderne eller funksjonærene ved disse bedrifter. Margarinindustrien er en av de mest lønnsomme, men om arbeiderne hadde arbeidet gratis hele året, så kunne ikke kooperasjonen ha slått av et 1/2 øre i prisen. Ved siste tariffrevisjon har de kooperative arbeidere og funksjonærer stilt høyere krav en andre. Vi var nemlig kommet etter de andre. Årsfortjenesten

for en margarinarbeider ligger under de fleste andre. I kooperasjonen gikk vi med på prolongasjon, og fikk et produksjonstillegg. Det viser seg der at det er noen som har tjent noen kroner mer pr. uke. Vi innkalte samtlige klubbstyrrer i kooperasjonen her i byen til møte og vi sendte L.O.s sekretariat meddelelse om at vi er villige til å arbeide på samme betingelser som andre, men da skal vi også ha den samme sjanse som andre arbeidere og funksjonærer. Vi gaper ikke høyere enn andre. Vi har mange interesserte folk, som er interesserte både i kooperasjonen og i fagorganisasjonen.

Andreas Torp: Jeg har inntrykk av at en behandler saker som bare vedrører N.K.L. Nordahls innlegg var meget omfattende, som det omfattet bedrifter som ble overtatt av stat og kommune. Nordahl var således inne på bedrifter som drives av staten eller hvor staten er interessert med 50 prosent, at en ikke skulle stille større krav der enn ved private konkurrerende bedrifter. Det som her er av betydning er at det er et virkelig tillitsforhold til stede mellom arbeiderne og de som leder bedriften. I Årdal så vi at det hersket et slikt utmerket tillitsforhold. Jeg tror det er riktig at kooperasjonen hittil ikke har vært prisregulerende og vi har vært medvirkende i dette. Skjevheten kommer av at det ikke er det nødvendige tillitsforhold til stede mellom ledelse og arbeidere og funksjonærer i kooperasjonen. Jeg har selv arbeidet i et kommunalt E.V. som også driver innstallasjoner og det er ikke noen som kan konkurrere med det. Det eneste riktige vil være å vedta punkt 4 og la det øvrige gå tilbake til sekretariatet.

Konrad Nordahl: Kooperasjonen er bare en del av de mange bedrifter som ligger innenfor denne ikke-privatkapitalistiske sektor. Saken er ikke reist alene av den grunn. Vi har ikke engang talt med kooperasjonen om denne sak. Jeg har for øvrig bare gjort oppmerksom på hvilke faktorer statens bedrifter er i denne samme sektor. Jeg nevnte ikke dette med skoft eller sykeprosent. Men det tvinger meg til å komme inn på kravet om å få innført lønn under sykdom. Da må en også finne seg i kontroll av det misbruk som er til stede. Til Alfred Nilsen vil jeg si at jeg kan ikke være med på å forandre noe i innstillingen. Når det ikke står sterkere enn «muligens har vært medvirkende» så må en kunne si det. Det er nødvendig for sekretariatet å ha visse retningslinjer inntil saken er så utarbeidet at den kan fremlegges for kongressen.

Erling Kii: Det er riktig at det har vært sykdom, men det har hatt sin naturlige forklaring. Vi er i dag kommet ned på normal sykeprosent og en er gått så langt i kontrollen at en har valgt sykekomitéer som har gått hjem til patienten.

Votering: Innstillingen (unntatt punkt 1, se nedenfor) ble enstemmig vedtatt. — Dahlbergs forslag ble forkastet mot 7 stemmer. — Ved alternativ votering mellom innstillingens punkt 1 og Alfred Nilsens forslag, ble innstillingen vedtatt mot 11 stemmer. — Nilsens forslag om at bemerkningen (om at fagorganisasjonen bør erkjenne at den muligens har vært medvirkende osv.) utgår; ble forkastet.

Kommunevalget 1947.

Fra sekretariatet forelå følgende innstilling:

«Utfallet av det kommunevalg som skal finne sted 20. oktober, er av den aller største interesse for hele den norske arbeiderklasse. Selv om valget i første rekke har betydning for løsningen av mange lokale spørsmål, vil kommunevalget i år, mer enn noen gang før, få karakter av et riksvvalg. Det er de store politiske sakene i sammenheng med gjenreisningen og nyreisningen innenfor næringsliv og samfunnsliv som vil stå i forgrunnen.

For de fagorganiserte lønnsinntakere er det av vital betydning at arbeiderklassen ikke bare beholder, men utbygger videre de posisjoner en erobret ved kommunevalget i 1945. Det vil styrke vår stilling under arbeidet med løsningen av de store sosiale og økonomiske spørsmål fagorganisasjonen har gått inn for.

Representantskapet beklager at heller ikke det forsøk på å skape politisk samling som ble gjort i samband med Vestfoldforslaget, førte fram. Representantskapet vil derfor understreke kongressens appell om samling i Det norske Arbeiderparti.

I bevisstheten om at en seier for Arbeiderpartiet også vil styrke fagorganisasjonens stilling, vedtar representantskapet å bevilge et beløp på kr. 150 000.00 — etthundreogfemtusen kroner — til Det norske Arbeiderpartis valgkamp i 1947. Representantskapet vil oppfordre de til Landsorganisasjonen tilsluttede forbud å besvilge et beløp til Det norske Arbeiderpartis valg-

kamp, for dermed å styrke det økonomiske grunnlag for partiet til å føre valgkampen fram til seier.

Representantskapet vil rette en inntrengende oppfordring til alle fagorganiserte lønsmottakere om å slutte opp om Det norske Arbeiderparti ved kommunevalget 20. oktober. I 60 år har dette parti, i nøye samarbeid med fagorganisasjonen, samlet arbeidsfolket i dette land til vern om sine interesser. I samlet fylking skal partiet og fagorganisasjonen gå videre fram, for å utvide og befeste arbeiderklassens innflytelse i Norge.»

Konrad Nordahl: Jeg opptar sekretariatets forslag. Men jeg vil referere et skriv fra N.K.P. sålydende:

«Utfallet av kommunevalgene den 20. oktober vil få stor betydning for den framtidige politiske og økonomiske utvikling i vårt land. Hvis storkapitalen og reaksjonens krefter vinner terreng, vil faren øke for arbeiderklassens og folkets levestandard og for vårt lands uavhengighet og suverenitet.

Arbeiderklassen og dens organisasjoner må derfor bruke de midler som står til rådighet, for å gjennomføre et storstilet politisk opplysningsarbeid og en kraftig agitasjon mot reaksjonens framstøt. Bare på den måten kan vi sikre gjennomføringen av en virkelig framskrittspolitikk til gagn for arbeiderklassen og det arbeidende folk.

Norges Kommunistiske Parti vil sette alle krefter inn på arbeiderklassens og folkets side i denne nye styrkeprøve i kampen mot reaksjonen. Vi er forvisset om at vårt partis innsats i valgkampen vil øke arbeiderklassens slagkraft i kampen for dagskravene og det sosialistiske mål.

Under henvisning til ovenstående og til det faktum at N.K.P. har tusener av aktive medlemmer i A.F.L. tillater vi oss å søke Landsorganisasjonen om bevilgning til Norges Kommunistiske Partis valgfond i anledning av kommunevalget den 20. oktober 1947.»

Saken har ikke være forelagt sekretariatet, da skrevet kom så sent.

Eugen Wiik: Vi kjenner jo stillingen. Jeg vil foreslå til sekretariatets uttalelse:

«Til punkt 13 foreslås at ordene Det norske Arbeiderparti forandres til arbeiderpartiene. Enn videre at uttalelsen sluttet med ordene «20. oktober» siste avsnitt.»

Arbeiderpartiet fikk 41 prosent og N.K.P. 11.85 prosent av de avgitte stemmer. En vesentlig del av stemmene kommer således fra kommunistene. Jeg vil foreslå 40 000 kroner til N.K.P.s valgkamp.

Votering: Sekretariatets innstilling til uttalelse ble vedtatt mot 11 stemmer som ble avgitt for Wiiks forslag. — Innstillingen om 150 000 kroner til D.N.A.s valgkamp ble enstemmig vedtatt. — Wiiks forslag om 40 000 kroner til N.K.P. ble forkastet mot 14 stemmer.

Landsorganisasjonen hilser Det norske Arbeiderparti med 60-års jubileet.

Dirigenten: I anledning Det norske Arbeiderpartis 60-års jubileum foreslår vi følgende hilsen:

«Arbeidernes faglige Landsorganisasjon hilser og gratulerer Det norske Arbeiderparti med 60-års jubileet.

Sammen med de første fagforeningene tok partiet de tyngste løft i pionérbetjeningen for arbeiderreisningen i Norge.

Sammen med den voksende fagbevegelse gikk partiet fram og erobret skanse etter skanse, i bitter strid for arbeidsfolkets frihet og rett.

Sammen med fagorganisasjonen vant partiet den politiske makt og ledelse i landet.

Gjennom 60 år har samholdet og samarbeidet mellom partiet og fagorganisasjonen dannet grunnlaget for arbeiderklassens frammarsj. På dette samarbeid skal vi i fellesskap bygge framtidens Norge.

Med regjeringsmakten og flertallet i Stortinget, står Det norske Arbeiderparti ved 60-års jubileet i en sterkere stilling, men også med større ansvar for land og folk enn noen gang før.

Idet vi takker for trofast vakthold og aktiv innsats for arbeiderklassens sak, vil representantskapet uttale sin forvisning om at partiet også i framtid vil makte å løse sine oppgaver, til gagn og lykke for vårt land, vårt folk og vår klasse.»

Votering: Forslaget ble enstemmig vedtatt uten debatt.

En hilsen til Regjeringen for ferieloven.

Konrad Nordahl: Andreas Torp foreslo i forbindelse med ferieloven en hilsen til regjeringen og sekretariatet vil foreslå:

«Representantskapet vil overfor Regjeringen uttale sin takk og anerkjennelse for det initiativ og den sosiale forståelse som er lagt for dagen gjennom proposisjonen til lov om 3 ukers ferie

for alle lønsmottakere. Vi ser denne sak som et av de største sosiale fremskritt i landet vårt, og er glad over at Norge igjen kan tre fram som et foregangsland på dette område.

Fagorganisasjonen forstår og vurderer fullt ut de betenkeligheter som kan ha gjort seg gjeldende for Regjeringen ved å foreslå 3 ukers ferie lovfestet, i en tid da mangel på arbeidskraft skaper vansker på så mange områder. Representantskapet er imidlertid forvisset om at det overveldende flertall av lønsmottakerne vil vite å verdsette Regjeringens initiativ, og at den forlengede ferie således vil bli en spore til større arbeidsglede med øket arbeidsinnsats og produksjon.

Votering: Forslaget ble uten debatt enstemmig vedtatt.

Representasjonen fra Nordmøre og Romsdal faglige Samorg.

Konrad Nordahl: Vi har mottatt et brev til representantskapet fra Nordmøre fagl. Samorganisasjon og Romsdal fagl. Samorganisasjon:

Ad Landsorganisasjonens representantskap 24. august 1947 og følgende dager.

En viser til skriv fra Landsorganisasjonen, datert 7. august d. å. ang. at undertegnede samorganisasjoner er utestengt, fra representasjon i representantskapet den 24. august og følgende dager.

Romsdal faglige Samorganisasjon og Nordmøre faglige Samorganisasjon tillater seg herved å protestere mot sekretariatets avgjørelse, idet vi finner nektelsen som et brudd på Landsorganisasjonens lover § 7 — 2, b, hvori det heter:

«De faglige samorganisasjoner har rett til hver å velge en representant med varamann.»

Ennvidere protesterer vi under henvisning til våre to samorganisasjoners lover, hvori det heter at valg på representant skal foretas på årsmøtene.

Disse lover er godtatt av Landsorganisasjonen.

En vil samstundes henstille til sekretariatet å påvise med hvilken rett i Landsorganisasjonens lover sekretariatet bygger på, når våre lovlige representanter, valgt på årsmøtet nektes

representasjon. Hvilken paragraf kan sekretariatet vise til ved sin avgjørelse.

Den på Sunnmøre valgte representant Anker Johannessen representerer ikke Møre og Romsdal, men kunn Sunnmøre distrikt. I felleskonferanse i Ålesund den 8. september 1946 mellom representanter for de tre samorganisasjoner i Møre og Romsdal — var det samstemmighet om at de tre samorganisasjoner i samsvar med L.O.s lover § 7: — 2. b, har rett til hver sin representant. Når Sunnmøre likevel deltok i valget var det av den grunn at loven i Sunnmøre fagl. Samorganisasjon ikke har samme bestemmelse som i våre lover.

De hadde ikke annet å gjøre enn å gå til uravstemning.

Vi beklager den oppståtte situasjon, men finner å måtte holde oss til gjeldende lover.

Jeg vil gi følgende orientering. Som en vet ble det bestemt at det skulle være en samorganisasjon. Men da ble det sirkus og for å få fred gikk sekretariatet i 1938 til følgende vedtak:

Sekretariatsmøte 18. oktober 1938.

Sak nr. 51—7. Møre og Romsdal faglige Samorganisasjon.

3. Spørsmål om de nye samorganisasjoners representasjonsrett forelå til behandling.

Sekretariatets beslutning om å godkjenne delingen av samorganisasjonen i Møre og Romsdal gjør ingen endring i representasjonen til Landsorganisasjonens representantskap og kongresser.

Kongressvedtaket i 1934 om samorganisasjonenes regulering etter fylkesgrensene står fremdeles ved makt, og Landsorganisasjonens lover om representasjonsrett må sees på bakgrunn av dette vedtak.

Samorganisasjonene i Møre og Romsdal velger derfor sammen 1 representant til Landsorganisasjonens representantskap. Valget foregår ved avstemning i avdelingene. — Valget ledes av Landsorganisasjonen eller av en av samorganisasjonene etter oppdrag av sekretariatet.

Det var sekretariatets vedtak eller den endring vi måtte gjøre i Møre og Romsdal. Buskerud og Opland har loyalt bøyd seg for å velge sammen og det samme gjorde Møre og Romsdal i årene 1939 og 1940, men i 1941 møtte de med 2 representanter

og det samme gjorde de i 1945 og hvor de fikk adgang til å møte men uten stemmerett. Sunnmøre faglige Samorganisasjon bøyde seg, men ikke Nordmøre og Romsdal. De har ingen rett til å ha 3 representanter fra et fylke. Sekretariatet foreslår at saken ikke gir anledning til noen forføyning.

Votering: Sekretariatets forslag ble vedtatt uten debatt.

Avslutning.

Konrad Nordahl: Når vi nå står ved avslutningen av representantskapets møte vil jeg takke dirigenter og sekretærer for utmerket ledelse av forhandlingene. Det skyldes ikke minst disse at forhandlingene har gått så bra. Jeg tror derfor det er riktig at representantskapet som en påskjønnelse bevilger hver av disse 50 kroner. (Forslaget ble enstemmig vedtatt.) Formannen fortsatte så: Jeg vil takke hver især for dette gode møte. Jeg sa ved åpningen av møtet at jeg håpet at alle ville ta hensyn til den tid vi lever i og til det samfunn vi i dag står midt oppe i når det gjelder arbeiderbevegelsens arbeid. Representantskapet har fulgt dette. Det som spesielt for meg er så gledelig er at vi fikk en så sterk beslutning når det gjelder samorganisasjonene. Den diskusjon som ble ført, ble ført lidenskapsløst og jeg tror alle er enige om at samorganisasjonene er nødvendige ledd og at de har sine store oppgaver å vareta i fellesskapet. Jeg skulle nok på enkelte punkter ha ønsket det hadde blitt noe annerledes. Men ellers er jeg tilfreds med sakenes behandling og jeg håper at avgjørelsene må bli til gagn for den klasse og det folk vi representerer. Representantene skal nå reise hjem og levendegjøre vedtakene. De skal bære resultatene fram til den ytterste grend hvor L.O. har medlemmer. Jeg takker alle for godt samarbeid. (Bifall.)

Protokollen fra dagens møte referertes og godkjentes uten bemerkninger. (Møtet ble hevet klokken 16.30.)

